A.J. CRONIN

SABIA DREPTĂȚII

ARCHIBALD JOSEPH CRONIN

Sabia dreptăţii

Editura Albatros
Bucureşti

Cuprins

PARTEA I

Capitolul I

În fiecare miercuri seara, mama lui Paul, ieşind de la serviciul ei de la Primărie, se ducea cu tramvaiul până la Capela Merrion, ca să asiste la slujba săptămânală. Paul o aştepta la ieşire, după ce audia cursul de filosofie de la ora cinci; de obicei mergea pe jos până acolo, dar în această miercuri, discuţia lui cu profesorul Slade îl reţinuse până târziu, astfel încât, după ce se uită la ceas, se hotărî să meargă direct acasă.

Era o seară de iulie, iar clădirile mânjite de funingine ale Belfast-ului păreau învăluite într-o lumină vrăjită. Profilate pe cerul chihlimbariu, acoperişurile şi coşurile marelui oraş din nordul Irlandei îşi pierdeau contururile prozaice, devenind misterioase şi strălucitoare ca o cetate întrezărită în vis.

Când ajunse pe Larne Road, liniştita stradă lăturalnică, pe care locuia împreună cu maică-sa, într-un apartament de trei camere, la parterul casei cu numărul 29, se simţi năpădit de un val de emoţie. Avea brusc sentimentul frumuseţii şi al plenitudinii vieţii. O clipă rămase încremenit în prag, cu răsuflarea tăiată – un tânăr modest, cu capul descoperit, îmbrăcat într-un costum de tweed cam uzat După ce-şi umplu plămânii cu aerul catifelat al amurgului, se răsuci sprinten şi vârî cheia în broască.

Canarul ciripea în bucătărie. Fluierând către el, îşi scoase haina, o atârnă în cuierul din vestibul şi, rămas numai în cămaşă, puse la fiert apă într-o oală şi începu să pregătească cina. Câteva minute mai târziu, ceasul

deşteptător de pe consola căminului sună de şapte, iar Paul auzi paşii mamei lui la poarta de afară. O întâmpină cu un salut voios când ea intră în casă: o făptură pirpirie, îmbrăcată în negru şi uşor aplecată într-o parte, sub povara indispensabilei şi atotcuprinzătoarei sacoşe.

— Îmi pare rău, mamă, că n-am putut veni să te-aştept, dar Slade mi-a dat slujba aceea – spuse el, zâmbind. Sunt aproape sigur.

Doamna Burgess îl privi cu atenţie. Smocul de păr cărunt, cenuşiu ce răzbea pe sub pălăria ei roasă de vreme sporea impresia de oboseală şi de resemnare creştinească, pe care-o dădeau trăsăturile-i apăsate şi privirea fixă a ochilor ei miopi. Dar această expresie se topi treptat sub căutătura lui veselă şi deschisă. Era, slavă Domnului, o faţă plăcută, nu prea frumoasă, ce-i drept – şi doamna Burgess îi mulţumi din nou lui Dumnezeu că-l cruţase pe fiul ei de primejdiile unei frumuseţi excesive – dar deschisă şi armonioasă, un pic trasă, desigur din pricina zelului studios, cu pomeţii ieşiţi în afară, dar cu un ten sănătos, cu nişte ochi limpezi, de un cenuşiu foarte luminos, şi cu o frunte lată, străjuită de un păr castaniu tuns scurt. Avea un trup bine legat şi viguros, deşi, în urma unui accident suferit la un meci de fotbal, şchiopăta puţin de piciorul drept.

— Mă bucur că s-a aranjat. Am ştiut eu că ai motive serioase să nu vii să m-aştepţi. Şi Ella, şi domnul Fleming au regretat că n-ai venit.

Îşi strânse ghem mănuşile de aţă şi, aruncând o privire expertă spre masă, scoase din sacoşă o bucată de şuncă învelită în pergament, precum şi un pachet cu pâinişoarele lui preferate. Se aşezară la masă, iar după ce ea rosti binecuvântarea obişnuită, începură să mănânce. Paul îşi dădu seama că, în ciuda rezervei ei, maică-sa era încântată.

— E o ocazie rară, mamă! Trei guinee pe săptămână. Şi pe toată durata vacanţei, adică nouă săptămâni.

— O să fie o schimbare plăcută, după atâta învăţătură

pentru examene.

— Da – încuviinţă el, dând din cap. Cursurile de vară sunt un fel de vacanţă.

— Dumnezeu se arată milostiv cu tine, Paul!

— Trebuie să-i trimit chiar astă-seară profesorului Slade certificatul meu de naştere – spuse tânărul, încetând să zâmbească.

Maică-sa rămase tăcută. Cu capul plecat, apucă linguriţa şi scoase o frunză de ceai care plutea în ceaşca ei.

— Ce nevoie au de-un certificat de naştere? întrebă, cu o voce cam vătuită.

— A, o simplă formalitate – răspunse el, cu dezinvoltură. Nu vor să angajeze tineri sub douăzeci şi unu de ani. Mi-a venit greu să-l conving pe Slade că am devenit major luna trecută.

— N-a vrut, adică, să te creadă pe cuvânt?

Paul o privi surprins:

— Mamă! Nu fi nedreaptă! Omul nu face decât să aplice regulamentul. Cererea mea, însoţită de certificatul de naştere, trebuie să meargă la Consiliu.

Doamna Burgess nu-i răspunse. După o scurtă pauză, Paul începu să-i relateze, pe un ton pe jumătate amuzat, discuţia lui cu profesorul, care era şi director al cursurilor de vară de la Portray. După ce sfârşi de băut cea de a treia ceaşcă de ceai, se sculă de la masă. Abia atunci se clinti şi maică-sa. Oprindu-l pe neaşteptate, îi spuse:

— Paul, sunt... În fond, nu sunt sigură că... nu sunt convinsă că-mi place ideea asta a ta de a te duce la Portray.

— Cum?! exclamă el. Păi am tot sperat amândoi, săptămâni în şir, c-o să capăt slujba!

— Ar însemna să fii departe de mine – spuse ea, cu şovăială în glas, şi privi din nou în jos. Ar însemna să nu ne mai petrecem împreună week-end-ul, cu familia Fleming. Ella ar fi foarte dezamăgită. Şi-apoi, ţi-ar fi şi ţie prea greu...

— E absurd, mamă! Îţi faci griji pentru un fleac de nimic.

Şi înainte ca maică-sa să mai poată spune ceva, Paul porni repede pe coridor, spre odaia lui, ca să-şi scrie cererea. Era un mic studio-dormitor, situat în partea din faţă a casei, iar pe pereţii tapetaţi cu hârtie lucioasă atârnau fotografii înrămate, înfăţişând echipe de fotbal şi de hochei. Pe consola căminului se înşiruiau o sumedenie de cupe şi alte trofee, cucerite de-a lungul anilor la întrecerile universitare. Sub fereastră erau nişte rafturi cu cărţi

— Romane şi lucrări mai serioase, îndeobşte clasice, vădind un gust judicios şi echilibrat. Vizavi, ascuns de o draperie verde, se afla patul îngust în care dormea; iar pe o masă negeluită, rezemată de perete, erau orânduite cu grijă fişele lui de lectură, alături de programul de studii. Totul mărturisea, în tăcere, caracterul ales al lui Paul, sănătatea lui fizică şi morală, inteligenţa şi sensibilitatea lui. Singurul lucru pe care l-ar fi putut reproşa cineva ar fi fost însăşi ordinea excesiva ce domnea în încăpere, ordine care sugera o anume pedanterie, un anumit cult al perfecţiunii, rod al educaţiei moralizatoare primită de la maică-sa.

Se aşeză la masă, îşi scoase stiloul şi, cu umerii drepţi şi cu coatele lipite de trup, completă cu pricepere formularul. Recitindu-l ca să se încredinţeze că nu greşise, dădu din cap şi se întoarse în salon.

— Mamă, eşti bună să-mi dai certificatul? Aş vrea să mai prind poşta de la ora nouă.

Maică-sa îşi înălţă capul. Nici nu începuse să strângă masa: rămăsese nemişcată pe scaun, aşa cum o lăsase. Faţa ei părea îmbujorată, iar vocea avea un ton neobişnuit de ascuţit:

— Zău dacă ştiu unde e! Nu-i un lucru pe care să-l poţi găsi aşa, într-o clipită!

— Hai, mamă! Trebuie să fie în sertarul de sus.

Privirea lui zbură spre scrinul arcuit ca un cioc de

corabie, unde maică-sa îşi ţinea toate hârtiile, câteva bijuterii de familie, Biblia, ochelarii şi alte obiecte de uz personal. Ea îi întoarse privirea, cu gura uşor întredeschisă, dezvăluindu-şi în parte dantura ieftină şi cam strâmbă. Roşeaţa pierise, lăsându-i obrajii mai palizi ca de obicei. Ridicându-se, scoase din poşetă o cheie şi descuie sertarul de sus al scrinului. Cu spatele la Paul, scotoci vreme de cinci minute, apoi încuie sertarul şi se răsuci pe călcâie.

— Nu, nu-l pot găsi – spuse ea, cu o voce calmă. Nu-i aici.

Paul îşi muşcă buzele, plictisit. Era un fiu ascultător şi afectuos, condiţionat de o educaţie severă, dar în clipa asta pur şi simplu nu înţelegea atitudinea maică-si.

— Zău, mamă, e un act important – îi spuse, cu un glas stăpânit. Am nevoie de el.

— De unde să fi ştiut eu că o să ai nevoie de el?! replică maică-sa, cu o voce tremurătoare şi înciudată. Hârtiile astea se cam pierd. Doar ştii cât de greu mi-a fost să te cresc, singură, fără ajutorul nimănui, având pe cap atâtea probleme de rezolvat şi purtând pe umeri o povară mai apăsătoare decât i-a fost dat vreodată să poarte unei femei, ştii bine că mai tot timpul a trebuit să mă zbat ca s-avem un acoperiş sub care să ne-adăpostim, ca să nu mai vorbesc de osteneala pe care mi-am dat-o ca să te educ cum se cuvine. Află că am avut destule de făcut în viaţă, şi fără a mă ocupa de nişte hârtii, mai ales că nici n-am prea avut loc unde să le păstrez ca lumea.

Această izbucnire, atât de ciudată la un om cu firea ei stăpânită, îl surprinse pe Paul, care rămase perplex. Dar expresia severă a maică-si – un semnal de alarmă, cu care era foarte obişnuit – îl îndemnă să renunţe la orice discuţie. Îi spuse doar atât, pe un ton potolit:

— Din fericire, există posibilitatea de a obţine o copie, scriind la Somerset House din Londra. O să scriu chiar astă-seară.

Ea făcu un gest dezaprobator şi zise cu un glas ceva

mai calm:

— Nu e cazul să ceri aşa ceva, Paul. Şi, citind în ochii lui o adâncă nedumerire, adăugă: N-are rost să facem tărăboi pentru o nimica toată. Am avut o zi destul de grea. O să scriu mâine o cerere, pe-o hârtie cu antetul Primăriei.

— N-ai să uiţi?

— Vai, Paul!

— Iartă-mă, mamă!

— Bine, dragul meu – îi spuse ea, cu o umbră de surâs, ce-i lumină ca un licăr stins trăsăturile chinuite. Şi acum, aprinde gazul în sobe. O să strâng masa, şi după aia o să mergem la culcare.

Capitolul II

În următoarele două zile, Paul fu foarte ocupat. Queen's University se pregătea să intre în lunga vacanţă de vară, şi existau numeroase obligaţii legate de încheierea anului şcolar. La cererea generală, Paul se produse ca pianist la serbarea studenţească de sfârşit de an. O carte pe care-o luase cu împrumut de la bibliotecă dispăruse parcă fără urmă, răpindu-i mult timp până s-o găsească. O „lucrare practică" de ultimul moment, la chimie, îi prilejui obişnuitele emoţii în aşteptarea rezultatelor, deşi, când fură afişate listele, văzu că obţinuse o notă satisfăcătoare. În general, colegii lui de clasă îl preţuiau ca pe-un student destoinic, ca pe-un camarad agreabil şi ca pe-un excelent atlet. Dar popularitatea lui era întrucâtva umbrită de un curent de opinie potrivnic – precumpănitor mai ales printre studenţii de la medicină – nişte afurisiţi, care socoteau că purtarea lui nu era chiar atât de exemplară şi că, bunăoară, neparticiparea lui la distracţiile studenţeşti mai „libere" ar fi dovada unei rigidităţi regretabile. O dată sau de două ori în aceste zile, Paul îşi aminti de scena pe care i-o făcuse maică-sa; privind-o cu atenţie, se întrebă dacă nu cumva e bolnavă. Părea nervoasă, mai palidă ca de obicei şi ciudat de distrată. Desigur, în pofida firii ei dominatoare şi a convingerilor ei austere, fusese totdeauna o femeie foarte sensibilă; Paul îşi amintea cum, în primele zile ale şederii lor la Belfast, maică-sa tresărea şi pălea la auzul vreunei bătăi brusce în uşă. Acum însă era cu totul altceva: fruntea ei părea apăsată de o nelinişte

mistuitoare. Atât joi cât şi vineri seara, maică-sa ieşise după cină ca să se ducă, pentru un ceas, la vechiul lor prieten, pastorul Emmanuel Fleming de la Capela Merrion, şi se întorsese acasă ceva mai liniştită, dar palidă şi cu o expresie de spaimă în ochii înroşiţi.

Joi dimineaţă, Paul o întrebase fără ocol dacă primise vreun răspuns de la Somerset House, iar ea îi spusese că nu.

De câteva ori după aceea fusese cât pe ce s-o descoasă, dar o rezervă ciudată, izvorâtă din supunerea-i filială, îl împiedicase s-o facă. Nu, nu putea fi nimic rău la mijloc. Şi totuşi era nedumerit, aşa că începu să caute chiar în trecutul lui o explicaţie a purtării ei atât de bizare. Dar faptele erau cât se poate de banale şi lipsite de mister, îşi petrecuse primii cinci ani din viaţă la Tynecastle, orăşelul său natal din nordul Angliei: un cadru vag, fixat oarecum de zgomotul niturilor bătute cu ciocanul şi de prelungul apel matinal al sirenei ce-i chema pe muncitori la şantierele navale. Această impresie vagă era însoţită de amintirea luminoasă a tatălui său – un om vesel şi deosebit de prietenos, care în fiecare duminică îl ducea, ţinându-l de mână, la Jesmond Dene. Acolo, băiatul lansa pe apa lacului bărcuţe făcute din hârtie albastră, iar când obosea, taică-său îl aşeza pe-o bancă din parc, la umbră, şi începea să deseneze, cu un talent extraordinar, tot ce vedea în jur: oameni, câini, cai, copaci – desene minunate ce-i fermecaseră copilăria şi-i stimulaseră imaginaţia. În celelalte zile ale săptămânii, tatăl său îi aducea seara, acasă, fructe de marţipan colorate – căpşuni cu codiţe verzi, banane galbene, piersici cu obrazul roz – toate, plăcute la gust şi la vedere, produse ale marii întreprinderi de cofetărie unde lucra în calitate de comis-voiajor.

După ce împlinise cinci ani, se mutaseră în marele oraş Wortley din Midland: o amintire mai puţin luminoasă, dominată de fum, de ploi, de vâlvoarea oţelăriilor şi de feţele mohorâte ale părinţilor săi, şi încununată de

plecarea tatălui său într-un voiaj de afaceri în America de Sud. O, cât suferise din pricina plecării acelui camarad vesel, cu câtă nerăbdare îi aşteptase întoarcerea, pentru ca mai apoi să audă de moartea lui într-o catastrofă de cale ferată, undeva lângă Buenos Aires – veste neînchipuit de dureroasă, împlinire brutală a presimţirilor copilului! După aceea venise la Belfast – un vagabond melancolic în vârstă de nici şase ani. Acolo, prin bunăvoinţa lui Emmanuel Fleming, maică-sa găsise de lucru la serviciul de contabilitate al Secţiei sanitare din cadrul Primăriei. Salariul era mic, dar sigur, şi-i îngăduise văduvei să-şi ducă existenţa sub un acoperiş respectabil şi, printr-o abnegaţie însoţită de un miraculos spirit de economie, să-şi educe feciorul în vederea unei cariere didactice. Acum, după toţi aceşti cincisprezece ani de strădanii ale maică-si, Paul era pe punctul de a absolvi universitatea. Privind înapoi, avea sentimentul că, prin însăşi eforturile ei intense, maică-sa redusese viaţa lor la Belfast la limitele cele mai stricte cu putinţă. În afara vizitelor făcute cu regularitate la Capela Merrion, ea nu ieşea nicăieri. Pastorul Fleming şi fiica lui, Ella, erau singurii ei prieteni. Nu-şi cunoştea nici măcar vecinii. La universitate, Paul nu putuse niciodată să dea frâu liber firii sale sociabile, căci avusese totdeauna sentimentul că maică-sa nu-i vede cu ochi buni prieteniile. Această constrângere îl scotea adesea din sărite, dar, fiind profund conştient de tot ce-i datora maică-si şi, în acelaşi timp, domolit de repetatele ei mustrări, se obişnuise să rabde.

Odinioară pusese această atitudine protectoare a maică-si pe seama pietăţii ei exagerate şi vigilente. Acum însă, în lumina purtării ei recente, se întreba dacă nu era cumva la mijloc altceva. Îi venea în minte o întâmplare: în urmă cu un an i se făcuse onoarea de a fi invitat să joace în echipa irlandeză care trebuia să susţină un meci de rugbi contra Angliei. Nimic nu putea fi mai îmbucurător pentru inima unei mame. Şi totuşi ea refuzase categoric

să-i permită a accepta invitaţia. De ce? Pe atunci, Paul nu fusese în stare să ghicească. Acum bănuia vag motivul. Într-adevăr, gândindu-se la existenţa ei voit liniştită, ferită de orice contacte, învăluită de mister subordonată voinţei Atotputernicului, Paul îşi spunea că această existenţă e tipică pentru un om care are ceva de ascuns. Iar gândul acesta îl nelinişte a.

Sâmbătă, maică-sa se întoarse de la servici pe la orele două (sâmbăta lucra de obicei doar o jumătate de zi). Paul se hotărâse între timp să discute deschis cu ea. Vremea devenise ploioasă; după ce-şi lăsă umbrela în vestibul, maică-sa intră în salonaş, unde Paul răsfoia o carte. Apariţia ei îl făcu să tresară: avea o faţă pământie, deşi părea liniştită.

— Ai mâncat, fiule?

— Am mâncat un sandviş la club. Dar matale?

— Ella Fleming mi-a oferit o ceaşcă de cacao.

Paul îi aruncă o privire fugară:

— Iar te-ai dus acolo?

Maică-sa se aşeză, obosită:

— Da, Paul. Iar m-am dus. Ca să mă rog şi să cer îndrumare.

În tăcerea ce se aşternu, Paul îşi îndreptă spinarea, agăţându-se cu amândouă mâinile de braţele fotoliului:

— Mamă, nu mai merge aşa. E ceva necurat la mijloc. Spune-mi, ai obţinut certificatul acela?

— Nu, fiule. Nici măcar n-am scris ca să-l cer.

Paul simţi că-i năvăleşte sângele-n obraji:

— De ce nu?

— Pentru că l-am avut tot timpul. Te-am minţit. Îl am la mine, în poşetă.

Paul se potoli şi o privi cu mirare: după ce scotoci în poşeta din poală, maică-sa scoase dinăuntru o hârtie albastră-cenuşie, împăturită.

— În toţi aceşti ani m-am zbătut să-l ţin ascuns de tine, Paul. Aş fi vrut să nu-ţi dezvălui niciodată adevărul, prea era trist şi complicat. Fiece pas pe scară, fiece glas auzit

de pe stradă mă făcea să tremur pentru tine. Apoi, pe măsură ce treceau anii, iar tu creşteai, îmi închipuiam că izbutisem să te cruţ, cu ajutorul lui Dumnezeu. Dar nu aceasta era voia lui. Eu mă temusem de lucrurile mari, dar ceea ce a precipitat totul a fost un fleac: chestiunea aceea a cursurilor de vară. Dar poate că, mai devreme sau mai târziu, tot trebuia să afli. Aşa spune pastorul. L-am rugat să mă ajute să găsesc un mijloc de a amâna explicaţia ce ţi-o datorez. El însă mi-a spus că n-are rost, fiindcă acum eşti un bărbat în toată firea şi trebuie să cunoşti adevărul.

Agitaţia ei sporise cu fiece cuvânt pe care-l rostea; şi, în ciuda hotărârii de a rămâne calmă, sfârşi cu un fel de geamăt. Când îi întinse hârtia, mâna îi tremura. Zăpăcit, Paul o apucă, o privi şi văzu numaidecât că numele de pe act nu era numele lui. În loc de Paul Burgess, citi Paul Mathry.

— Nu se poate... Ce-nseamnă asta? bâigui el, ridicându-şi privirea de pe hârtie spre maică-sa, în vreme ce undeva, în adâncul memoriei lui, o coardă atinsă de numele Mathry vibra dureros ca struna unei harfe într-o încăpere de mult părăsită.

— Când am venit la Belfast, mi-am luat numele de fată, Burgess. Dar sunt doamna Mathry, tatăl tău a fost Rees Mathry, iar pe tine te cheamă Paul Mathry, deşi aş fi vrut să uit acest nume! Buzele îi tremurară când adăugă: Aş fi vrut să nu-l mai auzi şi să nu-l mai vezi niciodată!

— De ce?

Maică-sa îşi lăsă ochii în jos şi rosti cu un glas stins:

— Ca să te scutesc de... de o ruşine îngrozitoare.

Paul simţi că inima îi bate repede şi că i se pune un nod în gât, dar aşteptă nemişcat ca ea să continue. Ea însă părea la capătul puterilor.

— Nu mă sili să continui, fiule – îi zise, aruncându-i o privire disperată. Domnul Fleming mi-a făgăduit c-o să-ţi spună el totul. Du-te la el. Te-aşteaptă.

Paul îşi dădea seama că maică-sa e zdrobită, dar cum

suferea şi el, nu putea s-o cruţe.

— Continuă! îi şopti, alb la faţă. E de datoria ta să-mi spui.

Maică-sa începu să plângă cu suspine ce-i zguduiau umerii firavi. Niciodată n-o mai văzuse plângând. Peste o clipă ea îşi trase sufletul printr-un efort dureros, ca şi cum şi ar fi adunat puterile, şi murmură fără să-l privească:

— Tatăl tău n-a murit în timpul unui voiaj în America de Sud. A încercat să plece într-acolo, dar poliţia l-a arestat.

Paul se aşteptase la orice, numai la asta, nu!

— Pentru ce? bâigui el, simţind că inima încetează să-i bată.

— Pentru omor.

În mica încăpere se aşternu o tăcere de moarte. Omor! Cuvântul acesta înfiorător îi suna şi-i răsuna în creier. Se simţea paralizat. O sudoare rece îi scălda tot trupul.

— Atunci – întrebă el într-o şoaptă tremurătoare – a fost... spânzurat?

Maică-sa scutură din cap; ochii îi erau împăienjeniţi de ură:

— Ar fi fost mai bine pentru amândoi dac-ar fi fost spânzurat. A fost condamnat la moarte, dar graţiat în ultimul moment... Îşi ispăşeşte la închisoarea din Stoneheath o sentinţă de condamnare pe viaţă.

Făcuse un efort prea mare. Capul i se lăsă pe umăr, trupul i se legănă şi se prăbuşi în fotoliu.

Capitolul III

Pastorul Fleming locuia în centrul oraşului, lângă marea Gară de Nord, într-o casă urâtă, strâmtă, zugrăvită într-un cenuşiu de ardezie, întocmai ca şi capela de alături. Deşi se simţea epuizat, fără mai multă vlagă în el decât atâta cât să se ascundă în vreun ungher întunecos, Paul se târâse, mânat de un impuls irezistibil, pe străzile umede, luminate puternic şi însufleţite de petrecăreţii de sâmbătă noaptea. Se ducea să-l vadă pe pastor. Maică-sa, revenindu-şi din leşin, se culcase. El însă nu se putea odihni înainte de a afla întreg adevărul.

Ca răspuns la bătaia lui în uşă, lumina din vestibul se aprinse şi Ella Fleming veni să-i deschidă.

— Tu erai, Paul? Intră, te rog.

Fata îl primi în salon – o încăpere cu tavanul scund, cu nişte perdele de un roşu-închis şi cu mobila învelită în huse din păr de cal. În cămin ardea un mic foc de cărbuni.

— Tata e ocupat cu un enoriaş. N-o să stea mult – adăugă ea, cu un surâs amabil, dar cam silit. Afară s-a lăsat umezeala. O să-ţi prepar o ceaşcă de cacao.

Era panaceul ei pentru mai toate suferinţele. Deşi n-avea niciun chef de inofensiva băutură, Paul se simţea prea epuizat ca s-o refuze. Poate că doar imaginaţia lui era de vină, dar avea sentimentul că Ella este la curent cu situaţia lui – altminteri, cum să-şi explice aerul ei prea dezinvolt, buzele astea uşor strânse? Aşezându-se inert pe un scaun, o lăsă pe fată să aducă o tavă din bucătărie, să amestece în ceaşcă zahărul cu cacao şi să toarne deasupra apă fiartă.

Era cu doi ani mai în vârstă decât el, dar fiind subţirică şi palidă la faţă, părea încă o fetiţă. Avea nişte ochi de un verde-cenuşiu, mari şi expresivi – partea ei cea mai frumoasă. De obicei erau strălucitori şi duioşi, dar câteodată se umpleau de lacrimi şi puteau să şi scapere de mânie. Foarte cochetă de felul ei, în seara aceea purta o fustă de culoare închisă, plisată ca un acordeon, ciorapi negri şi o bluză albă, largă, cu o croială rotundă la gât. Paul bău în tăcere ceaşca de cacao. Fata îşi ridică doar o dată sau de două ori privirea spre el, peste lucrul de mână pe care-l ţinea în poală. Era vorbăreaţă din fire, se pricepea să întreţină o conversaţie, iar faptul că se ocupa de gospodăria tatălui ei rămas văduv îi dădea oarecare aplomb în relaţiile sociale. Dar văzând că Paul nu-i răspunde la cele câteva întrebări pe care i le pusese, îşi încruntă sprâncenele groase şi păru să se resemneze să tacă.

După un timp se auzi larmă de glasuri dinspre coridor, apoi clanţa uşii de la intrare. Ella se ridică numaidecât:

— Îi spun tatii că eşti aici.

Şi ieşi din încăpere. Peste câteva clipe îşi făcu apariţia pastorul Emmanuel Fleming. Era un bărbat de vreo cincizeci de ani, lat în umeri, cu nişte mâini butucănoase. Purta pantaloni negri, bocanci de lucrător şi o haină neagră de alpaca, decolorată la cusături. Barba lui, tunsă scurt şi ţuguiată, era cenuşie ca fierul, dar ochii mari şi albaştri îi dădeau un aer de copil.

Mergând drept spre Paul, îi strânse afectuos mâna şi-l luă de braţ cu multă căldură:

— Mă bucur c-ai venit, băiete. Mă bucur mult. Hai cu mine, să stăm puţin de vorbă.

Îl conduse în biroul său, o odăiţă austeră, situată în fundul casei, cu podeaua de scânduri pătată, neacoperită de niciun covor; un pupitru galben, de stejar, cu rulou, câteva scaune pliante şi o mică bibliotecă din lemn lustruit alcătuiau mobila încăperii. Un orologiu de marmură verzuie, sprijinit de doi îngeraşi dauriţi – un

obiect oribil, primit în dar, pesemne, apăsa pe consola subţire, tivită cu ciucuri de catifea. După ce-i oferi oaspetelui un scaun, pastorul se aşeză la pupitru. Rămase pe gânduri o clipă, apoi începu pe un ton afectuos şi înţelegător:

— Dragul meu băiat, a fost desigur o lovitură grea pentru tine. Dar ceea ce trebuie să ţii minte este că aceasta e voia Domnului. Cu ajutorul lui vei izbuti să treci peste această grea încercare.

Paul înghiţi în sec:

— Nu pot trece peste ea până nu ştiu despre ce e vorba. Trebuie să ştiu!

— E o poveste tristă şi urâtă, băiete – rosti cu gravitate pastorul. N-ar fi oare mai bine s-o lăsăm îngropată în trecut?

— Nu, vreau s-o aud. Trebuie să aflu adevărul, altfel o să-mi imaginez tot felul de lucruri...

Vocea i se frânse.

Se aşternu tăcerea. Cu coatele pe pupitru, pastorul îşi duse mâna streaşină la ochi, ca şi cum s-ar fi rugat Domnului pentru sprijin. Era un om cinstit şi bine intenţionat, care trudise îndelung şi din răsputeri „în grădina lui Dumnezeu”. Dar cum posibilităţile îi erau limitate în fel şi chip, îşi vedea adesea, spre marea lui jale, zădărnicite strădaniile şi intenţiile cele mai bune. Era un suflet solitar şi cunoştea gustul amar al mustrărilor de sine. Îşi reproşa până şi dragostea pe oare i-o purta fiică-si, căci îşi dădea seama de cusururile fetei – de meschinăriile şi de vanitatea ei – dar o iubea prea mult ca să încerce să i le îndrepte. Tragedia lui era că ar fi vrut să fie un sfânt, un adevărat apostol capabil să tămăduiască prin simpla atingere a mâinilor sale şi să răspândească în turma credincioşilor luminosul cuvânt al Domnului, în care el însuşi credea cu atâta tărie. Ar fi vrut să aibă aripi. Dar vai! limba-i era împiedicată, picioarele i se împleticeau – era legat de pământ. Chiar şi acum, când începu să vorbească, glasul îi era tulburat, iar frazele lui grave,

pedante păreau subliniate de bătăile lugubre ale orologiului:

— În urmă cu douăzeci şi doi de ani, la Tynecastle, l-am cununat pe Rees Mathry cu Hannah Burgess. Pe Hannah o cunoşteam de câţiva ani, era una din enoriaşele mele preferate. Pe Rees nu-l cunoşteam, dar era un tânăr bine crescut şi simpatic, velş de origine, şi-mi inspira încredere. Avea o situaţie excelentă, ca agent pentru ţinuturile din miazănoapte al unei mari întreprinderi de cofetărie en-gros. Aveam toate motivele să-i consider fericiţi, mai ales când li s-a născut şi un fiu. Chiar eu te-am botezat, dragul meu, cu numele de Paul Mathry.

Făcu o pauză, ca şi cum şi-ar fi cântărit cu cea mai mare grijă cuvintele:

— Nu voi tăgădui că armonia căminului era tulburată uneori de mici certuri ocazionale. Maică-ta era foarte evlavioasă, o creştină adevărată, pe când taică-tu avea, ca să întrebuinţez un termen blând, idei mai liberale, ceea ce provoca, fireşte, anumite conflicte. Maică-ta, de pildă, era categoric împotriva consumului de vin şi de tutun în casă – prejudecată pe care tatăl tău n-o putea înţelege de fel. În plus, tatăl tău avea un serviciu care-l silea să lipsească de-acasă cel puţin o săptămână pe lună, ceea ce exercita, poate, o influenţă rea asupra lui. Fiind un om drăguţ şi simpatic, avea mulţi prieteni, prea mulţi, aş spune, dintre care unii nu tocmai recomandabili, întâlniţi prin sălile de biliard, prin baruri şi prin alte localuri dubioase. Totuşi n-am avut nimic grav să-i reproşez, până la teribilele evenimente din anul 1921.

Pastorul oftă şi, luându-şi mâna de pe frunte, îşi strânse degetele butucănoase; ochii lui trişti priveau parcă departe în trecut, peste ani:

— În ianuarie 1921, firma la care lucra tatăl tău a făcut unele schimbări de personal, în urma cărora părinţii tăi s-au mutat împreună cu tine în Midland. Cu câteva luni înainte fusesem eu însumi transferat în această parohie din Belfast, dar continuam să fiu în strânsă legătură cu

maică-ta, prin corespondenţă. Şi trebuie să-ţi mărturisesc că viaţa familiei tale la Wortley a fost, încă de la început, agitată. Taică-tu era, pesemne, enervat de mutarea lui într-un district ce-i oferea, pare-se, un câmp mai restrâns de activitate. Deşi situat în mijlocul unei regiuni rurale plăcute, orăşelul Wortley e un târg cenuşiu şi dezagreabil, iar maică-ta nu l-a iubit niciodată. Neputând găsi o locuinţă convenabilă, s-au tot mutat în diferite camere mobilate. Şi deodată, în luna septembrie, mai precis în a noua zi a acelei luni, tatăl tău i-a comunicat că a ajuns la capătul răbdării. I-a spus că vrea să renunţe la slujba aceea şi să emigreze numaidecât în Argentina, în Lumea Nouă, unde ar fi existat, cică, perspective mai bune pentru voi toţi. În consecinţă, a reţinut trei locuri pe vaporul *Eastern Star*, care urma să plece la 15 septembrie. În ziua de 13 te-a trimis pe tine şi pe maică-ta la Liverpool, ca să-l aşteptaţi acolo, la marele Hotel Central. În noaptea de 14 septembrie a plecat cu trenul din Wortley spre Liverpool. Dar n-a putut ajunge la voi. La orele două dimineaţa, când a ajuns în Gara centrală a oraşului, poliţia îl aştepta pe peron. După o luptă violentă, a fost arestat şi închis în penitenciarul de pe Canon Street. Doamne Dumnezeule, n-o să uit niciodată şocul pe care mi l-a produs vestea că era acuzat de crimă premeditată!

Urmă o tăcere încordată, prelungă. Ghemuit pe scaun ca un om hipnotizat, Paul abia mai răsufla.

— În noaptea de opt septembrie – urmă pastorul – fusese săvârşită o crimă înfiorătoare. Mona Spurling, o femeie frumoasă, în vârstă de douăzeci şi şase de ani, care lucra ca vânzătoare la o florărie din apropiere de Leonard Square, fusese omorâtă mişeleşte în apartamentul ce-l ocupa la numărul 52 al străzii Ushaw Terrace din Eldon, o suburbie a Wortley-ului. Crima avusese loc aproximativ între orele opt şi opt şi zece minute. Întorcându-se de la lucru la şapte şi jumătate, domnişoara Spurling luase o cină frugală, apoi îmbrăcase

halatul subţire în care avea să fie găsită. La orele opt, perechea care locuia în apartamentul de dedesubt şi care se numea Prusty a auzit prin tavan nişte zgomote neobişnuit de puternice; Albert Prusty, îndemnat de soţia lui, s-a dus să vadă ce se-ntâmplă. A început să bată în uşă din ce în ce mai tare, dar n-a primit niciun răspuns. Stătea perplex pe palier, când un tânăr comisionar, pe nume Edward Collins, se arătă pe scări, încărcat cu un teanc de rufe aduse de la spălătorie. În clipa când Collins ajunse pe palier, lângă Prusty, uşa se deschise şi din apartamentul domnişoarei Spurling ieşi un individ care o zbughi pe scări în jos. Cei doi intrară, repede în apartament, unde-o găsiră pe domnişoara Spurling cu capul aproape desprins de trup, întinsă pe covorul din faţa căminului, într-o baltă de sânge. Domnul Prusty alergă numaidecât la cel mai apropiat medic din împrejurimi. Acesta veni de îndată, dar în zadar, deoarece domnişoara Spurling era moartă. A fost chemată poliţia, care a trimis un medic legist şi un inspector pe nume Swann. La început acesta crezu că asasinul nu lăsase nicio urmă, dar peste câteva ore ieşiră la iveală trei indicii. Inspectorul Swann descoperi în birou o ilustrată cu un desen în creion, expediată din Sheffield cu numai o săptămână în urmă, ilustrată pe care se putea citi: „Absenţa sporeşte dorul. Vrei să ne-ntâlnim şi să cinăm la *Drury* când mă întorc?” Iar dedesubt, în loc de semnătură, „Bon-bon”. Inspectorul mai găsi şi un bileţel, pe jumătate ars şi nesemnat, dar purtând data ştampilată „opt septembrie”, bileţel pe care se putea citi: „Trebuie să te văd astă-seară”. În sfârşit pe covorul din faţa căminului a fost găsită, lângă cadavru, o punguţă făcută dintr-o piele neobişnuit de fină şi de moale, legată de obicei la gură printr-un inel de metal. Punguţa conţinea vreo zece lire, în monede şi bancnote. După indicaţiile date de Edward Collins şi de Albert Prusty, poliţia a stabilit şi a difuzat grabnic semnalmentele presupusului asasin, oferind o mare recompensă pentru orice informaţie care ar

contribui la prinderea lui.

A doua zi, patroana unei spălătorii din cartier veni la comisariatul local împreună cu o fată de şaptesprezece ani, pe nume Louisa Burt, care lucra la spălătorie la călcatul rufelor. A reieşit că Louisa, o verişoară a lui Edward Collins, comisionarul spălătoriei, îl însoţise pe acesta în noaptea crimei până-n strada Ushaw Terrace şi că, în timp ce aştepta în faţa casei (nu-i plăcea să urce scările), un individ care ieşise din casa cu numărul 52 dăduse buzna peste ea, aproape s-o răstoarne. Fata a descris semnalmentele individului, astfel încât poliţia avea acum trei martori care-l văzuseră pe ucigaş.

Pastorul Fleming se opri, aţintindu-şi asupra tânărului ochii tulburaţi şi candizi:

— Nu-i plăcut, Paul, să atingi unele chestiuni, dar ele sunt, vai! foarte legate de această istorie tragică. Într-un cuvânt, Mona Spurling nu era o femeie cinstită: avea relaţii dubioase cu mulţi bărbaţi, dintre care unul o frecventa regulat. Nimeni nu ştia cine era omul acela, dar colegele Monei de la florărie pretindeau că în ultima vreme ea li se păruse îngrijorată şi descurajată şi c-o auziseră vorbind la telefon, pe un ton supărat, cu reproşuri ca: „Tu eşti de vină!” sau: „Dacă mă părăseşti acum, o să dau totul în vileag”. În sfârşit, autopsia a scos la iveală faptul că nenorocita era gravidă. Mobilul crimei apărea limpede: femeia fusese desigur asasinată de bărbatul răspunzător de starea ei. Poate că el se săturase între timp de ea şi, ameninţat cu un scandal, îi scrisese ca să-i ceară o întâlnire şi o omorâse.

Înarmată cu aceste dovezi, poliţia şi-a pus în acţiune toate mijloacele pentru a-l găsi pe ucigaş. Reproduceri după desenul semnat „Bon-bon” au fost publicate la loc de cinste în toate ziarele, cei ce aveau cunoştinţă de persoana expeditorului fiind solicitaţi să ia legătură cu poliţia din Wortley. Toate gările şi porturile au fost puse sub strictă supraveghere şi, timp de aproape o săptămână, au fost efectuate cele mai intense cercetări.

Apoi, în noaptea de treisprezece septembrie, un anume Harry Rocca, funcţionar la o agenţie de pariuri, s-a prezentat la comisarul-şef şi, într-o stare de agitaţie extremă, s-a oferit să facă o declaraţie. El a mărturisit din capul locului că fusese în relaţii intime cu răposata şi că o vizitase chiar în noaptea din ajunul crimei. Apoi a adăugat că-l cunoştea pe expeditorul ilustratei – un prieten cu care juca adesea biliard şi care avea mare talent la desen. Cu câteva luni înainte, el i-l recomandase pe acel om Monei Spurling. Mai mult încă, prietenul acela venise la dânsul, după ce ziarele reproduseseră ilustrata, şi-l rugase, cu un aer îngrijorat, să-l ajute, spunându-i: „Dacă te-ntreabă careva unde-am fost în noaptea de opt septembrie, răspunde-i că am jucat împreună biliard la hotelul Sherwood”.

Această mărturie a fost, fireşte, de ajuns. Comisarul-şef şi inspectorul Swann au plecat de îndată la adresa dată de Rocca. Acolo au aflat că persoana pe care-o căutau se urcase cu numai un ceas înainte în expresul de noapte, spre Liverpool, la gara de pe Leonard Street. Arestarea la Liverpool a urmat în chip inevitabil. Omul acela era tatăl tău, Paul!

Se aşternu din nou tăcerea. Pastorul îşi umezi buzele, ducând la gură carafa de pe birou. Apoi, cu sprâncenele încruntate, urmă:

— Întâmplarea făcea ca Albert Prusty, principalul martor, să fie tocmai atunci ţintuit la pat de o criză acută de astmă: tutungiu de meserie, fabrica ţigări, iar praful de tutun îi provoca crize cronice; dar ceilalţi doi martori au fost aduşi numaidecât la Liverpool de către comisarul-şef şi de către inspector. Acolo, dintr-o duzină de persoane, ei au identificat fără şovăire în persoana tatălui tău, pe omul pe care-l văzuseră în noaptea crimei. Identificarea a fost teribil de precisă. „Aşa să-mi ajute Dumnezeu, că el este!” a exclamat Edward Collins, iar Louisa Burt, înnebunită de sentimentul răspunderii, a strigat, izbucnind într-un plâns isteric: „Ştiu că-l paşte ştreangul,

dar el e omul pe care-l căutaţi!”

Oamenii erau din ce în ce mai aţâţaţi împotriva deţinutului; pentru a-l scăpa de furia mulţimii, poliţiştii îl dădură jos din tren în gara Barbridge şi-l transportară într-o dubă la închisoarea din Wortley... Dar Dumnezeu mi-e martor, dragă Paul, că te-am chinuit destul cu detaliile astea. Procesul a început la 15 decembrie, la curtea cu juraţi din Wortley, prezidată de judecătorul Oman. Câtă nelinişte m-a zbuciumat în acele zile teribile! Unul după altul, martorii acuzării s-au perindat pentru a-şi depune mărturiile zdrobitoare. În valizele tatălui tău fusese descoperit un brici, în care medicii legişti au identificat unealta crimei. Un grafolog a demonstrat că bileţelul pe jumătate ars, găsit în apartamentul victimei, fusese scris cu mâna stângă de tatăl tău. El fusese văzut adesea în florărie, unde intra ca să-şi cumpere o floare pentru butonieră, şi de fiecare dată stătea de vorbă şi râdea cu domnişoara Spurling... Tentativa de a fugi în Argentina şi rezistenţa opusă poliţiei pledau, de asemenea, împotriva lui. Dar dovada cea mai strivitoare era încercarea lui de a-şi găsi un fals alibi prin Rocoa, încercare ce-i fusese fatală. Iar când tatăl tău a fost adus în boxă, s-a dovedit a fi, vai! foarte slab în propria-i apărare, contrazicându-se, ieşindu-şi din fire, da, ajungând chiar să strige la judecător! N-a fost în stare să spună exact ce anume făcuse în momentul omorului, afirmând că-şi petrecuse o parte din seară la cinema – alibi stângaci, pe care procurorul l-a spulberat cu uşurinţă. O singură rază de lumină a licărit pentru el în această beznă adâncă: Albert Prusty n-a putut să jure că tatăl tău era omul pe care-l văzuse fugind din apartament, deşi recunoştea că semăna cu omul acela. Totuşi a reieşit că Prusty era miop şi, de asemenea, că era supărat că nu fusese luat şi el la Liverpool împreună cu Collins şi cu Louisa Burt.

În cuvântul său de încheiere, judecătorul a fost categoric împotriva acuzatului. Juraţii s-au retras la orele trei în după-amiaza zilei de douăzeci şi trei decembrie. Au

lipsit numai patruzeci de minute. Verdictul lor a fost: „vinovat”. Mă aflam în sala tribunalului – maică-ta era prea bolnavă ca să poată asista la proces – şi nu voi uita până la moarte clipa teribilă când judecătorul, punându-şi pe cap toca neagră, a pronunţat sentinţa, adăugând că încredinţează milei Domnului sufletul tatălui tău. Acesta a zbierat, zbătându-se în braţele gardienilor care-l scoteau din sală: „Nu există niciun Dumnezeu! La naiba cu mila lui şi a voastră! N-am nevoie de ea!”

Vai, dragul meu Paul! Numele Domnului nu poate fi luat în deşert. Totuşi poate că tocmai pentru a răspunde blasfemiei tatălui tău, Atotputernicul i-a arătat milă păcătosului. Deşi nimeni nu se mai aştepta la o asemenea clemenţă, sentinţa a fost comutată, chiar în ajunul execuţiei, în închisoare pe viaţă, iar tatăl tău a fost transferat la închisoarea din Stoneheath.

După ultimele cuvinte ale pastorului, o tăcere adâncă învălui încăperea. Amândoi se fereau să se privească în ochi. Paul, ghemuit în fotoliu, îşi ştergea fruntea cu o batistă pe care-o tot frământa în mâna-i năduşită:

— E încă în viaţă?

— Da.

— Nu l-a văzut nimeni... Din ziua când a intrat... acolo?

Pastorul răspunse, oftând adânc:

— La început am încercat să intru în contact cu el prin mijlocirea capelanului închisorii, dar tatăl tău mi-a respins încercările cu atâta ură, aş putea spune chiar cu atâta ferocitate, încât am fost nevoit să renunţ. Cât despre maică-ta... ei bine, dragul meu Paul, ea avea sentimentul că fusese crunt nedreptăţită de soartă. De asemenea, trebuia să se gândească la tine. În interesul tău, a socotit că-i mai bine să şteargă acest capitol îngrozitor din viaţa ta tânără. Faptul că n-a reuşit pe deplin, n-are importanţă. Eşti destul de inteligent ca să suporţi şocul acestei mărturisiri, şi tocmai de aceea ţi-am făcut-o fără a-ţi ascunde nimic, fără să te-nşel spunându-ţi doar jumătăţi de adevăr. Şi acum, după ce ţi-am dezvăluit tot

adevărul, vreau să-ţi scoţi din cap aceste lucruri. Eşti bărbat în toată firea şi ai viitorul în faţă. Trebuie să mergi înainte, ca şi cum tot ce ţi-am spus nici n-ar fi fost; da, trebuie să mergi înainte, mereu înainte, cu credinţă şi fără a privi înapoi.

Capitolul IV

Trecuse o săptămână de la convorbirea din biroul pastorului Fleming. Era într-o duminică după-amiază şi ora de lecturi biblice se terminase. Elevii plecaseră, iar Ella îl aştepta pe Paul în vestibul, îmbrăcată în cea mai frumoasă rochie albastră pe care-o avea şi purtând pe cap o pălărie de pai pe care-o împodobise ea însăşi cu o panglică de marinar. Paul coborî greoi de la pupitrul lui şi porni spre ea printre şirurile de bănci goale. Deşi lua parte la ora de lecturi biblice mai mult ca să-i facă plăcere maică-si, savura răspunsurile isteţilor ştrengari de pe Merrion Street; dar astăzi se simţea ameţit, capul îi vâjâia după încă o noapte de nesomn – numai Dumnezeu ştia cât se chinuise.

— Sunt sigură că nu-ţi arde să cânţi, Paul, dar e frumos afară; ce-ar fi să ne plimbăm puţin? îi propuse Ella, plină de tact.

De obicei, înainte de plimbarea lor duminicală, Paul se aşeza la mica orgă a capelei şi cânta pentru Ella: cunoscându-i gusturile, care nu erau aceleaşi cu ale lui, îi cânta din Händel sau din Elgar, cu un talent remarcabil. Astăzi însă nu se simţea în stare de aşa ceva. Nu-i venea nici să se plimbe, dar, bănuind că ea îi propusese o plimbare ca să-l abată de la gândurile-i negre, nu se împotrivi.

Ella îl apucă de braţ, cu un gest vag posesiv, şi Paul porni cu ea spre Parcul Ormeau. Era devreme, dar pe străzi se vedeau destul de mulţi pietoni; femeile îşi expuneau toaletele, iar bărbaţii păreau respectabili şi

satisfăcuţi în hainele lor de duminică, scoţându-l din sărite pe Paul.

— N-am niciun chef de parada asta – murmură el când intrară pe poarta parcului.

Ella îi aruncă o privire uimită, dar nu spuse nimic. Cu toate că nu era capabilă de un sentiment prea profund, îl îndrăgea de multă vreme pe Paul. Sclavă a convenţiilor, nu putea să i-o mărturisească, iar Paul, deşi o accepta ca pe o bună camaradă şi deşi maică-sa lăsa să-i scape din când în când aluzii încurajatoare, se complăcea în această prietenie, fără să-şi dea seama de totala nepotrivire dintre firea lui independentă şi generoasă, şi pietatea stereotipă, rigidă ce caracteriza fiece gest al fetei. Totuşi Ella socotea problema ca şi rezolvată, şi toate planurile ei de viitor se întemeiau pe certitudinea căsătoriei cu Paul. Foarte ambiţioasă pentru amândoi, îşi spunea că inteligenţa lui se va îmbina armonios cu propriul ei talent de „a conduce". Se şi vedea exercitând o influenţă salutară asupra carierei lui, pe care ar fi promovat-o până la o culme academică înaltă; se şi vedea frecventând alături de el cele mai distinse cercuri.

Iată de ce, faptele recent dezvăluite fuseseră o lovitură grea pentru orgolioasa Ella. Îşi dădea seama, de asemenea, cât de puternic fusese şocul suferit de Paul. Totuşi, de vreme ce ea dorea să treacă peste asta, de ce n-ar fi trecut şi el? Stricăciunea nu era gravă, întreaga poveste era îngropată în trecut şi, cu puţină atenţie din partea lor, putea să rămână îngropată pentru totdeauna. Aceasta era atitudinea ei. De aceea, văzându-l cu fruntea încă plecată în ţărână, simţea că afecţiunea ei pentru Paul începe să fie umbrită de un soi de supărare, ba chiar de... ciudă. Deşi ştia să se stăpânească – era răutăcioasă din fire, dar nicidecum violentă – cu greu se putu abţine să nu izbucnească, auzindu-l cum vorbeşte.

— E ca şi cum în toţi aceşti ani aş fi trăit în minciună – rosti el, cu un aer spăsit, încercând să dea glas chinuitoarelor gânduri. Nici măcar nu mă mai pot numi

Burgess, numele meu e Mathry, Paul Mathry... Ar însemna să mă mint pe mine însumi şi pe toţi ceilalţi dacă nu l-aş folosi. Folosindu-l, aş avea însă senzaţia că, oriunde m-aş duce, oamenii m-ar arăta cu degetul şi şi-ar spune în şoaptă: „Uite-l pe Mathry, feciorul ăluia care...”

— Termină, Paul! îl întrerupse Ella. Îţi complici singur existenţa. Nimeni nu trebuie să ştie vreodată...

— Dar eu ştiu, chiar dacă alţii nu ştiu – replică el, mergând mai departe, cu privirea aţintită asupra pietrişului de pe alee. Da, ce mă fac eu... eu... cum o să pot eu trăi de-aci înainte?

— Trebuie să uiţi toată povestea.

— Să uit? îngână el, nevenindu-i să-şi creadă urechilor.

– Da – îi spuse ea, simţind că-şi pierde răbdarea. E cât se poate de simplu. Trebuie să-ţi scoţi din minte orice gând despre... acel Mathry.

— Să mă lepăd de tatăl meu? întrebă el, privind-o cu nişte ochi năuci.

— E, oare, un om cu care te poţi mândri?

— Orice-ar fi făcut, a plătit pentru fapta lui... închisoare pe viaţă... Afurisită soartă!

— Mă gândeam numai la tine – îi răspunse ea, tăios. Şi te-aş ruga să nu mai foloseşti asemenea vorbe în prezenţa mea.

— N-am spus nimic.

— Ba ai spus – izbucni Ella, nemaiputându-se stăpâni şi simţind că-i năvăleşte sângele-n obraji. Ai folosit un cuvânt pe care nicio fată binecrescută nu-l poate tolera. Purtarea ta e inadmisibilă.

— Cum ai vrea să mă port?

— Ceva mai cuviincios. Nu pricepi, văd, că povestea asta mă afectează şi pe mine, la fel ca şi pe tine.

— Hai, Ella, să lăsăm copilăriile, nu-i timp de ele acum.

Ea se trase brusc înapoi, rănită în amorul ei propriu şi hotărâtă să-şi exercite influenţa asupra lui. Faţa ei căpătase o culoare verzuie, ochii i-erau umezi, cu albul la vedere:

— Mă tem că... în starea în care eşti... n-are niciun rost să ne continuăm plimbarea.

Paul o privi buimac: gândurile-i erau în altă parte.

— Cum doreşti – îi spuse.

Dezamăgită că el o luase în serios, îşi muşcă buzele ca să nu plângă de ciudă. Apoi, văzând că Paul nu face nicio încercare de-a o reţine, îi spuse, cu un zâmbet galben, plin de reproş şi de mândrie ultragiată – zâmbetul unei fecioare-martire din primele timpuri ale creştinismului, căreia călăul îi sfâşie pieptul cu un cleşte înroşit în foc:

— Prea bine. Mă-ntorc acasă. Îţi zic la revedere, deocamdată. Sper că data viitoare o să fii ceva mai bine dispus. Şi spunând acestea, se răsuci pe călcâie şi porni, cu nasul în vânt – victimă a unei grosolănii ruşinoase. Paul se uită câteva clipe după ea, regretând inexplicabila lor neînţelegere, dar răsuflând uşurat, foarte uşurat că rămâne singur. Când n-o mai văzu, porni încet în direcţie contrară.

Nu voia să se întoarcă spre Larne Road. De bună seamă c-ar fi găsit-o pe maică-sa aşteptându-l cu o insuportabilă îngrijorare. Îi repugna ideea de a-i asculta îndemnurile şoptite de a-şi scoate papucii şi de a se duce liniştit la culcare.

Ce ciudată era atitudinea asta nouă faţă de maică-sa! Dar parcă şi mai ciudat, şi mai ilogic era sentimentul acesta faţă de tatăl lui, sentiment ce i se înfiripa în suflet pe nesimţite. Deşi tatăl lui era un ucigaş şi sursa tuturor nenorocirilor sale, Paul nu-l putea urî. Dimpotrivă, în ultimele zile, în toate aceste ore de nesomn şi de chin, gândurile lui zburaseră spre el învăluite într-o milă stranie. Cincisprezece ani în temniţă – oare nu era o pedeapsă îndeajuns de grea pentru orice om? Îl năpădeau amintiri vagi, dar pregnante, din prima copilărie. Câtă dragoste îi arătase întotdeauna tatăl său! Nicio umbră nu întuneca tabloul... Şi deodată simţi că-i dau lacrimile.

Ajunsese în Donegal Quay, cartierul docurilor şi al săracilor. Un impuls straniu îl mânase pe nesimţite într-

acolo. Cu capul în jos, merse mai departe, peste şinele căii ferate, croindu-şi drum printre baloturile, sacii şi damigenele îngrămădite de-a valma pe cheiurile pietruite. O ceaţă subţire se târa dinspre mare, amestecându-se cu efluviile sărate ale bazinului docurilor şi prefăcând în fantome macaralele înalte din port. Farul de ceaţă de pe dig începu să-şi emită semnalele grave, melancolice.

În cele din urmă se opri în faţa unui munte de mărfuri stivuite între două magazii şi se aşeză pe o ladă. Chiar în faţa lui, un mic cargou ruginit se pregătea să pornească în larg, o dată cu fluxul: era *Valea Avoca*, un vas care făcea naveta între Belfast şi Holyhead, străbătând apele Canalului. Ocazional, lua şi câţiva pasageri; pe pasarelă stăteau acum, împreună cu bagajele lor, vreo câţiva bărbaţi şi femei care-şi luau rămas bun de la prieteni: erau nişte zilieri care se duceau să strângă recolta de cartofi la fermele din Lincolnshire.

Şezând acolo, în ceaţa care urzea în jurul lui siluete spectrale, în vreme ce semnalele farului îi ţiuiau în urechi, Paul se uita la vas cu o intensitate crescândă. Acum, când vacanţa începuse, iar planurile lui pentru cursurile de vară se spulberaseră, timpul se căsca ameninţător în faţa sa. Se simţi cuprins pe neaşteptate de o aţâţare stranie. Îşi scoase maşinal carnetul de însemnări şi scrise la repezeală: *Plec pentru câteva zile. Nu fi îngrijorată. Paul.*

Rupse foaia din carnet, o împături şi scrise deasupra numele maică-si şi adresa. Apoi chemă un băieţaş care tândălea pe chei împreună cu alţi gură-cască, îi dădu câţiva gologani şi-i înmână bileţelul, explicându-i unde anume trebuia să-l ducă. După care, se ridică şi porni hotărât spre ghişeul companiei de navigaţie, unde-şi cumpără, dând câţiva şilingi, un bilet pentru Holyhead. Traversă pasarela chiar în clipa când o detaşau de vas. O clipă mai târziu, o parâmă grea căzu cu zgomot în apă; în clipa următoare, cargoul se urni spre larg, duduind din maşinile-i uzate.

Capitolul V

A doua zi dimineaţă, pe la orele şase, *Avoca* ajunse în portul Holyhead, pe o ploaie deasă. Înţepenit de frig, Paul coborî pe chei şi porni spre gară. Abia avu răgazul să bea o ceaşcă de ceai în restaurantul gării, că se şi anunţă sosirea trenului care mergea spre miazăzi. După ce-i plăti chelneriţei adormite, alergă să-şi ocupe locul în colţul unui compartiment de clasa a treia. Locomotiva se urni şuierând. Călătoria, foarte lungă, îl duse prin Shrewsbury şi prin Gloucester; de două ori trebui să coboare ca să schimbe trenul, în nişte halte unde, fiind doar în haină, ploaia îl udă până la piele; dar, în ciuda acestor senzaţii neplăcute, Paul era din ce în ce mai neclintit în hotărârea lui. Şi ca şi cum s-ar fi acordat cu această stare a lui, peisajul, până atunci campestru, deveni mai sălbatic şi mai lugubru. Smârcuri încremenite şi tufe răzleţe luaseră locul lanurilor pătrate, împrejmuite cu garduri. Ici şi colo se zăreau nişte pietre înalte, aşezate în cercuri – rămăşiţe bizare ale preistoriei. Către apus, peste pădurile de brazi, se ridicau, ca o muchie palidă, munţii înfăşuraţi în nori cenuşii, cu văile străbătute de torente şi cascade. La un moment dat, vântul începu să sufle dinspre mare, iar la o curbă a liniei ferate, Paul zări talazurile ce se spărgeau de stâncile semeţe.

În cele din urmă, pe la orele patru după-amiază, trenul se opri într-o mică gară din ţinutul mlaştinilor – gara de destinaţie a lui Paul. Unicul peron al acesteia era aproape pustiu în clipa când Paul, emoţionat la culme, îşi lăsă biletul în mâna hamalului solitar. Ar fi vrut să-l întrebe

unde e închisoarea, dar i se împleticea limba în gură, aşa că trecu în tăcere pe portiţa albă a peronului. Dar, ajuns afară, zări în depărtare clădirea masivă şi cenuşie a închisorii din Stoneheath, ale cărei ziduri crenelate se profilau deasupra pământului roşcat şi a bălăriilor jilave de ploi. Porni pe poteca îngustă ce şerpuia de-a curmezişul mlaştinii. Cu cât se apropia de sinistra citadelă, cu atât mai tare îi bătea inima. Gura i se uscase, îşi simţea pieptul apăsat de o senzaţie de gol şi de greaţă: nu pusese în gură, toată ziua, decât o ceaşcă de ceai şi un sandviş. La o cotitură a drumului se opri să-şi tragă sufletul, rezemându-se de ciotul unui mesteacăn. Înspre apus se zărea un petic de cer verzui, opalin, iar pe acest fundal gingaş Paul putea să deosebească, de pe moviliţa pe care stătea, detaliile închisorii.

Era o fortăreaţă pătrată, fără ferestre, străpunsă de o poartă joasă şi străjuită în fiece colţ de câte un turn de pază ce părea să planeze ca un vultur deasupra acestei clădiri masive ca o stâncă şi sumbre ca o cetate medievală. În exterior se zăreau două şiruri de case: locuinţele paznicilor, precum şi magaziile şi atelierele, iar de jur împrejur se întindea mlaştina imensă şi dezolantă. Un zid inexpugnabil, acoperit cu sârmă ghimpată, înconjura întregul domeniu, în cuprinsul căruia, aidoma unor răni uriaşe, se zăreau trei cariere de piatră roşie. La una dintre ele lucrau o sumedenie de deţinuţi ce păreau, de la distanţa aceea, nişte furnici cenuşii; erau păziţi de patru gardieni în uniforme albastre, care se plimbau încet printre ei, înarmaţi cu puşti ameninţătoare. Sub privirea uluită a lui Paul, siluetele mărunte şi cenuşii se tot aplecau şi trudeau, într-o tăcere grea ca însăşi veşnicia.

Auzind zgomot de paşi înapoia lui, Paul tresări şi se întoarse brusc. Un cioban urcase costişa, urmat de un dulău flocos. Avea o înfăţişare misterioasă, ca şi cum ar fi fost marcat de pecetea acestei pustietăţi sumbre, iar când se opri lângă Paul, rezemându-se în bâtă, în ochii lui se putu citi bănuiala, o bănuială ancestrală.

— Nu-i o privelişte prea frumoasă – catadicsi el să spună în cele din urmă.

— Nu e – izbuti Paul să îngaime.

Celălalt încuviinţă, clătinând din cap:

— E un loc blestemat, da, îl cunosc eu bine de patruzeci de ani de când trăiesc pe-aici. Făcu o pauză, apoi adăugă: Luna trecută a fost o răzmeriţă în care-au pierit cinci dintre puşcăriaşi şi doi gardieni, dar fortăreaţa arăta atunci întocmai cum arată acum: tăcută şi oarbă. Chiar în clipa asta, când vorbim, un gardian stă în turn şi se uită la noi c-un binoclu, pândindu-ne fiece mişcare.

Paul îşi stăpâni un tremur şi se sili să formuleze întrebarea ce-l obseda:

— Când au zi de vizită puşcăriaşii?

— Zi de vizită?! îngână ciobanul, privindu-l batjocoritor. La Stoneheath nu-s asemenea zile.

Paul simţi o strângere de inimă.

— Bine, dar în anumite zile... rudele puşcăriaşilor n-au voie să-i viziteze? întrebă el, precipitat.

— Nu primesc niciun fel de vizite – răspunse ciobanul, tăios. Niciodată. Şi adăugă cu un rânjet sinistru ce-i schimonosi faţa bătută de vânturi şi veşnic încruntată: E la fel de greu ca un străin să pătrundă acolo, pe cât li-e lor de greu să iasă. Şi acum îţi spun bună seara, tinere!

Şi, fluierându-şi câinele, mai dădu o dată din cap şi se depărtă. Rămas singur în pustietatea din jurul lui, Paul stătea nemişcat, gândindu-se la speranţele lui spulberate. Niciun fel de vizită... niciodată! Nu-şi putea vedea tatăl... nu putea nici măcar să schimbe o vorbă cu el... Scopul pentru care venise aici, împins de un impuls irezistibil, era cu neputinţă de atins. În faţa oribilei realităţi a acestor ziduri, înţelese că speranţa ce-l mânase încoace fusese la fel de deşartă ca şi călătoria lui sentimentală, începuse să se întunece, când dinspre fortăreaţă se auziră bătăile încete ale unui clopot sfâşiind tăcerea, ca un apel al morţilor. Paul văzu cum deţinuţii îşi lasă lucrul şi, conduşi de gardieni, pornesc încet spre închisoare. Poarta

acesteia se deschise şi-i înghiţi, apoi se închise peste ei, în aceeaşi clipă, ultimul petic de lumină străvezie se mistui de pe cer.

În pieptul lui Paul se frânse ceva. Sfâşiat de durere şi de un teribil sentiment de frustrare, scoase un ţipăt sălbatic, nearticulat. Din ochi i se prelingeau pe obraji lacrimi fierbinţi. Întorcându-se, porni orbeşte înapoi spre gară, lăsând în urmă mlaştina blestemată.

Capitolul VI

La periferia oraşului Wortley, în colţul străzii Ayres cu bulevardul Eldon, se afla o tutungerie cu firma decolorată: A. PRUSTY, IMPORTATOR DE TRABUCE DIN BIRMANIA. Magazinul acesta, cu aspect vetust, dar totuşi solid, avea două vitrine: una expunând o gamă variată de trabuce, tutun de prizat, pipe şi tutun de pipă de calitate superioară, iar cealaltă fiind astupată aproape în întregime, cu excepţia unei ferestruici încadrate într-o ramă aurită, sub care se adăpostea masa la care proprietarul fabrica manual ţigările „Robin Hood" ce-i aduseseră faima în localitate.

Pe la amiază, în această zi de iulie, domnul Prusty, cu un şorţ dinainte şi cu mânecile cămăşii suflecate, şedea la masa lui de lucru şi răsucea ţigări, cu mişcări dibace şi experte. Era un bărbat trecut de şaizeci de ani, scund şi uscăţiv, cu un nas teşit şi lucios şi cu o faţă colerică. Era chel – îi rămăsese doar o şuviţă de păr alb – iar pe ţeasta-i pleşuvă creştea o gâlmă mare cât o prună. Mustaţa-i rară şi căruntă era afumată de nicotină, iar degetele lui purtau acelaşi stigmat galben. Un pince-nez cu ramă de oţel îi stătea călare pe nas.

Cocoţat pe scăunelul lui, domnul Prusty urmărise timp de câteva minute, cu un ochi bănuitor, prin ferestruica aceea rotundă, mişcările unui tânăr fără pălărie, care, mergând de colo până colo, se apropiase de multe ori de prăvălie, gata-gata să intre, dar şovăise de fiecare dată şi se depărtase. În cele din urmă, tânărul păru totuşi să se hotărască: traversând strada în fugă, intră pe uşă.

Domnul Prusty, care n-avea niciun lucrător, se ridică încet de pe scăunel.

— Ce doreşti? întrebă el, precipitat.

— Aş dori să-l văd pe domnul Albert Prusty… Dacă, bineînţeles, mai e în viaţă.

Tutungiul îi răspunse, aruncându-i un zâmbet acru:

— Pe câte ştiu, e în viaţă. Eu sunt Albert Prusty.

Tânărul trase adânc aer în piept, ca un om care se scufundă într-o apă îngheţată:

— Iar eu sunt Paul Mathry.

Trecuse examenul: în clipa în care rosti acel nume, se simţi uşurat, iar limba lui încetă să mai fie paralizată.

— Da, Mathry. M-A-T-H-R-Y. Nu-i un nume obişnuit. Vă spune oare ceva?

Expresia tutungiului rămase neschimbată.

— Ce să-mi spună? replică el, cu enervare. Îmi amintesc de cazul Mathry, dacă despre asta e vorba. Nu pot uita perioada cea mai neplăcută din viaţa mea. Dar ce legătură poate avea asta cu dumneata?

— Păi eu sunt fiul lui Rees Mathry.

În prăvălia cu tavanul scund se aşternu o tăcere de moarte. Bătrânul îl măsură pe Paul din creştet până-n tălpi, apoi scoase puţin tutun de prizat din cutia de tablă de pe tejghea şi începu să prizeze încet.

— De ce-ai venit la mine?

— Nu ştiu cum să vă spun… Trebuia să vin…

Paul încercă să explice în cuvinte dezlânate împrejurările ce-l determinaseră să plece la Stoneheath.

— Am ajuns aici azi-dimineaţă – încheie el… Astă-seară la nouă e un tren care are legătură cu vaporul ce pleacă la miezul nopţii spre Belfast. Am crezut că dac-aş putea să aflu ceva… o, nici eu nu ştiu ce anume… poate vreo împrejurare, vreo circumstanţă atenuantă, m-aş întoarce acasă cu sufletul mai împăcat. Am venit la dumneavoastră… pentru că aţi fost singurul martor care-aţi făcut o depoziţie favorabilă în acel proces…

— Ce vrei să spui prin „favorabilă”? întrebă tutungiul,

cu iritare în glas. Nu ştiu unde vrei s-ajungi.

— Aşadar... Nu-mi puteţi spune nimic?

— Ce naiba aş putea să-ţi spun?!

— Nu ştiu – oftă Paul. Peste câteva clipe îşi îndreptă umerii şi porni spre uşă. Bine, mă duc – rosti el, cu un glas stăpânit. Îmi pare rău că v-am deranjat. Vă mulţumesc că m-aţi primit.

Ajunsese aproape de uşă, când auzi un ordin scurt şi mânios ce-l făcu să se oprească:

— Aşteaptă!

Paul se întoarse încet. Prusty îl măsură din nou din cap până-n picioare – de la faţa tânără şi crispată, până la manşetele pline de noroi ale pantalonilor – apoi începu iarăşi să prizeze tutun.

— Prea eşti grăbit – îi spuse. Pici aşa, din senin, după Dumnezeu ştie câtă vreme, şi apoi pleci, ca şi cum ai fi venit să cumperi o cutie de chibrituri. La naiba! Nu poţi pretinde de la mine să-mi amintesc în cincisprezece minute un lucru care s-a întâmplat cu cincisprezece ani în urmă!

Înainte ca Paul să poată deschide gura, clopoţelul de la intrare începu să sune, şi în prăvălie păşi un muşteriu. După ce cumpără un pacheţel de tutun „Matelot”, dădu să plece, dar un alt muşteriu îşi făcu apariţia: un vlăjgan care, după ce cumpără un trabuc şi-l aprinse, păru dornic să zăbovească şi să stea la taifas. Tutungiul se apropie de Paul şi-i strecură în şoaptă:

— Ora prânzului e cea mai aglomerată. Acum nu putem sta de vorbă. Nu că aş avea ceva să-ţi spun, departe de mine gândul acesta, dar fiindcă închid la şapte, iar trenul dumitale pleacă abia la nouă, poţi veni la locuinţa mea pe la şapte şi jumătate. O să-ţi ofer o ceaşcă de cafea înainte să pleci la drum.

— Mulţumesc! exclamă Paul, şi un licăr i se aprinse în ochii dilataţi. La locuinţa dumneavoastră?

Prusty scutură din cap şi spuse cu un rânjet ciudat, mijindu-şi ochii miopi:

— Aceeaşi adresă: Ushaw Terrace, numărul 52. Casa e tot acolo. Şi eu la fel.

Şi spunând acestea, se întoarse la clientul lui, iar Paul ieşi din prăvălie. Frânt de oboseală (în noaptea din ajun moţăise pe-o bancă de lemn din sala de aşteptare a gării) şi mistuit de foame, abia mergea. Deodată îşi aminti că trecuse pe lângă un Hotel YMCA undeva în centrul oraşului; sărind într-un tramvai galben, ajunse în cinci minute acolo. După ce făcu o baie fierbinte, îşi perie hainele şi se dichisi, apoi coborî în sala de mese, unde i se servi un prânz copios, alcătuit din supă, friptură şi budincă de orez.

Era abia două când ieşi din sala de mese, înviorat, şi se întrebă cum să-şi petreacă timpul ce-i mai rămânea până la întâlnirea cu Prusty. Deodată îi veni o idee. După ce-l întrebă ceva pe funcţionarul de la recepţie, porni la drum şi, peste zece minute, umblând pe trotuarele ticsite ale străzii Leonard, ajunse la poarta Bibliotecii Municipale din Piaţa Kenton.

Sub cupola înaltă şi sonoră a sălii de lectură, căută fâşierul publicaţiilor periodice.

— Aţi putea să-mi indicaţi numele celui mai serios ziar din Wortley?

Tânărul de la ghişeu îl privi cu un zâmbet pişicher:

— Există oare vreun ziar serios? Apoi adăugă, pe tonul unuia care are sarcina de a-i îndruma pe străini: *Courier* e probabil cel mai bun dintre ele. E destul de serios.

— Mulţumesc. Aş putea să consult colecţia pe anul 1921?

— Pe tot anul?

— Nu chiar pe tot anul – răspunse Paul, roşind, în ciuda aplombului pe care se silea să-l afişeze. Colecţia pe ultimele patru luni ale anului 1921 mi-ar ajunge.

— Vă rog să completaţi o fişă.

— Fireşte.

Paul luă creionul agăţat de-un lănţug, completă fişa şi o dădu funcţionarului. Acesta zâmbi amabil şi apăsă pe

butonul soneriei de pe masa lui. Peste câteva minute, cineva aduse o mapă grea, legată în piele, şi o puse pe o masă alăturată.

Paul începu să răsfoiască nervos filele îngălbenite, până când dădu peste prima menţiune a omorului. «Da, asta e, îşi spuse, simţind că se înăbuşe de emoţie: OMOR MIŞELESC LA ELDON. O FEMEIE TÂNĂRĂ ASASINATĂ CU BRUTALITATE.»

Se stăpâni cu greu, încleştându-şi dinţii, şi începu să citească. Citi sistematic, cu capul plecat, în vreme ce acele orologiului de sub cupolă se mişcau; citi tot, de la început până la sfârşit. În esenţă, era povestea pe care-o auzise din gura pastorului, dar era spusă cu o forţă mai dramatică. Când ajunse la episodul arestării, fruntea i se acoperi de sudoare. Iar când citi despre proces, un geamăt îi scăpă de pe buze. Rechizitoriul procurorului, un anume Matthew Sprott, îl şfichiui ca un bici:

„Această crimă atroce, săvârşită de un scelerat cinic, în împrejurări care desfid orice încercare de descriere, nu are precedent în analele judiciare. Individul care a săvârşit o asemenea crimă a decăzut pe ultima treaptă a degradării umane. Spânzurătoarea, domnilor juraţi, ar fi o pedeapsă prea blândă pentru el!”

Într-un supliment special al ziarului, Paul găsi o pagină cu fotografii: ale victimei, o femeie tânără, drăguţă, cu un surâs cam tâmp, cu părul strâns într-un conci bogat şi cu o bluză legată cu panglicuţe; ale martorilor; ale odiosului informator Rocca, un lungan molâu, cu o chică lucioasă despicată la mijloc de o cărare; văzu şi o reproducere a ilustratei fatale, cu cuvintele acelea stupide: „Absenţa sporeşte dorul”; de asemenea, o fotografie înfăţişând arma cu care fusese săvârşită crima: un brici nemţesc, fabricat de firma Frass. Nu lipsea nimic, nici măcar vaporul *Eastern Star*, la bordul căruia ucigaşul plănuise să fugă. Iar în mijlocul paginii, o fotografie a acestuia, luată în ziua când fusese condamnat şi înfăţişându-l în momentul când intra în sala tribunalului, între doi

gardieni. Paul se zgâi la fotografie, uluit: faţa tatălui său, care avea o expresie de animal hăituit şi încolţit, gata-gata să fie ucis, îl umplu de spaimă.

Se grăbi să închidă mapa. Ultima speranţă i se spulberase. „Vinovat! Vinovat!” îşi spuse el în gând. „Nu încape nicio îndoială.”

Se uită la orologiu şi văzu, spre surprinderea lui, că era aproape opt. Se ridică şi duse mapa înapoi la masa de pe care o luase. Bibliotecarul era încă acolo.

— Mai doriţi s-o consultaţi şi altă dată? îl întrebă el pe Paul. În acest caz o s-o ţin afară, la dispoziţia dumneavoastră.

Deşi buimăcit, Paul observă că tânărul bibliotecar îl privea cu un interes prietenos. Era un tânăr în vârstă de circa nouăsprezece ani, scund şi zvelt, cu o gură mare, surâzătoare, cu nişte ochi cenuşii, inteligenţi, şi un nas în vânt ce dădea feţei lui o expresie vioaie şi cam obraznică. Paul se întrebă, ruşinat, dacă nu cumva tânărul îi ghicise starea sufletească.

— Nu, nu mai am nevoie de mapă.

Rămase o clipă locului, ca şi cum ar fi aşteptat un răspuns, dar, deşi tânărul continuă să-l privească, nu mai scoase niciun cuvânt. Paul se răsuci pe călcâie şi ieşi din bibliotecă pe strada zgomotoasă.

Capitolul VII

Acum când ştia totul, primul său impuls fu să renunţe la întâlnirea cu Albert Prusty, ca să evite o repetare absurdă a suferinţei îndurate adineauri. Dar în cele din urmă, cu ciudatul fatalism ce-l călăuzise, din clipa când aflase adevărul, toate acţiunile, îşi îndreptă paşii spre Eldon. Mergea încet: începuse să se întunece când ajunse în Ushaw Terrace. Era o străduţă îngustă, străjuită de vile înalte, prevăzută fiecare cu câte o poartă şi cu câte o treaptă de acces – semn al unei aristocraţii apuse. Deşi încă respectabilă, străduţa devenise cenuşie, ba chiar mohorâtă în urma transformării vilelor, cândva impunătoare, în case cu apartamente de închiriat. Paul nu-şi putu stăpâni un fior în clipa când se apropie de casa unde fusese săvârşită crima; dar, încleştându-şi fălcile, intră pe poartă, urcă scările de piatră cu miros de igrasie şi, ajuns la etajul al doilea, sună.

După o scurtă aşteptare, i se deschise: domnul Prusty îl conduse printr-un vestibul întunecos spre un salonaş cam murdar, unde, pe un reşou, fierbea un ibric de cafea, răspândind o aromă plăcută.

Tutungiul purta papuci de casă, un halat de catifea cam uzat şi un fes jerpelit – ca un simbol al firii sale excentrice. Dar, fiind o gazdă bună, turnă cafeaua în ceşti, puse zahăr şi-i oferi oaspetelui o ceaşcă.

Paul sorbi cafeaua neagră, amăruie şi cam zgrunţuroasă, dar fierbinte şi tonică. Între timp, tutungiul, scoţând un trabuc lung, îl mirosi cu un aer expert, apoi îl aprinse.

— Mă gospodăresc singur – rosti el, trăgând fumul în

piept cu vădită plăcere. Nevastă-mea a murit acum şase ani. Sper că-ţi place cafeaua... Eu însumi o import.

Paul bâigui un răspuns. Copleşit de bizareria situaţiei sale, se uita în jur, la această încăpere cu mobila capitonată cu un pluş roşu, cam ros; ochii lui zăboviră o clipă asupra candelabrului masiv de aramă şi se fixară în cele din urmă pe tavan.

— Da – spuse Prusty, îneercând să tălmăcească expresia feţei tânărului său oaspete. Mă aflam chiar pe scaunul acesta când am auzit gălăgia, o gălăgie atât de înspăimântătoare, încât m-a făcut să alerg să văd ce se-ntâmplă. Dumnezeule! N-o să uit niciodată priveliştea... femeia aceea superbă întinsă pe covor, pe jumătate goală... Dar cu beregata tăiată!... Nu fi aşa de speriat, tinere! Nu mai e nimeni acolo... odaia e goală. Am o cheie... proprietarul mă lasă s-o păstrez... Dacă doreşti să vezi odaia...

— Nu, nu! exclamă Paul clătinând din cap. Apoi, ducându-şi mâna la frunte, adăugă în chip de scuză: Pentru astăzi, îmi ajunge. Mi-am petrecut toată după-amiaza citind despre proces în ziarul *Courier*.

— A, da – spuse Prusty, pe un ton meditativ. Ziarul a relatat bine cazul. A scris cu obiectivitate chiar şi despre mine, deşi lăsasem o impresie destul de penibilă. Sprott, procurorul, m-a făcut albie de porci din pricină că n-am vrut să jur că omul care ieşise din apartament... (îşi îndreptă trabucul) era Rees Mathry.

— Nu l-aţi recunoscut în omul acela pe... tatăl meu?

— Era întuneric pe palier, iar eu n-aveam ochelarii la mine. Dar cred că rău am făcut... Ed, băiatul de la spălătorie şi toţi ceilalţi martori au fost atât de categorici! Dar – adăugă bătrânul, cu un soi de vanitate arţăgoasă – sunt un om încăpăţânat. Nu eram sigur şi nu voiam să jur, în ciuda insultelor pe care mi le arunca în obraz parvenitul ăla de Sprott. Ai fost vreodată la tribunal, ca martor?

— Nu.

— Dumnezeule, când eşti adus acolo, parc-ai fi legat de

mâini şi de picioare. Aproape că nu mai ştii ce spui. Şi nici nu te lasă să spui ceea ce ai dori să spui. Există un amănunt ciudat pe care n-am avut posibilitatea să-l pomenesc. Am discutat adesea despre asta cu nevastă-mea şi cu doctorul Tuke, medicul chemat de mine ca să examineze cadavrul, dar care n-a fost invitat să depună mărturie: poliţia îşi are medicii ei... Am discutat de multe ori cu el despre lucrul acela. Tutungiul trase adânc fumul în piept şi-şi amestecă, gânditor, cafeaua în ceaşcă, apoi continuă: Când am intrat în salon şi am văzut că fusese săvârşită o crimă, am alergat instinctiv spre fereastră şi am deschis-o. Voiam să-l mai zăresc o dată pe omul care-o luase la fugă. Şi, Dumnezeule! l-am mai zărit: în lumina ce se filtra prin fereastră, l-am văzut colo jos, în stradă, apucând o bicicletă, sărind în şaua ei şi pedalând apoi ca un nebun. Era o bicicletă de culoare verde... Pot să jur... o bicicletă verde. E ciudat, nu-i aşa? Prusty, căruia li plăceau efectele dramatice, făcu o pauză, apoi urmă: Mai ales când se ştie că Mathry n-a avut, toată viaţa lui, nici măcar o bicicletă obişnuită. (Bătrânul făcu un gest dezaprobator.) Fireşte, anchetatorii au afirmat că asasinul luase acea bicicletă pentru a putea fugi mai repede. Dar, dacă aşa stăteau lucrurile, a cui era oare bicicleta verde şi unde naiba s-a mistuit? Au sondat canalul pe o lungime de câteva mile jur împrejur, dar n-au fost în stare s-o găsească. Încă ceva – urmă Prusty – după o pauză grea de semnificaţii. Punga aceea de piele, găsită lângă cadavru. Nu era a femeii ucise şi nici a lui Mathry. Atunci a cui o fi fost? Iată un detaliu... Un detaliu care l-a indispus pe-un om mai isteţ decât mine: omul care a anchetat cazul de la început până la sfârşit. Mă refer la Swann.

— Swann? îngână Paul, cu o voce stinsă.

— Inspectorul James Swann – rosti Prusty, dând din cap, cu o expresie gravă, şi aruncând o privire bănuitoare în jur, ca şi cum s-ar fi temut să nu fie auzit de vreo ureche străină. Apoi, trăgându-şi scaunul mai aproape de

Paul, adăugă: Nu sunt un umanitarist. Nu-mi place să-mi primejduiesc capul pentru semenii mei. Dar, ştiind că eşti cine eşti, socot că trebuie să-ţi spun ce fel de om era Swann.

Atitudinea schimbată a bătrânului zgâlţâi apatia lui Paul, care se ridică în picioare când Prusty spuse, cu un glas şoptit şi prudent:

— Swann era un tip cumsecade şi deştept. Dar nu numai atât. Când pornea pe teren şi se nimerea să pună mâna pe vreun delincvent tânăr, nu-l vâra la zdup, ci-l mustra părinteşte; ce mai, era foarte cumsecade! Din păcate însă, avea un cusur, unul rău de tot: patima beţiei. (Prusty clătină din cap, privind marginea aprinsă a trabucului.) Da, foarte ciudat, foarte ciudat, zău aşa!

Paul simţi că-i plesneşte capul; acum asculta cu o atenţie încordată vorbele bătrânului.

— L-am cunoscut bine, fiindcă obişnuia să vină în prăvălia mea de două ori pe săptămână, ca să-şi cumpere câte o jumătate de uncie de mahorcă. Şi, fireşte, l-am văzut des în timpul anchetei. După proces, când lucrurile păreau să-şi fi reluat cursul firesc, am început să observ la el o schimbare. Se pare că trăgea la măsea mai mult decât înainte. Nu fusese niciodată prea vorbăreţ, dar acum nu-i mai scoteai niciun cuvânt din gură. Şi părea cam posomorât, ca un om care are ceva pe conştiinţă. L-am cicălit adesea pe chestia asta, întrebându-l dacă-i îndrăgostit, dar el se făcea că n-aude. Apoi, într-o zi, cu vreun an mai târziu, a venit la mine cu o mutră neobişnuit de plouată... poate că era şi niţeluş afumat, şi mi-a spus: „O să fac un pas important, Albert, o să mă duc la Walter Gillett”. Prusty se opri ca să soarbă din cafea, apoi continuă: Walter Gillett era un avocat celebru, care se ocupa de procese penale. L-am întrebat, fireşte, pe Swann de ce se duce la el? Dar Jimmy mi-a răspuns într-un fel ciudat, scuturând din cap: „Nu-ţi pot spune nimic deocamdată, dar poate c-o s-auzi în curând”. Tutungiul îşi ridică din nou ceaşca şi sorbi. Paul abia se putea stăpâni.

Ei bine – urmă Prusty, cu gravitate – am auzit destul de curând. Chiar a doua zi, Swann s-a dus la serviciu beat criţă. Conducând o maşină a poliţiei, a provocat un accident grav: a călcat o femeie, omorând-o aproape. Fireşte, a ieşit un mare scandal, Swann a fost judecat, dat afară din poliţie şi condamnat, pe drept, la şase luni temniţă grea.

— La temniţă?! exclamă Paul. Atunci, ce-a devenit?

— Temniţa l-a distrus. Când a ieşit, a încercat multe slujbe: detectiv particular, portar de hotel, plasator la un cinema, dar nu putea rămâne multă vreme într-un loc. Era alt om, un om distrus de băutură şi de griji. N-aş putea să-ţi spun ce face acum, fiindcă i-am pierdut urma în ultimii doi ani.

— Dar de ce a păţit toate astea? întrebă Paul. S-a dus atunci să-l vadă pe avocatul Gillett?

— Mai bine nu mă mai întreba – murmură tutungiul şi-şi bău până la fund ceaşca de cafea. Nu prea-l mai vedeam pe Swann după ce-a ieşit din închisoare, dar într-o seară a venit la mine în prăvălie. Băuse zdravăn în ultimele zile şi era într-un hal fără hal. Stătea acolo bălăbănindu-se fără să scoată o vorbă. Deodată însă mi-a spus: „Ştii ce?” „Nu, Jimmy”, i-am răspuns eu, binevoitor. „Atunci să-ţi spun eu, zice. Vai de elevul care-ncearcă să fie mai deştept decât dascălul lui!” Şi a ieşit şontâc-şontâc din prăvălie, râzând într-un fel cum n-aş vrea să mai aud niciodată.

— Altceva n-a mai spus? întrebă Paul.

— Nimic... nici atunci, nici după aceea... niciun cuvinţel. Dar, Dumnezeu mi-e martor, am rămas cu impresia că ajunsese în halul ăsta din pricina cazului Mathry. Se aşternu o lungă tăcere. Paul rămase nemişcat pe scaunul lui, cu senzaţia că ceva îi apasă pieptul. Apoi, încetul cu încetul, capul i se lăsă pe spate, iar ochii i se aţintiră asupra tavanului. Nu înţelegea nimic, nori negri se îngrămădeau în mintea lui, mai ameninţători ca oricând, şi totuşi, prin această întunecime, simţea din nou acel îndemn straniu de a merge înainte.

Domnul Prusty îşi aruncă mucul trabucului în focul din cămin şi spuse, uitându-se la ceas:

— E târziu. Nu vreau să te zoresc, dar dacă nu ai grijă, s-ar putea să pierzi trenul.

Paul se ridică să plece.

— Nu pot lua trenul azi-noapte – răspunse el, cu hotărâre în glas. Trebuie să aflu... ce au de spus Swann şi Gillett.

Capitolul VIII

A doua zi dimineaţă, Paul se trezi devreme la Hotelul YMCA, unde îşi reţinuse o cameră în ajun, după ce ieşise din prăvălia domnului Prusty. Îşi luă micul dejun, pe urmă scrise o scrisorică pentru maică-sa şi o expedie, nădăjduind că o va linişti; apoi o porni cu paşi hotărâţi spre centrul oraşului. Tutungiul, care de la o vreme îşi părăsea foarte rar mahalaua, n-avea habar unde locuiau acum Swann şi Gillett, dar, cotrobăind printre hârtiile sale, izbutise cel puţin să-i indice lui Paul numărul biroului de pe Temple Lane al avocatului, precum şi o adresă de lângă Piaţa Grânelor, unde Swann locuise cu vreo doi ani în urmă.

Paul ajunse la casa cu numărul 15 de pe Temple Lane pe la nouă şi jumătate şi avu norocul să găsească acolo un individ încins cu un şorţ verde care lustruia placa de alamă atârnată pe uşa de la intrare.

— Acesta e biroul domnului Walter Gillett? îl întrebă Paul.

Portarul – un tip cu o mutră de cal, crăcănat şi cu nişte ochi mici, injectaţi – încetă să mai frece placa.

— A fost – răspunse el, destul de politicos.

— S-a mutat de-aici?

— Exact.

Urmă o pauză.

— Nu cumva ştii unde locuieşte acum?

Portarul îi aruncă lui Paul o privire piezişe:

— N-aş zice că nu ştiu.

— Unde l-aş putea vedea?

— Păi n-aş prea crede că-l poţi vedea – răspunse individul, privindu-l din nou pieziş. Totuşi, n-are cui să-i strice dacă-ncerci. Portarul îşi frecă nasul, gânditor, şi adăugă: Îmi dai un şiling dacă-ţi spun?

Paul îi dădu un şiling din puţinii bani ce-i mai rămăseseră. Portarul cercetă pe toate feţele moneda, cu un ochi expert, şi-şi şterse gura cu dosul palmei.

— E în Orme Square, nu departe de locul ăsta, în oraşul vechi, lângă Biserica mare. Ia-o pe Temple Bane pân’ la capăt, apoi coteşte-o la dreapta şi mergi drept înainte. Uită-te bine de jur împrejur şi-o să-i vezi numele, nu se poate să nu-l vezi.

Paul nu se aşteptase la un succes atât de uşor şi atât de rapid. Fără să-i pese de privirea portarului, porni cu paşi grăbiţi pe străduţa lungă, străjuită de birouri cu ferestre boltite. Dădu lesne de Orme Square: era, aşa cum îi spusese portarul, destul de aproape de Biserica cea mare. De fapt, era cimitirul oraşului – un cimitir paşnic în care se intra printr-o poartă străveche de lemn, cu grilaj de fier, umbrită de ulmi înalţi. La început, Paul nu pricepuse semnificaţia vorbelor portarului. Dar, ajuns aici, înţelese că Gillett era îngropat în acest cimitir. Roşi, simţind o clipă dorinţa de a se întoarce şi de a-i cere socoteală individului. În loc de asta însă, intră în cimitir şi, după ce umblă vreo jumătate de oră, ajunse la ţinta căutărilor sale: o lespede de marmură albă, înghesuită la marginea cimitirului. Citi încet epitaful gravat pe lespede:

În memoria lui
WALTER GILLETT
Născut în 1881 – mort în 1930
Profund regretat, s-a bucurat de cea mai înaltă stimă
O mândrie a obştii sale
Fiecare muritor va fi răsplătit după merit

Paul citi maşinal, de trei ori, fraza finală, dându-şi seama că, Gillett fiind mort, trebuia să încerce să-l

găsească pe James Swann. Se răsuci pe călcâie şi ieşi repede din cimitir.

Ajunse curând în Piaţa Grânelor şi bătu la uşa uneia dintre căsuţele cu un singur cat ce se înşirau în spatele pieţei. O femeie respectabilă, între două vârste, îmbrăcată într-un capot albastru, cadrilat, apăru în prag.

— Îl caut pe domnul Swann... James Swann – îi spuse Paul, silindu-se să vorbească pe un tot cât mai degajat. A locuit, cred, aici până de curând.

— Da – încuviinţă femeia. A locuit aici multă vreme, dar au trecut de-atunci doi ani.

— Unde s-a mutat?

Femeia rămase o clipă pe gânduri, apoi spuse:

— N-am avut niciun motiv să mă plâng... sărmanul îşi plătea chiria când putea. Sper că nu-l căutaţi ca să-i faceţi vreun rău?

— A, nu, dimpotrivă – se grăbi să-i răspundă Paul.

— Atunci... s-a mutat într-o casă de raport de pe Ware Street. Nu mai ştiu numărul, dar ştiu că proprietarul e un anume Hart.

Ware Street era cu vreo jumătate de milă mai departe

— O stradă lungă şi sărăcăcioasă, dintr-un cartier aglomerat al oraşului, străjuită de dughene ieftine şi de cărucioare de telali şi străbătută de tramvaie huruitoare. Consultând un anuar la un oficiu poştal, Paul izbutise să găsească numărul casei numitului Hart.

Era o clădire de cărămidă, înconjurată de-o curte murdară şi dominată de nişte oase înalte, cu zidurile pline de funingine; se intra acolo printr-o poartă îngustă. În locul soneriei se căsca o gaură neagră, iar pe uşa aproape dărâmată nu se afla nici măcar un ciocănel. Paul bătu de câteva ori în scândurile putrede. În cele din urmă îşi făcu apariţia un băieţaş în vârstă de vreo doisprezece ani, cu o faţă murdară şi cu gâtul umflat, înfăşurat într-o fâşie de flanelă roşie.

— Nu-i nimeni acasă – spuse el, cu un glas stins, înainte ca Paul să poată deschide gura.

Îi explică apoi că era bolnav, că părinţii nu-l trimiseseră la şcoală şi că toţi locatarii erau duşi la lucru, mai toţi la turnătorie. Nu, nu cunoştea niciun om cu numele de Swann. Dar maică-sa, care era îngrijitoarea casei, trebuia să se întoarcă la orele patru.

După ce-i spuse băiatului că se va înapoia, Paul porni îndărăt pe imensa şi mizera Ware Street. Nu putea sta locului, nervii îi erau prea încordaţi. Mânat de un impuls, care-l însufleţea încă din seara trecută, se duse din nou la biblioteca publică.

În după-amiaza aceea, la bibliotecă era de serviciu acelaşi tânăr care-l primise şi în ajun. Acesta şedea visător la biroul lui, dar, zărindu-l pe Paul, care tocmai intra pe uşa turnantă, deveni atent şi-l privi cu crescândă curiozitate în timp ce traversa lunga sală de lectură. Primi apoi în tăcere fişa pe care i-o întinse Paul şi apăsă pe sonerie ca să-l cheme pe funcţionarul de la raft. După ce acesta se depărtă, deschise un sertar al biroului său:

— La ultima dumitale vizită ai lăsat în mapă nişte însemnări. Iată-le.

Paul se zgâi la hârtia din faţa lui: începuse să facă un fel de rezumat al procesului, dar se lăsase păgubaş. Instinctul îi spunea că, în ciuda aerului său detaşat, bibliotecarul citise desigur aceste însemnări, cercetase mapa şi ghicise poate cu cine avea de-a face.

— N-am nevoie de hârtia asta – îi spuse Paul – dar îţi mulţumesc că ai pus-o deoparte.

Tânărul îl privi într-un fel ciudat, cu ochii aceia strălucitori şi iscoditori ca de pasăre, şi-i zise:

— Asemenea hârtii trebuie să fie distruse.

Paul îl privi cum rupea hârtia. În clipa aceea apăru şi funcţionarul, încărcat cu două mape grele: colecţia legată a ziarului *Courier* pe tot anul 1922. Paul îl urmă la o masă din apropiere, se aşeză şi deschise prima mapă.

Cercetă pagină cu pagină, metodic, plimbându-şi degetul de sus în jos pe fiece coloană. Era o treabă plicticoasă şi penibilă: începuseră să-l doară ochii. Stărui

totuşi, trecând la a doua mapă. După ce o examină şi pe aceasta, se rezemă de spătarul scaunului, frecându-şi fruntea cu palma. Orologiul de sub cupolă arăta că trecuse de orele patru. Amintindu-şi de întâlnirea lui, se sculă şi merse să restituie mapele.

— Ai găsit ceea ce căutai? îl întrebă bibliotecarul, pe un ton cât se poate de firesc, dar Paul simţi în această întrebare banală o curiozitate aprigă.

— Nu, n-am găsit.

Urmă o pauză. Paul ştia că bibliotecarul nu va mai spune nimic. Era timpul să plece. Totuşi avea senzaţia ciudată că, prin simplul act al tăcerii sale şi printr-o ocheadă şireată, bibliotecarul îi dăduse a înţelege, cu oarecare impertinenţă, deşi cu intenţiile cele mai bune, că ştie ceva; se simţi copleşit brusc de dorinţa de a-i face confidenţe.

— Căutam relatările presei despre un inspector de poliţie pe nume Swann, care a fost judecat şi condamnat în 1922.

Tânărul păru surprins, dar se sili să-şi ascundă mirarea.

— Păi nu e greu – spuse. Dacă dau peste aşa ceva în vreuna din celelalte mape, o s-o pun deoparte pentru dumneata... Te interesează... tipul acela?

— Încerc să dau de urma lui.

— Ai vreun indiciu? Întrebarea era plină de tâlc.

— Probabil că locuieşte pe-aproape. Se pare că o duce foarte prost.

— Înţeleg.

Paul aşteptă o clipă, apoi, uluit parcă de propria lui lipsă de reţinere, îi mulţumi bibliotecarului în câteva cuvinte stângace, îşi puse pălăria şi ieşi.

Mergând spre Ware Street, ajunse pe la orele cinci la imobilul familiei Hart, unde între timp se întorsese şi îngrijitoarea. Era o femeie voinică, îmbrăcată într-o rochie de lână, cu un şal cadrilat pe umeri şi cu o pălărie bărbătească, prinsă în două ace negre.

— Da – recunoscu ea – îmi amintesc destul de bine de

Swann. N-a avut noroc. S-a îmbolnăvit şi n-a mai putut lucra la fabrică: ducea prea des paharul la gură, dacă înţelegi ce vreau să spun. Nu mi-a părut rău când a plecat de-aici.

— Când a plecat?

— Păi... acu' vreo şase luni.

— Nu ştiţi unde s-a dus?

— Ia te uită ce întrebare?! Cred c-a plecat în Bromlea, să lucreze la şantierul blocurilor noi.

— E aproape, nu-i aşa?

— Destul de aproape... la vreo trei mile de-aici.

— V-a lăsat cumva adresa lui?

— Swann nu-i omul care să-şi lase adresa. Nu-i vorbăreţ de felul lui. Dar stai niţel să mă gândesc. Da, zicea că aşteaptă o scrisoare şi că să i-o trimit dac-o să vină, da' n-a venit nicio scrisoare. Mă întreb însă dac-am notat adresa aia pe undeva? Femeia se întoarse spre băieţaş, care trăgea cu urechea în vestibul, şi-i spuse: Adu-mi cartea din odaie, Josey!

O clipă mai târziu, băiatul îi aduse un registru ferfeniţit, cu foile îndoite. Muindu-şi degetul arătător în gură, începu să întoarcă filele.

— Aha! exclamă ea. Nu ţi-am zis eu? Eram sigură. Apropiindu-se, cu sufletul plin de speranţă, Paul se uită la locul pe care i-l arăta femeia. Pe fila aceea murdară, mâzgălită cu creionul, se afla adresa pe care-o căuta:

James Swann, c/o Roberts, 15 Castle Road, Bromlea.

Paul o transcrise repede în carnetul lui, îi mulţumi femeii şi plecă numaidecât. Mergând cu paşi grăbiţi pe aleea îngustă, luminată de un singur felinar, avu sentimentul că nu-şi pierduse degeaba ziua. Reuşise să dea de urma lui Swann, ba chiar să obţină o imagine despre el: un om învins, din ce în ce mai decăzut, care-şi îneca necazurile în băutură şi muncea din greu pentru pâinea zilnică. Era prea târziu ca să se mai ducă astăzi în

Bromlea. Dar se va duce mâine. Da, mâine îl va găsi pe Swann!

Capitolul IX

În seara zilei următoare, cu exact douăzeci şi patru de ore mai târziu, Paul se întorcea din nou spre Hotelul YMCA. Deşi încă de la începutul după-amiezii se pornise o ploaie măruntă, nici nu simţea că pantofii i-s uzi, iar hainele muiate. Toate speranţele i se spulberaseră. Se dusese în Bromlea, la adresa pe care i-o dăduse femeia aceea, stătuse de vorbă cu directorul şantierului unde lucrase Swann, cercetase de la un capăt la altul întreg cartierul, dar degeaba: Swann dispăruse fără urmă.

Paul intră, abătut, în hotel şi urcă încet scările spre camera lui. Vârând o monedă în contor, aprinse gazul în cămin, apoi, ridicându-se, zări pe consolă o telegramă. O deschise şi citi:

Foarte neliniştită, întoarce-te numaidecât, numirea la cursurile de vară te aşteaptă, sărutări de la toţi, Mama.

Ghemuindu-se în faţa focului plăpând, reciti telegrama, în timp ce din hainele-i ude începeau să iasă aburi. Da, era normal ca maică-sa să-l roage să se-ntoarcă acasă – era, de altfel, cel mai înţelept lucru pe care-l putea face în starea lui de-acum. Absenţa de-acasă îi îndulcise sentimentele faţă de maică-sa. Ea vorbise, pesemne, cu profesorul Slade sau poate că-l rugase pe pastorul Fleming să vorbească, aşa încât postul de la Portray era încă vacant. Ultimele cuvinte: „sărutări de la toţi” îl făcură să zâmbească amar, la gândul că se refereau şi la Ella: însemna că-l iertase.

După ce se uscă, închise gazul şi coborî să mănânce ceva. Tocmai când dădea să intre în sala de mese, portarul alergă spre el, spunându-i:

— Vă caută un domn tânăr. E în salon.

Uimit, Paul îl urmă pe portar spre salonaşul rezervat oaspeţilor, unde trona un palmier înfipt într-un hârdău şi înconjurat de jilţuri de trestie. Când dădu la o parte perdelele de mărgele, tresări la vederea omului care şedea pe unul din jilţuri: era tânărul bibliotecar.

Paul înaintă cu paşi şovăitori:

— Bună seara.

— Nu te-aşteptai să mă vezi...

— Nu, recunosc.

Tânărul bibliotecar aprecie cu un zâmbet vioi această sinceritate. Despuiat de calitatea lui oficială, părea mai îndrăzneţ ca oricând şi de o francheţă naivă, care-l dezarma pe Paul şi-l stânjenea în acelaşi timp.

— Am ceva să-ţi spun – începu tânărul, aruncând o privire în jur prin salonaşul pustiu. Sper că putem vorbi fără teama că ne-aude cineva.

Paul îl privi cu atâta intensitate, încât celălalt chicoti.

— Îmi dau seama că încă nu mă poţi înţelege, dar te-asigur că sunt un om serios. Numele meu e Boulia... Mark Boulia.

Şi-i întinse mâna. Paul o strânse, apoi se aşeză. Simţea că începe să se înfiripe în el un soi de speranţă ciudată; Mark îl observă cu atenţie înainte de a continua:

— Încă din prima zi când ai venit la bibliotecă mi-ai atras atenţia; se vedea pe faţa dumitale că eşti în încurcătură... Mi-a părut rău pentru dumneata şi te-am compătimit. Ştii cum se-ntâmplă când un om ţi-e simpatic de la prima vedere. După aceea am răsfoit ziarele din mapa consultată de dumneata şi am aflat. Ştiu cine eşti, ştiu totul despre dumneata – adăugă tânărul, plin de satisfacţie.

Paul bănuise c-aşa stau lucrurile. Rămase tăcut, ascultând cu atenţie vorbele interlocutorului.

— Ieri ai venit să cauţi alte amănunte, dar nu le-ai găsit. După plecarea dumitale, am căutat eu însumi şi am găsit. Într-un singur ziar din localitate, *Clarion*, un ziar liberal, foarte puţin citit, am dat peste o relatare a procesului Swann. Semnatarul ei protesta împotriva sentinţei prea aspre date lui Swann.

Paul păli la faţă, dar ochii îi scăpărară.

— De ce-mi spui toate astea? întrebă el.

Mark ridică din umeri şi răspunse, schiţând un zâmbet:

— Pentru că voiai să-l găseşti pe Swann.

— E în zadar – murmură Paul, clătinând încet din cap.

— De ce?

— După cincisprezece ani...

— Nu se ştie niciodată – replică Mark, cu ochii scânteietori şi cu un aer cam mândru. Apoi, după o scurtă pauză, menită să sublinieze importanţa spuselor sale, adăugă: De fapt, l-am găsit.

Paul simţi că i se usucă cerul gurii şi se uită neîncrezător la tânărul acesta, care dădea din cap cu dezinvoltură.

— Nu mi-a fost prea greu, după tot ceea ce-mi spuseseşi. Am luat la rând spitalele şi azilurile din oraş. Swann se află la spitalul Belvedere.

Capitolul X

Sala în care zăcea Swann era lungă şi strâmtă, cu pereţii văruiţi şi cu un tavan înclinat în care se vedeau un şir de ferestruici rotunde. Era sala rezervată săracilor: un dormitor simplu şi dezolant. Patul, complet izolat printr-un paravan, era aşezat pe nişte butuci, iar pe podea zăcea un tub de oxigen prevăzut cu un inhalator lung. Emanaţiile bolii, ale descompunerii organice dominau duhoarea acră a dezinfectantelor. Rezemat pe două perne, Swann zăcea cu braţele întinse, cu ochii aţintiţi spre tavan. Se vedea că fusese cândva un bărbat vânjos, dar faţa lui emaciată şi scofâlcită (obrajii cavernoşi făceau ca nasul să pară exagerat de lung) părea o pată galbenă pe fondul pernei albe, iar dac-o priveai bine, desluşeai nişte bubuliţe cafenii. Degetele lui, lăsate pe cuvertură, erau umflate. Răsuflarea-i scurtă abia-abia îi scotea în relief coastele.

Era ora de vizită din fiece după-amiază; Paul venise împreună cu Mark Boulia, care i-l recomandase, nu fără tact, bolnavului. Paul îi vorbise acestuia, cu emoţie, apelând la conştiinţa lui, iar acum aştepta nerăbdător răspunsul lui Swann.

Bolnavul nu părea să se grăbească, era pierdut în propriile-i gânduri. Deodată însă, fără să se mişte, îşi aţinti ochii asupra lui Paul şi spuse cu un glas stins şi răguşit:

— Îi semeni leit. Apoi îşi întoarse din nou privirea spre tavan şi rămase multă vreme tăcut înainte de a reîncepe cu acelaşi glas stins: E ciudat să te-ntâlnesc acum. După

tot ce mi s-a întâmplat, am jurat să-mi ţin gura... o deschisesem prosteşte. Dar dumneata eşti fiul lui Mathry, iar eu sunt un om sfârşit. Aşa că mi-e totuna. Swann făcu o pauză, în care păru că se scufundă într-un trecut depărtat, apoi continuă: Când am fost însărcinat cu anchetarea crimei din Eldon, eram plin de zel, nu ca acum, şi ţin minte de parc-ar fi fost ieri clipa când s-a ivit primul indiciu important. Un anume Rocca, agentul unui bookmaker[1], s-a prezentat la comisariat. Da, prefăcutul de Harry Rocca... un neisprăvit şi-un fricos cum n-am mai pomenit... Era atât de speriat, că abia putea să vorbească. Dar a vorbit până la urmă şi a mărturisit că, de vreun an, era în relaţii intime cu victima, că se culcase adeseori cu ea şi că-şi petrecuse noaptea de şapte septembrie în compania ei. Cu omorul însă, n-avea nici în clin nici în mânecă, pentru că în zilele de opt şi nouă septembrie fusese la Donoaster, la cursele de cai, după cum puteau declara o duzină de martori. Iar acum venise de bună voie, ca să risipească orice bănuieli.

Ei bine, declaraţia asta nu ne-a ajutat cine ştie ce; ştiam că Mona Spurling avea numeroşi admiratori, dar ne-am gândit să-l reţinem totuşi pe Rocca. Acesta, aflând că nu-i dăm drumul, s-a făcut verde la faţă şi şi-a dat drumul la gură. Ne-a vorbit despre Rees Mathry, amicul său amorezat de domnişoara Spurling. Ne-a spus cât de enervat era acesta de publicitatea făcută cărţii poştale trimise fetei. Şi, mai ales, ne-a spus că Mathry încercase să-şi făurească un alibi... Vă închipuiţi cât ne-au bucurat veştile astea – după aproape o săptămână de căutări zadarnice, aveam, în sfârşit, o pistă. Iar când am aflat că omul pe care-l căutam tocmai plecase cu trenul spre Liverpool, ne-a venit să chiuim de bucurie. Am telefonat numaidecât la Liverpool, iar Rees Mathry a fost arestat.

Swann îşi umezi buzele, apoi continuă:

— Din nefericire pentru el, Mathry era iute din fire şi a opus rezistenţă, făcând greşeala fatală de a lovi un agent.

---

[1] Cel ce se ocupă cu pariurile la cursele de cai.

Adăugaţi la asta faptul că a fost prins în momentul când încerca să fugă în America de Sud şi veţi avea o imagine exactă a situaţiei îngrozitoare în care se găsea. Ba şi-a agravat-o şi mai mult, numaidecât. Prima întrebare ce i-a fost pusă la interogatoriul preliminar a fost, fireşte, următoarea: „Unde te-ai aflat în seara de opt septembrie, între orele opt şi nouă?” Neştiind că amicul lui îl turnase, Mathry a răspuns: „Am jucat biliard cu un anume Rocca”. Asta ne-a convins că-i vinovat.

Swann lăsă să-i cadă capul pe pernă, şi atunci o expresie ciudată se zugrăvi în ochii lui încenuşaţi.

— Trebuie să vă vorbesc despre şeful meu, comisarul Adam Dale, care acum e şeful poliţiei din Wortley. Fiu al unui fermier din Cumberland, urcase toate treptele ierarhiei, de la cea mai de jos. Foarte strict în privinţa disciplinei, dar loial cu subalternii săi, era un excelent slujitor al legii: nu primise niciodată mită. Îşi iubea profesia şi mi s-a lăudat nu o dată că e-n stare să miroasă de la distanţă un criminal. Ei bine, comisarul l-a suspectat din capul locului pe Mathry.

Bolnavul păru să se însufleţească şi încercă să se ridice într-un cot.

— Eu nu eram chiar atât de convins – urmă el. Deşi mărturiile păreau atât de concludente, am atras atenţia asupra faptului că Mathry îşi cumpărase biletele pentru America de Sud pe propriul său nume şi că reţinuse, fără a-şi ascunde identitatea, camere la hotelul din Liverpool pentru el şi familia lui, lucru de neconceput la un om care s-ar teme de urmărire şi ar dori să dispară. În afară de asta, Mathry îmi făcuse o impresie favorabilă, în ciuda acuzaţiilor ce i se aduceau. El a mărturisit că o cunoscuse bine pe domnişoara Spurling şi că îi trimisese o ilustrată pe care-o desenase el însuşi. Voise, chipurile, să se distreze puţin, aşa cum o dovedeau cuvintele acelea tandre şi cam stupide: „Absenţa sporeşte dorul”. Cât despre rănile teribile în urma cărora sucombase victima, ele puteau fi opera unui om neobişnuit de puternic, iar

Mathry era destul de pirpiriu. Pe deasupra, era şi un caracter slab, ceea ce mi s-a părut a fi o explicaţie posibilă a faptului că încercase să-şi fabrice un alibi, cu ajutorul acelui Rocca. Nervos şi neliniştit, din ce în ce mai alarmat de publicitatea făcută acelei ilustrate stupide, simţise, pesemne, nevoia să-şi găsească un aliat. O idee nesăbuită, desigur, dar care se potrivea perfect cu ceea ce ştiam despre el.

I-am expus toate aceste considerente comisarului, dar el nici n-a vrut s-audă – era convins că-l prinsese pe vinovat, sincer convins, vă repet!

Swann se prăbuşi pe pernă şi rămase o clipă nemişcat, apoi continuă, ceva mai liniştit:

— Mintea unui slujitor al legii funcţionează în anumite tipare; nimeni nu ştie asta mai bine decât mine, aşa că ancheta condusă de Dale şi-a urmat drumul obişnuit, potrivit rutinei. Comisarul voia să găsească printre lucrurile lui Mathry arma cu care acesta ar fi putut săvârşi omorul; voia să descopere urme de sânge pe hainele lui Mathry; şi mai voia nişte martori care să-l identifice ca pe omul văzut la locul crimei.

Ei bine, comisarul a găsit de îndată arma căutată, într-una din valizele lui Mathry: era un brici, un brici vechi, de fabricaţie nemţească, cu tăişul lat şi cam ruginit de neîntrebuinţare. Mathry a recunoscut că se afla în posesia acestui brici de ani de zile: îl moştenise de la tatăl lui. Se gândise de multe ori să-l arunce, dar îl păstrase din motive sentimentale. Dar credeţi oare că, dac-ar fi folosit acest brici ca armă, l-ar fi păstrat cu grijă, pentru ca noi să-l găsim după săvârşirea omorului? A, nu, cea dintâi grijă a unui ucigaş este să se lepede de arma cu oare a ucis. Şi totuşi Dale aproape că sărea în sus de bucurie când mi-a arătat briciul „Nu ţi-am spus eu? a exclamat el mândru. Acum îl avem în mână!”

Briciul a fost trimis la expertiză împreună cu un pachet cu hainele lui Mathry. Între timp a continuat interogatoriul martorilor care-l zăriseră în noaptea crimei pe ucigaş

ieşind din apartamentul victimei... Domnul Prusty, Edward Collins şi Louisa Burt. Prusty era miop, Cellins era un tinerel sperios, care nu părea dornic să declare nimic, dar Louisa Burt avea cu totul alt caracter. Fata asta îl zărise o clipă pe ucigaş de la distanţă, într-o noapte întunecoasă şi ploioasă de septembrie, pe o stradă prost luminată; şi totuşi afirma că poate să dea o descriere exactă şi amănunţită a fugarului. Parcă-i văd şi acum faţa rotundă şi aprigă în clipa când şi-a făcut depoziţia: „Era un bărbat în vârstă de circa treizeci şi cinci de ani. Înalt, subţiratic şi oacheş, palid la faţă, cu un nas drept şi cu obrajii bărbieriţi. Purta o şapcă în carouri, un pardesiu cenuşiu şi pantofi maro”.

La început, comisarul a acceptat această descriere, foarte mulţumit. Dar, după arestarea lui Mathry, n-a mai fost aşa de mulţumit fiindcă Mathry nu era nici înalt, nici oacheş, nici bărbierit, ci un bărbat de talie mijlocie, cu mustaţă şi cu părul bălai. Nici descrierea îmbrăcămintei nu corespundea celei purtate de el. Dar Louisa Burt nu s-a lăsat: a declarat că făcuse în grabă prima depoziţie şi a pretins, foarte calmă, că omul zărit de ea nu fusese un zdrahon bărbierit, ci un bărbat ceva mai scund, cu mustaţă. Iar Collins, care-mi declarase imediat după ce-l convocasem că n-ar fi în stare să-l identifice pe asasin, se grăbi să confirme spusele fetei. Şapca în carouri deveni o pălărie de fetru, pardesiul se prefăcu într-un „ulster ”[2] gri; pe scurt, descrierea individului ajunse să corespundă.

— Destul de vag, de altfel – semnalmentelor lui Mathry.

Swann se trânti din nou pe perne, cu buzele strânse, încercând să-şi recapete suflul.

— Urma acum să se treacă la confruntarea acestor importanţi martori cu inculpatul. Comisarul i-a însoţit personal la Liverpool, luându-mă şi pe mine cu el. Unsprezece agenţi în civil au intrat cu Mathry în aceeaşi încăpere. E un procedeu curent, şi unii îl socotesc eficace, în orice caz, cei doi martori au afirmat categoric că-l

[2] Pardesiu de iarnă.

recunosc pe asasin. Mathry a fost adus la Wortley şi pus sub acuzare pentru uciderea Monei Spurling. Bolnavul se întoarse anevoie cu faţa spre Paul şi-i spuse:

— Şi totuşi eu încă nu-l socoteam iremediabil pierdut... Prea era perfect cazul, iar eu simţeam că trebuie să ascundă pe undeva o fisură. Dar nu-l pusesem la socoteală pe procuror. Ai putea crede că, de vină pentru cele întâmplate, a fost comisarul, cinstitul şi încăpăţânatul Dale, dar nu! Condamnarea a fost opera procurorului Sprott, un om de o inteligenţă diabolică. Acesta a ajuns între timp sir Matthew, a urcat multe trepte pe scara socială şi o să se caţăre probabil şi mai sus, dar pe-atunci era un debutant obscur, ahtiat să parvină cu orice preţ. În clipa când l-am auzit, mi-am dat seama că voia capul lui Mathry.

Ei bine, la proces, acuzarea şi-a convocat toţi experţii, bineînţeles nu şi pe doctorul Tuke, care văzuse cel dintâi cadavrul. Pe lângă medicul legist al poliţiei, Dobson, a mai fost adus şi un profesor pe nume Jenkins, care a declarat că briciul nemţesc ar fi putut cauza rănile fatale. Deşi a refuzat să jure că pe arma aceea sau pe hainele împricinatului ar fi existat urme de sânge, a pretins că descoperise nişte urme care ar fi putut să fie „corpusculi mamari”... Expertul următor a fost un grafolog, care-a jurat că bileţelul pe jumătate ars găsit în apartamentul victimei a fost scris de Mathry cu mâna stângă, „ca să-şi deghizeze scrisul”.

Cât despre Collins şi Louisa Burt, s-au întrecut pe ei înşişi, mai ales fata, cu mutra-i nevinovată şi cu ochii ei mari, gravi, a făcut o impresie puternică asupra juraţilor. Stând ca un înger în boxa martorilor, s-a jurat că aceasta este haina pe care o purta asasinul şi că Mathry e omul pe care-l văzuse fugind, apoi, referindu-se la identificarea lui în localul poliţiei din Liverpool, a declarat cu mândrie: „Eu l-am recunoscut prima”.

A urmat rechizitoriul procurorului regal. Timp de trei ore, Sprott a vorbit pe nerăsuflate, fără să consulte nicio

însemnare. Cuvintele îi curgeau ca un torent din gură, aruncând parcă o vrajă asupra tribunalului. Când a ajuns la descrierea omorului, a fost de-a dreptul impresionant, evocând imaginea asasinului care-şi mângâia briciul în buzunar înainte de a-şi ataca mişeleşte iubita lipsită de apărare, mamă a propriului său copil, menit a nu se naşte niciodată, pentru ca apoi să fugă, cu gândul de a se ascunde într-o ţară străină... Vă spun că a fost o capodoperă de oratorie. Juraţii ascultau cu gura căscată fiece cuvânt.

Avocatul apărării a fost jalnic, după această performanţă. Fiind lipsit de mijloace, acuzatul îşi luase ca avocat un om bătrân, cu vocea stinsă, care nu-şi cunoştea bine dosarul. Părea să ignore îndeosebi tot ceea ce ar fi putut pleda în favoarea lui Mathry.

Procesul s-a încheiat repede. Mathry a fost găsit vinovat. Strigătele lui de protest mi-au sfâşiat inima, ca un pumnal. Dar gardienii l-au târât afară din sală spre satisfacţia tuturor. Recompensa de 500 de lire oferită pentru prinderea vinovatului a fost încasată de Collins şi de Louisa Burt. Dumnezeu ştie cât de greu o câştigaseră! Bolnavul părea vizibil epuizat: capul îi căzu moale pe pernă când spuse, cu un glas stins, că nu mai are puterea să continue.

— Reveniţi mâine sau poimâine. O să aflaţi sfârşitul acestei istorii.

În încăperea strâmtă se aşternu o tăcere teribilă. Fără să scoată o vorbă, Boulia se ridică, turnă puţină apă într-un pahar şi-l duse la buzele lui Swann. Acesta bău fără să se mişte. În tot acest timp, Paul rămase cu capul în palme, năucit şi paralizat de emoţie. Îi veneu pe limbă nenumărate întrebări, dar îşi dădea seama că nu le mai putea pune, pentru că astăzi bolnavul nu mai era în stare să răspundă: închisese ochii şi zăcea inert, fără pic de vlagă. Mark ieşi în vârful picioarelor, iar Paul se ridică şi, strângând cu un gest stângaci mâna bolnavului, porni cu paşi şovăitori pe urmele prietenului său.

Capitolul XI

Era oare cu putinţă ca un om nevinovat să fie îngropat de viu vreme de cincisprezece ani? Buimăcit şi derutat, Paul abia cuteza să-şi pună această întrebare cumplită. Swann nu făcuse decât să-şi exprime propria-i părere, fără a aduce vreo dovadă concretă în sprijinul ei. Toată povestea părea de neconceput. Totuşi, însăşi ideea că tatăl său ar fi putut să fie victima unei nedreptăţi atât de monstruoase era de ajuns pentru a-l scoate din minţi pe Paul. Nu, nu trebuia să se mai gândească la asta. Se sili, aşadar, să-şi stăpânească emoţiile. Îşi dădea seama că trebuie, mai presus de orice, să fie calm, hotărât, practic. Prima lui grijă fu să-i scrie maică-si pentru a-i cere să-i trimită un colet cu haine şi rufărie, apoi începu să-şi caute o locuinţă stabilă, care să-i îngăduie mai multă libertate de acţiune decât Hotelul YMCA. După îndelungi căutări, găsi o mansardă ieftină la etajul al cincilea al unei case de pe Poole Street – o stradă murdară dar respectabilă, situată la sud de marea arteră a străzii Ware, în apropierea canalului Sherwood, şi ocupată îndeosebi de case de raport de o calitate inferioară. Proprietăreasa, doamna Coppin, o femeiuşcă sfrijită, cu un glas pătrunzător, îi arătă mansarda şi-i dădu un prosop aspru, dar curat, şi o bucată de săpun. Trebui să-i plătească anticipat o parte din chirie, ceea ce aproape că-i slei mica rezervă de bani cu care venise de la Belfast. După ce se spălă, Paul ieşi ca să caute ceva de lucru pentru a-şi asigura întreţinerea. Wortley era un oraş activ, un adevărat stup omenesc, plasat în mijlocul unei vaste şi

fertile câmpii; dar, ca şi vecinii săi Coventry şi Northampton, avea o industrie foarte specializată, profilată aproape exclusiv pe fabricarea de porţelanuri, de cuţite şi de articole de pielărie – branşe care cereau, toate, o pregătire tehnică ce-i lipsea lui Paul. În afară de asta, nu avea nici carnet sindical, nici referinţe, iar pe de altă parte nu era încă oficial calificat pentru meseria de profesor. După două zile de căutări zadarnice, începu să cerceteze, din ce în ce mai neliniştit, rubrica „ofertelor de serviciu” a ziarelor locale.

Chiar a doua zi dimineaţă norocul îi surâse pe neaşteptate. Tocmai când trecea pe trotuarul aglomeratei Ware Street, în drum spre „Birtul birjarilor”, unde descoperise că poate căpăta, pentru câţiva pence, un sandviş şi o cafea, observă în vitrina marelui magazin „Bonanza” următorul anunţ:

„SE CAUTĂ UN PIANIST.
A se adresa
domnului Victor Harris,
directorul magazinului”.

După ce şovăi o clipă, Paul intră în magazin. Era unul din acele bazaruri unde se vând tot felul de articole, de la fierărie şi cosmetice, până la rufărie de corp şi jucării, toate expuse la vedere, pe nişte tejghele lungi. Directorul, un bărbat cu părul creţ, în vârstă de treizeci de ani, îmbrăcat într-un costum în dungi, la două rânduri, îl măsură grăbit pe Paul, apoi, fluturându-şi cravata înflorată în bătaia ventilatoarelor, îl conduse într-o încăpere unde se afla un pian înconjurat de mormane de partituri: era raionul de muzică. Luând la întâmplare una din partituri, o puse pe pian şi spuse laconic:

— Cântă!

Paul se aşeză şi începu să-şi plimbe degetele pe clape. Descifra cu uşurinţă notele, chiar la bucăţile cele mai grele, iar valsul pe care-l avea acum sub ochi era o

nimica toată pentru ei. Îl cântă de două ori, a doua oară adăugând nişte variaţiuni proprii, apoi luă alte partituri şi le cântă şi pe acestea. Între timp, vânzătoarele de la standurile din apropiere îl ascultau cu atenţie, iar domnul Harris bătea tactul pe o tejghea cu inelul său cu diamant fals.

— O să meargă – spuse el, dând din cap, vizibil încântat. Te angajez. Trei lire pe săptămână şi câte un sandviş la prânz. Numai să nu te laşi pe tânjeală. Să cânţi cu foc, altfel desfacem contractul, să ştii! Foloseşte pedala cât mai tare. Fă-i pe clienţi să cumpere.

Şi, după ce-i adresă lui Paul un surâs protector, ce-i dezveli dantura de aur, se depărtă, nu fără a arunca o privire încruntată vânzătoarelor pentru că-şi iroseau timpul. Paul cântă la pian toată ziua. Nu era sinecură. La început, cântă cu destul antren, dar mai apoi simţi că amorţeşte de atâta stat pe scăunelul acela tare, fără spătar. În orele de vârf, magazinul, prost aerisit, se umplea de clienţi gălăgioşi, care se înghesuiau în jurul lui, suflându-i în ceafă şi lovindu-i coatele, mai-mai să se aşeze pe clapele pianului. Paul simţea că se sufocă. Era şi muncit de gânduri – se gândea la tatăl lui şi făurea planuri şi proiecte, copleşit de nevoia de a lua o hotărâre, de a porni la acţiune.

Pe la ora unu, Haris ieşi să prânzească, iar peste câteva minute fata responsabilă cu bufetul îi aduse lui Paul o farfurie cu sandvişuri şi o ceaşcă de cafea. Mulţumit că i se oferă un răgaz, se ridică de pe scaun şi-şi dezmorţi braţele, apoi zâmbind, o întrebă pe fată cum o cheamă. Lena Andersen, îi răspunse ea, sec. Şi deşi Paul ar fi vrut să schimbe câteva vorbe cu ea, fata porni de îndată spre un alt colţ al magazinului. Nu era nimic nepoliticos în răceala ei; dar Paul simţi că sub această atitudine cam înţepată se ascundea o rezervă, ce-i trezi curiozitatea. Când, ceva mai târziu, fata se întoarse la bufet, Paul o urmări, aproape instinctiv, cu privirea, înainte de a reîncepe să cânte la pian.

Fata avea cel mult douăzeci de ani şi era blondă, înaltă, cu picioarele şi braţele lungi, ca o scandinavă. Avea trăsături regulate, în ciuda cicatricei albe ce-i brăzda faţa, şi ar fi fost foarte atrăgătoare dacă fruntea nu i-ar fi fost umbrită de o expresie de adâncă melancolie. Când stătea liniştită, părea neobişnuit de tristă, serioasă şi distantă. De mai multe ori în după-amiaza aceea, Paul se surprinse privind-o pe această tânără şi tragică amazoană. Băgă de seamă că fata era îmbrăcată simplu, dar cu bun gust. Deşi părea să fie în relaţii bune cu colegele ei, se ţinea deoparte, iar cu clienţii se arăta foarte rezervată. Ce fel de om o fi? se întreba Paul. Încercă să-i fixeze privirea, cu o curiozitate prietenoasă: Lena îşi plecă ochii şi-şi întoarse faţa.

După-amiaza se scurgea încet. Paul cânta cu ochii închişi în timp ce degetele ciocăneau pe clape o melodie repetată până la saturaţie, încât o învăţase pe de rost. Ora şase veni, în sfârşit: era liber! Răsuflând uşurat, ieşi repede din magazin şi merse de-a dreptul la spital, unde fu lăsat să intre, nu fără oarecari dificultăţi. Swann părea într-o stare mult mai proastă decât data trecută şi n-avea chef să vorbească. Ba s-ar fi zis că regreta că vorbise atât de liber atunci. Dar cum Paul rămase răbdător la căpătâiul lui, fără să-l preseze în vreun fel, bolnavul începu treptat să se destindă. Apoi îşi întoarse faţa spre Paul, privindu-l cu un soi de milă.

— Aşadar, ai venit iarăşi? spuse el într-un târziu.

— Da – răspunse Paul în şoaptă.

— Te previn că... dacă persişti în hotărârea dumitale de a afla adevărul, acesta îţi va schimba viaţa, aşa cum mi-a schimbat-o pe a mea. Şi, odată intrat în povestea asta, nu vei mai putea da înapoi.

— Nu voi da înapoi.

— Cu ce-ţi propui să începi?

— Mă gândeam că, dac-aş bate la maşină declaraţiile dumitale, iar dumneata le-ai semna, aş putea să le prezint autorităţilor şi...

Swann nu mai avea putere să râdă, dar buzele-i livide începură să tremure, schiţând un rânjet sardonic.

— Care autorităţi? Poliţia? Păi ea a fost informată pe deplin, şi totuşi se complace în această situaţie. Omul care a rostit rechizitoriul, Sir Matthew Sprott? După cât îl cunosc eu pe acel domn, te sfătuiesc să n-ai de-a face cu el. Swann avu un acces de tuse convulsivă, apoi continuă: Nu! Numai ministrul de interne are dreptul de a redeschide dosarul, în Parlament, dar cu dovezile pe care le posezi deocamdată nu poţi spera să răzbeşti până la el. Elucubraţiile delirante ale unui fost poliţist, muribund şi discreditat, căci aşa le vor califica dumnealor, nu vor avea nicio greutate. Au să râdă pur şi simplu de dumneata.

— Bine, dar eşti convins că tatăl meu e nevinovat!

— Ştiu că e nevinovat – răspunse Swann pe un ton cam repezit. În cuvântul său de încheiere, judecătorul a calificat uciderea Monei Spurling drept o crimă atroce, monstruoasă, vrednică de pedeapsa maximă prevăzută de lege. Şi cu toate acestea, lui Mathry i s-a comutat pedeapsa cu moartea. De ce? Te întreb de ce? Poate că nu erau chiar aşa de siguri de vinovăţia omului pe care-l condamnaseră, iar în generozitatea lor s-au gândit să-l scutească de ştreang şi să-i ofere în schimb o moarte lentă: închisoarea pe viaţă la Stoneheath.

Paul şedea îngrozit, fără să scoată o vorbă, în timp ce bolnavul se lupta să-şi recapete suflul.

— Nu! exclamă Swann, cu o voce uscată, după ce trase adânc aer în piept. Nu există decât un singur mijloc de a-i sili să redeschidă procesul: *trebuie să-l descoperi pe adevăratul ucigaş.*

Luat prin surprindere, Paul simţi fiori reci pe şira spinării. Până acum se gândise numai la nevinovăţia tatălui său, dar ideea că există un adevărat asasin nici măcar nu-i trecuse prin minte. Era ca şi cum o umbră formidabilă s-ar fi aşternut pe neaşteptate în faţa lui, barându-i drumul.

— Ce-i cu individul acela, pe nume Rocca? întrebă Paul

după o tăcere prelungă.

Swann scutură din cap şi spuse cu scârbă:

— N-a avut nicio legătură cu crima: era prea laş ca să poată ucide. A vrut doar să-şi salveze pielea... Apropo de piele – adăugă bolnavul, rânjind – să revenim la punga aceea de piele, care-a fost găsită lângă cadavru. Ei bine, punga aceea, rămasă neidentificată, era făcută din cea mai fină piele din lume: piele de om... După un moment de tăcere, Swann urmă pe acelaşi ton sarcastic: Aşa că, vezi, e destul să pui mâna pe individul acela pervers, mă refer la posesorul pungii de piele, apoi să legi laolaltă celelalte câteva indicii peste care s-a trecut prea uşor, şi gata, îl ai pe adevăratul vinovat. După cincisprezece ani... Trebuie să fie destul de simplu – adăugă el, cu acelaşi rânjet sardonic.

— Nu vorbi aşa, pentru Dumnezeu! exclamă Paul. Am nevoie de ajutorul dumitale... de toate indicaţiile pe care mi le poţi furniza!

Expresia feţei lui Swann se schimbă deodată. Aruncându-i o privire aproape deznădăjduită, îi spuse:

— Bine, dacă ţii neapărat... Să-ţi vorbesc despre cei doi martori principali care l-au identificat pe aşa-zisul ucigaş, să-ţi vorbesc despre Edward Collins şi Louisa Burt. Când Louisa Burt şi Collins au venit la comisariat să-şi ceară recompensa, eram de serviciu. Precum ţi-am mai spus, avem îndoieli serioase în privinţa lor, mai ales în privinţa fetei, care, la şaptesprezece ani, mi se părea un personaj vrednic de a fi studiat, spre deosebire de Collins, care era un om slab şi destul de bine intenţionat. I-am pus să aştepte într-o încăpere alăturată şi, datorită unui tub acustic instalat acolo, am putut auzi tot ce-şi spuneau. Ba am şi notat conversaţia lor. La început, n-au spus prea multe. Pe urmă, Collins, care părea speriat, a întrebat-o pe fată: „O să căpătăm banii?” „O să-i căpătăm, Ed, fii pe pace”, i-a răspuns Louisa Burt, foarte calmă, apoi a adăugat: „Am putea chiar obţine şi mai mult”. „Ce vrei să spui?” o întrebă el. „Am o surpriză pentru tine”, îi

răspunse ea, râzând. Vorbele astea părură să-l enerveze pe Collins, care rămase tăcut câteva clipe, apoi spuse, cu o voce de papagal, ca şi cum ar mai fi pus de nenumărate ori această întrebare: „Într-adevăr Mathry e vinovatul, nu-i aşa, Louisa?” „Ţine-ţi gura! îl repezi ea. Acum e prea târziu ca să mai putem da înapoi. De altfel, n-am făcut nimănui niciun rău. Cu toate dovezile alea, l-ar fi condamnat în orice caz pe Mathry. Şi, la urma urmei, nu l-au spânzurat. Nu pricepi, prostule, că n-are rost să mergi împotriva poliţiei? Şi-apoi, s-ar putea ca lucrurile să iasă mai bine decât ai visat vreodată. În ultimele zile mi-a venit o idee, adăugă ea, pe un ton visător. O s-apuc să trăiesc ca o prinţesă, Ed, ba poate chiar ca o regină, cu slujnice care să mă servească, să spele vasele, să arunce lăturile. Să mi se dea numai ocazia, şi-o să scuip în obraz întreaga lume, îţi jur că n-o să mai calc niciodată o cămaşă.” Swann se opri ca să răsufle, apoi continuă, privindu-l ţintă pe Paul: Cu aceasta, conversaţia lor a luat sfârşit. Auzisem însă destul ca să-mi confirm bănuielile cele mai groaznice. În câteva cuvinte, Louisa Burt se trădase singură. Îl văzuse pe ucigaş ieşind din apartamentul victimei şi, în prima ei declaraţie, îi descrisese semnalmentele, dar, văzând că acestea nu corespund semnalmentelor lui Mathry, hotărâse să le schimbe. Se gândise la interogatoriile de la comisariat şi-şi spusese că-i în interesul ei să se pună bine cu poliţia, mai ales că totul îl desemna pe Mathry ca vinovat. Voia să apară în prim plan, ca o primadonă, în speranţa că va încasa recompensa. Collins nu putuse rezista influenţei ei. Poate că fata ajunsese să se convingă că-l văzuse aievea pe Mathry... Asemenea lucruri se întâmplă uneori, în cazul unor oameni ca ea. Iar mai apoi, după ce s-a terminat totul, după ce s-a stins zarva, iar presa a amuţit, Louisa Burt a stat şi s-a gândit la lucrurile pe care procesul nu le clarificase şi a ajuns să se întrebe dacă nu cumva zărise pe altcineva în seara omorului, o siluetă vag cunoscută, pe care-o întâlnise la Eldon de multe ori, în drum spre

spălătorie. Şi deodată a avut un fel de revelaţie... în privinţa identităţii posibile a acelui personaj... şi, o dată cu această revelaţie, imaginea unei afaceri grozave.

Ar fi trebuit să mă duc la comisarul-şef, dar nu m-am dus. Prea îl sâcâisem în fazele preliminare ale instrucţiei, ca să pot spera că mă va asculta acum; şi-apoi, cu câteva zile înainte, mă muştruluise pentru încetineală, aşa că nu eram în termeni buni cu el. Am stat şi m-am gândit multă vreme la ceea ce aflasem; până la urmă m-am dus să mă consult cu un avocat pe nume Walter Gillett. Era un om care-mi plăcea şi-n care aveam încredere, şi sunt sigur că şi el mă simpatiza. Ei bine, ce crezi că mi-a spus? M-a sfătuit să nu mă mai amestec în afacerea asta. Ştia că ajunsesem să fiu rău văzut de superiorii mei. Şi mai ştia că, fiind cam beţiv, nu putea da crezare pe deplin spuselor mele. „Jimmy, mi-a zis el, nu te vârî în viesparul ăla, te conjur!” Iar eu, ce-am făcut? Fiind atât de derutat şi de nervos, am tras o beţie, ca să uit de tot, am venit beat la servici şi... cunoşti restul. După ce-am ieşit din puşcărie, nu m-am mai sinchisit de nimic...

Cuvintele lui Swann se auzeau din ce în ce mai stins. Un acces de tuse îl făcu să se întrerupă cu totul. Schiţă un gest care arăta că nu mai doreşte să spună nimic.

Paul rupse tăcerea, fără să se mişte din loc:

— Burt şi Collins sunt încă... în localitate?

— Pe Collins n-o să poţi pune mâna: s-a însurat cu mulţi ani în urmă şi a emigrat în Noua Zeelandă. Dar Louisa Burt e încă aici... Da, micuţa Louisa Burt... Doamne, ce personaj!... E cheia întregii enigme! Dar există o şansă la un milion ca să poţi smulge ceva de la ea.

— Unde-aş putea s-o găsesc? exclamă Paul.

— Lucrează la o familie foarte respectabilă... alt indiciu că ştie să ducă lumea de nas. Swann scoase de sub pernă o foaie de hârtie, pe care mâzgălise nişte însemnări, şi i-o dădu lui Paul, spunându-i cu glas stins: Ia asta, cu toate că n-o să-ţi folosească la nimic. Şi acum, lasă-mă. Am făcut destul pentru dumneata şi nu voi mai face nimic în

plus. Mă simt al naibii de prost şi aş vrea să dorm.

Spunând acestea, se întoarse cu faţa la perete şi-şi trase pătura până sub bărbie, semn că convorbirea luase sfârşit. Paul se sculă şi spuse, cu emoţie în glas:

— Îţi mulţumesc. O să mă-ntorc în curând.

Şi, după o ultimă privire aruncată siluetei aceleia răvăşite de boală, se răsuci pe călcâie şi ieşi din salon. Coborî scările, simţind că inima îi bate mai tare, însufleţită de o nouă speranţă. Swann îl ajutase mai mult decât îşi închipuise. Totuşi Paul rămânea convins în sinea lui că bolnavul continua să-i ascundă ceva, un lucru pe care se temea parcă să i-l dezvăluie. Şi-şi jură să afle despre ce e vorba, la viitoarea lui vizită.

Capitolul XII

În seara zilei următoare, după terminarea lucrului, Paul se întâlni cu Mark Boulia în faţa magazinului „Bonanza” – bibliotecarul îi telefonase în cursul zilei. Boulia păru foarte bucuros să-l vadă şi, după ce-i strânse mâna, exclamă cu căldură:

— Eşti de acord să începem în seara asta?

— Da – răspunse Paul. Dar ce-ar fi să mâncăm ceva mai întâi?

— Nu, mulţumesc. Am mâncat la cinci. Dar dumneata?

— Nu mi-e foame.

— Din clipa când ţi-am telefonat, ard de nerăbdare – spuse Mark, păşind alături de Paul pe trotuarul ticsit. Vorbeşte-mi despre Louisa Burt.

Paul rămase tăcut. Firea aprigă a lui Boulia, înclinarea lui de a lua totul uşor, ca pe-o aventură veselă şi senzaţională, îl făceau să se întrebe dacă procedase înţelept cerându-i să-l însoţească. Totuşi sprijinul generos oferit de tânărul bibliotecar era ispititor. De aceea îi răspunse peste câteva clipe:

— Louisa Burt lucrează ca servitoare, se pare că n-a prea reuşit în viaţă. Astăzi e ziua ei liberă. Cred că ştiu unde-o putem găsi şi am o vagă idee despre înfăţişarea ei.

— Bună treabă! exclamă celălalt. Dar ia spune-mi, în ce stare l-ai lăsat pe Swann?

Paul clătină din cap, aruncându-i o privire piezişă. Boulia îşi pierdu exuberanţa.

— E mai rău? întrebă el în şoaptă.

— Am fost la spital pe la prânz, dar n-am putut intra: mi s-a spus că e prea bolnav ca să primească vizite.

Traversară parcul în tăcere; trecură pe lângă chioşcul pentru fanfară care, fiind închis în timpul iernii, părea o umbră fantomatică în noapte, apoi ocoliră bazinul şi urcară dealul care domină Galeriile de artă şi Muzeul de istorie naturală. Ajunseră aşa în Brimlock Hill, unul dintre cele mai frumoase cartiere ale oraşului, cu străzi largi, străjuite de case superbe şi plantate cu castani înalţi. Lângă acest cartier rezidenţial, mai rămăseseră, ca un vestigiu ciudat al unei epoci apuse, câteva străduţe dosnice, pietruite, cu vechi grajduri transformate în locuinţe, cu prăvălioare şi cu o tavernă: „La stejarul regal”.

— Am ajuns – spuse Paul când zări firma. Te rog să fii prudent. Dacă nu ştii ce să spui, mai bine taci.

Traversară străduţa spre lumina galbenă ce strălucea în ferestrele tavernei şi, intrând pe uşa turnantă, se pomeniră într-o sală veche, cu scaunele învelite în pluşuri roase de vreme, cu pereţii plini de reproduceri înfăţişând curse de cai, cu lămpi cu abajur şi cu un bar înapoia căruia era atârnată o oglindă crăpată, cu rama aurită. Începuseră să sosească obişnuiţii muşterii – mai ales negustorii din cartier şi vreo câţiva meşteşugari. Paul se îndreptă către una din mesele de stejar afumate şi comandă două căni de bere, apoi cercetă cu băgare de seamă sala.

— Încă n-a apărut – îi şopti el lui Mark. S-ar putea să n-avem noroc în seara asta.

Dar abia rostise aceste cuvinte, când uşa se învârti din nou şi în local intră o femeie care păşi, cu aerul unei cliente vechi, spre un colţ al sălii. Paul ghici numaidecât, cu o strângere de inimă, că era Louisa Burt. Părea o femeie de vreo treizeci de ani, cam lată în şolduri şi pieptoasă, îmbrăcată într-o rochie de lână ieftină; purta mănuşi galbene şi o poşetă fistichie. Era atât de vulgară – tipul servitoarei care iese la plimbare în seara ei liberă –

încât Paul rămase o clipă năucit, deşi inima îi bătea să se spargă.

Femeia se aşeză, comandă un păhărel de gin şi, după ce scotoci prin poşetă, începu să cerceteze din ochi localul. Întâlnindu-i privirea, Paul schiţă un zâmbet; ea îşi întoarse numaidecât faţa, ca şi cum s-ar fi simţit jignită, dar peste două minute privi din nou în direcţia lui, deşi cu un aer ofensat. De data asta, Paul se ridică şi porni spre masa ei, călcându-şi pe inimă, căci nimic nu era mai străin de firea lui. Totuşi manevra îi izbuti de minune, ca şi cum ar fi fost deprins să acosteze femeile.

— Bună seara – îi spuse el, cu dezinvoltură.

— Cu mine vorbiţi? îl întrebă femeia peste câteva clipe.

— Da. Ce-ar fi să venim la masa dumneavoastră, dacă sunteţi singură?

— Nu sunt singură, de fapt. Aştept un prieten.

— Îmi pare rău.

— Fireşte, s-ar putea să fie reţinut la serviciu astă-seară: e un personaj foarte important.

— Atunci, probabil că va fi reţinut de treburi. Iar paguba lui va fi câştigul nostru. Pot să vă ofer ceva de băut?

— Nu, nu, nu-mi stă în obicei să beau. Totuşi, dacă insistaţi...

Paul îi făcu semn lui Mark, iar acesta veni, aducând şi cănile cu bere.

— Îmi daţi voie să vi-l prezint pe prietenul meu?

— Încântată de cunoştinţă. Mi-am uitat acasă cărţile de vizită. Numele meu e Louisa Burt.

Şi spunând acestea, se trase puţin înapoi, ca să le facă loc la masă; apoi, potrivindu-şi rochia pe genunchi, cu un gest elegant, şi arcuindu-şi în sus degetul mic, duse la buze paharul şi-l goli.

— Acum e rândul meu, domnişoară Burt – spuse Mark. Ce doriţi să beţi?

— Zău, domnule, nici nu mă gândeam... Gin.

— Slăbiciunea maică-mi – zise Mark, zâmbind.

Louisa nu-i întoarse zâmbetul. Ochii ei, de un albastru spălăcit, ca ai unei păpuşi, îi iscodeau, nu fără admiraţie. Avea o faţă palidă şi cam aspră, cu porii dilataţi, din belşug pudrată în jurul nasului cârn. Obrajii ei, dolofani ca ai unui copil, păreau lăsaţi la colţurile gurii într-un fel ciudat, care făcea ca buzele-i subţiri şi umede să aibă un soi de rânjet stăruitor şi iscoditor în acelaşi timp, de fel potrivit cu expresia feţei, lipsită de orice umor. Aproape că n-avea frunte de loc.

— Noroc! spuse Paul când sosi ginul comandat şi-şi ridică voios cana cu bere.

— O seară plăcută, între prieteni, e tot ce poate fi mai frumos în viaţă – spuse Mark. Te înveseleşte, îţi ridică moralul, sparge monotonia existenţei.

— Trebuie să mă-ntorc acasă la nouă – rosti ea, plină de demnitate, prevenindu-i în felul acesta că era o fată cuminte. Nu pot ieşi aşa, oriunde. În tot cazul, nu în seara asta.

— Ei, nu-i nimic – zise Paul – o să fim norocoşi data viitoare. Pân-atunci o să ne cunoaştem mai bine.

Louisa reflectă îndelung la aceste vorbe, privindu-i stăruitor când pe unul, când pe celălalt.

— Văd că sunteţi nişte gentlemani adevăraţi. Alţii te zoresc şi te-nghesuie, ceva de speriat! Apoi, întorcându-şi privirea spre Paul, cu oarecare interes, adăugă: Nu ne-am mai întâlnit oare pe undeva?

— Nu, n-aş crede – răspunse Paul.

— N-a avut pân-acum plăcerea asta – chicoti Mark. Paul întreţinu cu abilitate conversaţia, gâdilând vanitatea fetei prin tot felul de complimente şi acceptând cu afectată admiraţie explicaţia ei că e „intendenta” unei vile spaţioase de pe Brimlock Hill. După multe pahare, Louisa începu să-şi piardă prudenţa, aerele ei aristocratice se înteţiră şi, deodată, ochii sticloşi, potopiţi de un val de duioşie pentru propria-i soartă, căpătară o expresie intensă.

— E plăcut să întâlneşti doi domni adevăraţi. Nu ca unii,

pe care i-aş putea eu numi, dar n-o fac, fiindcă-s o doamnă adevărată eu însămi, deşi spun poate ce nu s-ar cuveni să spun. Am fost ţinută din scurt, fiind crescută de maici într-o mânăstire franţuzească. Tare bine mai era acolo, la seminal, duceam o viaţă aşa de liniştită, iar maicile erau aşa de drăguţe şi mă iubeau! Louisa-Louisica, aşa-mi spuneau de dimineaţă până seara, mai cu seamă maica stareţă, care nu mai ştia ce să facă pentru mine, îmi aducea micul dejun la pat şi-mi împodobea cu horbotă toate cămăşile de noapte. Fireşte, fiind jumate franţuzoaică eu însămi, li-eram mai simpatică, şi toate ştiau c-aş fi putut s-ajung departe dac-aş fi intrat în drepturile mele. Poate că surorile ghiceau ce vremuri grele m-aşteaptă şi de-aia mă răsfăţau. Se opri, privindu-i cu ochii uşor înlăcrimaţi: Vă miră ceea ce v-am spus?

Paul clătină din cap cu gravitate, spunându-şi în sinea lui: „Dumnezeule, ce mincinoasă!”

— O, dac-aţi şti! exclamă ea, apucându-l de braţ. Dac-aţi şti prin câte-am trecut! Tatăl meu a fost în armată, nu în Armata salvării, ci în aia adevărată. Colonel a fost. O bătea pe mama rău de tot, mai ales când venea beat acasă, sâmbătă noaptea, târziu. Am vrut să fug de-acasă. Aş fi vrut să mă fac actriţă, asta a fost marea mea ambiţie: să am un public care să mă privească şi să mă admire. Ah, dac-aş fi avut noroc!

— Şi n-ai avut? întrebă Mark, încurajator.

Louisa scutură din cap, lăsând să-i cadă pleoapele grele peste ochii strălucitori.

— S-a întâmplat ceva. Eu mi-am făcut datoria, spunând adevărul, tot adevărul, aşa să-mi ajute Dumnezeu. Dar cu ce m-am ales, în schimb? Cu câţiva gologani, care s-au dus în şase luni.

— Aşa se întâmplă întotdeauna – rosti Paul, cu prefăcută amărăciune. Faci un bine cuiva şi nu te-alegi nici măcar c-o mulţumire.

— Nu mulţumire am vrut eu! exclamă Louisa. Am vrut

doar, să mi se facă dreptate, să mi se dea locul ce mi se cuvenea. Nu m-aşteptam să fiu nevoită să lucrez toată viaţa ca sluj... ca intendentă, adică.

Paul avu inspiraţia să tacă, dar Mark o întrebă, aţâţat:

— De ce nu ne povesteşti totul? Am putea să te-ajutăm.

Se lăsă o tăcere grea. Paul îşi muşcă buzele şi-şi plecă ochii. Louisa îl privea ţintă pe Boulia; deodată păru să-şi vină în fire, iar roşeaţa pieri din obrajii ei bucălaţi. După ce aruncă o privire spre orologiul de deasupra barului, îşi goli paharul şi se sculă de pe scaun, spunând:

— Aţi văzut ce târziu s-a făcut? Acum trebuie să plec. Ascunzându-şi dezamăgirea, Paul o ajută să-şi adune lucrurile, plăti consumaţia şi o conduse pe fată spre uşa turnantă.

— Ce seară superbă! exclamă el, privind stelele. Ne permiteţi să vă însoţim?

Louisa şovăi o clipă, apoi consimţi cam în silă:

— Bine... dar numai până la poartă, să ştiţi!

Ieşiră de pe aleea pietruită şi porniră pe strada pustie şi întunecoasă. Louisa păşea, pe tocurile ei înalte, între cei doi. Paul se străduia din răsputeri să-i devină simpatic. La un moment dat ajunseră pe o stradă largă, încadrată de două şiruri de tei falnici şi străjuită de vile cu acoperişuri de ţiglă roşie, înconjurate de grădini. Louisa se opri în faţa ultimei vile.

— Am ajuns – spuse ea.

— Ce casă frumoasă! exclamă Paul.

— Da – încuviinţă Louisa, măgulită. Locuiesc la familia Oswald... nişte oameni foarte fini...

— Bineînţeles – spuse Paul, pe un ton convins. Ne-am putea revedea miercurea viitoare?

Louisa şovăi doar o clipă, apoi răspunse:

— În regulă. La aceeaşi oră. La „Stejarul”.

— Perfect.

Paul îşi scoase pălăria şi-i întinse mâna, foarte ceremonios.

În aceeaşi clipă uşa de la intrare se deschise şi, în pragul ei, apăru un domn mai în vârstă, cu capul descoperit, cu un trabuc în colţul gurii şi cu câteva scrisori în mână. Porni spre poartă, o deschise şi merse spre cutia de scrisori de la colţul străzii. Deşi pe întuneric îi venea greu să-i deosebească trăsăturile, Paul observă că omul avea un păr argintiu şi o faţă blajină, îngândurată. Când trecu pe lângă ei, bătrânul o zări pe Louisa şi-i spuse cu o voce plăcută:

— Bună seara, Louisa!

— Bună seara, domnule! răspunse ea, cu un glas smerit, de o slugărnicie aproape ridicolă.

După ce bătrânul dispăru, lăsând în urma lui un parfum plăcut de fum de trabuc, Louisa se grăbi, oarecum stânjenită, să-şi ia rămas bun de la cei doi. Intrând pe poartă, porni pe aleea de serviciu, la stânga, şi dispăru înapoia unui tufiş de lauri. Paul şi Mark o auziră deschizând o uşă undeva în fundul casei.

Timp de cinci minute, merseră în tăcere pe stradă; apoi Mark rosti pe un ton de scuză:

— Iartă-mă, Mathry. Tocmai începuse să-şi dea drumul la gură, când am făcut-o să se închidă din nou în cochilia ei.

Paul îşi strânse buzele, ca să nu-i dea un răspuns usturător.

Capitolul XIII

Era aproape unsprezece noaptea când Paul ajunse în mansarda lui. Neputând dormi, începu să se plimbe de colo până colo prin încăperea strâmtă, între masa şubredă de toaletă şi patul de fier, fără să-i pese de inevitabilele zgomote nocturne ale vecinilor săi ce se auzeau vag prin pereţii subţiri: cu un etaj mai jos, studentul în medicină Parsi asculta radio; în camera de alături James Crocket, ajutor de contabil, îşi lustruia ghetele, fluierând un cântec trist; iar bătrânul domn Garvin, preţăluitor scos la pensie, cobora scările scârţâitoare, ca să-şi umple carafa cu apă. Paul încerca să-şi potolească starea de agitaţie pricinuită de întâlnirea cu Louisa Burt. În cele din urmă se dezbrăcă şi se vârî în pat. Dormi prost din pricina gândurilor ce-l frământau şi din pricina încordării nervoase, şi fu bucuros să se trezească la vederea primelor raze ale zorilor, ce se strecurau, peste coşurile caselor, prin geamurile murdare ale mansardei.

Merse la slujbă şi rămase toată ziua nervos şi îngândurat. Când Lena Andersen îi aduse mâncarea, Paul înghiţi sandvişurile fără obişnuita lui poftă. Fata observă, pesemne, acest lucru, căci îi spuse, cu un aer grav şi impersonal:

— Nu ţi-a plăcut şunca?

Paul coborî pe pământ, îşi ridică privirea şi se sili să surâdă:

— Ba da. Numai că azi nu prea mi-e foame… Eşti prea bună cu mine – adăugă el. Harris mi-a spus că nu-mi

poate oferi decât nişte sandvişuri, dar dumneata îmi aduci un prânz în lege.

— Un prânz, e prea mult spus. Sandvişurile nu priesc nimănui. Presupun însă că seara obişnuieşti să cinezi? Paul n-o contrazise. În ciuda gândurilor ce-l apăsau, îi plăcea s-o vadă stând acolo şi vorbind cu el, cu oarecare stinghereală, aproape fără voia ei. Poate că doar privirea lui rătăcită o făcuse să rupă tăcerea în care se învăluia de obicei. Era ca şi cum fiecare ar fi simţit singurătatea celuilalt şi, din pricina asta, ar fi simţit nevoia să vorbească.

— Ai necazuri, nu-i aşa?

— Da – recunoscu el. Şi dumneata?

— A, nu, eu am avut mare noroc – răspunse ea, cu oarecare mândrie. Am un apartament frumos, două camere, în casa unei prietene, pe Ware Terrace.

— E un cartier select...

Fata dădu din cap, privind în altă parte. Ochii ei căprui păreau să reflecte dorinţa de a trăi şi, în acelaşi timp, povara existenţei.

— Pot să-mi permit acest lux – spuse ea. Muncesc din greu. Fac adesea ore suplimentare seara, la banchete. Se plăteşte bine.

— Nu ieşi niciodată să dansezi sau să vezi un film, ca celelalte fete? o iscodi Paul.

— Nu – răspunse ea, ridicând din umeri. Nu mă interesează.

Privind în gol, fata luă ceaşca lui goală şi se întoarse la bar, cu un zâmbet silit.

Lunga conversaţie dintre Paul şi Lena nu trecuse neobservată de ochii ageri ai celorlalte vânzătoare, astfel încât, când Lena se întoarse la tejgheaua ei, o colegă mai tânără, Nancy Wilson îi făcu semn vecinei cu cotul. Era una din acele fete obraznice şi fandosite, produse în serie de mahalaua Ware Street-ului; purta un cordon de piele roşie peste uniformă, ciorapi de mătase, botine cu nasturi şi carâmbi de pânză.

— Ai văzut? îi şopti ea vecinei. Miss Andersen a luat azi o lecţie lungă de pian.

— Do, re, mi... – zise cealaltă.

— Hei, Lena! strigă o altă vânzătoare, cu un rânjet ce-i dezveli toţi dinţii. Te-ai apucat să-ţi acordezi pianul? Toate fetele chicotiră, iar Nancy Wilson exclamă cu un glas mieros:

— Ia seama, Lena! Cine s-a fript odată nu se mai răcoreşte lesne.

Se lăsă o tăcere penibilă. Fetele redeveniră deodată foarte aferate şi câteva îi aruncară lui Nancy o privire plină de reproş. Lena, care părea să nu fi luat seama la vorbele celorlalte, începu să facă socoteli în carnetul ei. De obicei răspundea cu graţie la orice glumă, dar de data asta nu zise nimic.

Paul se întreba ce şi-or fi spus fetele, dar peste câteva clipe nu se mai gândi la ele. Era prea absorbit de ideea viitoarei sale întâlniri cu Louisa Burt, ca să se mai poată gândi la altceva, şi număra nerăbdător zilele ce-l mai despărţeau de acea întâlnire.

În cele din urmă sosi şi mult aşteptata miercuri. Deşi nervii îi erau încordaţi la culme, izbuti totuşi să suporte ziua asta lungă. Se înţelesese să se întâlnească la orele şapte seara cu Mark în faţa magazinului „Bonanza”; la închiderea magazinului, ieşi printre primii. Cum Mark încă nu sosise, Paul merse pe trotuarul celălalt şi se postă sub un felinar, de unde putea observa întreaga stradă. Vânzătoarele începuseră să iasă de-a valma din magazin, depărtându-se singure sau perechi. Lena ieşi printre ultimele, singură, îmbrăcată cu un impermeabil şi purtând pe cap o pălărioară de fetru maro şi cam ponosită, trasă peste şuviţele-i blonde. În ciuda acestei toalete simple, făptura ei avea ceva graţios şi atrăgător, aşa cum mergea, cu mâinile în buzunarele impermeabilului, săltându-şi pieptul şi legănându-şi trupul bine proporţionat. Paul se surprinse privind-o şi, deodată, văzu că ea flutură mâna spre o femeie mai în vârstă.

Bondoacă, încărcată cu câteva pachete, care ieşea din mulţimea trecătorilor. Femeia o salută pe Lena cu vădită simpatie, apoi porniră amândouă în direcţia Ware Cross.

Această scurtă scenă îi dădu lui Paul sentimentul unei călduri reconfortante, dar, aruncând o privire spre ceas, văzu cu uimire că era şapte şi douăzeci de minute. Ce Dumnezeu îl făcea, oare, pe Mark să întârzie? Începu să privească iar în susul şi-n josul străzii aglomerate, doar-doar îl va vedea pe amicul său. Acum era şapte şi jumătate, şi el tot nu se arăta. Paul, care nu era numai nerăbdător, ci de-a dreptul neliniştit, se uita la ceas din minut în minut. În cele din urmă se hotărî să nu mai aştepte şi, cu o expresie îngrijorată, porni cu paşi repezi în direcţia Bibliotecii Municipale. Ajunse acolo în zece minute şi, văzând că Mark era încă la biroul lui, alergă la el şi-i spuse:

— Ce se-ntâmplă? Nu vii?

Boulia tresări uşor la vederea lui Paul. După câteva clipe de şovăire, aruncă o privire nervoasă peste umăr şi spuse în şoaptă:

— Sunt de serviciu, nu pot veni.

Paul îl privi uluit. Tonul, atitudinea şi chiar înfăţişarea lui Mark se schimbaseră. Jovialitatea şi dezinvoltura lui naturală dispăruseră; părea supus, ba chiar speriat şi se tot uita în jur, cu o căutătură neliniştită.

— Ai fi putut să mă previi – protestă Paul cu îndreptăţită iritare.

— Nu vorbi aşa tare – murmură Mark, apropiindu-se de Paul şi vorbindu-i repede. Îmi pare rău, Mathry, că trebuie să te abandonez, dar... nu mai pot lua parte la acţiunea aceea. M-am angajat fără să mă gândesc, aşa, mai mult de distracţie, dar reiese că nu e nimic distractiv...

— Dar ce s-a întâmplat?

— Nu pot să-ţi spun... dar ascultă – Mark îşi coborî vocea până la şoaptă – te sfătuiesc să renunţi şi dumneata. Nu-ţi pot spune mai mult, însă vorbesc serios; în viaţa mea n-am fost atât de serios.

Se lăsă o tăcere încordată.

— Aş putea totuşi să te revăd? întrebă Paul, în şoaptă. Ferindu-şi ochii, Mark clătină din cap şi spuse cu o voce silită:

— Am fost transferat în altă parte... la Biblioteca publică din Retwood. Trebuie să plec de-aici la sfârşitul acestei săptămâni.

Se aşternu din nou tăcere, o tăcere grea şi prelungă. Paul oftă: înţelesese. De fapt, nu contase prea mult pe ajutorul lui Mark. Totuşi, chiar acest sprijin superficial îi era tăgăduit! Era din nou singur... trebuia să înfrunte viitorul de unul singur. Mai mult încă, vedea în schimbarea de atitudine a tânărului bibliotecar, în subita lui demoralizare, ceva din primejdiile obscure şi nevăzute ce-l aşteptau.

Ar fi vrut să-i pună o mulţime de întrebări, dar îşi dădu seama că Mark abia aştepta ca el să plece, aşa că-i întinse mâna, spunându-i:

— Îmi pare rău dacă te-am vârât într-o încurcătură. Îţi mulţumesc pentru tot ce-ai făcut pentru mine. Îţi doresc noroc. Sper că ne vom revedea.

Peste câteva clipe ieşi din bibliotecă şi merse la cea mai apropiată cabină telefonică. Poate că încă nu era prea târziu. Cu degetele înfrigurate, răsfoi cartea de telefon zdrenţuită ce atârna de lanţul din cabină, găsi în sfârşit numărul pe care-l căuta şi vârî două monede în deschizătura aparatului. După o pauză ce i se păru interminabilă, obţinu legătura.

— Alo, „Stejarul de aur”?

— Da, „Stejarul de aur”. La aparat, Jack!

Lui Paul i se păru că recunoaşte vocea chelnerului care-l servise miercurea trecută.

— Sunt un prieten al domnişoarei Burt. Trebuia să mă-ntâlnesc cu ea astă-seară la şapte. Vrei să fii bun să-i transmiţi un mesaj? Spune-i, te rog, că am fost reţinut de o treabă urgentă, dar că vin numaidecât.

— Îmi pare rău, dar domnişoara Burt nu-i aici – îi

răspunse chelnerul.

— N-a venit în seara asta?

— Ba a venit ca de obicei şi a stat o jumătate de oră. A plecat pe la opt.

Paul puse receptorul în furcă, rămase o clipă pe gânduri, apoi ieşi din cabină. Peste trei minute se afla în Scuar, de unde luă un tramvai ce-l duse direct la Brimlock Hill. Ceasul lui arăta opt şi jumătate când ajunse la ultima casă de pe stradă.

Faţada casei părea cufundată în întuneric, dar se zărea o lumină la una din ferestrele laterale de la etaj. Paul deschise poarta şi intră pe alee; apoi, făcându-şi curaj, porni pe aleea de servici şi bătu la uşa din dos. Se auzi numaidecât un lătrat dinăuntru, uşa se deschise, iar în pragul ei apăru o femeie firavă, cu o faţă placidă, în vârstă de circa cincizeci de ani, îmbrăcată în negru: probabil intendenta casei.

— Aş putea s-o văd pe domnişoara Louisa Burt? o întrebă Paul.

Femeia îl măsură cu privirea din tălpi şi până-n creştet.

— S-a suit în odaia ei, se plângea c-o doare rău capul.

— N-ar putea coborî pentru-o clipă? Sunt prietenul ei…

— Îmi pare rău – zise intendenta, clătinând din cap. Nu se primesc vizitatori. E una din regulile casei.

Şi închise uşa, murmurând o scuză convenţională. Descurajat, Paul nu se dădu totuşi bătut. Trebuia cu orice preţ s-o vadă pe Louisa Burt.

Era o noapte rece şi uscată, iar pe boltă străluceau stelele. Gerul, care parcă lustruise cerul, făcea ca frunzele moarte să scârţâie sub paşii lui Paul, în timp ce se îndrepta spre intrarea principală a casei. Printr-o fereastră luminată, la care perdelele nu fuseseră încă trase – poate din pricina frumuseţii acelei nopţi – îl zări pe stăpânul casei, omul pe care-l văzuse deunăzi ducând nişte scrisori la cutie, iar alături de el o femeie mai în vârstă, cu o faţă blajină – probabil soţia lui. O altă pereche – de bună seamă, musafiri – se întreţinea cu gazdele în salonul

mobilat. Toţi patru purtau haine de seară.

Ascuns în umbra tufelor de laur, Paul privea această scenă paşnică, atât de distinsă şi armonioasă, atât de depărtată de obscurele şi chinuitoarele patimi ce-l frământau pe el. Văzu că gazdele jucau bridge cu musafirii lor şi-şi dădu seama, după râsetele şi conversaţia lor însufleţită, că nu vor termina aşa de repede partida. Se resemnă, aşadar, să aştepte îndelung.

Deodată auzi în spatele lui paşi grei. Se întoarse şi se pomeni faţă-n faţă cu un agent de poliţie.

Capitolul XIV

— Ce cauţi aici?

Întrebarea îl îngheţă pe Paul şi, o clipă, îi veni s-o ia la fugă. Se stăpâni însă şi spuse:

— Voiam să văd pe cineva din casă.

— Aşa obişnuieşti să faci vizite, ascunzându-te în tufiş?

— Nu mă ascundeam.

— Ba te ascundeai. Te-am urmărit din clipa când ai sosit aici. Asta se numeşte a da târcoale cu intenţii suspecte.

— Nu, nu! protestă Paul. Lasă-mă să-ţi explic, ascultă-mă!

— O să-i explici sergentului, la comisariat. Urmează-mă fără fasoane!

Paul se uită furios la silueta în uniformă din faţa lui. Era cea mai rea dintre nenorocirile ce se puteau abate asupra lui. Dar n-avea încotro, trebuia să se supună. Porni, aşadar, în tăcere, alături de agent.

Merseră îndelung pe străzile luminate şi aglomerate, spre centrul oraşului. Paul îşi dădu seama că nu era dus la comisariatul din cartier. În cele din urmă trecură pe sub o arcadă luminată de o lampă albastră şi intrară la comisariatul central din Wortley.

Încăperea era mică şi golaşă, dar puternic luminată; avea o fereastră zăbrelită, două uşi – una cu gratii în partea de sus – şi două bănci rezemate de pereţi. Înapoia unui pupitru înalt, la care scria cu râvnă ca un şcolar, stătea un sergent voinic şi roşcovan, cu gulerul tunicii desfăcut; numele lui, scris cu litere mari pe registrul de

procese-verbale, era Jupp. Avea înfăţişarea robustă a unui hangiu de ţară – cu capul pătrat, cu părul rar bine uns şi pieptănat cu cărare la mijloc, strălucind în lumina filtrată de un abajur verde.

Îl lăsă pe Paul să aştepte vreo cinci minute, în care timp puse punctul pe ultimul i, apoi întoarse pagina şi-şi ridică privirea, exclamând:

— Ei, despre ce-i vorba?

Jupp notă conştiincios amănuntele indicate de subalternul său, răsucindu-şi capătul mustăţii şi privindu-l din când în când pe Paul cu coada ochiului. În cele din urmă arătă cu vârful tocului spre una din bănci:

— Cred că şefului i-ar plăcea să te vadă. Şezi acolo şi aşteaptă.

Paul se aşeză. Ajunsese la concluzia că nu fusese arestat din întâmplare şi că prezenţa lui aici se explica printr-un plan bine pus la punct. Rămase pe bancă vreme de aproape o jumătate de ceas. În acest timp fură aduşi înăuntru doi marinari beţi, care arătau de parcă s-ar fi tăvălit în toate şanţurile din oraş; apoi o femeie sulemenită, cu o faţă împietrită şi cu o pană ruptă la pălărie: o târfă prinsă în flagrant delict de ademenire pe stradă. Toţi trei fură băgaţi pe uşa zăbrelită de la stânga. Când aceasta se deschise, o duhoare acră, de oameni nespălaţi, se răspândi în încăpere, amestecându-se cu mirosul dezinfectantelor.

Deodată Paul văzu că Jupp îi face semn. Se sculă de pe bancă şi porni după sergent pe un coridor, spre dreapta. O uşă acoperită cu pânză se deschise, şi Paul se pomeni într-un birou confortabil, mobilat cu fotolii capitonate, cu un pupitru mare de mahon şi cu o vitrină plină cu cupe de argint şi trofee. Pe pereţi atârnau numeroase fotografii înrămate, înfăţişând echipe de fotbal sau de atletism ale poliţiei, precum şi o colecţie interesantă de bastoane de poliţişti. Un covor roşu, gros acoperea podeaua. Paul nu simţea însă câtuşi de puţin atmosfera veselă a acestei încăperi, ochii lui erau aţintiţi asupra omului aşezat

înapoia pupitrului. Îl recunoscu numaidecât după o fotografie şi ştiu că se află în faţa lui Adam Dale, comisarul-şef al oraşului Wortley.

— Ia loc, băiete. Da, acolo, e un fotoliu comod.

Glasul potolit, neobişnuit de cald şi prietenos îl surprinse pe Paul, care se prăbuşi în fotoliul din faţa biroului. Nu-şi putea lua ochii de la Dale.

Comisarul-şef era un bărbat în vârstă de cincizeci şi cinci de ani, ajuns la apogeul puterii sale fizice. Avea un trup masiv, un gât vânjos şi nişte braţe butucănoase ca picioarele unui om normal. N-avea pic de grăsime pe el, totul era numai oase şi muşchi; trăsăturile păreau cioplite în granit, pomeţii îi ieşeau în afară, sub fruntea puternică, parcă anume făcută ca să intimideze. Fruntea asta nu era lipsită de inteligenţă, dar bărbia, implacabilă ca o stâncă, părea să sfideze lumea. Ochii erau cenuşii ca gheaţa.

— De multe zile aştept să te văd, băiete – spuse comisarul, pe acelaşi ton calm şi detaşat. Profit de această ocazie, care e la fel de nimerită ca oricare alta.

Paul se aşeză bine în fotoliu, făcându-şi curaj, şi răspunse:

— N-am comis nimic rău.

— Sper. Dar vom vorbi mai târziu despre asta. Întâi de toate vreau să înţelegi că ştiu cine eşti. Wortley poate să ţi se pară un mare oraş, dar pentru noi e doar un cătun; noi ştim ce se întâmplă în el, aflăm cam tot ce se petrece. E meseria noastră. Am aflat despre dumneata îndată după ce ai sosit în localitate. Şi spunând acestea, apucă o telegramă dintr-o cutie de la stânga lui: Un apel al prietenilor dumitale din Belfast, cerându-ne să te găsim şi să te luăm sub protecţia noastră... Ştiu unde locuieşti, ce lucrezi, ştiu tot ce ai făcut.

Comisarul-şef luă de pe birou o riglă de ebonit şi începu s-o răsucească gânditor în mâinile-i enorme, care, în tinereţea lui, doborâseră mulţi adversari în campionatele de lupte.

— Ascultă-mă bine, băiete... Ghicesc eu cam ce crezi

despre mine. Eşti plin de ură împotriva mea. Sunt bruta care l-a trimis pe tatăl dumitale la închisoare pe viaţă, şi aproape că era să-l aducă-n ştreang. Aşa vezi dumneata lucrurile. Acum să-ţi spun cum le văd eu. Ei bine, află că mi-am făcut datoria. În faţa atâtor dovezi zdrobitoare, n-am avut de ales. Tatăl dumitale a fost doar unul dintre sutele de oameni care mi-au trecut prin mână, şi de fapt uitasem de el până ai apărut dumneata. Comisarul-şef făcu din nou o pauză, apoi urmă, aţintindu-şi asupra lui Paul flacăra ochilor săi:

— Mă aflu aici pentru a apăra societatea. Societatea se împarte în două clase: cei care fac bine şi cei care fac rău. Meseria mea este să-i urmăresc pe răufăcători şi să-i protejez pe cei care fac bine. E clar? Căci, dac-ai înţeles, aş dori să-ţi pun o întrebare directă: de partea cui eşti? Pune-ţi singur această întrebare. Dacă te ridici împotriva Legii şi ordinei, dai de bucluc. Uite unde-ai ajuns de pe acum. Ai fost găsit dând târcoale în jurul unei vile, pe întuneric, fără ştirea şi consimţământul proprietarului. Data viitoare înfunzi puşcăria. Bagă de seamă, prefer să nu-ţi aduc nicio acuzaţie. Dar noi aplicăm aici un principiu sănătos: a preveni e mai bine decât a vindeca. Aşa că te previn, încerc să-ţi arăt, spre binele dumitale, unde te poate duce perseverenţa pe acest drum nefast.

Urmă o pauză în timpul căreia Paul rămase tăcut, încremenit în fotoliu. La început voise să vorbească deschis, să-şi explice atitudinea, să argumenteze şi să discute. Dar o forţă lăuntrică, o presimţire misterioasă îi pecetluise gura.

— Nu-i rostul meu să-ţi dau sfaturi – urmă Dale, pe un ton sincer şi convingător. Dar cred că-i mai bine să te-ntorci acasă la Belfast, la mama dumitale. Te-aşteaptă acolo o slujbă onorabilă şi, pe cât înţeleg, şi o fată onorabilă. Renunţă la viaţa asta de vagabondaj. Mă asculţi? Am şi eu copii şi ştiu ce înseamnă, sunt un om de omenie şi n-aş vrea să te văd dând de bucluc. Asta e tot. Acum poţi pleca. Iar dacă eşti înţelept, nu te vei mai

întoarce aici niciodată.

Şi, cu un gest mai degrabă cordial decât aspru, comisarul-şef îl concedie pe Paul. Acesta se sculă fără să spună un cuvânt şi ieşi din încăpere, străbătu coridorul, apoi camera de gardă şi se pomeni afară, în aerul răcoros al nopţii. Era liber! Ştergându-şi fruntea năduşită, se depărtă repede. Sinceritatea brutală a comisarului-şef îl zguduise. Paul nu se îndoia de această sinceritate şi de onestitatea comisarului. Totuşi, prin tumultul gândurilor lui haotice, simţea crescând în el un val de mânie. Nu săvârşise nicio faptă reprobabilă; nimeni n-avea dreptul, într-o ţară liberă, să-i dicteze ce să facă; de aceea nu se va supune poruncilor lui Dale. Ba mai mult, însuşi caracterul acestor ordine şi împrejurările care le precedaseră trezeau în sufletul lui Paul dorinţa aprigă de a le sfida şi de a-şi pune în aplicare un plan, ce se cocea de câteva zile în mintea lui. Simţea nevoia să se sfătuiască numaidecât cu cineva, aşa că-şi spuse, disperat, că, în ciuda orei înaintate, trebuia neapărat să-l vadă pe Swann. „E adevărat că m-a sfătuit să fiu prudent – îşi aminti el. Dar nu prevedea ce-o să mi se întâmple. Dacă voi rămâne blocat aici, la Wortley... Nu, trebuie să acţionez cât mai direct. În definitiv, el e cel care mi-a spus că, numai adresându-mă forurilor superioare, aş putea obţine câştig de cauză.”

Păşind pe caldarâmul sonor al străzilor, ajunse grabnic la spital. Dar când îi spuse bătrânului portar pe cine caută, portarul îşi plimbă un deget zbârcit peste registru şi începu să clatine din cap, privindu-l peste ochelari cu blândeţe:

— Swann... James Swann... Îmi pare rău, tinere. A plecat din spital pentru totdeauna... A murit fără să se chinuie, la orele patru azi după-amiază... În noaptea aceea, după îndelungi meditaţii, Paul ajunse la o hotărâre. Scrise o scrisoare şi o expedie pe adresa Westminster, Londra.

Capitolul XV

Deputatul liberal care reprezenta în Parlament circumscripţia Wortley obişnuia să-şi viziteze circumscripţia mai ales în octombrie, când vânătoarea de potârnichi se putea desfăşura în condiţii optime. George Birley era fiul unei familii de fermieri din împrejurimi, iar succesul dobândit de el la Londra, unde, căsătorindu-se cu Lady Ursula Duncaster, intrase într-o familie dintre cele mai influente în cadrul partidului liberal al Angliei, nu-i tocise dragostea pentru vechii prieteni şi pentru sportul său preferat. Era un personaj foarte popular în Wortley. La vârsta de cincizeci de ani, acest bărbat cu obrajii rumeni, bine bărbieriţi, simpatic, amator de poveşti şi de trabuce bune, totdeauna elegant îmbrăcat (avea obiceiul de a-şi alege personal stofele, în orele sale libere), veşnic dispus să ajute un prieten şi să subscrie la o operă caritabilă, devenise un fel de simbol, un exemplu viu al capacităţii de afirmare a oamenilor din partea locului.

E drept, cariera lui parlamentară nu fusese prea strălucită. Se prezenta regulat la şedinţe, vota fidel alături de ceilalţi deputaţi liberali, juca în fiece an în meciul de golf disputat de Comune împotriva Lorzilor. Orice personaj public îşi are detractorii săi, iar unii pretindeau că Birley ar fi lipsit şi de inteligenţa, şi de însuşirile necesare unui membru al Parlamentului; mai afirmau, de asemenea, că un om cumsecade nu e neapărat un bun politician, că Birley ar fi sub papucul nobilei sale soţii şi chiar al întregului clan al Duncaster-ilor, că jovialitatea şi

cordialitatea lui ar fi doar un soi de snobism invertit şi că, dacă n-ar fi fost nevastă-sa cu relaţiile ei suspuse în sânul Cabinetului şi al altor foruri înalte, Birley n-ar fi putut să se menţină atâta vreme printre cârmuitorii ţării.

În dimineaţa aceea, deputatul era într-o dispoziţie excelentă. Călătoria la Wortley, cu expresul de dimineaţă, fusese plăcută, iar acum, aşezat la micul dejun în apartamentul ce-i era totdeauna rezervat la *Queen's Hotel*, înfuleca o porţie mare de ouă cu şuncă, la care se adăugaseră nişte rinichi la grătar şi o ciozvârtă de oaie; în clipa asta îşi sorbea cea de-a treia ceaşcă de cafea, cu pâine prăjită şi marmeladă. Lectura ziarului *Courier*, pe care-l ţinea pe genunchi, fusese agreabilă: partidul liberal obţinuse rezultate satisfăcătoare în alegerile parţiale din Cotswold, acţiunile erau încă în creştere la Bursă şi nu se întrevedeau greve la orizont. Peste noapte căzuse brumă, destul ca să se întărească terenul, iar acum soarele se arătase, în sfârşit. Peste zece minute, maşina îl va aştepta la poartă, iar peste o oră deputatul va adulmeca mireasma bogată a pământului pe care copilărise şi va străbate câmpurile împreună cu trei camarazi, buni vânători ei înşişi, deşi poate nu atât de iuţi ca dânsul în a apăsa pe trăgaci. Deputatul avea şi un cocker nou, proaspăt dresat, dar în care-şi punea mari speranţe.

În încăpere intră un chelner, un bătrânel cu favoriţi, foarte corect îmbrăcat şi foarte politicos. Birley era încântat de atmosfera acestui hotel, condus după vechile tradiţii, atât de deosebite de moda nouă şi absurdă, pe care nu putea s-o sufere.

— Vă caută un tânăr, domnule.

Birley îşi ridică privirea de pe ziar, încruntându-se:

— Nu-l pot primi. Peste zece minute plec.

— Spune că i-aţi dat întâlnire. Mi-a înmânat această scrisoare.

Birley luă scrisoarea, pe care chelnerul i-o întinse politicos: era un plic cu antetul Camerei Comunelor! „Plicticoasă treabă!” îşi spuse el, încruntându-şi şi mai

vârtos sprâncenele. Fixase el însuşi această întâlnire cu multe zile în urmă, ca răspuns la o destul de vagă cerere prin care i se solicita o întrevedere, apoi îi ieşise cu totul din cap. Fiind totuşi un om care ţinea la cuvântul lui şi se mândrea că nu şi-l calcă niciodată, spuse:

— Bine, adu-l aici!,

Peste câteva clipe, Paul intră în încăpere. Birley, care îşi aprinsese un trabuc scump (cinci şilingi), îi strânse mâna afabil şi-l pofti să şadă pe un scaun lângă masă.

— Da, te-aşteptam din momentul în care mi-ai scris, tinere – spuse el, jovial, printr-un nor de fum. Doreşti o cafea?

— Nu, mulţumesc, domnule.

Paul era palid, dar expresia lui hotărâtă şi umerii lui puternici făcură o impresie excelentă deputatului, care era totdeauna gata să ajute un tânăr respectuos şi dornic să parvină.

— Atunci să trecem direct la subiect, tinere – rosti Birley, pe tonul prietenos şi uşor protector cu care obişnuia să vorbească în astfel de ocazii. Sunt cam grăbit, ştii... Am o conferinţă importantă, undeva în afara oraşului. Iar astă-seară mă întorc la Londra cu expresul de noapte.

— Am bănuit eu că n-o să aveţi prea mult timp, domnule – spuse Paul, scotocindu-se prin buzunare şi scoţând de-acolo o hârtie. De aceea am pregătit o notă dactilografiată asupra faptelor.

— Foarte bine! exclamă Birley, ridicând totuşi mâna într-un gest de refuz.

Nu-i plăcea de loc să citească declaraţii scrise – altminteri de ce-ar mai fi plătit leafă celor doi secretari particulari angajaţi anume pentru a-i citi corespondenţa?

— Povesteşte-mi totul în câteva cuvinte – adăugă el. Paul îşi umezi buzele şi spuse respirând adânc:

— Tatăl meu se află în închisoare de cincisprezece ani pentru o crimă pe care n-a comis-o.

Lui Birley i se lungi faţa şi-l privi pe Paul cu nişte ochi

mari, ca şi cum ar fi avut dinainte o primejdie ivită pe neaşteptate. Paul însă nu-i dădu răgazul să deschidă gura, ci continuă să vorbească, spunându-i tot ce dorea să-i spună. La început, Birley păru gata-gata să-l întrerupă; dar, deşi faţa i se lungi treptat şi deşi îi aruncă lui Paul priviri furioase, dezaprobatoare, nu-l întrerupse. Îl ascultă până la capăt, chiar după ce trabucul i se stinse.

Paul vorbi exact şapte minute, la capătul cărora Birley avea aerul jalnic al unuia prins într-o capcană. Deputatul îşi drese glasul şi zise:

— Nu pot crede că-i adevărat. Îmi sună ca o poveste pe de-a-ntregul născocită. Şi chiar dacă n-ar fi… e, oricum, o poveste foarte veche.

— Nu însă şi pentru omul închis în temniţa din Stoneheath. El trăieşte această poveste clipă de clipă.

— Nu pot accepta acest mod de a prezenta lucrurile – replică deputatul, cu un gest enervat. Şi nu cred în utilitatea răscolirii noroaielor. În orice caz, afacerea asta nu-i de resortul meu.

— Dar sunteţi deputat al circumscripţiei Wortley, domnule...

— Da, e adevărat, dar nu şi al închisorii din Stoneheath. Reprezint în Parlament pe oamenii cinstiţi, nu o bandă de puşcăriaşi.

Şi spunând acestea, se ridică şi începu să se plimbe de colo până colo prin încăpere, furios din pricina acestui intrus care-i compromitea ziua aleasă pentru vânătoare. Ce-i venise să-i fixeze o întâlnire acestui tânăr fără minte?! Nu, nu-şi putea vârî capul într-un asemenea viespar. Niciun om sănătos la minte nu s-ar apropia, nici măcar cu mănuşi. Şi totuşi, în timp ce-l privea pe Paul, care şedea liniştit la masă, deputatul încerca o jenă adâncă. Deodată spuse, aruncând o privire nerăbdătoare spre ceas:

— Bine, fie, lasă-mi declaraţia aia afurisită! O s-o citesc ceva mai târziu. Revino astă-seară la orele şapte.

Paul îi întinse hârtia dactilografiată, murmurând un fel

de „mulţumesc”, apoi ieşi repede din încăpere. Ajuns afară, trase adânc în piept aerul dimineţii. Se gândea că, dacă ar izbuti să-l convingă pe deputat să acţioneze în Parlament, sursa oricărei acţiuni guvernamentale, procesul tatălui său ar putea fi redeschis. Mergând grăbit spre „Bonanza”, îşi spunea că-l impresionase totuşi pe Birley.

Ziua se scurse cu o încetineală insuportabilă. Birley citise desigur hârtia pe care i-o lăsase; ce hotărâre va fi luat între timp? Paul se tot uita neliniştit la ceas. De câteva ori, directorul Harris veni în spatele lui şi-l privi cu luare-aminte, ca şi cum ar fi sperat să-l vadă că trândăveşte. În cele din urmă sosi şi ora mult aşteptată a închiderii. Cu câteva minute înainte, Paul merse la spălător, îşi vârî capul sub robinet şi se răcori. Ajunse la *Queen’s Hotel* la şapte şi un sfert şi, după o scurtă aşteptare, fu condus sus în apartamentul deputatului.

Când intră în vestibul, găsi un Birley schimbat, care nu mai era de loc afabil. Deputatul de Wortley stătea cu spatele la cămin; valizele lui erau pregătite, iar pe masă era aruncată o manta de voiaj. Făcându-i semn cu capul, în loc de salut, deputatul îl cercetă cu o privire lungă şi ursuză, apoi îi spuse:

— Am citit declaraţia aia a dumitale... Cuvânt cu cuvânt. Am citit-o în maşină, azi-dimineaţă. Am recitit-o la întoarcere. Trebuie să recunosc că e bine alcătuită. Dar dumneata prezinţi un singur aspect al chestiunii, şi orice chestiune are două aspecte.

— Numai unul poate fi adevărat! replică Paul.

Birley clătină din cap, încruntându-se:

— Astfel de lucruri nu se pot întâmpla la noi. S-ar putea întâmpla în unele ţări străine, corupte, dar nu la noi. N-avem noi, oare, cel mai bun sistem judiciar din lume? Suntem primii în acest domeniu, ca şi în altele. Ce poate fi mai echitabil decât sistemul juraţilor? El funcţionează la noi de peste şapte secole!

— S-ar putea ca această împrejurare să fie un

argument împotriva lui – răspunse Paul în şoaptă. M-am gândit mult la asta, domnule; e şi firesc, în situaţia în care mă aflu. Nu credeţi că juriile sunt alcătuite uneori din oameni stupizi, ignoranţi şi pătimaşi, care n-au niciun fel de cunoştinţe tehnice sau psihologice şi care pot fi lesne influenţaţi de depoziţiile unor martori ocazionali şi de retorica sentimentală a unui avocat abil?

— Dumnezeule! Acuşi o să arunci cu noroi în persoana Procurorului!

Amărăciunea ce-l mistuia de multe zile pe Paul, ca un ferment obscur, îl sili să răspundă:

— Un om a cărui carieră depinde de capacitatea sa de a lua viaţa celor ce se află în faţa lui, pe banca acuzaţilor, nu-mi inspiră mai mult respect decât un călău de rând.

— Uiţi că avem nevoie chiar de acel călău de rând...

— De ce?

— Păi, la naiba! exclamă Birley. Ca să-i spânzure pe ucigaşi!

— Trebuie neapărat să-i spânzurăm?

— Sigur că da. Trebuie să apărăm societatea. Dacă nu s-ar teme de ştreang, orice vagabond ţi-ar tăia beregata, pe întuneric, pentru o hârtie de cinci lire.

— În ţările care au abolit pedeapsa cu moartea, statisticile arată că nu s-a înregistrat o creştere a criminalităţii.

— Nu cred! Pedeapsa capitală e cea mai bună măsură de precauţie. Şi-apoi, moartea prin ştreang e o moarte umană în comparaţie cu ghilotina sau cu scaunul electric. Ar fi curată nebunie să renunţăm la ştreang.

Sub povara emoţiilor sale, Paul îşi pierdu orice reţinere:

— Asta a pretins nu demult lordul Ellenborough, magistratul suprem al Angliei, când Samuel Romilly a încercat să suprime pedeapsa cu moartea prin spânzurătoare în cazul unor furturi neînsemnate.

Deputatul simţi că-i năvăleşte sângele-n obraji şi exclamă, enervat:

— Eşti un dobitoc! Mie ţi-ai găsit să-mi debitezi vorbele

astea? Eu sunt un liberal. Partidul meu e pentru omenie. La fel, şi sistemul nostru. Noi nu vrem să spânzurăm oameni. Ar trebui să ştii asta din propria dumitale experienţă, ce Dumnezeu?! Unui om i se poate oricând comuta pedeapsa.

— Sistemul dumneavoastră judiciar, cel mai bun din lume, începe prin a-l condamna pe un om la spânzurătoare pentru omor, şi-apoi, cuprins de îndoieli asupra propriei sale judecăţi, se autorecuză şi-l trimite pe condamnat în temniţă pentru restul zilelor sale. Este oare acesta un act de clemenţă? Sau de omenie? Se poate oare numi aceasta justiţie? Paul se ridicase în picioare; faţa i-era palidă, ochii îi ardeau: Iată ce s-a întâmplat cu tatăl meu! A ajuns la Stoneheath din pricina unui sistem de procedură judiciară bazat pe depoziţii ocazionale şi pe declaraţiile unor martori nedemni, din pricina unui sistem care permite manipularea faptelor de către acuzare, folosirea unor experţi aflaţi în solda Coroanei şi a unui procuror a cărui unică ţintă este, nu atât să facă dreptate, cât, prin toate mijloacele de care dispune, să obţină spânzurarea acuzatului din boxă! Lăsându-se târât de gândurile-i obsedante şi ignorându-l pe Birley, Paul continuă cu un glas înăbuşit: Crima este produsul orânduirii sociale a unei ţări. Cei care au făurit acea orânduire sunt adesea mai vinovaţi decât aşa-zişii criminali. Societatea modernă n-ar trebui să-i judece pe criminali în baza aceloraşi principii, care, acum o sută de ani, făceau ca un băieţaş flămând să fie spânzurat pentru şterpelirea unui codru de pâine. Dacă vrem totuşi să acţionăm potrivit legii talionului: ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, atunci trebuie să pretindem măcar oarecare eficacitate din partea legislaţiei. Dar în loc de asta, ce vedem? Mai ales în cazurile de aplicare a pedepsei capitale? Metode la fel de străvechi ca şi spânzurătoarea şi ca ritualul sinistru al rugăciunii din urmă… A sosit timpul să se instituie un sistem mai nou şi mai bun, dar dumneavoastră nu vreţi ca lucrurile să se schimbe, vreţi

ca ele să rămână exact aşa cum erau „în vremurile bune de odinioară”. Ba poate c-aţi dori să vă întoarceţi la sistemul feudal, la perioada când a fost creat sistemul juraţilor! Sunteţi liber să credeţi ce poftiţi. Dar să nu uitaţi că sunteţi un reprezentant al poporului, reprezentantul meu şi al altora în Parlament. Chiar dacă nu credeţi în adevărul celor afirmate de mine în hârtia pe care v-am dat-o, este de datoria dumneavoastră să o transmiteţi celor în drept. Dacă n-o veţi face, mă voi duce eu însumi să strig adevărul în piaţa publică.

Dându-şi subit seama ce spune, Paul se opri. Simţind că i se moaie picioarele, se aşeză pe scaun şi-şi acoperi ochii cu palma. În lunga tăcere ce se aşternu în încăpere, nici nu îndrăzni să-şi ridice privirile spre Birley; simţea că-şi compromisese definitiv şansele de succes.

Se înşela însă. Birley, care ar fi rămas nesimţitor la rugăminţile cele mai fierbinţi, se lăsa cucerit adesea de atitudinile curajoase. Admira îndrăzneala şi-i simpatiza pe cei care, potrivit expresiei sale, „cutezau să-l înfrunte”. Avea, de asemenea, sentimentul că, în afacerea asta bizară şi penibilă, s-ar putea ascunde ceva. Mai mult încă, punându-i la îndoială simţul datoriei, Paul îi zgândărise o rană dureroasă. Birley era conştient de faptul că în ultimii ani, din pricina modului de viaţă prescris de tiranica lui nevastă, devenise din ce în ce mai lăsător, neglijându-şi îndatoririle mai neplăcute ale deputăţiei.

Făcând câţiva paşi pe covor, ca să se linişească, Birley rosti:

— Voi, tinerii, vă închipuiţi că aveţi monopolul tuturor virtuţilor. Asta-i greşeala voastră. Nu sunteţi în stare să vedeţi nicio calitate la alţii. Deşi nu mă consider un sfânt, află că ţin la anumite principii, în ciuda tuturor insultelor pe care mi le-ai aruncat în obraz. Unul dintre aceste principii este că-mi place jocul cinstit. Şi-ţi mărturisesc că povestea asta a dumitale nu-mi place de fel. Dar, Dumnezeu mi-e martor, asta nu mă va face să mă bat mai puţin pentru dreptate. Voi lua această plângere a

dumitale şi o voi depune sub forma unei interpelări în Camera Comunelor. Da, pe Dumnezeul meu, îţi făgăduiesc solemn că o voi depune chiar pe masa ministrului de interne. Paul îşi ridică privirea. Răspunsul acesta era atât de neaşteptat, victoria aceasta era atât de uluitoare, încât simţea că se învârteşte totul în jur. Încercă să rostească un cuvânt de mulţumire, dar buzele lui nu voiau să se mişte, iar odaia părea să se învârtească mai repede ca oricând.

— A, nu, pentru numele lui Dumnezeu! exclamă deputatul şi, scoţând în grabă din buzunar o sticlă mare de alcool, se apleca deasupra tânărului şi-i turnă câteva picături printre buze. Te simţi mai bine? Ţine-ţi capul plecat! Văzând că tânărul îşi recapătă culorile, deputatul sorbi el însuşi o duşcă, apoi încă una. Intensitatea reacţiei lui Paul îi risipi ultimele resturi de supărare, redându-i sentimentul reconfortant al propriei sale autorităţi. Iar ceva mai târziu, când va scăpa de această afacere neplăcută, avea ce povesti la Club! „S-a prăbuşit la picioarele mele, idiotul!” se auzea spunând. Dar orele erau înaintate.

— Te simţi mai bine? Trenul meu pleacă la orele opt.

Paul se ridică în picioare şi acceptă orbeşte mâna pe care i-o întindea deputatul. Peste câteva minute se pomeni în stradă, cu urechile ţiuind şi cu inima cântând de fericire.

Capitolul XVI

A doua zi Paul se abonă la ziarul *Courier* din Wortley, urmând să-l primească în fiece după-amiază, de la chioşcul din colţul străzii. Ziarul acesta reproducea în extenso dezbaterile din ajun din Camera Comunelor. Şi deşi ştia că demersul lui Birley nu putea avea un rezultat imediat – interpelările erau publicate cu întârziere în presă – Paul îşi făcu obiceiul să citească ziarul în fiecare seară când se întorcea de la slujbă.

Însufleţit de speranţă, înfrunta cu curaj greutăţile actualei lui existenţe, ba chiar se silea să fie vesel. La noua lui locuinţă, izbuti să se împrietenească în scurt timp cu un alt locatar, unicul de aceeaşi vârstă cu el, James Crocket, de profesie ajutor-contabil. Crocket, un tip calm din fire şi cam greoi, cu mişcările calculate parcă după un cronometru, mare amator de gulere scrobite şi de papioane, răspundea foarte precaut la avansurile lui Paul. Dar într-o sâmbătă dimineaţă, întâlnindu-se pe palierul comun, Crocket scoase din buzunar, nu fără oarecare şovăire, două bilete:

— Vrei să le iei? Le am de la babacu'. E membru al Asociaţiei.

Paul examină biletele:

— N-ai nevoie de ele?

— Drăguţa mea nu se simte bine – răspunse Crocket. Aşa că, din păcate, nu putem merge. E un lucru foarte frumos. Publicul nu e admis duminicile, numai membrii Asociaţiei şi prietenii lor.

Ca să nu-l jignească, Paul acceptă biletele lui Crocket,

mulţumindu-i, apoi dădu fuga la „Bonanza”. Acolo se pomeni cântând la pian fără niciun sentiment de plictiseală. Din când în când se uita la Lena Andersen, încercând să-i învingă rezerva în care se închidea. Nu era câtuşi de puţin o treabă uşoară; fata părea să fi revenit la răceala de dinaintea zilei când îi vorbise, iar uneori în ochi i se citea o tristeţe adâncă şi îndărătnică. Paul era jignit de acest refuz al prieteniei pe care i-o oferea, iar într-o zi, la ora prânzului – era într-o sâmbătă – simţi că nu se mai poate stăpâni.

— Lena – spuse el, pe un ton cât mai degajat. Ce-ar fi să ieşim împreună... mâine după-amiază?

Cum fata nu-i răspunse, el continuă:

— Un amic vecin cu mine mi-a dat două bilete de intrare la Grădina Botanică. Nu-i ceva extraordinar, dar poate o să ne-ajute să rupem monotonia existenţei noastre. Expresia feţei ei se schimbase vizibil şi o clipă fata rămase încremenită.

— Ce e? o întrebă el, uimit şi jignit. Ţi-e frică să nu te-nţepe orhideele?

Lena zâmbi vag, dar chipul ei rămase la fel de împietrit, iar ochii îşi păstrară acea expresie de teamă, teamă de oameni şi de lume.

— Eşti foarte drăguţ, dar nu prea obişnuiesc să ies – îi răspunse ea, în sfârşit, ferindu-şi privirea.

Paul nu-i înţelegea stinghereala, atât de disproporţionată cu invitaţia banală pe care i-o făcuse. Între timp magazinul începuse să se umple din nou.

— Gândeşte-te – îi spuse el, răsucindu-şi scăunelul pentru a se aşeza în faţa pianului. Dacă vrei să vii, dă-mi de veste.

Lena se întoarse la bufet, foarte tulburată. În ultimele şase luni de când se mutase la Wortley, nu încurajase şi nu acceptase curtea vreunui bărbat. Avusese de suferit uneori din pricina asta, fusese pusă în situaţii destul de neplăcute. Harris, de pildă, o hărţuise la început când o angajase la „Bonanza”, dar indiferenţa ei glacială îl

îndepărtase treptat. Lena era acostată deseori pe stradă, seara, când se întorcea acasă, păşind mândră ca o tânără Junonă, iar asiduităţile urmăritorilor redeşteptau în ea teama, o teamă ce-o făcea de fiecare dată să grăbească pasul şi să arboreze o mască rigidă, împietrită. Astăzi însă era cu totul altceva, şi poate tocmai de aceea situaţia era mult mai periculoasă. Nu-şi făcuse, oare, o regulă de viaţă din rezerva pe care-o impunea propriilor ei sentimente?

Şi totuşi, pe măsură ce trecea după-amiaza, Lena îşi spunea, din ce în ce mai convinsă, că n-ar face nimic rău dacă-ar accepta invitaţia lui Paul. Era limpede că aceasta nu ascundea nicio intenţie necurată – de fapt, atitudinea lui faţă de ea fusese totdeauna francă şi amicală, dar nimic mai mult; nu-i aruncase nicio privire insinuantă şi nu-i atinsese niciodată mâna. Nu, n-avea rost să împingă la extrem o hotărâre luată într-un moment de nelinişte. Când clienţii se răriră în magazin, Lena se duse la Paul şi-i spuse că ar fi bucuroasă dacă el ar veni s-o ia la orele două.

A doua zi, după prânz, Paul se pomeni, aşadar, plimbându-se în Ware Place. Era o zi frumoasă şi însorită, iar cartierul – deşi nu departe de magazin – era liniştit şi respectabil. Multe din casele înalte, cu zidurile înnegrite de funingine, aveau vitralii la ferestre, ceea ce înveselea atmosfera acestei străzi bătrâneşti. Când ajunse în faţa casei cu numărul 61, uşa se deschise şi în pragul ei apăru Lena, purtând un mantou de culoare închisă şi o pălărie; ea coborî treptele şi porni pe mica alee mărginită de două balustrade de fier vopsite în verde. În spatele ei rămase o femeie mai în vârstă: aceeaşi pe care Paul o văzuse deunăzi în faţa magazinului şi care, după o clipă de şovăire, se hotărî brusc să coboare şi să înainteze pe trotuar, spre Paul.

— Sunt doamna Hanley – îi spuse ea, zâmbindu-i şi întinzându-i o mână înţepenită de artritism. Lena mi-a vorbit despre dumneata.

Era o femeie de vreo cincizeci de ani, cu părul cărunt, mărunţică şi atât de încovoiată de reumatism, încât trebuia să-şi ridice mereu capul ca să-l privească pe Paul. În ciuda acestei rigidităţi, avea un aer vesel şi afabil, subliniat de strălucirea ochilor ei vioi, de pasăre.

— Lena mi-a spus că eşti un mare muzician – rosti ea, iscodindu-l cu ochii aceia luminoşi.

— Ciocănesc şi eu un pic pianul – răspunse Paul, râzând. Nu-s mai mare muzician decât flaşnetarul care învârte manivela flaşnetei sale.

— În tot cazul, mă bucur că o scoţi la plimbare pe Lena. Are mare nevoie. Ei, nu mai vreau să vă reţin, am vrut doar să-ţi dau bună ziua. Apoi doamna Hanley îşi întoarse, mulţumită, privirea spre Lena şi-i zâmbi încurajator: Petrecere frumoasă!

Şi spunând acestea, se întoarse şontâc-şontâc spre casă, ţinându-se de balustradă.

Când uşa se închise, Paul şi Lena porniră. Tramvaiul îi duse de-a lungul străzii Ware, cufundată în liniştea duminicală, apoi, prin Piaţa Leonard, pe Garland Road, în cartierul suburban ale cărui vile din cărămidă roşie se ascundeau înapoia unor garduri vii de laur şi araucaria. Grădina Botanică se afla la marginea acestui cartier. Paul şi Lena coborâră la ultima staţie şi intrară pe marea poartă ornamentală.

— Nu e rău – spuse Paul, zâmbind, după ce aruncă o privire spre peluzele frumos tăiate, spre aleea străjuită de castani care ducea la un lac, precum şi spre numeroasele sere risipite în cuprinsul vastului domeniu. N-o să avem prea multe lucruri de văzut în acest anotimp, dar înainte de a intra în sere, îţi propun o scurtă plimbare. În treacăt fie zis, Lena, astăzi arăţi extrem de drăguţă.

Ea nu răspunse la acest compliment aruncat la întâmplare, dar foarte îndreptăţit: Paul fusese conştient de drăgălăşenia ei încă de când o văzuse apărând în prag, după cum era conştient de privirile pline de interes aruncate de bărbaţii care treceau pe lângă ei în drum

spre lac. N-o văzuse niciodată decât în uniforma de la magazin şi în rochia pe care-o purta zilnic, aşa că nu-şi putuse da seama câtă graţie şi câtă personalitate avea Lena. Astăzi însă părea cu totul alta – şi foarte stranie, cu obrajii aceştia îmbujoraţi, cu părul acesta de culoarea mierii, cu talia ei zveltă şi cu mersul ei sprinten. Ochii, pe care nu-i văzuse niciodată în lumina soarelui, erau căprui-închis. Dar cel mai mult îl uimea felul ei firesc de a fi, o simplitate a gesturilor şi a vorbelor plină de demnitate şi emoţionantă în acelaşi timp. Simţi brusc dorinţa s-o cunoască mai bine.

— Vorbeşte-mi despre dumneata, Lena... despre familia dumitale... despre casa dumitale.

Abia peste câteva clipe, Lena îi spuse, privind printre copacii desfrunziţi spre întinderea argintie a lacului, că se născuse la Sleescale, un orăşel de pescari de pe coasta de est, unde probabil că strămoşii ei suedezi se pripăşiseră odinioară. Tatăl ei, rămas văduv când ea avea şapte ani, fusese coproprietar al unui trauler şi, în această calitate, cunoscuse toate vicisitudinile unui negoţ pe cale de decădere. Campaniile de pescuit erau din ce în ce mai infructuoase, şi uneori vasele se întorceau la ţărm doar cu câteva coşuri de heringi. Dacă n-ar fi avut şi o mică fermă, ar fi murit de foame, dar şi această fermă, aşezată pe un promontoriu stâncos din Marea Nordului, se dovedise în cele din urmă insuficientă pentru nevoile familiei. La moartea tatălui, cei doi fraţi ai Lenei porniseră să-şi încerce norocul pe mare şi se statorniciseră în vastul grânar din Manitoba; ei reuşiseră să pună mâna pe un teren fertil în Canada. Înainte de plecarea lor, Lena căpătase o slujbă convenabilă, scutindu-i astfel de orice grijă pe care ar fi putut să şi-o facă în privinţa ei. La vârsta de optsprezece ani, se dusese la Astbury, o localitate balneară situată la vreo douăzeci de mile spre est de Wortley, ca să lucreze în biroul de recepţie al Hotelului *County Arms*.

— Aşadar, ai rămas fără familie? o întrebă Paul, după

câteva clipe de tăcere.

Fata îşi lăsă capul în jos.

— Nu ţi-a plăcut la Astbury? o mai întrebă el.

— Ba da, şi încă foarte mult.

— Totuşi ai plecat de-acolo...

— Da.

Urmă o lungă pauză. Paul simţea că Lena ar fi putut să-i spună mult mai multe, dac-ar fi vrut. Dar ea tăcea.

— Şi atunci, ai venit aici şi te-ai mutat în casa doamnei Hanley?

— Da – răspunse Lena, privindu-l ţintă cu nişte ochi mari, plini de o neobişnuită tulburare. Nu-ţi pot spune cât de bună a fost cu mine.

— Doamna Hanley închiriază camere?

— Nu. Mi-a pus la dispoziţie însă două camere la mansardă. Soţul ei e plecat multă vreme pe mare: e mecanic-şef pe un petrolier.

Lui Paul i se părea ciudat faptul că Lena abandonase promiţătoarea slujbă de la hotel pentru a se angaja vânzătoare într-un magazin. Dar văzând că ea redevenise rezervată, schimbă subiectul şi-i propuse să viziteze serele. Intrară, aşadar, în imensul pavilion al florilor exotice, care se simţeau la largul lor în aerul jilav şi cald.

Paul rămase uimit de reacţia Lenei în faţa acestei privelişti, care pe el nu-l prea interesa. Norul de melancolie ce-o învăluia de obicei se spulberase ca prin farmec. Cucerită de ceea ce vedea, începu să vorbească cu însufleţire, dând glas unei nebănuite sensibilităţi. Observa multe lucruri care scăpau atenţiei lui, iar ceea ce nu ştia, ghicea cu un fler care compensa lipsa de cunoştinţe. Observaţiile ei sunau fireşti, lipsite de afectare. Când ajunseră în faţa unui portocal tânăr, doldora de flori şi de roade, Lena îl privi visătoare în tăcere, parcă uluită de frumuseţea lui înmiresmată. Ai fi zis că nu se mai poate urni de lângă pomul acela superb. Privind-o, Paul văzu două lacrimi ce-i străluceau ca nişte mărgele de sticlă sub gene. Copleşit de o emoţie

puternică, amuţi şi el.

Băură ceai în pagoda japoneză, care servea drept restaurant. Era un local strâmt şi răcoros, făcut din bambus; ceaiul era slab şi călduţ, iar prăjiturelele păreau bune cel mult pentru vrăbiile ce ţopăiau la picioarele lor. Dar sentimentul de camaraderie care-i unea îi făcu să-şi dezlege limbile şi să uite de sărăcia localului. Lena era o parteneră odihnitoare, gata oricând să asculte cu luare-aminte lucrurile ce-l interesau pe el şi să le comenteze cu câte o remarcă ce dovedea că i-a înţeles gândurile.

— Nu m-ai întrebat de ce lucrez la „Bonanza” – îi spuse el pe neaşteptate. Crezi, poate, că e firesc să fac treaba asta?

— Nu – răspunse ea, plecându-şi privirea. Îmi închipui că ai motive speciale ca să te fi angajat acolo.

— Am.

— Vreun necaz? îl iscodi ea, ridicând ochii spre el.

Paul dădu din cap.

— Sper c-o să se termine cu bine – şopti fata.

Ceva în aceste vorbe simple îl emoţionă pe Paul. Profilul ei pur şi trist ca al unei Madone, genele lungi ce-i umbreau faţa păreau transfigurate de lumina asfinţitului. Ieşind din Grădina Botanică, porniră înapoi spre Ware Place. Lena devenise mai gânditoare, parcă ar fi frământat-o ceva. O dată sau de două ori îl privi ca şi cum ar fi vrut să-i vorbească, dar niciun cuvânt nu-i ieşi de pe buze.

Nici el nu vorbi, căci era la rându-i conştient de o revenire la realitate. Ajungând în faţa casei doamnei Hanley, se opri şi-i întinse mâna.

— A fost o după-amiază minunată – îi spuse ea în şoaptă. Mi-a plăcut foarte mult. Îţi mulţumesc că m-ai scos la plimbare.

Privirea ei rătăci nehotărâtă spre ferestrele casei, încât Paul se întrebă dacă nu cumva dorea să-l poftească sus. Dar Lena nu scotea niciun cuvânt. Tăcerea deveni apăsătoare. Ea continua să şovăie, iscodindu-l cu privirea

şi respirând din ce în ce mai repede, ca şi cum dorinţa de a vorbi ar fi devenit mai intensă.

— Paul! spuse ea în cele din urmă.

Pentru prima oară îl chema pe numele mic.

— Da?

Lena îl privi, apoi îşi întoarse ochii în altă parte, cuprinsă de o tulburare grozavă.

— Nu, nimic... – bâigui ea.

Nu putea rosti ceea ce ar fi vrut să rostească. În loc de asta, murmură un „bună seara” grăbit şi, răsucindu-se pe călcâie, porni cu paşi mari pe alee spre casă.

Paul rămase o clipă locului, chiar după ce uşa se închise; era năucit de felul cum se sfârşise după-amiaza şi se simţea tulburat şi dezamăgit în acelaşi timp. În cele din urmă se urni, îndreptându-şi paşii spre străzile învăluite în liniştea duminicală.

Seara, când se întoarse în odaia lui, Paul găsi pe masă ediţia de duminică a ziarului *Courier*; după ce aprinse gazul în sobă şi se spălă, deschise ziarul cu interesul cu care-l deschidea de obicei.

La început îşi spuse că din nou trăsese un bilet alb. Dar deodată privirea îi căzu în josul ultimei coloane, asupra numelui pe care-l căuta de atâta vreme. Îi sări în ochi, pe pagina tipărită. Inima începu să-i bată cu putere, de bucurie, dar pe măsură ce citea, ochii i se umeziră şi începu să simtă o greutate ca de plumb. Notiţa era destul de laconică:

În Camera Comunelor, domnul George Birley (Wortley, Liberal) a ridicat chestiunea cazului lui Rees Mathry, care execută actualmente o pedeapsă de detenţiune pe viaţă la închisoarea din Stoneheath. Nu este oare cazul ca acum, în lumina noilor elemente aduse de domnia-sa, procesul să fie revizuit? a întrebat deputatul. Mai mult încă, având în vedere că Mathry a şi stat cincisprezece ani în închisoare, nu a sosit oare timpul să fie pus în libertate? Domnul Walter Hamilton (ministrul de interne)

a declarat că răspunsul la ambele întrebări este negativ. Întâi, domnia-sa nu vede niciun motiv de imixtiune în procedura normală a justiţiei, deşi a cercetat cu atenţie declaraţiile onoratului membru; în al doilea rând, deţinutul Mathry a avut o comportare atât de proastă, ajungând în repetate rânduri la nesubordonare flagrantă, încât a pierdut orice drept la o eventuală scutire de restul pedepsei. Cazul trebuie, aşadar, socotit ca închis pentru totdeauna.

Paul puse ziarul pe masă. Nici nu-şi ridică privirea când doamna Coppin intră în odaia lui şi, aruncându-i o privire grăbită, îi puse în faţă o scrisoare recomandată, care tocmai sosise. Paul deschise scrisoarea şi o citi cu luare-aminte. Era de la George Birley, care confirma şi dezvolta relatarea din *Courier*. Deputatul se ţinuse de cuvânt şi făcuse tot ce-i sta în putere, dar se izbise de un refuz categoric. Orice nou demers ar fi fost zadarnic, după părerea lui. Birley încerca să-l menajeze pe Paul, sfătuindu-l pe „tânărul său prieten” să-şi scoată din minte pentru totdeauna această nefericită istorie.

Era o scrisoare frumoasă şi bine intenţionată, a unui om cu suflet. Citind-o, lui Paul aproape că i se frânse inima de jale.

Capitolul XVII

A doua zi dimineaţă, după o noapte de insomnie, Paul sorbi maşinal o ceaşcă de cafea şi ieşi afară, pe strada noroioasă. Ajuns la „Bonanza”, se aşeză la pian şi începu să lovească mecanic clapele. Lămpile puternice, care pe vreme rea erau aprinse necontenit în magazin, îl orbeau, dar nu-l împiedicară să vadă buchetul de gălbenele aşezat pe pian: patru sau cinci flori vârâte într-un mic ghiveci; era limpede că Lena i le adusese.

Paul era însă atât de amărât, încât nu văzu în acest gest discret un memento al plimbării lor în Grădina Botanică şi nici măcar nu se gândi la eforturile pe care trebuise să le facă Lena pentru a se decide la un asemenea gest. Când ea îi aduse mâncarea, Paul murmură totuşi câteva cuvinte de mulţumire. Atitudinea lui o tulbură pe Lena, care, peste câteva clipe, se sili şi izbuti să-l privească în faţă.

— S-a întâmplat ceva rău?

— Da – răspunse el, cu o voce gâtuită. Foarte rău.

În clipa aceea, Lena fu chemată înapoi la bufet. Privind-o cum se depărtează, Paul îl zări pe Harris, care-l urmărea cu coada ochiului, prefăcându-se că se scobeşte în dinţi. Directorul porni deodată spre el, cu o expresie ciudată – amestec de şiretenie şi duşmănie.

— Aşadar, aţi făcut o mică expediţie deunăzi? îl întrebă el, pe un ton familiar.

— Expediţie? îngână Paul, încruntându-şi sprâncenele.

— Da, da. Fetele mi-au spus că aţi ieşit împreună. Am rămas surprins, recunosc – rosti Harris, cu un rânjet,

aplecându-se peste pian. Credeam că te-am prevenit în privinţa domnişoarei Andersen. Nu ştii, oare, ceea ce toată lumea de-aici ştie?

Paul nu-i răspunse.

— Nu ştii că a avut un copil? urmă directorul. Fără să fi fost măritată. Da, un copilaş din flori, surd şi mut, care a murit curând după naştere. Ce zici de asta? O poveste destul de romantică, nu-i aşa? Vorbeşte-i despre asta data viitoare când o scoţi la plimbare; s-ar putea să-ţi dea nişte amănunte interesante în timp ce-o s-o ţii de mână.

Şi spunând acestea, Harris se depărtă, cu rânjetul acela pe buze şi cu scobitoarea înfiptă între dinţi.

Paul rămase nemişcat, cu ochii aţintiţi asupra spinării directorului ce se depărta. Doamne, ce brută! Aşadar, acesta era motivul tristeţii Lenei! Biata fată! N-ar fi crezut că tristeţea ei are o asemenea cauză. Se simţea năpădit de milă, dar o milă ciudat de rece, care-i stinse văpaia aprinsă în inimă. Întreaga lui educaţie puritană îl făcea să se revolte şi să se indigneze împotriva unei asemenea fapte ruşinoase. Fata asta îl impresionase cu seninătatea şi cu calmul ei virginal. Ascunzându-i adevărul, îl înşelase. Paul îşi întoarse faţa, ferindu-şi privirea de ochii Lenei. Dumnezeule, oare ce necazuri îi mai rezerva ziua de azi?!

În după-amiaza acelei zile, pe când executa ultimul tango, Paul se simţi copleşit de amărăciune. Bietul Swann avusese dreptate: orice speranţă de a primi ajutorul oficialităţilor era zadarnică, trebuia să se bizuie doar pe sine însuşi. Da, va merge mai departe, bizuindu-se pe sine însuşi! îşi spuse, încleştându-şi nervos fălcile. Nu se considera învins. Abia începuse lupta. Trebuia cu orice preţ să încerce s-o revadă pe Louisa Burt – rămăsese unica lui şansă. Dacă autorităţile îi dăduseră peste nas lui Mark Boulia, n-aveau niciun motiv să facă acelaşi lucru cu Louisa. Se prea poate ca ea să nu fi fost prevenită.

Seara, Paul se întoarse direct acasă, luă o foaie de hârtie şi un plic şi scrise cele ce urmează:

„Dragă Louisa,

M-a mâhnit mult faptul că nu ne-am putut vedea ultima oară, dar să ştii că n-a fost din vina mea. Sper că mă vei ierta. De la întâlnirea noastră, mă gândesc mereu la dumneata. Vrei să ne întâlnim miercurea viitoare la „Stejarul”? Prietenul meu nu va fi cu mine. Te rog să fii acolo, pe la orele şapte seara. În aşteptarea ocaziei plăcute de a te revedea, te asigur că nu te voi dezamăgi, aşa cum te-am dezamăgit data trecută, fără voia mea.

Al dumitale, Paul”.

Două zile mai târziu, primi următorul răspuns:

„Dragă domnule,

Aş dori să te văz, numai fii prudent şi nu mai intra prin grădină, pe uşa din dos, ca data trecută. Aşteaptă-mă la locul ăla şi voi încerca să mă prezant. Cu respect, deocamdată numai atât,

L.B.”

Paul îşi înăbuşi o exclamaţie de triumf. Louisa Burt nu bănuia nimic, aşa că şansele lui erau încă intacte. Zilele rămase până miercurea viitoare i se părură o veşnicie. În ultimele patruzeci şi opt de ore se întrebase neliniştit dacă nu cumva demersul lui Birley atrăsese atenţia autorităţilor. Acum însă avea convingerea că paragraful acela din *Courier* în legătură cu tatăl său trecuse neobservat la Wortley.

Se înşela însă, din nefericire.

Capitolul XVIII

În aceeaşi dimineaţă, chiar în clipa când Paul primea scrisoarea Louisei Burt, un bărbat în vârstă de circa cincizeci de ani, destul de impunător, dar cu o faţă delicată, de actor, se plimba prin salonul casei sale, privind pe fereastră spre peluza largă împodobită cu flori şi mărginită de rododendroni. Din încăperea alăturată se auzea sporovăială celor două fiice ale sale, care se pregăteau să se ducă la cursele de poney organizate la şcoala St. Winifred, iar din când în când se auzea şi vocea mai gravă a nevesti-si, Catherine. Şi totuşi, în ciuda acestor glasuri dragi, care-i vorbeau de familia sa strâns unită, domnul Matthew Sprott nu se simţea în apele lui.

Intrarea unei slujnice, care începu să cureţe masa în tăcere, îi curmă şirul gândurilor, aşa că trecu în vestibul, aruncându-i acelei slujnice o privire rece. În vestibul, familia îl aştepta; nevastă-sa, care tocmai îşi punea mănuşile lungi, părea neobişnuit de atrăgătoare cu toca ei de blană cafenie şi cu guleraşul din aceeaşi blană; iar fetele, îmbrăcate în costume de călărie, ţineau în mâini cravaşele cu montură de aur, pe care li le dăruise el anul trecut, de Crăciun. Cea mare avea şaisprezece ani şi era zveltă, oacheşă şi senină ca şi maică-sa; cea mică, favorita lui, durdulie şi rumenă la faţă, avea doar doisprezece ani.

Domnul Sprott se lumină la faţă când fetele se apropiară de el, rugându-l să le însoţească. Nevastă-sa spuse, cu un surâs împăcat:

— Ţi-ar face bine, dragul meu. Ai lucrat prea mult în

ultima vreme.

Era o femeie firavă, delicată, cu o faţă palidă, ovală, negrăit de blajină. La patruzeci de ani, cu trăsăturile ei fine şi pure şi cu silueta-i zveltă, continua să arate ca o fetişcană, deşi avea aerul fragil al unei femei care toată viaţa fusese nevoită să lupte cu boala. Pielea ei albă părea transparentă. Degetele-i lungi şi subţiri păreau făcute din ceară.

Privind-o cu vădită dragoste, Sprott îşi netezea buzele cu degetul arătător: un tic al lui.

— Dar cine-o să mai câştige bani, dac-o să mă tot plimb cu voi? spuse el pentru a-şi atenua printr-o glumă refuzul.

Şi le deschise uşa. Maşina le aştepta pe alee, cu Banks, şoferul, la volan. Peste câteva clipe erau instalate toate trei în limuzina confortabilă. Catherine îi făcu semn cu mâna prin fereastra din spate.

Domnul Sprott se întoarse încet, prin bibliotecă, spre biroul său, privind încruntat şi distrat tablourile de pe pereţi. Era o casă luxoasă şi confortabilă: în ultimii zece ani, călăuzit de gustul ales al nevesti-si, se străduise să realizeze un maximum de rafinament şi de lux. Se mândrea cu fotoliile lui largi, cu covoarele Aubusson, cu bronzurile lui Rodin şi Maillol, cu cele două peisaje de Constable. Aceste bunuri materiale erau dovada evidentă a succesului său.

Se ridicase exclusiv prin strădaniile sale, de la treapta cea mai de jos şi mai umilă a societăţii, „de la mai puţin decât zero”, cum spunea el însuşi. Orfan încă din fragedă pruncie, fusese crescut de o mătuşă, o femeie plăpândă care, cu o broboadă pe umeri şi cu nişte saboţi în picioare, îşi câştiga existenţa muncind la trierea cărbunilor, undeva lângă Nottingham, în districtul minier Gadshill. Încă de la început, în ciuda acestui mediu strivitor, a mizeriei ce domnea în locuinţa mătuşii – o singură odaie, în cartierul minerilor – şi în ciuda bobârnacelor şi loviturilor primite, Matthew Sprott avusese o singură dorinţă: să parvină. „O să parvin, o să

parvin, o să parvin”, această deviză era gravată adânc în inima lui.

Ca mai toţi parveniţii, se ridicase, la începutul carierii lui, după tipicul clasic – printr-o râvnă febrilă, dublată de noroace. Era un băiat deştept, iar directorul şcolii din Gadshill, un om îndrăgostit de literatura clasică, îi dăduse gratuit lecţii particulare, seara. La vârsta de paisprezece ani, decât să coboare în mină, preferase să fugă la Wortley, unde lucrase ca comisionar, apoi ca funcţionar la firma de papetărie Marsden & co. Acolo avusese prilejul să vadă pentru prima oară cum funcţionează maşinăria legală şi, impresionat de priveliştea, se apucase să studieze în orele libere, astfel încât reuşise să se angajeze curând ca asistent în biroul unui notar celebru din localitate, Thomas Hailey. Sprott îmbrăţişase cariera juridică, nu pentru că i-ar fi plăcut din cale afară, nici pentru că se simţea moralmente pregătit să-i facă faţă, ci pentru că-i oferea mijlocul cel mai sigur de a parveni. „O să parvin, o să parvin”, vorbele astea îi răsunau mereu în minte, ameţindu-l, ca un refren. Se strădui, aşadar, să devină indispensabil bătrînului notar. Nici nu se gândea, fireşte, să rămână toată viaţa în biroul acestuia, ca simplu asistent; după o ucenicie de cinci ani, îşi dădu examenul de absolvire la Facultatea de Drept şi părăsi biroul notarului, lăsându-l pe acesta în mare încurcătură, mai ales că era şi bolnav şi ajunsese să depindă de ajutorul lui. Dar ce importanţă avea asta pentru un tânăr ambiţios, dornic să lucreze pe cont propriu?

Acum era el însuşi notar şi lucra la tribunalul cel mai de rând, ce-i drept, dar făcuse primul pas spre ţinta supremă a ambiţiei sale. În timp ce-şi îndeplinea conştiincios treburile, îşi continua studiile de drept comun şi de drept constituţional. Iar când simţi că e destul de bine pregătit şi când strânse banii necesari pentru taxă, ceru să fie primit în rândurile avocaţilor în Barou.

Sprott era conştient de dificultăţile carierei pe care şi-o alesese. Avea foarte puţini bani şi puţine relaţii; vreme de

multe luni cutreieră tribunalele, ca un avocat fără procese. În cele din urmă i se oferi un post de conferenţiar la Facultatea de Drept; acceptă acest post, dar numai ca pe un expedient, ca pe-o trambulină pe care să se poată face util celor puternici. Treptat-treptat, ajunse să-şi facă un nume, fiind recunoscut ca un om deosebit de inteligent şi de sârguincios, cu vaste cunoştinţe de criminalistică. Mai mult încă, era apreciat ca un bun orator, înzestrat cu o replică facilă – tăioasă ori jovială, după cum cerea împrejurarea – şi cu o putere, aproape genială, de a exploata sentimentele juraţilor. În 1910, cu prilejul alegerilor parlamentare, Sprott făcu campanie sub drapelul candidatului conservator din localitate, Sir Henry Longden, şi nu-şi precupeţi eforturile, ca orator, în favoarea candidatului. Longden fu ales, iar Sprott nu întârzie să-şi primească răsplata: procesele începură să curgă în direcţia lui, iar Sprott deveni în curând procuror la tribunalele din Wortley.

Reîntors în provincia lui natală, îşi vedea sporită autoritatea, deşi veniturile lui continuau să fie modeste. Vreme de cinci ani, Sprott trudi la Wortley, devenind o figură familiară şi detestată în lumea delicvenţilor. În schimb, îi cultiva cu asiduitate pe cei care-i puteau fi de vreun folos, căci se pricepea să fie extrem de agreabil în societate. Totuşi, în ciuda tuturor eforturilor sale, nu avansa de loc. Între timp se însurase, iar nevastă-sa izbutea cu greu să-i ridice moralul. Descurajat, se întreba când o să „parvină” odată?

Şi deodată, tocmai când părea condamnat la o existenţă mediocră provincială, prilejul mult visat se ivi, picând parcă din cer. O crimă care trezise interesul mulţimii urma să fie judecată la curtea cu juri, iar în ajunul procesului, distinsul avocat însărcinat cu prezentarea rechizitoriului s-a îmbolnăvit de gripă. Pentru a nu amâna procesul, s-a hotărât ca acest caz să fie încredinţat lui Sprott, întrucât ceilalţi colegi, mai eminenţi, erau prea ocupaţi cu alte procese pentru a se

putea familiariza rapid cu datele cazului de faţă.

Acesta a fost punctul de cotitură al carierei sale. Susţinut de vocea lui interioară, care-i repeta „o să parvin, o să parvin...”, Sprott s-a avântat, cu toate armele de care dispunea, în lupta împotriva lui Rees Mathry. Intenţia lui era să atragă atenţia tuturor asupra capacităţii sale, să-i uluiască, să-i facă praf cu verva lui şi să obţină cu orice preţ condamnarea deţinutului. Şi a izbutit!

Peste opt luni a fost numit magistrat în oraşul Upmarston şi, deşi a continuat să locuiască la Wortley – ceea ce n-avea nicio importanţă, întrucât între Wortley şi Londra circula un expres excelent – şi-a luat un apartament în faimosul Temple[3]. Parte datorită studiilor lui anterioare, parte datorită flerului său juridic ieşit din comun, începu să fie solicitat din ce în ce mai des să pledeze ca avocat al Coroanei, sarcină pe care o îndeplinea cu atâta strălucire, încât în 1933 fu înnobilat. Acum, la vârsta de cincizeci de ani, încă în putere şi cu ambiţia aţâţată şi mai mult de succesele dobândite, se simţea capabil de zboruri spre culmi şi mai înalte. Ideea lui de a nu părăsi oraşul Wortley dăduse roade: fusese solicitat să candideze în viitoarele alegeri ca reprezentant al partidului conservator, împotriva lui George Birley, şi avea, se pare, mari şanse. Odată ajuns în Camera Comunelor, postul de Procuror general nu era departe. Şi cine ştie dacă într-o bună zi nu va ajunge Lord Cancelar sau chiar – supremă culme – prim-ministru?

Desigur, în această homerică goană după succes, fusese nevoit să uzeze de oarecare brutalitate. Sprott nu-şi făcea iluzii în privinţa calităţilor necesare pentru a reuşi: viaţa era o luptă necruţătoare, şi numai cei mai puternici puteau supravieţui. Tot agonisind putere, fruntea i se adumbrise, iar limba lui devenise tăioasă ca un brici. Nevoit să se introducă cu orice preţ în cercurile

---

[3] Cartier londonez, numit astfel după un străvechi aşezământ al ordinului Templierilor, așezământ transformat încă în evul mediu într-un centru al juriştilor.

politice, îşi însuşise la perfecţie arta de a se descotorosi de cei care nu-i mai puteau fi de folos şi de a trece cu o privire absentă pe lângă cei pe care fusese cândva obligat să-i linguşească. Dar, mai presus de orice, dobândise capacitatea de a se menţine totdeauna cu un pas înaintea rivalilor săi, demonstrându-şi superioritatea printr-o formidabilă desfăşurare a meritelor şi forţei sale.

Natural, avea mulţi duşmani şi era conştient de reputaţia pe care şi-o făcuse cu timpul. Se spunea despre el că e un oportunist şi un lingău faţă de cei mari şi că, la fiece treaptă urcată, îşi proptea zdravăn piciorul pe capul celui aflat dedesubtul lui. Era acuzat de a fi făcut rău anumitor persoane. Se şoptea mai ales că, în exerciţiul funcţiei sale de procuror, abuzase de marele său talent pentru a influenţa justiţia.

Sprott se plimba nervos prin birou, încruntându-şi sprâncenele. Era iritat şi ştia de ce. Da, chestiunea aceea ridicată pe neaşteptate în Camera Comunelor îi provocase o decepţie amară. Evident, George Birley era un imbecil şi fusese, de altfel, aspru admonestat de către şeful partidului său. Mai mult încă, ministrul de interne îngropase din capul locului, cu fermitate, întreaga afacere. Totuşi, implicaţiile acesteia erau cât se poate de neplăcute. Într-un cerc restrâns se făcuseră tot felul de comentarii ce ajunseseră chiar la urechile scumpei sale soţii, care-l iscodise într-o seară când rămăseseră între patru ochi.

Deşi nu avea obiceiul să înjure, Sprott se pomeni înjurând pe sub mustaţă. Singurul lui sentiment dezinteresat era cel care-l lega de familie, mai ales de nevastă-sa. Ea nu-i adusese nici avere, nici poziţie socială, fiind doar fiica unui medic din Wortley; luând-o de nevastă, din dragoste, Sprott îşi nesocotise propriile principii de conduită. Totuşi, blândeţea şi calmul ei, precum şi admiraţia pe care-o nutrea faţă de el îl răsplătiseră din plin. Nu avea prieteni, iar sentimentul că nevastă-sa era mereu alături de el îl susţinuse în

numeroase împrejurări grele. Iată de ce acum, ceea ce îl făcu, în sfârşit să ia o hotărâre fu teama că reputaţia lui ar putea suferi o ştirbire în ochii ei. Cu un gest energic, ridică receptorul din furcă şi chemă comisariatul central din Wortley.

Capitolul XIX

Zece minute mai târziu, comisarul-şef Dale îşi puse uniforma grea, brodată cu fir de argint şi, potrivit ordinelor primite, porni prin Parc în direcţia Grove Quadrant. Prefera să meargă pe jos, decât să ia automobilul poliţiei. Deferenţa pe care i-o arătau trecătorii pe stradă, saluturile propriilor lui subalterni, privirile respectuoase şi chiar zelul ce-i cuprindea brusc pe măturătorii din Parc la vederea lui îi făceau plăcere întotdeauna.

O slujnică mai în vârstă, îmbrăcată într-o rochie mov, îi deschise uşa casei lui Sprott şi-l pofti în micul birou din dreapta vestibulului, spunându-i, cu glasul discret folosit de servitorii mai înalţi în ierarhia domestică, să aştepte puţin şi că Sir Matthew îl va primi de îndată. Dale îi răspunse printr-o clătinare a capului. Ştia prea bine că va fi lăsat să aştepte, ceea ce îi displăcea.

Se aşeză comod într-un fotoliu capitonat şi, punându-şi pe genunchi servieta, aruncă o privire în jur, prin încăperea cu pereţii acoperiţi de lambriuri, cu covoare groase pe jos şi cu o bibliotecă plină de cărţi legate în piele scumpă. Comisarul-şef se gândi, nu fără ciudă, că ar fi putut s-o ducă şi el la fel de bine, dacă nu şi mai bine, dacă-ar fi avut şcoală. Acum însă trebuia să-şi ţină ascunsă mândria – nu se putea certa cu omul de care depindea pâinea lui zilnică.

— A, iată-te, Dale! exclamă Sprott, păşind în încăpere şi întinzându-i o mână caldă. Pot să-ţi ofer o băutură?

Pe faţa lui nu se mai vedea nicio urmă din proasta

dispoziţie de adineauri.

— Nu, mulţumesc, Sir Matthew – îi răspunse comisarul.

Sprott se aşeză:

— Sper că-ţi merge bine.

— Destul de bine, domnule.

— Mă bucur – spuse Sprott şi, după o pauză, adăugă mângâindu-şi buza cu degetul: Ascultă, Dale, ai citit despre chestia aia stupidă ridicată în Camera Comunelor... în legătură cu cazul Mathry?

Dale rămase cu gura căscată, dar îşi ascunse uimirea:

— Am citit, Sir Matthew.

— Toată povestea e, desigur, absurdă... o încercare a adversarilor noştri politici de a ne compromite. Totuşi trebuie să veghem ca nu cumva să ieşim pătaţi de noroiul lor. Comisarul îşi frământa cascheta grea în mâinile-i uriaşe, părând cam stingherit.

— Spune-mi – continuă Sprott – tânărul ăla năuc, fiul lui... cum naiba îl chema?... A, da, Mathry... mai e în oraş?

Dale îşi privea stăruitor ghetele masive:

— Da, e încă aici. Dar îl ţinem sub supraveghere de câtva timp.

— Ştiu – spuse Sprott. Pare un element turbulent, unul dintre pisălogii ăia care se ţin scai de om şi te deranjează la orice oră, ca să te bombardeze cu tot felul de petiţii... Maniaci, bolnavi de mania persecuţiei; îi cunoaştem noi bine! După o pauză destul de stranie, Sprott adăugă, ciocănindu-şi dinţii cu unghiile: Problema este: ce facem cu el?

Comisarul-şef rămase tăcut câteva clipe. Abia acum înţelegea de ce-i telefonase Sir Matthew şi se simţea stăpânit de o îndoială ciudată, nu lipsită de oarecare ranchiună.

— Aveţi intenţia să-l puneţi sub acuzare? întrebă el, ridicând privirea.

— În niciun caz – protestă Sprott. Tânărul e, poate, pornit pe o cale greşită, dar nicidecum un răufăcător. Trebuie să fim clemenţi, Dale. „Mila e de două ori

binecuvântată, ea cade ca roua pe câmp”… Sper că am citat corect. Sprott îl privi ţintă pe comisarul-şef şi adăugă: Ce-ar fi totuşi să-l convingi pe rătăcitul nostru june să părăsească frumosul oraş Wortley?

— I-am şi spus c-ar fi bine s-o şteargă de aici.

— Dragul meu Adam, cuvintele nu înseamnă mare lucru, o ştiu din proprie experienţă. Nu formulez nicio propunere precisă, dar cred că ai putea găsi un mijloc de a-l face mai rezonabil. Şi spunând acestea, Sprott se ridică în picioare şi se apropie de cămin. Stând cu spatele la foc, îi spuse lui Dale, pe un ton poruncitor: N-aş vrea să mă înţelegi greşit, Dale. În ciuda treburilor pe care le am de rezolvat, m-am apucat să cercetez din nou cazul Mathry.

„Ia te uită!” îşi spuse Dale în sinea lui, cu acelaşi fior lăuntric.

— N-avem nimic să ne reproşăm, absolut nimic – urmă Sprott. Forurile cele mai înalte ne-au confirmat. Totuşi situaţia prezintă unele pericole. Acum, când se apropie alegerile, atât cele locale cât şi cele pe ţară, orice aluzie, fie ea cât de neîntemeiată, la o eroare judiciară ar avea consecinţe serioase pentru toţi cei interesaţi. Ştii bine că mi-am pus candidatura ca reprezentant al partidului conservator şi sper că voi fi ales. Dar interesul meu nu e pur personal. Nu mă gândesc numai la viitorul meu şi *al dumnitale*... Dacă o asemenea calomnie diabolică ar fi folosită în chip scandalos de adversarii noştri politici, rezultatul ar fi subminarea încrederii poporului în justiţie şi în guvernul acestei ţări. Iată de ce este esenţial ca această afacere stupidă să fie înăbuşită.

Şi spunând acestea, Sprott îşi aţinti din nou asupra comisarului privirea aceea pătrunzătoare, apoi îi întinse mâna în semn că întrevederea lor a luat sfârşit. Când Dale păşi pe trotuarul lat al străzii Quadrant, nicio întrebare nu-i mai chinuia mintea. Îndoiala îşi schimbase forma, devenind un spin ce-i sfâşia conştiinţa de om cinstit.

„Nu, e cu neputinţă – îşi spunea. Nu se poate!”

Dar cuvintele astea aveau un sunet stins. Regăsindu-şi combativitatea obişnuită, se hotărî să execute ordinele lui Sprott, dar cu moderaţie. Îl va ţine sub supraveghere pe junele Mathry, însă nu-l va molesta decât în cazul când tânărul va comite vreo infracţiune.

Capitolul XX

În seara zilei de miercuri, când porni spre Brimlock Hill, înfruntând o ploaie măruntă şi rece, Paul era atât de încordat sufleteşte şi trupeşte, încât mişcările lui păreau calme. Ajunse la „Stejarul regal” pe la orele şapte şi, după ce aruncă o privire în jurul localului, traversă strada şi se uită printr-o fereastră, înăuntru. Totul părea normal, aşa că Paul intră şi se îndreptă cu paşi repezi spre masa pe care o ocupa de obicei Louisa Burt. Se aşeză şi privi în jur. Localul era pe jumătate gol; două slujnice vorbeau şi râdeau cu prietenii lor, o femeie de vârstă mijlocie şi soţul ei beau bere, într-o tăcere penibilă, doi birjari bătrâni jucau domino, înconjuraţi de câţiva curioşi, un individ cu capul pătrat şi cu un costum negru, care arăta ca un valet, era absorbit de lectura unei gazete sportive. Paul îşi spuse că totul e-n ordine: nimeni nu-i acorda nici cea mai mică atenţie.

Deodată, întorcându-şi privirea spre uşă, o zări pe Louisa Burt, care tocmai intra.

Se ridică şi îi întinse mâna, exclamând:

— Louisa! Ce bine-mi pare că te revăd!

Ea zâmbi reţinut şi-i strânse mâna distins, cu degetele-i înmănuşate, apoi se aşeză la masă, cu un aer afectat. Paul observă că Louisa venise mai violent fardată decât data trecută şi că purta un colier de mărgele albastre, iar sub brăţara de la încheietura mâinii îşi vârâse o batistă brodată, îmbibată cu parfum.

— N-ar fi trebuit să vin – zise ea, cu un glas mustrător. După felul cum m-ai placat data trecută... M-am gândit că

ţi-ai găsit o altă fată.

— A, nu! protestă el. Eşti singura care mă interesează.

— Vorbe! Toţi bărbaţii sunteţi la fel! exclamă ea, potrivindu-şi şuviţele de păr deasupra urechilor şi, făcându-i un semn prietenos chelnerului: Ca de obicei, Jack!

Paul se aplecă spre ea şi-i spuse, cu un zâmbet silit:

— Deosebirea-i că eu sunt serios. Arăţi grozav astă-seară.

— Termină! şopti ea, flatată, şi sorbi din ginul adus de chelner. Apoi îl privi cu coada ochiului şi adăugă: Să nu-ţi închipui că nu ştiu ce gânduri ai. Dar eu sunt o fată cinstită.

— Tocmai de aceea mă atragi.

— Asta nu-nseamnă că-s o mironosiţă, cu toate că-s o doamnă. Când îmi place un bărbat, nu zic nu... Cu condiţia să se poarte cum trebuie. Ai o slujbă bună, nu?

— Sigur că am. Şi-mi placi la nebunie.

Paul îşi lipi genunchiul de piciorul ei, pe sub masă.

— Aşa, vasăzică! chicoti ea. Niţică dragoste nu strică. Ştiu un loc unde-am putea să mergem... poate mai târziu. Un fel de hotel foarte şic, unde am putea închiria o odaie mare. Dar nu pentru toată noaptea, bagă de seamă! Trebuie să mă-ntorc înainte de unsprezece...

— Bineînţeles – încuviinţă el. Apropo, sper că nu ţi-a fost greu să vii încoace?

Louisa îi răspunse, devenind brusc rigidă:

— Ce te face să pui o asemenea întrebare?

— Păi singură mi-ai scris că... trebuie să fiu prudent...

— Aşa e, uitasem. Se rezemă de spătar şi mai sorbi o duşcă, apoi spuse: Adevărul e că proprieta... că domnul Oswald e foarte sensibil la anumite chestii. Are prinţipiile lui. Ai auzit desigur de dânsul. E unul dintre cei mai darnici oameni din Wortley, în ce priveşte operele de binefacere; dă sute de lire pe an la spitale, iar pe timp de iarnă ţine deschisă o cantină gratuită: Cantina Regelui Argintului, aşa îi zice. E un tip bine, deşi-i aşa de strict. Iar

pe mine m-a tratat totdeauna ca pe-o doamnă, altfel nici n-aş fi rămas în casa lui.

— Aşadar, locuieşti de mult acolo?

Louisa dădu afirmativ din cap:

— N-aveam nici optsprezece ani când m-au luat la dânşii. Nu mă crezi? adăugă ea, încrucişându-şi picioarele grăsuţe şi potrivindu-şi rochia peste genunchi.

— Ba da, numai că arăţi aşa de tânără – îi răspunse Paul, întrebându-se dacă fata îl minţea sau nu.

— Nu-i aşa?

— Mă mir că nu eşti măritată.

— Oswalzii ar fi vrut să mă mărit – spuse ea, vădit măgulită de compliment. Îmi tot repetă c-ar fi fost bine să mă mărit cu Frank, omul lor de casă, ori cu Joe Davies, lăptarul. Amândoi sunt băieţi serioşi, numai că-s trecuţi de cincizeci de ani. Mă vezi pe mine măritată cu vreunul din ei? S-ar putea s-o fac într-o bună zi, cine ştie? Dar deocamdată nu vreau. Îmi place să mă dixtrez un pic. N-am dreptate?

— Sigur că da – încuviinţă Paul, apucându-i mâna. Acum situaţia îi apărea limpede: filantropul Oswald o culesese de pe drumuri pe această nefericită şi se străduise din răsputeri s-o aducă pe calea cea bună, ajungând chiar să-i propună să se mărite cu un bărbat serios şi cinstit. Dar în ciuda tuturor eforturilor sale, fata păstrase în fundul sufletului ei o supărare mare, o ură împotriva vieţii. Şi Paul ştiu dintr-o dată cum poate folosi această stare de spirit ca să-şi atingă scopul.

Stăpânindu-şi emoţia, spuse în şoaptă:

— Mi se pare ciudat ca o fată drăguţă ca dumneata să n-aibă o slujbă mai bună.

— Ai dreptate – murmură ea, adumbrindu-se. Am intrat fără voia mea în profesia casnică! Aşa am fost sfătuită. Ochii i se umplură de lacrimi; acum nu se mai citea pe faţa ei nicio urmă de autosatisfacţie. Adevărul e că n-am avut noroc, dragul meu, după ce-am suferit cât am suferit...

Paul se prefăcu mirat:

— Cine putea să se poarte urât cu o fată aşa de drăguţă?

— Aşa crezi tu. Dar lumea e rea. Şi s-a purtat urât cu mine fiindcă am făcut o faptă bună, ba chiar nobelă.

— Oamenii suferă adesea pentru faptele lor bune – spuse Paul, abia stăpânindu-se.

— Asta aşa e! A, la-nceput mi-a mers binişor. M-au pus în toate ziarele... poze şi tot ce vrei, pe prima pagină... parc-aş fi fost o regină! Vorbind, îl privea cu coada ochiului, ca şi cum ar fi vrut să vadă ce efect au asupra lui aceste cuvinte; când el râse, în semn că nu-i venea să creadă, Louisa îl repezi: Vasăzică mă iei drept o mincinoasă? Se vede că nu mă cunoşti, că nu ştii cu cine ai de-a face. Dacă te interesează, află că pe vremuri...

Nu-şi sfârşi vorba.

— A, ştiam eu că glumeşti – spuse Paul, zâmbind. Louisa roşi, aruncă o privire peste umăr, apoi se aplecă peste masă şi spuse:

— E, oare, o glumă să trimiţi un om la spânzurătoare?

— A, nu! exclamă Paul, cu prefăcută admiraţie. Ai făcut una ca asta?

— Chiar aşa – răspunse ea, clătinând încet din cap şi golind cel de-al doilea pahar de gin.

— Pentru omor? Louisa dădu din cap, cu mândrie, împingând paharul pe masă şi făcându-i semn chelnerului să i-l umple. Fără subsemnata, dumnealor n-ar fi pus niciodată mâna pe ucigaş. Eu am fost cheia procesului.

— M-ai dat gata! exclamă Paul. Nici nu mi-ar fi trecut prin minte că...

— Da, să ştii şi tu, drăguţule, cu ce doamnă stai de vorbă – spuse ea, încântată de admiraţia lui. Şi aş putea să te uimesc şi mai mult, dac-aş vrea.

— Hai, te rog!

Louisa îi aruncă o privire tandră:

— Ia te uită, domnul e curios! Dar îmi placi, zău! Eşti un gentleman perfect, aşa că pot să-ţi vorbesc. Şi-apoi,

chestia aia s-a petrecut atât de demult, încât nu mai poate face rău nimănui. Ei bine, uite cum... Hai noroc, drăguţule! Ei, să zicem că subsemnata ar ascunde în mânecă o carte senzaţională care-ar putea arunca totul în aer... Ai auzit vreodată vorbindu-se de-o bicicletă verde?

— O bicicletă verde?!

— Da, drăguţule! Verde, verde! chicoti ea. Verde ca iarba.

— În viaţa mea n-am auzit de-aşa ceva.

— La trebunal tot aşa au zis. Ba au şi izbucnit în râs când un şontorog a jurat că l-a văzut pe fugar încălecând pe-o bicicletă verde. Eu însă aş fi putut să-i fac să râdă altfel. Când eram mică, stăteam toată ziulica pe străzi, aşa că vedeam multe. Am văzut şi biciclete verzi...

— Am impresia că inventezi! spuse Paul, văzând că Louisa şovăie iarăşi.

— Cum?! protestă ea, indignată. Să nu mă faci de mincinoasă! Află că pe vremea aia era la Eldon un club ciclist, Clubul Lăcustelor, aşa-i zicea. Puşi pe glume, membrii clubului îşi vopseau bicicletele în verde ca să semene cu nişte lăcuste.

— Lăcuste?! îngână Paul, cu prefăcută nepăsare. Atunci, omul cu bicicleta verde trebuie să fi fost membru al clubului...

— Ezact – spuse Louisa, clipind din ochi cu subînţeles. Şi era un tip destul de nostim. Unul cu gusturi năstruşnice şi cu o pungă fantezi... Făcută, să zicem, din piele de om. Te scandalizez?

Paul încerca din răsputeri să nu arate prea mult interes; cu un semn, chemă din nou chelnerul să-i umple paharul Louisei.

— Cam da – răspunse el într-un târziu.

— Te-ntreb, drăguţule, cine crezi c-ar putea avea o asemenea pungă?

— Un nebun?

— A, văd că nu te pricepi. Dar ce-ai zice de-un student în medicină, care disecă cadavre?

— Dumnezeule! izbucni Paul.

Nu se gândise niciodată la o asemenea posibilitate, care acum îi apărea absolut logică. Îşi amintea că auzise de obiceiul unora dintre studenţii de la Queen's de a tăia câte un pătrăţel din pielea unui cadavru adus în sala de disecţie, de a-l tăbăci şi de a-l păstra ca amintire.

Paul tăcea, uluit. Încântată de efectul vorbelor ei, Louisa chicoti şi mai sorbi o duşcă de gin. Începuse să se cam legene pe scaun.

— Păi dac-aş vrea, aş putea să-ţi povestesc unele, de ţi s-ar ridica părul măciucă. Uite, de pildă... aflǎ că tipul pe care poliţia a pus mâna era însurat. Toate vânzătoarele din florăria unde se ducea din când în când ştiau asta. Enclusiv Mona, fata care-a fost omorâtă. Ei bine, din câte aflasem despre ea, pot să-ţi spun că nu s-ar fi încurcat c-un tip însurat. Era prea şmecheră, prea interesată să facă o partidă bună... Tipul cu care trăia şi care a vârât-o în bucluc era... burlac. Iar dumneaei era, să mă ierţi de expresie, borţoasă: de patru luni nu-i venise periodul, adică. Or, acuzatul n-o cunoştea decât de vreo şase săptămâni, aşa că n-avea nicio legătură cu starea dumneaei. Lucrul de care-l acuzau era absolut cu neputinţă.

Paul îşi duse mâna la ochi pentru a-şi ascunde emoţia ce-l copleşise.

— De ce... de ce n-au fost scoase la iveală toate astea? bâigui el.

— Nu mă-ntreba pe mine, întreabă-i pe ăi de-au condus circul – râse Louisa. Întreabă-l pe procurorul care a tras sforile de la început până la sfârşit!

Paul se izbea mereu de imaginea acestui Sprott, care, deşi rămânea încă departe, invizibil, părea totuşi omniprezent şi deţinea cheia misteriosului caz, puterea ce-l zdrobise fără milă pe tatăl său, azvârlindu-l pentru toată viaţa într-o celulă a închisorii din Stoneheath. Pentru prima oară în viaţa lui, Paul simţi muşcătura urii. Se aplecă spre Louisa, cu o întrebare ce-i ardea buzele,

dar amuţi văzând schimbarea ei la faţă: Louisa îngălbenise, iar ochii i-erau plini de spaimă, privind peste umerii lui Paul.

— Scuză-mă – îi spuse, cu limba împleticită. M-a cam ameţit băutura.

— Mai bea puţin, o să-ţi facă bine. Hai, lasă-mă să-ţi mai comand un pahar.

— Nu... e stupid... Trebuie să plec...

Paul îşi muşcă buzele de ciudă. Tocmai când Louisa Burt se pregătea să-i dezvăluie lucrul cel mai important, să fie întrerupt în felul acesta!... Nu, trebuia să se agaţe de ea, cu orice risc.

— Ce e? o întrebă el în şoaptă, aplecându-se peste masă.

— Un curcan.

Întorcându-şi încet faţa, Paul se uită la individul aşezat la masa vecină – un tip cu capul pătrat, îmbrăcat în negru. De fapt, îi simţise tot timpul prezenţa fără să-şi dea seama. Individul părea absorbit, prea absorbit, de lectura unui ziar hipic. Nu-şi schimbase poziţia nici cu o iotă în ultimele douăzeci de minute, dar acum, lăsând în jos ziarul acela roz, îşi dezvălui deodată faţa: era sergentul Jupp.

Silindu-se să-şi păstreze calmul, Paul se întoarse cu faţa spre Louisa şi-i spuse:

— Să ieşim împreună. E prea cald aici. Un pic de aer proaspăt o să-ţi facă bine.

Până să răspundă ea ceva, Paul chemă chelnerul şi plăti consumaţia. Aruncând priviri speriate spre masa de alături, Louisa îşi îmbrăcă pardesiul şi-şi luă poşeta şi mănuşile. În clipa când se ridicară amândoi să plece, sergentul Jupp se sculă şi el de pe scaun, îşi vârî în buzunar ziarul împăturit şi ieşi înaintea lor din local, cu un aer nonşalant.

Paul simţea că nervii i-s încordaţi la maximum. Agentul îi va pune oare mâna pe umăr în clipa când va ieşi din local împreună cu Louisa şi-l va duce din nou la

comisariat, sub vreun pretext ridicol? Nu, nu va mai suporta una ca asta! Ieşind pe uşă, îl zări pe agent pe trotuar, în faţa localului. Apucând-o de braţ pe Louisa, Paul dădu să se depărteze, dar agentul îi spuse:

— O clipă!

Paul se întoarse cu faţa spre sergentul Jupp, care se apropie, cu o mutră ostilă.

— M-am uitat la dumneata şi am văzut că nu-i dai pace acestei doamne.

— Minţi! mârâi Paul.

— Nu, zău?! exclamă agentul şi adăugă, întorcându-se spre Louisa: Individul ăsta s-a legat de dumneata... Nu-i aşa?

După o clipă de tăcere, Louisa spuse cu un glas piţigăiat:

— Aşe e... mi-a cerut să vin cu dânsul... iar eu nu voiam...

— Bine, bine, şterge-o de-aici, repede! Louisa se depărtă grabnic, iar sergentul îi aruncă lui Paul o privire ameninţătoare şi-i spuse: – Vezi? Uite ce e, Mathry! De data asta te iert, dar să ştii că-i pentru ultima oară. Sper că eşti destul de înţelept ca să ţii seama de avertismentul meu.

Departe de a răsufla uşurat, Paul se simţea copleşit de o furie oarbă. Această indulgenţă prefăcută era mai greu de suportat decât un atac deschis. Acum ar fi fost inutil să încerce s-o ajungă din urmă pe Louisa. Gâfâind, se răsuci pe călcâie şi dispăru după colţul străzii cufundat în beznă. După ce traversă trei intersecţii, porni pe o stradă laterală şi ajunse pe Marion Street, unde se pierdu în mulţimea ce se îndrepta spre Tron Bridge şi spre centrul oraşului. Erau mai cu seamă femei, care se plimbau singure sau câte două, braţ la braţ, pe bulevardul străjuit de copaci prăfuiţi, aruncând priviri provocatoare sub reverberele electrice care-şi revărsau lumina albăstruie.

Paul mergea, scrâşnind din dinţi din ce în ce mai indignat. Scăpase de pericol deocamdată, dar contactul

lui cu Louisa era iremediabil compromis. Ea n-o să-şi revină niciodată, din această spaimă. De pe buzele lui Paul ieşi o înjurătură furioasă. Se simţea spionat, urmărit, ameninţat, iar senzaţia asta îl scotea din minţi.

Când ajunse în odaia lui de pe Poole Street, îşi scoase hainele şi se prăbuşi în pat, ostenit de moarte. Îl vor căuta oare chiar şi aici? Nu-i venea a crede. Se îndoia că poliţia se va folosi de pretextul acela pentru a-l aresta. Era convins, cu sau fără temei, că scopul urmărit de poliţie continua să fie a-l sili să plece din Wortley, de frică. Dar chiar dacă aveau să-l aresteze, nu-i păsa. Închise ochii şi adormi buştean.

Capitolul XXI

Se trezi a doua zi dimineaţă, cu o imagine mai clară a lucrurilor pe care le aflase în ajun de la Louisa. Deşi discuţia lor fusese întreruptă, Paul obţinuse totuşi unele informaţii de însemnătate vitală, mai cu seamă cele privitoare la bicicleta verde şi la punga din piele de om. Gândindu-se bine, îşi dădu seama că, dacă posesorul pungii fusese într-adevăr un student în medicină, el trebuie să fie acum, mai mult ca sigur, un medic cu diplomă. Cercetând un anuar medical, i-ar fi putut stabili identitatea, prin confruntare cu o listă veche a membrilor Clubului Lăcustelor.

Îmboldit de această nouă speranţă, Paul sări literalmente din pat. Trecuse de opt şi întârziase cu cincisprezece minute peste ora la care se trezea de obicei. Se bărbieri şi se îmbrăcă în grabă, înghiţi repede micul dejun şi o zbughi spre magazinul „Bonanza”. Harris îl aştepta chiar la intrarea principală, ceea ce era destul de neobişnuit, deoarece directorul nu apărea de regulă înainte de orele zece.

— Ai întârziat – îl întâmpină Harris, blocând uşa.

Paul se uită la orologiul din fundul magazinului, care arăta nouă şi şase minute. În magazin nu se afla încă niciun muşteriu: numai vânzătoarele, printre care şi Lena, iar mai toate erau cu ochii la director. Mai ales Lena părea ciudat de tulburată.

— Îmi pare rău – spuse Paul. M-am trezit târziu...

— Nu te-am întrebat! îl repezi Harris: se vedea că încearcă să se monteze. Ai vreo scuză?

— Ce fel de scuză? făcu Paul, uluit. Pentru ce? Pentru şase minute de întârziere?

— Te-am întrebat dacă ai vreo scuză.

— Nu, n-am.

— Atunci, eşti concediat. N-avem nevoie în magazinul nostru de indivizi suspectaţi de poliţie.

Fără a-i da lui Paul răgazul să răspundă, directorul se răsuci pe călcâie şi se întoarse în biroul său. La trecerea lui, vânzătoarele se prefăceau că au treabă la tejghelele lor; numai Lena rămase locului, foarte palidă şi nehotărâtă, fără să se sinchisească de director.

Paul ieşi din magazin, plin de amărăciune, şi porni pe Ware Street, cu senzaţia vagă că era urmărit. La început, împins parcă de furia ce-l stăpânea, merse repede prin cele mai însufleţite artere ale oraşului, pierzându-se în mulţimea trecătorilor de pe trotuare. Apoi, liniştindu-se puţin, începu să reflecteze şi se felicită că scăpase de tirania acelui pian nesuferit şi că era, în sfârşit, liber să-şi verifice deducţiile la care ajunsese în ajun.

Intră într-o cabină telefonică şi, consultând anuarul, descoperi că Asociaţia Cicliştilor avea un sediu pe Leonard Street 62. Peste zece minute ajunse acolo şi, trecând pe sub o roată aurită – firma asociaţiei – intră într-un vestibul tapetat cu hărţi şi se opri în faţa ghişeului.

Secretara asociaţiei, o femeie de vârstă mijlocie, nu se arătă deosebit de surprinsă de întrebarea lui Paul şi, luând un registru de pe masă, începu să-l răsfoiască rapid, cu degete experte. Dar cercetarea îi fu zadarnică.

— Se pare că nu avem în evidenţă niciun astfel de club, – îi spuse ea lui Paul. Era afiliat la asociaţia noastră?

— Nu ştiu – mărturisi Paul. Şi s-ar putea ca între timp clubul să fi fost desfiinţat. Dar pentru mine e important să dau de urmele lui. Vă rog să m-ajutaţi. E foarte important.

— Personal n-am timp – îi răspunse secretara după o pauză. Dar dacă-i atât de important, te-aş putea lăsa să consulţi registrele noastre mai vechi; s-ar putea să fie înregistrat şi clubul acela acolo.

Şi femeia îl duse într-o cămăruţă alăturată, arătându-i un maldăr de dosare legate în scoarţe verzi şi galbene.

Rămas singur, Paul cercetă toate dările de seamă şi rapoartele anuale ale asociaţiei, din ultimele două decenii. Această muncă migăloasă îi luă trei ore. Dar nici pomeneală de un Club al Lăcustelor.

Descurajat, însă hotărât să nu se dea bătut, se gândi că, dacă clubul acela existase cu adevărat, membrii săi trebuiseră, în mod logic, să-şi cumpere bicicletele la un magazin din localitate. Ieşind în grabă de la sediul Asociaţiei, începu să viziteze metodic toate magazinele de desfacere a bicicletelor din oraşul Wortley.

Dar şi de data asta rămase dezamăgit, căci fu întâmpinat pretutindeni cu răspunsuri negative, indiferente sau batjocoritoare, ba chiar cu înjurături. Nimeni nu auzise de clubul pe care-l căuta, iar unii îl bănuiră că face o glumă proastă. Paul îşi închipuise la început că ar fi suficient să-l identifice pe medicul care fusese cândva membru al acelui club pentru a lămuri întreg misterul. Acum însă îşi spunea cu amărăciune că toată povestea asta nu era decât o fantezie, un rod al imaginaţiei haotice şi perverse a Louisei Burt.

La orele patru după-amiază ajunse, ostenit de moarte, la periferia Eldonului, în căutarea celei din urmă adrese de pe lista magazinelor de biciclete: era un garaj mic, al cărui patron se numea Jos Stevens. De fapt, o mică staţie de benzină, cu două pompe manuale, dar Paul zări în faţa unui hangar din curte câteva biciclete de ocazie, expuse acolo pentru a fi vândute sau închiriate. Un loc care nu făgăduia nicio umbră de speranţă. După o clipă de şovăire, Paul traversă aproape maşinal strada şi se apropie de un individ în salopetă care tocmai stropea trotuarul de beton.

Între timp, Paul ajunsese să dea întrebării sale o formă lapidară. Acum, după ce o puse, aşteptă un răspuns la fel de brutal ca acelea pe care le primise peste tot, dar spre surprinderea lui desluşi pe faţa garajistului o expresie nu

lipsită de interes. Fără a-i răspunde numaidecât, omul închise robinetul şi se uită la Paul, cu un aer gânditor.

— Clubul Lăcustelor! îngână el. Parcă l-aş fi auzit pe tata vorbind despre un asemenea club...

— Da?

— Da. Pe vremea lui, garajul acesta era doar un magazin de biciclete; abia după moartea tatii am adăugat şi garajul. Şi cred că tata repara biciclete pentru un club cu acel nume, ai cărui membri foloseau biciclete marca „New Hudson”... vopsite în verde...

— Desigur că i-aţi cunoscut pe membrii clubului.

— A, nu – răspunse patronul, zâmbind. Pe vremea aceea eram doar un copil.

— De bună seamă că tatăl dumneavoastră avea un registru, sau poate aţi păstrat chitanţele, ori vreun carnet cu adrese...

— Nu! Deviza lui era: „bani peşin”.

— Totuşi, măcar o listă a membrilor s-o fi găsind pe undeva... sau procesele-verbale ale şedinţelor clubului...

— Mă cam îndoiesc. Impresia mea e că era o asociaţie neoficială, alcătuită din nişte tineri puşi pe distracţie şi nebunatici de felul lor, şi că n-a ţinut multă vreme.

Paul era din nou copleşit, de un val de amărăciune, după ce urcase pe culmile speranţei.

— V-aş ruga să vă uitaţi prin hârtiile lăsate de tatăl dumneavoastră, când veţi avea puţin timp. Iar dacă veţi găsi ceva în legătură cu clubul acela, daţi-mi de veste. V-aş fi foarte recunoscător.

Cu un glas stăpânit, îi spuse adresa şi numele, apoi primi cartea de vizită a garagistului şi, mulţumindu-i, porni din nou spre oraş.

Obosit de atâtea eforturi zadarnice şi profund dezamăgit, Paul rătăci pe străzi şi se pomeni fără veste în Grove Quadrant, cartier rezidenţial cu vile luxoase. În timp ce trecea prin faţa lor, citea numele gravate la porţi: Turnul, Wortley Hall, Palatul Robin Hood – toate aveau o rezonanţă nobiliară. Deodată zări deasupra unei cutii de

scrisori fixată pe-o poartă impunătoare, cu grilaj, o plăcuţă de alamă pe care era gravat numele SIR MATTHEW SPROTT.

La vederea acestui nume, Paul încremeni, privind fascinat grădina, casa şi vastul teren din spatele ei; obrajii îi păliseră, de parcă s-ar fi golit de sânge. Aşadar, aceasta era locuinţa procurorului! Pomenindu-se, pe neaşteptate în faţa ei, se simţea năpădit din nou de mânia justiţiară pe care i-o treziseră dezvăluirile făcute de Swann.

Auzise că Sprott e un om de o rară inteligenţă, un eminent jurist, posedând la perfecţie tehnica deducţiei şi a elucidării problemelor. Cum de fusese în stare să treacă peste unele elemente esenţiale, ca bicicleta verde, punga din piele de om şi, mai ales, luna de sarcină a femeii asasinate? O făcuse oare cu bună-ştiinţă? Putea oare un asemenea om să ignore deliberat nişte fapte care pledau în favoarea împricinatului şi, concentrându-se exclusiv asupra mărturiilor acuzatoare, să se facă astfel avocatul diavolului, să-şi folosească întreaga personalitate şi toate puterile pentru a zdrobi o apărare slabă şi incompetentă şi a obţine o condamnare vădit nedreaptă? Ce fel de lege era asta? se întreba Paul, clocotind de mânie. Tremura la gândul că procurorul ar fi putut să apară chiar în pragul acestei porţi, pe neaşteptate, în faţa lui. Ar fi vrut să fugă numaidecât dar picioarele-i erau parcă de plumb şi trebui să se rezeme de balustradă ca să nu cadă. În cele din urmă izbuti, printr-o mare sforţare, să se urnească de-acolo şi se refugie pe o stradă foarte animată de la poalele dealului.

Ajuns în odaia lui, îşi aruncă pardesiul pe pat şi începu să se plimbe, nervos, de colo până colo. Ştia acum că povestea pe care i-o spusese Louisa Burt avea un sâmbure de adevăr. Dar neputinţa lui de a acţiona în consecinţă îl scotea din sărite. Trebuia neapărat să acţioneze fără întârziere. Agitaţia lui sporea pe măsură ce se scurgeau minutele. Tocmai când îşi spunea că nu mai poate suporta, auzi o bătaie în uşă. Se repezi s-o deschidă

şi... în pragul ei apăru Lena Andersen, fără pălărie pe cap şi îmbrăcată în impermeabilul ei larg. Aerul rece al nopţii sau poate faptul că alergase îi înroşise obrajii şi-i împinsese şuviţele blonde spre ceafă. Se oprise nehotărâtă în prag, cu ochii mari şi speriaţi, cu fruntea adumbrită de o nelinişte pe care părea incapabilă s-o ascundă.

— Paul – începu ea – scuză-mă că te deranjez... Trebuia să vin! Azi după-amiază, la magazin... a venit cineva să te caute...

— Da? întrebă el, cu încordare în glas.

Văzând-o aşa, pe neaşteptate, se înseninase la faţă. Dar îndată după aceea îl năpădise o otravă, amintirea vorbelor pe care i le spusese Harris. Ele proiectau o lumină sinistră asupra Lenei. Paul avea sentimentul penibil că, prin falsa ei modestie, fata încercase să-l înşele.

— Nu vrei să intri puţin? o întrebă el, cu răceală.

— Nu. Trebuie să mă-ntorc numaidecât – răspunse ea repede. Ce urât s-a purtat Harris cu dumneata azi-dimineaţă!

— Avea, probabil, motive s-o facă.

Lena îl privea, încă agitată. Paul îi putea vedea, deasupra, gulerului impermeabilului, gâtul alb zvâcnind.

— Ţi-ai găsit altă slujbă?

— Nici n-am căutat.

— Şi ce vei face? îl întrebă ea.

Agitaţia Lenei îl chinuia şi mai rău, dar răspunse, ridicândi din umeri:

— Nu te necăji, o să mă descurc eu. Cine a venit să mă vadă? Cineva de la poliţie?

— Nu, nu! răspunse ea precipitat, cu buzele tremurânde. Un omuleţ ciudat la înfăţişare. Domnul Harris l-a repezit, n-a vrut să primească niciun mesaj şi a refuzat să-i dea vreo informaţie. Eu însă am izbutit să schimb câteva cuvinte cu omuleţul acela. Se numeşte Prusty şi locuieşte pe Ushaw Terrace la numărul 52. Te roagă să

treci pe la el astă-seară.

— Astă-seară?

— Da. Oricât de târziu. Spune că-i ceva foarte important.

— Îţi mulţumesc – rosti Paul, pe un ton calm. Mi-ai făcut un mare serviciu.

— A, nimic... Nu vreau să m-amestec, dar dacă te-aş putea ajuta în vreun fel...

Simpatia spontană pe care i-o arăta Lena, în ciuda reţinerii ei, îl făcu să dorească irezistibil să i se destăinuie. Dar se stăpâni şi de data asta. Silindu-se să zâmbească, îi spuse, cu faţa schimonosită de un rânjet:

— N-ai destule griji şi aşa?

Lena îi aruncă o privire ciudată, aproape iscoditoare, lăsându-şi bărbia în piept.

— Dacă am, le pot înţelege cu-atât mai bine pe ale dumitale. Aştepta, aproape cu teamă, răspunsul lui. Paul rămase tăcut. Lena îi spuse atunci, strângându-şi buzele, ca pentru a-şi înăbuşi un suspin: – Cel puţin, ai grijă de dumneata!

Îl mai privi o clipă în ochi, apoi se întoarse şi plecă repede. Paul se simţi cuprins de un frig de moarte, de un regret amestecat cu ciuda că fusese atât de slab, încât dorise s-o reţină. Ar fi vrut să se repeadă pe palier şi s-o cheme înapoi. Dar se opri, auzind bătăile orologiului de pe Ware Street; le numără: era ora nouă. Îşi luă numaidecât pălăria şi pardesiul. Coborând scările, se întrebă ce-o fi având Prusty să-i spună. Acest apel neaşteptat nu se potrivea de fel cu firea precaută a tutungiului. Cu sprâncenele încruntate, porni grăbit spre Eldon, încercând să găsească o dezlegare enigmei.

Capitolul XXII

Vremea se schimbase, era o noapte rece şi vântoasă. Sub cerul de plumb, străzile se întindeau, mute şi pustii; întreg oraşul părea încremenit într-o tăcere de gheaţă. Deodată începu să ningă. Fulgi uşori zburau în văzduh, apoi cădeau pe trotuare. Paul trecu prin faţa prăvăliei cu obloanele lăsate şi-şi continuă drumul spre Ushaw Terrace. Tutungiul era acasă, îmbrăcat într-un halat gros, de lână. Îl privi pe Paul prin uşa întredeschisă şi, recunoscându-l, îl lăsă să intre. Paul îşi scutură mai întâi pe scară zăpada de pe pantofi, apoi pătrunse în salonaş. Acesta era la fel de întunecos şi de prăfuit ca şi data trecută; în atmosferă plutea un miros de fum de trabuc, iar flăcăruia gazului din sobă îşi aşternea licărul peste covoraşul din blană de oaie. După frigul de afară, aici era cald şi chiar înăbuşitor.

— Iarna a venit devreme anul ăsta – îi spuse Prusty, fulgerându-l cu privirea pe deasupra pince-nez-ului. O simt prin plămânii mei. Ia loc. Tocmai mă pregăteam să cinez.

Îi turnă oaspetului inevitabila ceaşcă de cafea şi-l pofti să împartă cu el o plăcintă cu carne, cumpărată de la o brutărie şi încălzită în cuptor. În ciuda acestei ospitalităţi, Paul simţea că e mai puţin bine venit decât data trecută. Tutungiul îl tot privea pe furiş şi-i punea întrebări pe ocolite, dar care-l duceau toate la ţintă, îngăduindu-i să-şi facă o imagine amănunţită asupra activităţii lui Paul în ultimele câteva săptămâni.

Negustorul se abţinu de la orice comentariu, dar se

adumbri la faţă, iar când îşi aprinse un trabuc, începu să tuşească spasmodic şi-şi aplecă spre foc sprâncenele stufoase.

— Vasăzică aşa – rosti el, îngândurat. Nu mă miră că istoria aia revine pe tapet, am simţit eu c-aşa o să se-ntâmple. A rămas îngropată vreme de atâţia ani... Acum însă e ca şi cum ţi-ai lipi urechea de pământ şi ai auzi că se mişcă ceva în groapă...

Se aşternu tăcere. Salonaşul păru să se umple de umbre.

— Deocamdată, e numai un zvon vag – urmă Prusty. Dar sunt unele semne... Da, semne prevestitoare... de bine sau de rău, n-aş putea spune exact, dar simt că se apropie ceasul reînvierii, o simt prin toţi porii. Chiar în această încăpere. Şi în cea de deasupra – adăugă el, ridicându-şi ochii spre tavan.

Accentele ciudat de profetice ale glasului lui Prusty îl făcură pe Paul să se înfioare.

— Apartamentul de sus e tot neocupat? întrebă el, zgâindu-se la rându-i spre tavan.

— Da – răspunse tutungiul, dând din cap. Aşa cum ţi-am mai spus, n-a fost niciodată locuit multă vreme, de la crima aceea încoace.

Paul se foi pe scaun, muncit de gânduri şi de dorinţa de a afla cu orice preţ adevărul.

— Ai ceva să-mi comunici – rosti el. E în legătură cu acţiunea întreprinsă de mine?

— În parte... – recunoscu Prusty. Lucrurile astea se află, în şoapte şi-n ecouri. Se strecoară uneori în locurile cele mai ciudate. Tocmai de aceea te-am chemat la mine.

Încleştându-şi degetele pentru a-şi stăpâni un tremur, Paul se aplecă spre bătrân, ca să-l asculte mai bine.

— Vinerea trecută a venit la mine acasă un domn. Eu eram la prăvălie, dar doamna Lawson, care vine de două ori pe săptămână să-mi facă curăţenie, era acasă. E o femeie simplă, care nu se sperie cu una cu două. Dar la vederea acelui individ era să leşine de spaimă... Prusty îi

aruncă o privire lui Paul. Vrei să-ţi spun mai departe?

— Da.

— Individul părea fără vârstă. Putea să fie tânăr, după cum putea să fie şi bătrân. Deşi arăta voinic, părea ros de boală. Hainele curgeau pe el. Avea o faţă aspră şi lividă. Era ras în cap. Doamna Lawson se jură că individul era un puşcăriaş.

— Cine putea să fie? întrebă Paul, cu buzele uscate.

— Dumnezeu ştie... N-am habar. Dar aş putea să pun rămăşag că venea de la Stoneheath. N-a lăsat niciun nume. A lăsat doar un mesaj, apoi a şters-o.

Şi spunând acestea, Prusty scoase din buzunarul vestei, cu mişcări încete, o hârtiuţă pe care-o despături şi i-o întinse lui Paul. Pe hârtiuţă asta îngălbenită se puteau citi următoarele cuvinte, scrise cu un creion cafeniu: „Pentru Dumnezeu, nu te lăsa descurajat! Caută-l pe Charles Castles, în Pasaj. El o să-ţi spună ce trebuie să faci”.

Paul citi de câteva ori bileţelul. Ce semnificaţie avea oare? Şi cine-l scrisese? Cine scosese acest strigăt deznădăjduit? Paul rămase încremenit pe scaun: îl fulgerase o idee teribilă. Nu, era cu neputinţă! Şi totuşi, printr-o întâmplare nevisată, poate că... Nu cumva bileţelul acesta venea din partea tatălui său, care-l încredinţase pe furiş unui puşcăriaş pus în libertate?

Paul se simţi străbătut de-un fior electric. În acest apel deznădăjduit, vedea o nouă inspiraţie, o poruncă de a merge înainte. Inima îi bătea să se spargă când spuse, împăturind hârtiuţă:

— Pot s-o păstrez?

Negustorul făcu un gest resemnat, scuturându-se de orice răspundere:

— Aş fi bucuros să mă scapi de ea. Nu ţin să fiu amestecat în asemenea afaceri.

Încăperea era cufundată în semiobscuritate. Flacăra gazului nu mai arunca decât o culoare roşietică pe duşumea. Afară, noaptea era neagră, iar zăpada se

îndesea pe geamuri. Cufundat în gândurile sale, podidit de o nouă speranţă, Paul şedea nemişcat.

Deodată se auziră paşi pe podeaua de deasupra. Paul crezu o clipă că se înşelase. Dar paşii răsunară din nou, cu o monotonă regularitate. În starea de spirit în care se afla, zgomotul acesta ciudat căpăta o semnificaţie sinistră. Paul se ridică în picioare, cu părul vâlvoi, şi privi ţintă spre tavan. Prusty tresărise, privind spre tavan cu vădită consternare.

— Parcă spuneaţi că apartamentul de sus e gol – şopti Paul.

— Jur că e – îi răspunse Prusty şi, ridicându-se de pe scaun cu o sprinteneală neobişnuită, se repezi spre uşă, apoi ieşi pe palier. În aceeaşi clipă, la etajul de sus se trânti o altă uşă, apoi se auziră paşi coborând în grabă scările. Primul gând al lui Paul fu să-l urmeze pe Prusty, dar când ajunse în mijlocul vestibulului, se opri locului, auzind un suspin de uşurare dinspre palier. Cu nervii încordaţi şi cu urechile ciulite, rămase în aşteptare, încercând să scruteze semiobscuritatea. Desluşi mai întâi un „bună seara” rostit de un glas necunoscut, apoi vocea lui Prusty, normală acum. Urmă o conversaţie potolită ce se încheie printr-un „noapte bună” amabil.

Peste câteva clipe, Prusty se întoarse, ştergându-şi fruntea. Închise uşa, aprinse candelabrul şi veni lângă Paul, cu un aer cam spăsit.

— Era proprietarul – îi spuse. Vântul a smuls câteva ţigle din acoperiş... Voia să vadă care-i situaţia. Prusty îşi strânse halatul pe umeri şi urmă: Când stai pe întuneric îţi imaginezi fel şi fel de lucruri. M-am lăsat dus de închipuire.

— Dar hârtia pe care mi-aţi dat-o nu-i de loc imaginară – replică Paul, foindu-se pe scaun.

— A, nu! Iar când am auzit paşii aceia şi am dat fuga pe scări... Dumnezeule, am crezut că retrăiesc aievea cele întâmplate în urmă cu cincisprezece ani... Dar să lăsăm asta. Mai doreşti o cafea?

Paul refuză. Nu putea sta locului. Cuvintele acelea de pe hârtia decolorată îl ardeau prin căptuşeala hainei, parc-ar fi fost plumb topit. Acum nu se mai gândea la bicicleta verde şi la punga de piele, care, până mai adineauri, i se păruseră de o importanţă capitală. Bileţelul acela îi alungase din minte orice altă preocupare.

Se întoarse în fugă spre Poole Street, cu gândurile febrile şi confuze. Oare demersurile întreprinse de el fuseseră cauza acestui mesaj sfâşietor? Sau poate eşecul încercării lui Birley ajunsese, pe căi misterioase, la urechea puşcăriaşului, în celula lui? Paul oftă adânc – nesiguranţa asta era insuportabilă. Era însă mulţumit că avea, în sfârşit, un fir conducător: îl va urma până la capăt!

Capitolul XXIII

— Îmi pare rău, dar ai întârziat o săptămână cu plata chiriei – îi spuse proprietăreasa a doua zi dimineaţa, în timp ce Paul se îmbrăca.

— Nu prea am bani acum, doamnă Coppin, n-aţi putea s-aşteptaţi până sâmbăta viitoare? o rugă el.

Stând în prag, cu capotul murdar strâns peste pieptu-i plat, proprietăreasa îl privea, nehotărâtă. Bănuia că tânărul ei chiriaş îşi pierduse slujba, dar, deşi nu era lipsită de suflet, lupta pentru existenţă nu-i îngăduia luxul de a fi miloasă.

— N-am ce face – conchise ea. Te păsuiesc până mâine seară. Dacă nu plăteşti până atunci, va trebui să pleci de-aici. Şi mă voi vedea obligată să-ţi reţin lucrurile.

Paul n-avea de gând să-şi caute o slujbă fixă, deşi nu-i mai rămăseseră în buzunar decât vreo zece şilingi. Nu voia însă ca proprietăreasa să sufere vreo pagubă. De aceea, îndată după ce ea ieşi, îşi deschise valiza şi-şi cercetă puţinele lucruri, printre care un ceas de argint cu lănţug. Vânzându-l, proprietăreasa şi-ar fi scos poate banii de chirie. Paul îşi luă numai documentele în legătură cu procesul, pe care le vârî cu grijă în buzunarul interior al pardesiului. Apoi mai aruncă o privire prin încăpere şi ieşi.

Pe la ora zece ajunse în Pasajul Fairhall, unul dintre cele mai vechi cartiere ale oraşului Wortley; în evul mediu slujise ca arenă de lupte cavalereşti, dar între timp devenise loc de bâlci. Către sfârşitul secolului al nouăsprezecelea acest proces de degradare fusese

încununat prin construirea de locuinţe muncitoreşti ieftine: simbol al revoluţiei industriale din epoca victoriană. Acum, cartierul era cea mai insalubră mahala a oraşului: un labirint de străduţe înguste şi întortocheate, cu câte un bloc părăginit, ici-colo.

Paul bătu toată ziua străduţele acelea, încercând în zadar să-l găsească pe Charles Castles. La căderea serii începu să plouă. Hotărât să nu dea înapoi de la nimic, Paul pătrunse în inima cartierului, unde, pentru suma de nouă pence, fu găzduit într-o casă în care muncitorii puteau închiria un pat pentru o noapte.

Era o casă şi mai mizeră decât aceea a familiei Hart, pe care o vizitase nu demult. De fapt, avea o singură încăpere lungă, un fel de pod cu pereţii de scânduri, la care se ajungea pe o scară cu treptele rupte. Paturile erau nişte bucăţi de sac, întinse aidoma unor hamacuri între două frânghii atârnate în lungul întregului dormitor. La un capăt al acestuia fusese amenajată o bucătărie murdară, unde, strânşi ciorchine în jurul sobei, o mulţime de zdrenţăroşi cu tigăi şi cu gamele îşi dădeau cu coatele şi se îmbrânceau, într-un nor de aburi râncezi, ca să-şi cucerească un loc de gătit pe sobă.

Paul aruncă o privire spre această mulţime şi se întinse îmbrăcat, în hamacul lui, trăgându-şi peste el pătura subţire şi roasă.

— Nu vrei să mănânci, prietene? îl întrebă cineva.

Paul se întoarse şi văzu în hamacul de-alături un omuleţ cu o faţă zbârcită şi caraghioasă, care şedea rezemat într-un cot, lângă două pungi soioase. Omuleţul era îmbrăcat într-un pardesiu uzat şi purta în picioare nişte tenişi murdari şi rupţi, cu găurile astupate cu ghemotoace de hârtie. La gât avea un fular în culori vesele. În vreme ce ochii lui mici şi strălucitori ca nişte mărgele îl priveau pe Paul, degetele-i osoase se vârâră într-una din pungi şi scoaseră de-acolo un muc de ţigară; apoi îl rupseră şi scuturară tutunul în cea de-a doua pungă, cu o repeziciune de expert.

— O să pregătesc masa pentru amândoi, dacă ai ceva haleală, prietene.

— Îmi pare rău – spuse Paul – dar am mâncat înainte de a veni aici.

— Eşti baftos, prietene. Eu aş fi în stare să halesc un bou întreg, cu coarne cu tot – adăugă celălalt, rânjind.

După ce-şi sfârşi treaba, omuleţul închise cu grijă punga plină şi o vârî sub cămaşă. Din firişoarele de tutun rămase, îşi răsuci o ţigară şi şi-o puse după ureche. Apoi se dădu jos cu o sprinteneală de nevăstuică şi, făcându-i cu ochiul lui Paul, îi arătă o placardă pe care scria NU FUMAŢI şi porni repede spre latrină.

Când se întoarse, Paul se aplecă spre omuleţ şi-i spuse în şoaptă:

— Caut pe un anume Castles, nu cumva ai auzit de el?

— Castles? Charlie Castles? Sigur c-am auzit dle el; toată lumea-l cunoaşte.

— Unde l-aş putea găsi?

— Pentru moment lipseşte. Are-o treabă pe undeva, probabil. Dar se-ntoarce peste câteva zile, dacă nu nimereşte iarăşi la zdup. O să-ţi dau eu de veste, numai să fii pe-aproape. Tăcu o clipă, apoi întrebă pe un ton ciudat: Ştii cine e, nu?

— Nu – răspunse Paul, clătinând din cap.

Omuleţul râse, nervos:

— Atunci, o să afli, prietene.

— Spune-mi – îl rugă Paul.

— Bine – zise omuleţul, dând din umeri. E un puşcăriaş sadea... Câte n-a făcut la viaţa lui?! A şparlit banii de la pariurile hipice... a tăinuit lucruri furate... a făcut spargeri şi câte şi mai câte! A stat ani de zile la pârnaie. De fapt, acum i s-a dat drumul provizoriu, după o lungă detenţiune. Da, e un puşcăriaş sadea. Şi când te gândeşti c-a fost cineva, odată! Dar a căzut rău!

— Înţeleg – spuse Paul. În ce închisoare a fost?

— La Stoneheath.

Paul trase adânc aer în piept.

În dormitor larma se înteţea: zbierete, înjurături, râsete. Cineva începu să cânte la muzicuţă. Abia către miezul nopţii se făcu oarecare linişte. Paul dormi foarte prost.

A doua zi dimineaţă, la şase, toţi se treziră în clipa când una dintre frânghii fu dezlegată, lăsându-i brusc fără hamace. Cei care încercau să-şi continuie somnul pe podea erau treziţi de proprietar, cu câte o talpă de gheată. Paul ieşi în rând cu ceilalţi, alături de vecinul său. Acesta îl conduse la cafeneaua cea mai apropiată, unde se aşeză la o masă şi, bătând din picioarele-i vârâte în nişte pantofi scâlciaţi, începu să sufle în degetele-i înţepenite.

— Ce-ai zice să halim ceva, prietene? îl întrebă el pe Paul, cu un entuziasm comic. Plăteşte tu, eu n-am mărunţiş. Paul îşi scoase din buzunar unul din puţinii şilingi ce-i mai rămăseseră şi comandă o cafea şi o chiflă pentru omuleţ.

Acesta se numea Jerry. Jerry-măgarul, pentru intimii săi. Da, era lefter, recunoscu el, cu rânjetul acela bizar; de ani de zile n-avea nicio slujbă, dar se pricepea să-şi câştige existenţa prin tot felul de trucuri. Ocupaţia lui obişnuită era „pescuitul de mucuri” – le pescuia în lăzile de gunoi din oraş şi vindea tutunul cu trei şilingi şi şase pence funtul. Dar în sezonul ploios „pescuitul” mergea prost; iar în dimineaţa asta Jerry avea de gând să-şi încerce norocul ca „om-sandviş”.

— Vino şi tu, prietene – îi propuse el lui Paul. Cu ţoalele astea faine te angajează la sigur.

Paul fu cât pe ce să refuze, dar se răzgândi. „La urma urmei, de ce nu? îşi spuse. Ca să-l găsesc pe Castles, trebuie să rămân în contact cu omuleţul ăsta. Şi-apoi, în cartierul ăsta aş putea să m-ascund de poliţie. Unde mai pui că trebuie să-mi câştig existenţa, fiindcă nu mi-au mai rămas aproape de loc bani în buzunar...”

Porni, aşadar, împreună cu omuleţul în direcţia Dukes Row. La capătul aleii, în faţa unei curţi părăginite, pe

poarta căreia stătea scris „Societatea de afişaj şi de publicitate Pasajul”, intrară amândoi în şirul lung al oamenilor care aşteptau în faţa gardului de lemn. Cam peste o oră, poarta fu deschisă, şi primii douăzeci de oameni, între care Paul şi omuleţul, fură lăsaţi să intre.

În curte erau înşirate nişte tăblii, împodobite cu câte o placardă proaspăt vopsită în roşu şi galben – reclamă pentru „Teatrul Palatului”. Paul făcu la fel ca ceilalţi şi merse la una din tăbliile acelea duble, o puse pe umeri şi porni spre poartă, pe urmele lui Jerry-măgarul.

Şirul „oamenilor-sandviş” cutreieră toată ziua străzile cele mai aglomerate ale oraşului. Tăbliile erau grele şi prost îmbucate, aşa încât se lăsau mereu pe umeri, strivindu-i. Pe la orele cinci după-amiază se întoarseră în curtea de pe Dukes Row, unde fiecare încasă câte doi şilingi şi nouă pence pentru munca din acea zi. Când ieşiră din curte, Jerry îi spuse lui Paul:

— Acum ne putem ospăta.

Şi, mereu zâmbitor, îl duse pe Paul la cel mai apropiat birt. Paul lucră toată săptămâna ca „om-sandviş”. Era o muncă umilitoare: pentru a atrage atenţia trecătorilor, oamenii trebuiau să poarte haine fistichii, iar într-o dimineaţă Paul primi, o dată cu ceilalţi, un joben rupt. În dimineaţa aceea, în timp ce trecea pe Ware Street, o zări pe Nancy Wilson, una dintre vânzătoarele de la „Bonanza”. Când aceasta se apropie, Paul îşi lăsă repede capul în jos, dar fata îl recunoscuse între timp şi se uita la el cu o privire uluită.

Lui însă nu-i păsa. Cu banii primiţi pentru treaba asta, putea să-şi acopere cheltuielile de întreţinere: două pence mergeau la chiria patului din dormitorul comun, iar ceilalţi bani îi rămâneau pentru mâncare. Întrucât era mai puţin costisitor să mănânce la bucătăria comună, Paul îşi cumpără, din îndemnul lui Jerry, o tigaie de ocazie, chiar de la proprietarul dormitorului. O bucăţică de carne prăjită cu ceapă îi ajungea ca să se sature.

Dormitorul adăpostea o lume ciudată, drojdia societăţii

din Vortley. Niciunul dintre vagabonzii aceştia nu avea o slujbă fixă: până şi cei mai buni dintre ei munceau la nimereală când găseau câte ceva de lucru. Când sosea pe canal un şir de şlepuri încărcate, când se săpa vreun şanţ sau când vreun viscol bloca străzile, atunci vagabonzii „se ospătau”, cum zicea Jerry. Alţii aveau ocupaţii mai bizare şi mai dubioase: culegeau zdrenţe, sticle goale, scormoneau prin gunoaie – tăcuţi, jerpeliţi, jegosi, veşnic încovoiaţi, cu ochii în pământ, în căutarea unui borcan sau a unei farfurii aruncate, a unei bucăţi de fier ruginit sau a unei alte asemenea comori. „Artiştii de stradă” erau şi ei nişte oameni ciudaţi. Printre ei se afla unul care-i distra pe trecători, mâncând un cârnat prins între degetele de la picioare; mai era acolo şi un viorist orb, un bătrân cârcotaş care, în fiece seară, după ce-şi scotea ochelarii negri şi-şi părăsea bastonul cu care şontăcâia pe străzi, se apuca să citească ziarul în hamacul lui; mai era şi un cântăreţ care-i distra pe cetăţenii ce făceau coadă la ghişeele teatrelor – un tip din Dublin, care mânca scrumbii sărate şi cartofi copţi. În sfârşit, mai erau schilozii – unul care mergea târându-se în mâini şi pe cioturile picioarelor, unul care-o făcea pe paraliticul, un tânăr care-şi arăta plăgile, cerşind cu neruşinare. Mulţi dintre ei erau corupţi şi vicioşi. Unii însă erau putred de bolnavi. Înghesuiţi de-a valma în dormitorul acela murdar şi neaerisit, sforăiau şi zbierau în somn, răspândind o duhoare pestilenţială ce se amesteca cu duhoarea latrinei.

Promiscuitatea acestui dormitor începu curând să-l scârbească pe Paul, umplându-i sufletul de deznădejde. Avea sentimentul că nu va izbuti niciodată să dezlege taina şi visa să întreprindă o acţiune decisivă, care să-l smulgă odată pentru totdeauna din lanţurile pasivităţii. Se simţea din ce în ce mai apăsat de povara nedreptăţii, ce-i otrăvea tinereţea; noaptea, neputând dormi, se frământa, plin de gânduri, stăpânit de o ură din ce în ce mai aprigă împotriva procurorului Matthew Sprott,

principalul instrument al suferinţelor tatălui său.

Către sfârşitul săptămânii, „Societatea de afişaj şi publicitate” încetă să mai angajeze „oameni-sandviş”. În faţa curţii, Paul se uită la Jerry, care-i spuse, ridicând nepăsător din umerii lui firavi:

— Asta se-ntâmplă destul de des. Ne pun pe liber şi-şi trimit prin poştă reclamele. Hai să-ncercăm la gară.

Merseră împreună la gară, ca să pândească ocazia de a căra vreo valiză ferindu-se din calea hamalilor, care erau furioşi pe aceşti concurenţi neloiali. Vreme de două zile „lucrară” acolo, iar puţinele bacşişuri primite îi îngăduiră lui Paul să-şi câştige existenţa până sâmbătă. În seara zilei de sâmbătă, când intrară în dormitor, Jerry se opri locului şi-i arătă lui Paul un vlăjgan în vârstă de vreo patruzeci de ani, cu o faţă palidă, slabă şi nebărbierită, şi nişte ochi mici; era îmbrăcat într-un costum cafeniu, pe cap purta un melon, iar la gât îi atârna un fular de culoare închisă. – Uite-ţi omul, prietene – îi spuse Jerry în şoaptă. Ăsta-i Castles... ai grijă numai cum te porţi cu el.

Capitolul XXIV

Ceva mai târziu, Paul şedea faţă în faţă cu omul acesta, pe care-l aşteptase cu atâta nerăbdare. Se aflau într-o cămăruţă dosnică, pe care Castles o închinase pe-o stradă din apropiere. În ciuda ţinutei sale neglijente şi a vocii sale aspre, individul părea să fie, aşa cum îi dăduse a înţelege Jerry, inteligent şi instruit. Avea chiar aerul unui om al legii. Faţa prelungă şi suptă şi ochii lui galbeni, reci şi necruţători aveau expresia unui magistrat deprins să rostească sentinţe răsunătoare. Dar, orice ar fi fost în trecut sau ar fi putut să fie, era limpede că acum căzuse el însuşi în lumea interlopă.

— Înfăţişarea mea te surprinde, nu-i aşa? îl întrebă el pe Paul, cu atâta bruscheţă, încât Paul roşi, uimit că individul îi ghicise gândurile. Nu te mai osteni. Eu nu mai exist. Ochii îi erau lipsiţi de expresie, dar buzele-i livide se lăsară în jos, într-un rânjet dispreţuitor: Ce doreşti de la mine?

Paul nu-i răspunse. Fără a-şi lua ochii de la el, îi întinse bileţelul pe care-l primise de la Prusty. Castles îl despături şi-l citi fără interes, apoi i-l dădu înapoi, cu un soi de indiferenţă amară, spunându-i:

— Vasăzică asta te-a adus la mine?!

— Cine mi-a trimis bileţelul? întrebă Paul, cu emoţie în glas. Tatăl meu?

— Se prea poate – răspunse cu glas sec Castles, după o clipă de tăcere încordată.

— Atunci... îl cunoşti?

— Poate.

— La Stoneheath?

— Da, în iadul ăla blestemat... Află c-am fost vecini de... apartament. Obişnuiam să comunicăm, noaptea, prin „telegraf”... când dumnealui nu era la carceră.

Paul îşi apăsă cu mâna fruntea încinsă şi transpirată.

— Cum o duce? mai întrebă el, gâfâind.

— Prost – răspunse Castles şi, scoţând din buzunarul pardesiului său un pacheţel cu tutun şi o foiţă, îşi răsuci o ţigară, cu o singură mână. Apoi adăugă: Cum nu se poate mai prost.

În ciuda curajului său, Paul nu-şi putu stăpâni un suspin:

— N-ai nimic să-mi spui? Nicio speranţă să-mi dai?

— Poţi oare să speri ceva la Stoneheath?

Paul avea senzaţia că bătăile inimii îl asurzesc, aidoma bătăilor unei tobe, la o înmormântare. Totuşi simţea că sinistra discreţie a acestui om ascunde ceva.

— De ce mi s-a spus că trebuie să te văd? îl întrebă Paul, muşcându-şi buzele.

— Tatăl tău ştia că voi fi pus în libertate. Crezând că-i neapărat necesar să te întâlnesc, mi-a dat aiurelile astea. Paul luă hârtiile pe care i le întinse Castles: nişte foi murdare, scrise cu creionul. Citindu-le şi răscitindu-le – cu greu, căci cuvintele erau aproape şterse – simţi că speranţa moare-n sufletul lui. Cuvintele astea erau doar nişte strigăte în beznă, nişte proteste şi bocete monotone care dovedeau suferinţa cumplită a omului, dar nu ofereau nicio dovadă în plus, niciun indiciu important. Paul îşi ridică încet privirea spre Castles, care, în tot acest timp, aşteptase cu o răbdare glacială, dar politicoasă.

— Aşadar, nu mă poţi ajuta cu nimic?

— Depinde – zise Castles, trăgând adânc în piept fumul de ţigară – depinde ce fel de ajutor doreşti să capeţi.

— Ştii bine ce vreau! exclamă Paul. Vreau să-l scot din mormântul în care a fost zidit de viu acum cincisprezece ani!

— Din mormântul ăla nu se iese niciodată...

— O să-l scot eu! strigă Paul, cu patimă. E nevinovat şi o voi dovedi! Îl voi găsi pe adevăratul vinovat.

— Degeaba! spuse Castles, cu dispreţ în glas. După cincisprezece ani, n-ai nicio şansă. Omul care-a făptuit crima aceea se află, poate, la sute de mile depărtare. Şi-o fi schimbat numele, şi-o fi luat altă identitate sau poate-o fi murit; nu, nu-i nimic de făcut! Castles vorbea foarte încet, pentru ca vorbele lui să-şi facă efectul, şi se uita ţintă la Paul, cu ochii lui galbeni, parcă împăienjeniţi. De ce nu-l cauţi pe ticălosul care l-a vârât pe Mathry în puşcărie?

— Ce vrei să spui?

— Mă refer la procuror.

Paul tresări violent, ca muşcat de-un şarpe, şi spuse abia stăpânindu-se:

— Pentru Dumnezeu, cine eşti dumneata?

— Nu-i niciun secret – răspunse celălalt după o pauză, cu aceeaşi indiferenţă ce-l ascundea ca o mască. Am cazier... ca escroc... cel puţin, aşa a început totul. Ar fi fost de ajuns puţină clemenţă: o mică păsuire ca să pot restitui banii şterpeliţi. Am cerut judecătorului un răgaz. Dar, în loc de asta, am fost condamnat la şapte ani muncă silnică. Castles tăcu o clipă, apoi continuă: Tu şi cu mine suntem în aceeaşi barcă. Tocmai de aceea Mathry a socotit că trebuie neapărat să ne întâlnim. Suferinţele noastre se datoresc aceluiaşi individ. Iar noi stăm cu mâinile-n sân.

— Dar ce putem face? exclamă Paul, deznădăjduit, şi-şi prinse capul în palme.

— Nu-l cunoşti pe domnul acela? îl întrebă glasul necruţător.

— Nu.

Castles avu un râs scurt:

— Nu pune la inimă. Am căzut amândoi foarte jos, dar până şi-o pisică are dreptul să se uite la un rege. O lumină stranie se aprinse în ochii împăienjeniţi când adăugă: Ar trebui să te distrezi un pic. Ce-ai zice să mergi

cu mine la un spectacol?

— La un spectacol?!

— Da, de ce nu? Nu citeşti cu atenţie ziarele, altfel ai fi văzut că, de zece zile încoace, ni se oferă în oraş un spectacol clasa-ntâi, cu doi actori de prim rang. A, ei joacă mereu la Wortley, dar de data asta joacă într-un spectacol extraordinar şi pe gratis! Vocea lui Castles căpătase inflexiuni sinistre, care-l îngheţară pe Paul. Curtea cu juri e în sesiune – reluă Castles după o pauză. Prezidează Lord Oman, iar procuror e Sir Matthew Sprott... n-ai vrea să-i vezi?

Paul se zgâi la Castles, fără să-i răspundă.

— E o ocazie rară... ultima zi a procesului – continuă Castles, cu acelaşi glas batjocoritor. Hai, vino cu mine mâine după-amiază să vedem spectacolul, să-i vedem cum se descurcă.

— Cu ce?

— Păi ştii tu cu ce – răspunse celălalt, cu prefăcută mirare – sigur că ştii! Numai că, de data asta, n-o să fie chiar aşa grozav. E vorba doar de o fată nenorocită care şi-a înjunghiat ibovnicul. Totuşi toca neagră e un spectacol interesant... E elegantă şi veşnic la modă.

— Nu! exclamă Paul.

Castles se întunecă la faţă şi-l fulgeră pe Paul cu ochii lui galbeni:

— Ţi-e frică?

— Nu, nu mi-e frică... Dar nu văd de ce-aş merge?

— Ba, ţi-e frică! rosti celălalt, tăios. Te crezusem mai curajos la-nceput. Văd însă că m-am înşelat. Parcă ziceai că vrei să termini odată cu istoria asta! Atunci de ce dai înapoi când ţi se iveşte prilejul? Nu ştii că în lumea de azi există două categorii de oameni? Cei care profită şi cei care nu îndrăznesc? Nările îi fremătau pe faţa lividă. Ce fel de joc crezi că jucăm noi amândoi? Îţi închipui, cumva, că e un joc distractiv? Ştiu eu ce urmăreşti! Dar tu te laşi strivit, călcat în picioare! Eşti cu fundul în două luntre... vrei s-alergi cu iepurii şi să vânezi cu dulăii, asta vrei!

Treaba ta! Dacă refuzi ajutorul meu, n-ai decât să te descurci singur: mergi pe drumul tău, iar eu o să merg pe-al meu!

Castles se ridică şi-şi aruncă mucul de ţigară în căminul gol. Paul îl privea, jignit şi nehotărât. În cele din urmă, cuvântul „ajutor” rostit de Castles îl făcu să se hotărască. N-avea dreptul să refuze acest ajutor, oricât de echivoc şi de misterios ar fi putut să pară.

— Bine, merg – spuse el. Când ne-ntâlnim?

— A, nu – zise celălalt, clătinând din cap. N-are rost să te prefaci. Între noi, totul s-a terminat.

— La ce oră ne întâlnim? stărui Paul.

Castles se întoarse încet cu faţa spre el, încheindu-şi nasturii la haină.

— Ţii neapărat? îl întrebă el, privindu-l ţintă. Bine! Aşteaptă-mă în faţa tribunalului, mâine la orele două după-amiază.

Şi spunând acestea, se răsuci pe călcâie şi deschise uşa.

Capitolul XXV

În după-amiaza zilei următoare, pe o vreme umedă şi înnorată, Paul îl întâlni pe fostul puşcăriaş, la ora stabilită. Curtea cu juri era un edificiu impunător, de piatră cenuşie, construit în stil Palladian, cu un portic înalt, sprijinit pe coloane masive. În nişa din mijloc, o statuie de marmură – o femeie legată la ochi – ţinea în mâini balanţa justiţiei. Castles, proaspăt bărbierit şi îmbrăcat într-un costum sobru, cu guler alb şi cravată neagră, părea să cunoască bine locurile. Îl conduse pe Paul printr-un coridor lateral, apoi pe o scară circulară ce ducea la o uşă masivă de mahon, unde un gardian impasibil le făcu semn să tacă şi-i lăsă apoi să intre într-o mică galerie rezervată publicului. Paul şi Castles se repeziră la două scaune goale.

Dedesubt se întindea sala ticsită a tribunalului: la un capăt al ei, o estradă pe care şedea magistratul, îmbrăcat în robă; la stânga se vedea boxa juraţilor, la dreapta, boxa martorilor, apoi loja de onoare, plină de robe şi peruci, iar în centru boxa acuzaţilor, unde o fată tânără, cu umerii înfăşuraţi într-un şal ieftin, stătea între două gardiene tăcute. Acest tablou sumbru îl impresionă pe Paul. Cu degetele încleştate pe balustrada galeriei, se aplecă, pentru a-l vedea mai bine pe magistrat. Lordul Oman era un bărbat în vârstă, neobişnuit de înalt, dar uşor adus de spate, parcă sub povara atâtor onoruri. Faţa lui, de culoarea vinului roşu, pe fondul gulerului de hermină, avea o expresie trufaşă, de o implacabilă severitate. De o parte şi de alta a nasului său vulturesc,

obrajii îi atârnau grei, aidoma fălcilor unui buldog. Sub sprâncenele-i stufoase, ochii lui priveau, senili dar încă teribili.

O apăsare a braţului îl făcu pe Paul să se întoarcă spre Castles, care-i arăta un personaj ce se ridica în faţa magistratului.

— Nu te mai uita la Oman, e un ramolit – îi şopti Castles la ureche. Uite-l pe amicul tău Sprott... se pregăteşte să vorbească.

Paul îşi simţi fruntea scăldată în sudoare când zări trupul masiv al procurorului. Acesta purta robă neagră şi perucă, iar obrajii săi aspri şi bărbia-i rotundă ieşeau în relief în semiobscuritatea sălii. Cu buzele strânse, îşi lăsă ochii frumoşi să rătăcească prin sală, iscodindu-şi ca un actor publicul. După o pauză calculată, începu să vorbească, făcând o recapitulare a cazului, pentru juraţi.

Faptele, oribile, erau dintre cele mai simple. Împricinata era o femeie de stradă, o prostituată de cea mai joasă speţă, care, de la vârsta de şaptesprezece ani (acum avea douăzeci şi patru), îşi exercita trista profesiune într-un cartier mizer al oraşului. Fata avea, se-nţelege, un „protector”, un amic care o aştepta la colţul străzii, care trăia pe seama câştigurilor ei imorale şi care, de fapt, o exploata, bătând-o adesea fără milă. Într-o noapte, după ce băuse peste măsură, fata, cuprinsă de o criză de scârbă şi de remuşcare, îl înjunghiase, neprovocată, cu un cuţit de bucătărie, încercând apoi să se sinucidă.

Deşi povestea asta banală nu părea să se preteze la prea multe comentarii, Sprott o relată cu lux de amănunte, subliniindu-i toate laturile sordide şi atrăgând juraţilor atenţia, în cuvinte tăioase, că nu trebuie cu niciun chip să acorde circumstanţe atenuante, care n-ar face decât să compromită justiţia. Dacă împricinata îşi omorâse cu premeditare ibovnicul, însemna că se făcuse vinovată de omor... Paul avea sentimentul că Sprott îşi foloseşte puterile intelectuale în aşa fel, încât, dând

impresia că prezintă cazul obiectiv şi imparţial, o lipsea de fapt pe acuzată de orice posibilitate de a prezenta faptele într-o lumină cât de cât favorabilă.

Procurorul încheie cu un gest teatral şi se aşeză, în mijlocul unei tăceri mormântale.

— Uită-te bine la el – îi şopti Castles lui Paul, cu un glas şuierător. Aşa a obţinut şi condamnarea lui Mathry.

Chiar şi fără îndemnul lui Castles, Paul, care-l privea ţintă pe Sprott, se simţi năpădit de o emoţie atât de puternică, încât fruntea i se acoperi de o sudoare rece, iar picioarele i se muiară. I se mai întâmplase şi în trecut să încerce o antipatie spontană împotriva anumitor oameni – unele temperamente se resping instinctiv şi se detestă de la prima vedere. Dar în cazul de faţă era la mijloc mai mult decât o simplă antipatie. Sentimentul pe care-l încerca ţâşnea din adâncurile fiinţei sale, ca o apă neagră. Îşi amintea de tot ceea ce afirmase omul acesta despre tatăl său, de interogatoriul necruţător, implacabil la care-l supusese. E adevărat că familiaritatea naşte dispreţ, că obişnuinţa sfârşeşte prin a toci până şi cea mai fină sensibilitate. Dar în comportarea acestui procuror al Coroanei, în ţinuta lui studiată era ceva atât de inuman, încât Paul simţi că i se aprinde în suflet o aprigă sete de răzbunare.

Deodată se făcu linişte. Judecătorul îşi încheiase concluziile. Juraţii se retraseră, iar Curtea le urmă repede exemplul.

— E ora patru – spuse Castles, strângându-şi buzele livide. Tocmai la timp ca să-şi bea ceaiul.

— Cum de eşti în stare...

Castles dădu din umeri, cu o indiferenţă cinică:

— Pentru ei, e o simplă rutină... Oman, Sprott & co. Mă întreb câţi nenorociţi au lichidat în ultimii cincisprezece ani?... Vrei să ieşim?

— Nu – mârâi printre dinţi Paul, întorcându-şi faţa. Vecinul din cealaltă parte mânca sandvişuri dintr-o pungă: părea obişnuit cu procesele; era un omuleţ cu

pieptul scobit şi cu nişte fire rare de păr, lipite pe ţeasta-i gălbuie ca ceara.

— Aţi venit cam târziu – i se adresă omuleţul lui Paul, pe un ton confidenţial, aplecându-se spre el. Aţi pierdut partea cea mai grozavă. Sprott n-a fost rău în concluziile sale, dar să-l fi auzit azi-dimineaţă! Praf a făcut-o pe acuzată! Aproape că i-au dat lacrimile, târfei, auzindu-l. „Scursoare… târâtură”… şi câte şi mai câte nu i-a zis! Acum nu mai ţine mult. În zece minute, juraţii au să se hotărască, sunt sigur. O şi văd legănându-se în văzduh! După mutra ălui mai bătrân dintre ei – pun pariu că-i sub papucul nevesti-si – pot să jur că fata n-o să fie cruţată. E palpitant, nu? Eu, unul, prefer să asist la un proces decât la un meci de fotbal.

Paul se întreba dacă toţi cei din sală erau la fel ca omuleţul ăsta. Aerul încins din galerie îl înăbuşea până la greaţă. Deodată juraţii se întoarseră, urmaţi de judecător.

— Vinovată!

Vecinul, expert în materie, prevăzuse verdictul; nu însă şi ţipătul pe care-l scoase nenorocita, ascunzându-şi faţa în broboadă şi izbucnind apoi într-o tuse convulsivă. Judecătorul, plictisit la culme, fu nevoit să aştepte ca tusea să înceteze. Paul văzu apoi cum judecătorul îşi pune pe cap toca neagră, iar când îl auzi rostind cuvintele „condamnată la moarte prin spânzurătoare”, simţi ceea ce va fi simţit, în urmă cu cincisprezece ani, tatăl lui; ar fi vrut să plângă, dar era paralizat de durere; simţi că se înăbuşe şi se agăţă de balustrada galeriei.

— S-a terminat – îi spuse Castles, pe un ton dezinvolt. Frumoasă reprezentaţie, nu?

Ameţit, Paul îl urmă pe scară, apoi prin curtea largă. Pe stradă, Castles se opri şi-l întrebă:

— Mergem undeva să halim?

S-ar fi zis că-i pune la încercare reacţiile, cu o curiozitate rece, de parc-ar fi cercetat o gânganie vârâtă sub o lupă. Dar în acest examen era totuşi mai mult decât simpla curiozitate: înapoia acestei măşti sinistre, Paul

simţea prezenţa unor emoţii mai obscure decât cele ce-l răvăşeau pe el însuşi.

— Nu pot mânca nimic – îi răspunse.

Castles îl apucă de braţ şi-i spuse:

— Ce-ar fi să ne întoarcem la mine şi să bem ceva? Cred c-avem nevoie.

— Bine – încuviinţă Paul.

Ajunsese să nu-i mai pese nici de ce face, nici unde se duce.

Porniră, aşadar, spre locuinţa lui Castles.

Capitolul XXVI

Când ajunseră în odăiţa din Pasaj, Paul se prăbuşi pe un fotoliu. Castles trase cu grijă perdelele, apoi scoase dintr-un dulăpior o sticlă şi două pahare.

— Ne-am câştigat dreptul la băutura asta – îi spuse el, întinzându-i unul din pahare, după ce le umplu pe amândouă. N-o să-ţi facă rău, e o băutură garantată.

Alcoolul îl încălzi pe Paul şi-i linişti nervii. Simţea efectiv nevoia să bea, iar această nevoie îl făcea să nu se gândească la efectul pe care băutura l-ar fi putut avea asupra stării sale de spirit. Niciodată nu fusese copleşit de atâta amărăciune şi disperare. Îşi goli paharul dintr-o sorbitură şi nu protestă când Castles i-l umplu la loc, aplecând sticla. Punându-şi paharul pe consolă, fostul puşcăriaş îl cercetă o clipă cu coada ochiului pe Paul şi-şi umezi buzele, plin de satisfacţie. Da, această şansă unică, la care visa de atâta vreme, îi surâdea, în sfârşit. Nu trebuia să scape ocazia pe care i-o oferise puşcăriaşul acela, vârându-i pe ascuns în mână un ghemotoc de hârtie, în timp ce se plimbau prin curtea închisorii, în ajunul ieşirii sale de-acolo. Mathry, deţinutul din Stoneheath, nu însemna nimic pentru Castles: era, oricum, un om sfârşit, un „vieţar” care n-avea nicio şansă de a fi amnistiat. Iar la Paul nu se gândea decât în măsura în care putea juca rolul unei unelte a răzbunării, picată din cer.

Înainte de a cădea în „dizgraţie”, Castles lucrase la o mare societate de asigurări din Midland. Burlac, amator de sport, ducea o viaţă tihnită, participând din când în

când la partidele de vânătoare şi frecventând cu regularitate hipodromurile din regiune. Pentru un asemenea om, inteligent şi îndrăzneţ, jocul era o a doua natură, mai ales când „miza” i se părea că merită atenţia lui. Astfel, aflând că firma la care lucra urma să fuzioneze cu mica societate de asigurări pe viaţă şi împotriva incendiilor „Haddon Hall” – fuziune profitabilă acesteia – Castles cumpărase cincizeci de mii de acţiuni ale micii societăţi, luând banii necesari din fondurile societăţii, care se aflau sub controlul său. Cumpărarea fusese făcută discret, dar cum operaţiunea nu era lipsită de anvergură, ea nu putu trece neobservată, iar autorităţile prinseră curând de veste. Spre stupoarea lui Castles, i se ceru să prezinte registrele la control unui inspector oficial, care nu era altul decât domnul Matthew Sprott. Castles se dusese numaidecât la Sprott, pe care-l cunoştea bine, şi, după ce-şi recunoscu vina, îl rugă să amâne cu zece zile controlul. Sprott refuză, bineînţeles, şi trecu la o examinare riguroasă a scriptelor, care duse la punerea lui Castles sub acuzaţie şi la condamnarea lui la maximum de pedeapsă. Între timp, acţiunile „Haddon” îşi triplaseră valoarea. Dar, în loc să câştige şaptezeci de mii de lire, Castles se alese cu şapte ani muncă silnică.

Un asemenea om nu putea să ierte. Însufleţit de o ură de moarte împotriva lui Sprott, Castles căuta să se răzbune, fără a se expune el însuşi la vreo primejdie. Şi iată că acum, după atâţia ani, se ivea fiul lui Mathry – un imbecil idealist, animat de intenţia melodramatică de „a reabilita onoarea tatălui său”… Să mori de râs, nu alta! În cercurile în care se mişca acum Castles, tot ce era legat de activitatea poliţiei era cunoscut îndeaproape, aşa încât fostul puşcăriaş aflase curând de eforturile stângace ale tânărului. Pentru un vulpoi bătrân ca el, era o nimica toată să profite de o astfel de ocazie. Trecu, aşadar, la atac, stăpânindu-şi cu greu ura şi arborând obişnuita lui mască placidă.

— Trebuie să recunosc că te-ai comportat bine azi

după-amiază – îi spuse el lui Paul, aşezându-se pe un braţ al fotoliului. Şi sunt convins c-ai priceput, nu-i aşa?

Paul nu-i răspunse.

— Am fost, poate, nedrept cu tine aseară – urmă Castles, pe un ton insinuant. În definitiv, lucrurile au luat o întorsătură proastă pentru tine. În situaţia asta, hărţuit mereu de poliţie, nu-i de mirare că ţi-ai pierdut o clipă curajul... Numai că – adăugă el după o pauză, clătinând din cap – tu nu faci decât să te zbaţi ca un peşte pe uscat. Tocmai de-aia am vrut să-i vezi pe ăia doi azi după-amiază. Nu atât despre Oman, care-i un dulău bătrân şi neputincios, măcar că-i place şi acum să adulmece mirosul de sânge, cât mai ales despre domnul Sprott e vorba. Rostindu-i numele, Castles se întunecă la faţă şi, în ciuda încercării lui de a vorbi pe un ton ironic, urmă cu un glas aspru, tăios: El e creierul întregului sistem! E cel mai afurisit reacţionar din Wortley. N-aş fi în stare să-ţi înşir toate relele pe care le-a făcut, totdeauna indirect, totdeauna sub o acoperire sau alta. El e cel care l-a aruncat pe taică-tu în infernul din Stoneheath. Iar atâta timp cât dumnealui e în viaţă, nu vei izbuti să-ţi salvezi tatăl.

În tăcerea care se lăsă, Paul se simţi năpădit de o fierbinţeală ciudată şi-l văzu pe Sprott ridicându-se, triumfător şi plin de sine, în faţa lui.

Castles, care-şi recăpătase, aparent, calmul, îşi continuă monologul: – Da, ceilalţi au fost doar stupizi: Dale, de pildă, e un dobitoc orbit de conştiinţa datoriei. Probabil că s-a autoconvins că are dreptate. Pe unul ca ăsta nu-l poţi urî, ar însemna să te înjoseşti. Cât despre Oman, judecătorul, e un robot, care acţionează orbeşte. Dar Sprott, a, Sprott e cu totul altfel. E un om de o inteligenţă scăpărătoare. Sunt sigur că şi-a dat seama de şubrezenia „dovezilor” aduse împotriva tatălui tău, şi totuşi a continuat să-l acuze fără cruţare, folosind toate subtilităţile artei sale, până când a obţinut condamnarea lui la o soartă mai cumplită decât moartea însăşi. El a

făcut-o! Da, nimeni altcineva decât Sprott!

Sub acest potop de cuvinte, a căror logică îl impresiona, Paul simţea că sângele îi clocoteşte în vine. Vedea procesul într-o perspectivă clară şi, ca într-o străfulgerare, îşi dădea seama de responsabilitatea procurorului. Castles îşi lăsă, ca din întâmplare, o mână pe umărul lui şi-i spuse:

— Ştiu ce-i în sufletul tău. Îmi pare rău pentru tine. Te întrebi cum ai putea ajunge la un om ca el? E ca o cetate fortificată.

Paul îşi întoarse faţa spre Castles şi exclamă, cu ochii strălucitori:

— Trebuie să existe un mijloc de a ajunge la el!

— Nu, nu există – răspunse Castles, pe un ton compătimitor, apoi adăugă, cu tremur în glas, încercând să-şi ascundă o bruscă încordare a muşchilor feţei: Ba poate că există un mijloc... a, nu, e cu neputinţă!

— De ce cu neputinţă? îl iscodi Paul. Ochii îi scăpărau întunecaţi pe faţa albă ca varul.

Castles păru să reflecteze, apoi spuse, ca şi cum ar fi vrut să alunge gândul ce-i trecuse prin minte:

— Nu, eşti prea tânăr, nu te-ai putea duce la Sprott... la el acasă... ca să închei socotelile cu el...

Şi Castles îl privi pe furiş, răsuflând într-un ritm mai grăbit decât s-ar fi cuvenit pentru un om care ţinea să arate atât de calm şi detaşat. Dar Paul nu mai era capabil să observe patima ce-l zbuciuma pe Castles.

— Ce mă-mpiedică să mă duc la Sprott şi să-l înfrunt? murmură el, tremurând tot.

— Eşti în stare? îl întrebă Castles, cu acelaşi glas intens. Paul îl privi fără a-i înţelege pe deplin gândul. Simţea că-i ţiuie urechile şi că-i vâjâie capul.

— Eşti în stare? repetă Castles, şi mai stăruitor.

Paul dădu din cap.

— E singurul mijloc de a-ţi face dreptate, altul nu ţi-a mai rămas. Cine te-ar putea învinui? Tot adevărul va ieşi la iveală. Dacă acţionezi... N-au să mai poată păstra

tăcere, au să fie nevoiţi să revizuiască procesul. Toată lumea va afla adevărul. Gândeşte-te! Toate lucrurile pe care ei încearcă să le ascundă cu atâta înverşunare vor fi date în vileag! Se vor acoperi de ruşine... Dacă acţionezi, întreaga răspundere va cădea asupra lor... Iar Sprott, agentul şi instrumentul justiţiei, va fi înlăturat din drum, va dispărea pentru totdeauna... Dacă acţionezi! „Şi-a meritat din plin soarta", vor spune oamenii... Nimeni nu-ţi va face vreun reproş, toţi vor spune că era dreptul tău... dacă acţionezi...

Paul se ridică în picioare, înnebunit de aceste cuvinte. Procesul la care asistase şi viaţa chinuită pe care-o ducea de zece zile încoace îi tociseră puterea de rezistenţă. Gândurile i se învălmăşeau în minte, ca nişte fulgere. Îşi umplu din nou paharul şi bău cu sete.

— Uite – îi spuse Castles, cu o voce răguşită, întinzându-i un revolver negru, automat, de tip „Webley". Pentru cazul când ar încerca să te oprească...

Paul nu se arătă mirat. Rămase tăcut, ca şi Castles. Acesta deschise uşa, iar Paul ieşi. Coborând scările, simţi pe coapsă arma grea. Se mistui în întunericul străzii. Singur în odăiţa lui, Castles rămase o clipă lipit de uşorul uşii, ca şi cum ar fi încercat să-şi recapete suflul; gura i-era crispată, iar obrajii scobiţi în chip ciudat. Apoi, cu nişte degete tremurătoare, îşi răsuci o ţigară şi şi-o aprinse, uitându-se la ceas. Peste zece minute un tren pleca spre miazănoapte. N-avea rost să mai întârzie. Punându-şi pardesiul, trase din ţigară câteva fumuri. Un gând tainic îl făcu să-şi dezvelească gingiile palide într-un rânjet. Cu un gest violent, strivi ţigara sub călcâi şi ieşi.

Capitolul XXVII

În aceeaşi seară, când ieşi din vestiarul tribunalului, Sir Matthew Sprott se opri sub portic, întrebându-se cum să-şi petreacă cele două ore de răgaz ce-i mai rămâneau până la cină. La „Burrough's Hall" avea loc o partidă de ping-pong: Smith contra Davis. Dar, deşi jocul acesta îi plăcea foarte mult şi avea el însuşi acasă o masă de ping-pong reglementară, se hotărî să nu se ducă, spunându-şi că partida era pe terminate. Mai bine să meargă la clubul Sherwood, pe Leonard Square.

Când porni, se mai zărea pe cer o fâşie de lumină roşie, aproape lugubră, care tivea cu purpură un norişor nu mai mare decât o palmă de om. Ochii lui Sprott se simţeau atraşi în chip ciudat de acest norişor care atârna ca un semn răuprevestitor pe boltă. În ultimele săptămâni nu se simţise de loc la largul lui. Muncise poate peste măsură, pregătindu-se cu prea mult zel pentru viitoarele alegeri. Deşi se lăuda adesea că „n-are nervi", în ultima vreme observase că e de ajuns un fleac ca să se enerveze. De ce, bunăoară, să pună atâta la inimă visele astea urâte care o chinuiau de la o vreme pe nevastă-sa?

Sprott încruntă din sprâncene. Coşmarurile astea stupide n-aveau niciun sens, dar le lega totuşi ceva, un punct comun. Toate îl priveau direct şi, în fiecare dintre ele, păţea câte o nenorocire absurdă: se făcea, de pildă, că e la tribunal şi că-şi uită dosarul; sau se ridica să vorbească în faţa juraţilor şi nu putea scoate o vorbă; era pus la punct, în termeni jignitori, de judecător; apoi, când părăsea sala, toţi se ridicau ca să-l batjocorească şi să-l

huiduiască. Mai cu seamă această imagine o neliniştise pe nevastă-sa, determinând-o să-i facă mărturisiri.

Când ajunse în Square, Sir Matthew Sprott era întunecat la faţă, ca şi cerul. Oricât s-ar fi străduit să dispreţuiască aceste vise urâte care o torturau pe scumpa lui Catherine se vedea nevoit să admită că erau o emanaţie a subconştientului, legată de vechea şi uitata afacere Mathry. La gândul că acest ţânţar ieşit din smârcurile trecutului făcea atâtea ravagii, se simţi năpădit de un val de mânie.

Minţise pretinzând în faţa comisarului-şef că reexaminase dosarul procesului. Nici n-ar fi fost necesar, pentru că avea o memorie extraordinară şi-şi amintea totul, până-n cele mai mici amănunte. Cum ar fi putut să uite, chiar şi după cincisprezece ani, acel proces care-l lansase către culmea supremă de astăzi?

Revedea faţa lui Mathry stând în boxa acuzaţilor – o faţă frumoasă, de brunet, după care femeile se dau totdeauna în vânt, spre jalea şi nefericirea lor. Da, stăruise şi asupra acestui aspect... şi asupra altora – asupra altor slăbiciuni şi cusururi ale deţinutului pentru a-l deruta şi a-l zdrobi. De ce nu? Nu era oare dreptul şi datoria lui să-l prezinte pe împricinat în lumina cea mai proastă, să insiste asupra păcatelor sale pentru a câştiga procesul? Sir Matthew ajunsese în Leonard Square, a cărui peluză centrală, împodobită cu statui ale unor demnitari din trecut, atrăgea o sumedenie de porumbei. Încercă să se scuture de gândurile-i sumbre. Intrând în vestibulul somptuos al clubului, îşi lăsă pălăria şi pardesiul şi merse la o masă din colţul sălii de jos. În aşteptarea ceaiului pe care-l comandă, aruncă o privire în jur.

Clubul Sherwood era un club foarte select, care-şi recruta membrii din rândurile familiilor rurale şi ale aristocraţiei din Midland. Sprott nu era prea bine văzut aici – de fapt, fusese respins de trei ori înainte de a fi admis spre marea lui satisfacţie. Simţind că oamenii îl

invidiau pentru reuşita lui, era adesea înclinat să vadă în lipsa lui de popularitate un semn al succesului şi al puterii sale de a sfărâma toate obstacolele. De câte ori, stând în faţa oglinzii din vestiarul tribunalului şi aşteptând ca Burr, bătrânul său secretar cu obrajii de culoarea tutunului, să-i întindă cu un gest slugarnic peruca, nu zâmbise propriei lui imagini, murmurând încântat: „Da, Burr, sunt omul cel mai detestat din oraşul Wortley!”

Dar în seara asta, se simţea ciudat de singur şi, la vederea oamenilor din sală, ar fi vrut ca vreunul dintre ei să vină la masa lui şi să-i vorbească.

Intrarea lui în club trecuse aproape neobservată – doar vreo câţiva îl salutaseră cu o mişcare a capului. În celălalt capăt al sălii, patru oameni jucau bridge – printre ei era şi Nigel Grahame, un avocat pe care-l cunoştea vag. O dată sau de două ori, jucătorii de bridge priviră în direcţia lui Sprott. „Nu cumva vorbesc despre cazul Mathry?” se întrebă el. Dar nu, era cu neputinţă – ar face mai bine să-şi controleze gândurile, prea o luau razna! Şi totuşi, de ce se prefăcea Nigel Grahame că nu-l cunoaşte? Sorbindu-şi încet ceaiul, Sir Matthew îşi aţinti privirea asupra avocatului.

După părerea lui, Grahame era un tip bizar, cu idei şi convingeri năstruşnice. Fiu al unui pastor de ţară, făcuse studii strălucite la colegiul din Winchester. De la această şcoală celebră, care-l marcase profund în ce priveşte manierele şi cunoştinţele, trecuse la Oxford. La numai un an după intrarea lui în Barou, taică-său murise, lăsându-i o mică rentă de două sute de lire pe an. După înmormântarea tatălui său, plecase în străinătate, iar în următorii cinci ani dusese o viaţă de vagabond. Fusese preceptor al unui tânăr austriac care, fiind tuberculos, îşi petrecea zilele în munţii înalţi ai Tirolului. Apoi cutreierase prin Europa, mai mult pe jos, cu un rucsac în spinare, petrecându-şi iarna în masivul Jura, şi vara în Dolomiţi. Îi plăcea să umble pe munte – într-o zi străbătuse distanţa dintre Merano şi Innsbruck: cincizeci şi două de mile!

Fireşte, acest mod de viaţă aparent lipsit de scop îi alarmase pe prietenii săi, dar peste un an Grahame avea să se întoarcă la Wortley, perfect sănătos, şi să-şi reia activitatea, cu aerul cel mai firesc, ca şi cum ar fi fost plecat doar o zi. Treptat-treptat, îşi dobândise o clientelă care, fără să fie prea numeroasă, era cât se poate de distinsă. Se spunea că Grahame datora această reuşită fizicului şi manierelor sale alese: înalt şi subţiratic, cu trăsături regulate şi cu nişte ochi negri, ascetici, era totdeauna corect, sobru şi politicos. Dar sub această mască superficială se ascundea un caracter deosebit de integru – cauza profundă a reputaţiei sale. Grahame era un om care împingea cinstea până la fanatism. Avea ceva intangibil şi impenetrabil care-l tulburase şi-l nedumerise totdeauna pe Sir Matthew.

Acesta îşi amintea, de pildă, de seara când, la una din recepţiile organizate de nevastă-sa în Grove Quadrant, îl luase deoparte pe Grahame, ca să-i arate tablourile lui Constable, căci îl ştia mare amator de artă, şi voia să-i scoată ochii cu bogăţia lui. Grahame se purtase cu o politeţe desăvârşită, dar Sprott simţise tot timpul indiferenţa lui faţă de comorile sale, ca şi cum ar fi avut de-a face cu o colecţie de falsuri. În cele din urmă, exclamase, enervat:

— Ei bine, tinere, ca mare specialist, nu mă invidiezi? Grahame îi răspunsese, cu un surâs amabil:

— De ce te-aş invidia, când am posibilitatea să văd tablouri cel puţin la fel de frumoase în Muzeul Municipal, de cealaltă parte a Parcului?

— Bine, omule, dar la muzeu tablourile nu-s ale nimănui!

— Crezi? spusese Grahame, cu un surâs şi mai suav. Oare marile capodopere nu aparţin întregii lumi?

Amintirea acelei scene îi revenea supărător în memorie; şi cum, tocmai în clipa asta jucătorii de bridge plecau de la masa lor, Sprott se pomeni că-i face semn lui Grahame. Acesta şovăi, aproape imperceptibil, apoi

traversă sala spre Sir Matthew.

— Vino la masa mea – îi spuse procurorul, cu o cordialitate silită. Sunt singur.

— Am şi băut ceaiul – îi răspunse Grahame, cu un zâmbet politicos.

— Atunci, şezi o clipă. Prea ne vedem rar.

Cu acelaşi zâmbet politicos, Grahame se aşeză pe braţul unui fotoliu.

— Perfect – spuse procurorul, înfigându-şi cu poftă dinţii într-un sandviş. Ştii bine că nu muşc. În ciuda celor ce se spun despre mine la club…

— Te asigur că, în ce mă priveşte… – începu Grahame, uşor stingherit.

Sprott râse ceva mai zgomotos decât ar fi vrut.

— Păi nu despre mine vorbeai adineauri cu ceilalţi? A, nu-l poţi păcăli pe-un vulpoi bătrân ca mine… Sprott îşi dădea seama că întrecuse măsura, dar ceva îl împingea să continue, aşa că spuse: Nu degeaba mi-am exercitat atâţia ani capacitatea de deducţie! Sprott făcu o pauză, ca să bea puţin ceai, apoi adăugă: Vezi dumneata, Grahame, un om nu poate ajunge la situaţia socială la care-am ajuns eu, fără a trezi animozităţile unor neisprăviţi care abia aşteaptă să-l sfâşie, zbierând: „Lupul! Lupul!” E destul să se ivească un dobitoc de teapa lui George Birley, pentru ca haita să treacă la atac. Nu eşti de aceeaşi părere?

— Am citit notiţa din *Courier*, dar nu i-am dat nicio atenţie – răspunse Grahame, cu glas domol.

— În viaţa mea n-am văzut om să-şi facă reclamă cu atâta neruşinare. Birley i-a luat prin surprindere pe cei din Parlament. Ministrul de interne era de-a dreptul furios, în aceeaşi seară, la o recepţie dată de Duncaster, nevasta lui Birley a declarat sus şi tare: „Ştiu de multă vreme că George e un idiot, dar speram că are încă destulă minte ca să nu răscolească asemenea noroaie”… Ai mai pomenit vreodată una ca asta? Mi s-a spus că Birley nu va mai fi lăsat să candideze în alegeri.

Grahame tăcea, cu ochii în jos.

— Poate că era sincer – rosti el în cele din urmă. În orice caz, n-ai impresia că-i preferabil să fii un prost decât un ticălos?... Se uită la ceas şi adăugă: Scuză-mă, dar trebuie să plec.

Şi ridicându-se îl lăsă pe Sprott singur, după ce-l salută politicos.

Procurorul, întunecat la faţă, îşi mai turnă ceai în ceaşcă, dar ceaiul i se păru amar. Discuţia pe care-o avusese nu-i prilejuise nicio satisfacţie, iar plecarea bruscă a lui Grahame îi sporise sentimentul de nemulţumire. La gândul acesta, se adumbri şi mai mult, copleşit de furie. Oare în trecut nu biruise el dificultăţi mult mai mari, atacuri mult mai perfide?

Amintindu-şi de izbânzile sale din trecut, îşi îndreptă umerii, îşi scoase în afară buza de jos, îşi reluă atitudinea pe care-o avea de obicei în faţa juraţilor. Regreta slăbiciunea prin care trecuse adineauri. Nu cumva steaua lui era pe cale să se stingă? Nu cumva o să se oprească el tocmai acum, când ajunsese în pragul Parlamentului şi când i se deschidea în faţă viitorul cel mai grandios? A, nu!... De o mie de ori, nu!

Sprott se ridică şi ieşi, posomorât. Portarul clubului făcu o remarcă glumeaţă în legătură cu vremea, dar procurorul, vădit nepoliticos, nu-i răspunse. Urcându-se într-un taxi, îi spuse pe un ton sec şoferului să-l ducă în Grove Quadrant.

Ajuns acasă, o văzu, uimit, pe nevastă-sa ieşindu-i în întâmpinare în vestibul. După ce-l sărută, îl ajută să-şi scoată pardesiul, apoi îi spuse:

— Matthew dragă, te-aşteaptă în bibliotecă un tânăr. A fost atât de răbdător... N-ai vrea să-l primeşti înainte de cină?

Sprott se încruntă, gata-gata s-o dojenească pe nevastă-sa că-i nesocotise ordinul de a nu lăsa pe nimeni să-l deranjeze. Dar, pentru că o adora, nu-i spuse nimic. Înclinându-şi capul, porni spre bibliotecă.

Capitolul XXVIII

Era o încăpere frumoasă, cu multe cărţi, cu gravuri pe pereţi şi cu un covor gros, de lână crem. Nemişcat ca o statuie, Paul aştepta acolo de vreo zece minute. Îi deschisese chiar soţia procurorului, o femeie frumoasă, în vârstă de circa patruzeci de ani, cam palidă şi firavă, îmbrăcată într-o rochie cenuşie. Îl luase, evident, drept un funcţionar al procurorului, căci îi spusese, cu zâmbetul ei senin: – Sper că nu-i aduceţi lui Sir Matthew încă ceva de lucru?

Îl întrebase apoi dacă doreşte un pahar de sherry şi un pişcot. Când Paul refuzase, ea zâmbise din nou şi ieşise, în bibliotecă era linişte. Deodată Paul auzi deasupra capului său acordurile unui pian. Cineva cânta încet şi cu oarecari greşeli unul din Preludiile lui Chopin. Era un copil: Paul îi auzea râsetele şi vorbele. Pianul acela îl scotea din sărite. Se gândea la procuror, la locuinţa lui elegantă, la soţia lui atât de atrăgătoare şi la fetiţele lui zglobii. Se gândea apoi la omul care zăcea într-o celulă umedă, cu pereţii de piatră. Şi simţea că nu mai poate îndura acest gând. Deodată auzi huruitul unei maşini. Era, de bună seamă, Sprott. Îşi îndreptă spinarea, gata să-l înfrunte. Uşa de la intrare se deschise, apoi se închise. Dinspre vestibul se auziră voci. Peste un minut Sir Matthew intră în bibliotecă. Paul îl privi fără să se clintească şi fără să scoată o vorbă. Procurorul rupse cel dintâi tăcerea:

— Care-i motivul acestei vizite neanunţate? întrebă el, cu mânie în glas, dar şi cu o expresie neliniştită, care-l făcu pe Paul să ghicească numaidecât că procurorul îl

recunoscuse. N-ai niciun drept să vii aici, în locuinţa mea particulară.

Această remarcă i se păru revelatoare lui Paul, dezvăluindu-i spărtura ascunsă sub faţada impunătoare. „Omul acesta n-are niciun drept să condamne pe alţii” – îşi spuse. Gândurile-i erau acum limpezi ca un cristal.

— O chestiune lăsată ani de zile în suspensie poate deveni urgentă – rosti el încet.

Vinele de pe fruntea procurorului se umflară. Stând lângă uşă, nu îndrăznea să se apropie de Paul; dar, silindu-se din răsputeri să-şi recapete demnitatea, izbuti să redevină actorul deprins să recite un text îndelung studiat:

— Nu-ţi voi ascunde faptul că, de câteva luni încoace, sunt la curent cu prezenţa şi mişcările dumitale în acest oraş. Eşti fiul unui om condamnat la închisoare pe viaţă şi încerci să obţii redeschiderea unui proces judecat în urmă cu cincisprezece ani.

— Există îndoieli în privinţa acelui proces – spuse Paul. Şi au apărut unele elemente noi care s-ar cuveni luate în consideraţie.

— Nu fi prost! exclamă procurorul, copleşit de furie şi de acea tainică îndoială. După cincisprezece ani, aşa ceva e cu neputinţă din punct de vedere juridic. La stăruinţele dumitale, a fost depusă o cerere de revizuire a procesului pe masa ministrului de interne, dar el a respins-o categoric.

— Dar dumneavoastră? întrebă Paul. În calitate de procuror, aveţi datoria de a veghea la respectarea legalităţii. Iar dacă vă veţi convinge că tatăl meu a fost nevinovat, vă veţi simţi dator să luaţi măsuri...

— Numai că eu nu sunt convins! zbieră Sprott.

— Dacă m-aţi asculta, v-aţi convinge. E de datoria dumneavoastră să luaţi cunoştinţă, ca procuror, de elementele noi...

Sprott era atât de enervat, încât simţea că se-năbuşe. Sângele îi năvălise în obraji. Făcând un efort, izbuti totuşi

să se stăpânească şi spuse pe un ton glacial:

— Te rog să pleci de-aici. Nu ştii ce vorbeşti... n-ai habar de dificultăţile tehnice, de complicaţiile maşinăriei judiciare, de inevitabilele repercusiuni... Eşti ca un copil prostuţ care-ar vrea să dărâme o casă mare, închipuindu-şi că la temelia ei o cărămidă a fost aşezată strâmb.

— Dacă temeliile sunt putrede, casa se va nărui oricum...

Sir Matthew nu catadicsi să răspundă. Trăsăturile lui erau schimonosite acum de un rânjet. Dar ochii lui mici îl priveau pieziş pe Paul, într-un fel care-l făcu pe acesta să ghicească încă o dată spărtura ascunsă sub faţadă. Şi ştiu că din dorinţa de a o ascunde cu orice preţ, Sprott nu va accepta niciodată revizuirea procesului. Totuşi trebuia să-i ofere o ultimă şansă...

— Când un deţinut a ispăşit cincisprezece ani din sentinţa de condamnare pe viaţă, nu se obişnuieşte oare ca, din considerente umanitare, să fie graţiat? întrebă el.

Sir Matthew continua să-l privească pieziş pe Paul, cu ochii lui injectaţi.

— Ministrul de interne s-a şi pronunţat în această chestiune – spuse el, pe un ton tăios.

— Dar dumneavoastră nu v-aţi spus cuvântul – replică Paul, cu un glas înăbuşit. Un cuvânt spus de dumneavoastră acolo unde trebuie ar avea o mare greutate. Un singur cuvânt... o aluzie la elementele noi care s-au ivit...

Sir Matthew clătină energic din cap, în semn că-şi declină orice răspundere, şi deschise uşa, cu mâna pe care-o ţinea la spate.

— Pleacă! spuse el, rânjind. Sau vrei să fii dat afară?

Paul îşi dădu atunci seama că totul era în zadar. Omul acesta nu va face niciodată nimic, nu va consimţi cu niciun chip să ceară graţierea condamnatului. Prizonier al trufiei sale, nimic nu conta pentru el în afară de propria-i demnitate, de propria-i situaţie, de propriile-i perspective de viitor. Era hotărât să şi le apere cu orice preţ.

La gândul acesta, Paul se simţi năpădit de o furie oarbă, deznădăjduită. Da, Castles avusese dreptate! În faţa trufiei nemărginite a acestui om, se năruiseră toate obstacolele: tatăl său, Swann şi el însuşi fuseseră nevoiţi să cedeze. Rămânea o singură soluţie. Paul se ridică anevoie în picioare – încheieturile îi înţepeniseră, picioarele parcă nu-i mai aparţineau – şi porni spre omul proţăpit lângă uşă.

— Pentru ultima oară – şopti el, aproape imperceptibil, simţind că se înăbuşe.

— Nu!

Îşi ţinea o mână în buzunar, încleştată pe revolver. Nu-i mai simţea răceala metalică: mâna lui îl încălzise, încât arma făcea parte din propriu-i trup. Cu degetul pe trăgaci, simţea forţa resortului de oţel. Nici nu trebuia să scoată revolverul din buzunar: era aţintit asupra lui Sprott, a acestui cabotin vanitos, care nu bănuia nimic; stătea acolo, cu rânjetul lui superior, fără să se uite la Paul. Acesta ajunsese la doi paşi de el şi-i vedea bărdăhanul rotunjor, de om bine hrănit. Nu-i era frică de loc. Închise ochii, iar buzele i se întredeschiseră într-un soi de extaz, ca şi cum întreaga lui fiinţă ar fi fost cuprinsă de o dorinţă fizică supremă.

Apoi deodată se simţi scuturat de un fior năprasnic şi redeveni el însuşi, redobândindu-şi, printr-un spasm dureros, raţiunea. „Nu, Dumnezeule! îşi spuse într-o străfulgerare. Au făcut din tata un asasin; să-i las să facă şi din mine un asasin?”… Degetele i se descleştară de pe armă. Deschizând ochii, îl privi buimac pe Sprott. Gâfâia de parcă ar fi alergat. Nu putea scoate o vorbă. Dar în clipa când întâlni privirea duşmănoasă a celuilalt, pe buzele lui înflori un surâs, iar faţa i se lumină într-un fel ciudat. Trecând pe lângă procuror, care-l privea uluit, ieşi repede din bibliotecă.

Ajuns afară, în noaptea înstelată şi rece, se pomeni plângând şi-şi spuse cu o voce triumfătoare:

— N-am ucis! Slavă Domnului, n-am ucis!

PARTEA A II-a

Capitolul I

Cu trei săptămâni în urmă, Lena asistase îngrozită la concedierea lui Paul de către directorul magazinului „Bonanza”; în aceeaşi seară îl vizitase acasă, iar vizita aceasta îi dăduse sentimentul reconfortant că-i făcuse lui Paul un serviciu, transmiţându-i un mesaj ce păruse să-l bucure. Dar, pe măsură ce zilele treceau, Lena avea senzaţia că viaţa i se goleşte de sens în chip ciudat, pentru că nu-l mai vedea pe Paul. La sfârşitul primei săptămâni, Harris angajase o tânără pianistă, astfel încât acordurile pianului se revărsau din nou spre bufet. Muzica era la fel de frumoasă, dar ce folos?! Lena se simţea copleşită de o jale grea. Nu mai cunoscuse o asemenea stare de deprimare din zilele nenorocirii ce-i distrusese viaţa. Spunându-i lui Paul că fusese fericită să lucreze, în urmă cu doi ani, la hotelul *County Arms*, nu minţise câtuşi de puţin. Astbury era un orăşel fermecător, vestit pentru ruinele unei străvechi abaţii, pentru numeroasele clădiri în alb-negru din epoca elizabetană şi pentru câteva morminte romane de o formă foarte interesantă. Situat pe malurile râului Trent, într-o splendidă poziţie, orăşelul primea mulţi vizitatori primăvara şi vara, iar hotelul *County Arms* era un hotel de mare clasă, condus de un fost ofiţer, pe nume Prentice, şi de nevastă-sa, şi frecventat mai ales de pescarii amatori şi de turiştii din miazăzi. Locul şi slujba îi conveneau Lenei – simţea că viitorul i-e asigurat şi că personalul hotelului o simpatizează.

În fiece sâmbătă după-amiază, când era liberă, se

ducea cu trenul la Wortley şi era o plăcere să se plimbe prin marile magazine, care gemeau de mărfuri, tulburătoare pentru o provincială ca ea. La orele cinci îşi bea ceaiul, singură, la „Lanterna Verde”, o cafenea mică pe care-o descoperise în Leonard Square. Apoi, înviorată şi plină de entuziasm, îşi lua câteva pacheţele şi se întorcea la Astbury, cu trenul de şase. De la gara Astbury până la hotel era mult de mers – peste două mile – pe un drum şerpuitor care trecea prin pădure, pe malul râului, dar Lena se deprinsese încă din copilărie să umble mult: străbătuse de atâtea ori mlaştinile din jurul orăşelului Sleescale!

Într-o seară, către sfârşitul verii, după ce-i aruncă un „noapte bună” voios controlorului de pe peron, Lena porni ca de obicei de la gară spre hotel. Luna se ascunsese după nori, drumul era învăluit într-o beznă apăsătoare şi fierbinte, dinspre pădure se auzeau foşnete, iar văzduhul răsuna de zumzetul unor gângănii nevăzute. Lena simţea o apăsare ciudată, parc-ar fi străbătut o junglă; avea senzaţia că-i pândită de ochii unor necunoscuţi. Îşi aminti că în tren văzuse o bandă de tineri scandalagii. Contrar obiceiului ei, începu să privească mereu peste umăr, speriată; ori de câte ori vreo crenguţă trosnea sub tălpile ei, grăbea pasul, plină de nervozitate, ba chiar o lua la fugă. Deodată, pe când se apropia de o cotitură a drumului, se pomeni apucată de gât de o mână ce-i astupă cu brutalitate gura, ca să nu strige. Lena se zbătu aprig, cu întreaga putere a trupului ei tânăr, dar în zadar: era atacată de cinci derbedei vânjoşi. Trântită la pământ, se izbi cu capul de un bolovan şi-şi pierdu cunoştinţa. Despre anumite fapte nici nu se poate vorbi – ele ţin de bestialitatea fiinţelor primitive, şi e mai bine să rămână în noroiul lor primar. Există însă o anumită continuitate fatidică în viaţa unui criminal, o interdependenţă a destinului şi a împrejurărilor care leagă laolaltă întâmplările petrecute, poate, la intervale de ani. Grozăvia căreia i-a căzut victimă Lena Andersen se cuvine

menţionată aici deoarece are legătură directă cu cazul Mathry şi deoarece fără această grozăvie, cazul Mathry ar fi putut rămâne pe veci nedezlegat.

Când îşi veni în fire, Lena se ridică gemând, apoi se prăbuşi, cu un obraz sfâşiat şi cu ochii umflaţi, şi, ridicându-se iarăşi, porni cu paşi poticniţi spre hotel. Scandaloasa întâmplare zgudui întreaga regiune. Se constituiră echipe care porniră în căutarea răufăcătorilor. Dar aceştia rămaseră nedescoperiţi. Erau străini, probabil niscai elemente declasate din Nottingham care invadau de obicei regiunea în perioada târgurilor de vară.

Domnul şi doamna Prentice se arătară deosebit de mărinimoşi faţă de Lena. După ce trecu primul şoc, iar ea se puse pe picioare, soţii Prentice îi propuseră să-şi ia un lung concediu plătit înainte de a-şi reîncepe slujba la hotel. Dar Lena nu putea accepta această propunere generoasă. Solicitudinea lor, privirile pe care i le aruncau pe furiş, atenţia cu care o înconjurau îi deveniseră insuportabile. Îşi dădea seama că nu mai putea rămâne la hotel. De altfel, mai exista un motiv pentru care trebuia să dispară de-acolo: descoperise, îngrozită, că era însărcinată. Nu vorbise nimănui despre asta, dar îşi purta povara cu stoicism.

Cam în perioada aceea se afla la hotel un individ pe nume Dunn, un om tăcut şi ursuz, care venea regulat la Astbury, toamna, ca să pescuiască somoni: râul era plin de somoni argintii. Dunn era pasionat şi de studiul naturii omeneşti aşa că, între două partide de pescuit infructoase, o observa pe Lena.

Deşi se lăuda cu firea lui impasibilă, o privea cu nespusă admiraţie pentru curajul ei tăcut, pentru tenacitatea cu care muncea în condiţii atât de vitrege şi, mai ales, pentru răbdarea cu care sufletul ei rănit şi mândru îndura isteria din jur. Stând pe malul apei, cu capul pleşuv sub razele soarelui, se gândea că i-ar face plăcere să scrie o carte despre fata asta, dar, din păcate, nu era scriitor şi se temea c-ar ieşi o carte proastă. Totuşi

era destul de perspicace ca să ghicească ce anume îşi dorea Lena: să fugă, să dispară fără urmă, departe de toţi cei ce o cunoşteau. În mod discret, Dunn o ajută să plece la Wortley, la o veche prietenă cu numele de Hanley, pe care-o ştia demnă de încredere.

Dunn nu era bogat şi avea de întreţinut o soţie şi câţiva copii. Totuşi se simţi obligat s-o ajute pe Lena, după ce aceasta fu uitată de toţi cei care-o copleşiseră la început cu atenţiile şi drăgălăşeniile lor.

Se îngriji ca Lena să nască în condiţii bune. Ea avu însă o naştere foarte grea, iar copilul, surdo-mut, nu trăi decât două-trei săptămâni. Lena izbuti abia peste câteva luni să se târască înapoi la locuinţa doamnei Hanley, căci se simţea zdrobită trupeşte şi sufleteşte.

Dunn nu se gândise să-i caute de lucru Lenei, dar acum, când greul trecuse, îşi spuse că ar fi bine ca fata să-şi găsească din nou un rost. Iar când ea se angajă la „Bonanza” ca bufetieră, nu-i spuse că slujba asta nu i se potriveşte. Se mulţumi să aprobe printr-o clătinare a capului. Adesea, în drum spre serviciul lui, domnul Dunn se oprea la „Bonanza” ca să bea o cafea şi ca să vadă cum îi merge protejatei sale. Sub masca obişnuitei lui detaşări, urmărea cu interes lupta pe care o dădea sufletul ei rănit şi curajos pentru a se regenera. Şi constata, amuzat, că leacul infailibil împotriva crizelor de amărăciune ce-o asaltau atât de des era munca.

Într-adevăr, acesta era antidotul folosit de Lena împotriva melancoliei ce-o copleşea. Când se întorcea acasă de la lucru, îşi punea şorţul şi se apuca în tăcere să frece şi să lustruiască parchetul, să spele perdelele, să lustruiască alămurile, încât cele două odăi străluceau.

Într-o seară se uită în jurul ei şi rămase bosumflată: nu mai era nimic de făcut, niciun firicel de praf pe care să-l şteargă. Coborî agitată scările spre apartamentul doamnei Hanley şi se apucă să facă o prăjitură. După aceea se aşeză în salonaş, iar doamna Hanley îi citi ultima scrisoare pe care-o primise de la soţul ei, Joe:

acesta plecase cu vaporul de la Tampico şi urma să sosească la Tilbury lunea viitoare. Lena asculta însă fără interes veştile trimise de mecanicul-şef.

— Ce ai, Lena? o întrebă doamna Hanley. Pari distrată. Ai muncit prea mult.

— N-am nimic – răspunse Lena, cu un zâmbet silit.

— Ba eşti palidă. Parcă nu-mi vine să te las singură. Ce păcat că Joe trebuie să rămână pe vas pentru a supraveghea reparaţiile!... I se duce şi concediul...

— O să-mi revin. Iar voi o să petreceţi de minune la Londra.

— E drept c-am visat totdeauna să merg la Londra. Iar societatea ne plăteşte hotelul timp de patru săptămâni... Totuşi vreau să-mi promiţi c-o să te îngrijeşti.

— Îţi promit... Mâine o să mă odihnesc un pic: e ziua mea liberă.

Dar ziua aceea liberă nu amelioră simţitor starea Lenei. A doua zi dimineaţa, după ce o conduse pe doamna Hanley la gară, se simţi copleşită de singurătate şi se pomeni mergând pe alt drum decât cel care-ar fi dus-o acasă. Până să prindă de veste, ajunse la Grădina Botanică.

„În definitiv, ce-ar fi să intru, dacă tot am ajuns pân-aici? îşi spuse, cam ruşinată de slăbiciunea ei. Oricum, astăzi intrarea e gratuită.”

Păşi, aşadar, pe poarta larg deschisă şi porni pe o alee, în altă direcţie decât atunci când mersese împreună cu Paul. Timp de o oră rezistă ispitei de a intra în oranjerie, dar în cele din urmă se lăsă biruită. Când ajunse aproape de portocalul zvelt pe care-l priviseră amândoi, sub bolta înaltă de sticlă, inima începu să-i bată cu putere. Îşi lipi în grabă obrazul de o ramură doldora de flori parfumate, lucioase. Când se depărtă, o lacrimă amară i se prelinse pe mână.

În noaptea aceea, pe când se dezbrăca, Lena îşi zări brusc trupul în oglinda măsuţei de toaletă – un trup pecetluit de semnele sarcinii, de cicatrice vinete pe pielea

albă...

I se făcu scârbă de ea însăşi şi-şi trase o palmă zdravănă pe obrazul sluţit la rându-i de o cicatrice.

— Proastă mai sunt! îşi şopti. N-are niciun rost... Stinse lampa şi-şi coborî pleoapele peste ochi.

Dar voinţa ei nu era destul de puternică pentru a înăbuşi sentimentul ce i se înfiripa în suflet. În cele din urmă i se supuse, ruşinată: a doua zi se duse la locuinţa lui Paul, de pe Poole Street, şi ceru să-l vadă. Doamna Coppin o privi, mijindu-şi ochii, şi-i spuse:

— A plecat.

Lena simţi că inima încetează să-i mai bată.

— Unde-a plecat? bâigui ea.

— Habar n-am. Dar poate că te va interesa să afli că poliţia a venit să întrebe de el. Am fost nevoită să-i reţin valiza, în contul chiriei...

Lena fu străfulgerată de-un gând.

— Dacă vă plătesc eu chiria, îmi daţi valiza? întrebă. Doamna Coppin rămase pe gânduri o clipă. Valiza n-avea o valoare prea mare şi nu se aştepta „să-şi scoată banii” vânzând-o. Într-o astfel de situaţie nu se pun întrebări de prisos: ocazia era prea bună ca să-i dea cu piciorul. Murmurând o încuviinţare destul de acră, se întoarse în casă, nu fără a lăsa uşa deschisă.

Lena porni cu valiza lui Paul – o valiză cafenie uzată care nu conţinea decât câteva articole de îmbrăcăminte, şi ele uzate. Ea spălă şi călcă toate cămăşile, cârpi nişte ciorapi, apoi călcă pantalonii de flanel, dându-le o dungă impecabilă. După aceea strecură câţiva şilingi într-un buzunar. Toate aceste treburi o făcură să uite de gândurile-i negre, dar când vârî lucrurile la loc în valiză, se simţi la fel ca înainte. Era din ce în ce mai convinsă că lui Paul i se întâmplase o nenorocire.

A doua zi, la „Bonanza”, află, în sfârşit, veşti despre el. Când intră în magazin, Nancy Wilson tocmai povestea cu însufleţire o întâmplare nemaipomenită. Până şi Harris se apropiase s-o asculte: era o veste extraordinară!

— Vă repet, eram aşa de uluită, că m-aş fi prăbuşit la cea mai uşoară atingere – spunea Nancy, pe un ton dramatic. Tocmai mă duceam cu logodnicul meu la cinema, când deodată l-am zărit pe dumnealui în chip de om-sandviş! La început nici nu l-am recunoscut, atât era de schimbat: slab, jigărit, îmbrăcat în zdrenţe, fără măcar un pardesiu în spinare. „Stai niţel, George, i-am zis eu logodnicului meu, am văzut pe cineva pe care-l cunosc.” Şi m-am oprit şi m-am uitat la dumnealui în timp ce defila în rând cu ăilalţi oameni-sandviş. Da, era chiar Paul. Deodată m-a zărit şi el, şi-a întors faţa, apoi a dispărut.

Lena simţi că i se moaie picioarele.

— Trebuia să-l fi văzut! exclamă Nancy, dându-şi ochii peste cap. A decăzut rău de tot!

— Ştiam eu că-i un terchea-berchea – spuse Harris, cu un aer superior, încheind discuţia. Poliţia mă informase. Haideţi acum, înapoi la locurile voastre!

Abia atunci simţi Lena că ultimul zăgaz i se năruie. Îşi dădea seama că face o prostie, că se nenoroceşte, dar n-avea încotro. Din clipa aceea începu să-l caute pe Paul făţiş. În fiece dimineaţă, când se ducea la servici, şi în fiece seară, când se întorcea, mergea pe străzi lăturalnice, prin cartierele cele mai sărace, cu ochii în patru: doar-doar îi va zări silueta prăbuşită. În orele libere stătea la pândă în jurul gării de pe Leonard Street, apoi cercetă şi celelalte gări. Dar degeaba. Eforturile ei rămâneau zadarnice, iar zilele şi nopţile îi erau pline de amărăciune.

Capitolul II

Ieşind din casa procurorului, Paul merse orbeşte pe străzile tăcute, în noaptea rece şi senină, bântuită de un vânt tăios. Era stăpânit de un singur gând. Când ajunse la canal, îşi scoase revolverul din buzunar şi-l azvârlî în apa unsuroasă. Răsuflă uşurat când auzi clipocitul apei. Încremenit, privi cercurile întunecate ce se depărtau sub razele lunii. Abia când ultima unduire dispăru, se urni şi el din loc. Orologiul clopotniţei din Ware Place tocmai vestea orele unsprezece.

Bătăile grele îl făcură să-şi vină în fire şi, deodată, în vălmăşagul gândurilor şi-n imensa oboseală ce-l copleşea, îşi dădu seama că nu mai are niciun ban în buzunar. Se opri locului, întrebându-se unde şi-ar putea petrece noaptea. Nu-i rămânea decât o posibilitate: să facă ceea ce lui Jerry şi celorlalţi colegi din dormitorul comun le era groază să facă: adică, să doarmă sub cerul liber. Exista în oraş un loc numit „Bolţile”, singurul, în afară de cimitir, unde, în virtutea unei legi nescrise, oamenii fără căpătâi se puteau „culca” nestingheriţi. Paul porni într-acolo cu paşi domoli, simţind că ultimul vestigiu de „respectabilitate” i se năruie. Decăzuse, desigur, pe treapta cea mai de jos.

„Bolţile” nu erau prea departe de canal: două hăuri negre, sub arcada podului de cale ferată, peste care treceau trenurile din Midland. Când ajunse acolo, găsi numeroşi alţi nenorociţi care se şi instalaseră să doarmă. Ridicându-şi gulerul hainei, se aşeză printre umbrele rebegite, cu spatele rezemat de un stâlp de fier şi cu

mâinile vârâte în buzunare. Era un ger năprasnic. Încercând să-şi stăpânească tremurul, Paul aţipea din când în când. Zorile veniră, cenuşii şi tulburi, o dată cu duduitul unui tren care trecea pe pod. Îngheţat, Paul se ridică anevoie în picioare şi porni şontâc-şontâc. Îi chiorăiau maţele de foame, dar el n-avea bani nici măcar pentru o chiflă. Instinctiv, se îndreptă spre Agenţia de publicitate, dar, ajuns acolo, găsi poarta închisă, aşa că porni spre gara de pe Leonard Street. Rămase toată ziua în aşteptare, la ieşirile gării, înfruntând înjurăturile hamalilor, şi în cele din urmă izbuti să câştige nouă pence. Nu i-ar fi ajuns pentru o masă şi pentru plata chiriei unui pat. Intră într-o cafenea din apropierea gării şi comandă o porţie de cârnaţi cu pireu de cartofi: o mâncare atât de greţoasă, încât simţi că-i rămâne în gât. Apoi se întoarse târâş la „Bolţi”.

A doua zi dimineaţă începu să plouă tare. Pe o asemenea ploaie nu putea face nimic la gară, aşa că porni pe străzi, în căutarea unui adăpost. Se simţea zdrobit de oboseală, dar era cu neputinţă să găsească în acest mare oraş un loc unde să se aşeze fără să plătească. În cele din urmă intră într-o sală de biliard şi acolo, în încăperea învăluită în fum de ţigară, luminată de lămpi cu abajur verde, găsi un refugiu vremelnic: după ce asistă, apatic, la câteva partide de biliard, fu poftit de patron să plece.

Ajuns din nou în stradă, porni iar la drum, fără nicio ţintă: era singurul lucru pe care-l putea face. Târziu în după-amiaza acelei zile se pomeni la marginea unui canal lateral – o gârlă neagră şi puturoasă, străjuită de fabrici şi de cuptoare de olărie. Un om de pe şlep îi strigă să apuce parâma şi s-o lege de mal, în timp ce şlepul străbătea o ecluză manevrată manual. Pe şlep se afla o femeie în vârstă care prăjea nişte slănină cu ouă pe o sobiţă. Ghicind pesemne starea lui Paul, îi întinse un sandviş cu slănină prăjită înainte ca şlepul să se depărteze.

Această dovadă de bunătate, precum şi privirea

compătimitoare pe care i-o arunca femeia îl tulburară pe Paul, încât simţi brusc dorinţa să părăsească totul şi să se întoarcă acasă, la o viaţă normală. Dar alungă numaidecât acest gând. Nu, nu va abandona lupta. Murat de ploaie, porni înapoi spre oraş şi spre „Bolţi”.

Începu pentru el o perioadă de suferinţă cumplită; din când în când, dându-şi seama de starea lui, era cuprins de deznădejde – nu-i venea să creadă că decăzuse în aşa hal. În unele zile nu punea nimic în gură. Se pomenea rătăcind năuc pe străzi, fără să-şi amintească nimic. Umbla ca într-un coşmar, uitând cine era; iar când îşi aducea aminte, simţea dorinţa absurdă de a-i acosta pe trecători şi de a le explica cine este. Alteori, oamenii care treceau pe lângă el îi apăreau ca nişte umbre informe; izbindu-se de câte una dintre ele, murmura o scuză stupidă. În tot acest timp era obsedat de gândul că-i urmărit, iar faţa sergentului Jupp răsărea mereu dintre umbre, duşmănoasă şi impasibilă, într-o pândă al cărei sfârşit era inevitabil. Paul se întreba vag de ce nu e arestat. Hainele de pe el erau murdare, pantofii scâlciaţi, obrajii nebărbieriţi. Părul i se revărsa peste guler, ochii nu mai aveau nicio expresie. Buimăcit, se întreba dacă un om poate să moară de foame în acest mare şi prosper oraş.

Rămânea, desigur, caritatea publică, iar Paul recurse la ea, în cele din urmă: era prea zdrobit ca să mai fie mândru. Într-o seară se târî spre marginea de răsărit a Pieţei Grânelor. Acolo, într-un mic spaţiu triunghiular limitat de două linii de tramvai, se vedea un fel de rulotă, cu un oblon şi cu un horn subţire; în jurul ei se strânsese o mulţime de sărăntoci. La orele cinci, oblonul fu lăsat în jos, formând un fel de tejghea şi dezvăluind interiorul unei bucătării moderne. O femeie încinsă c-un şorţ alb stătea înapoia tejghelei şi întindea fiecăruia dintre cei ce se apropiau câte o strachină cu supă şi câte o bucată de pâine muiată în sos. Când îi veni şi lui Paul rândul, îşi primi raţia, iar supa fierbinte îi aprinse din nou sângele în

vine. Mâncă şi pâinea muiată în zeamă, apoi se depărtă în tăcere.

Această cantină gratuită deveni un punct fix, un fel de focar al existenţei sale, al luptei obscure şi aprige pe care-o dădea pentru a supravieţui. În fiece seară, pe vreme bună sau pe vreme rea, se alătura şirului de sărăntoci. Nimeni nu scotea o vorbă, toţi aşteptau în tăcere. Iar după ce-şi primeau porţia, se mistuiau în beznă, tot în tăcere.

Peste vreo săptămână, în seara zilei de miercuri, lângă femeia în şorţ alb veni un bărbat de vreo cincizeci de ani, înalt şi drept, îmbrăcat în negru, ca un preot, şi cu nişte ochi întunecaţi, dar blajini şi surâzători. Paul îl recunoscu numaidecât: era Enoch Oswald. Când acesta îşi scoase pălăria neagră cu boruri largi, părul său argintiu luci în lumina lămpii de gaz, dezvăluind identitatea faimosului „rege de argint”, cum fusese poreclit, din pricina părului său, patronul cantinei, de către nenorociţii beneficiari ai milei sale.

Cu capul descoperit şi cu surâsul acela prietenos pe buze, Oswald porni prin faţa şirului de oameni, oprindu-se o clipă înaintea fiecăruia fără să-l privească şi fără să scoată o vorbă, dar vârându-i în palmă câte un şiling nou-nouţ. Când Oswald se opri în faţa lui, Paul îşi plecă ruşinat capul, copleşit de recunoştinţă; dar în curând un alt sentiment puse stăpânire pe el – dorinţa deznădăjduită de a obţine sprijinul acestui om generos, care, în marea lui bunătate faţă de semenii săi în nevoie, nu putea să-i refuze ajutorul. Trădat de Castles, împotmolit în nisipurile mişcătoare ale ticăloşiei omeneşti, hărţuit şi pierdut, avea nevoie de un astfel de ajutor.

Dorinţa de a vorbi, de a se destăinui, de a-şi da în vileag identitatea şi starea deveni irezistibilă. Nu putea lăsa să-i scape o asemenea ocazie rară. Ajunsese să se convingă, la capătul multor ceasuri de frământare dureroasă, că misterul crimei nu putea fi dezlegat decât prin Louisa Burt. Era sigur că Louisa ştia. Iar Louisa era

accesibilă, vie şi reală, restul nu era decât o umbră, pierdută în negura trecutului. Iar aici, în faţa lui, se afla omul care, mai mult decât oricare altul, o putea sili pe nenorocita aceea să vorbească, pentru că avea şi rangul, şi puterea necesară. Întâlnirea cu acest om avea, de bună seamă, ceva providenţial şi predestinat.

Paul fu cuprins de un fel de ameţeală. În starea lui de slăbiciune, un asemenea prilej picat din cer era prea mult pentru el. Simţi că i se pune un nod în gât, cuvintele îi muriră pe buze şi nici măcar nu putu deschide gura. Când îşi reveni, binefăcătorul său dispăruse. Paul se ocărî aprig pentru slăbiciunea lui. Nu îndrăznea să se ducă la locuinţa lui Oswald; află însă de la femeia cu şorţul alb că „patronul” vizita cantina în fiece miercuri după-amiază, aşa că ocazia avea să se repete săptămâna viitoare. Banul de argint din palma lui era ca un talisman.

Zilele următoare trecură foarte greu. Spre sfârşitul acelei săptămâni, vremea se răci. Neguri dese urcau dinspre smârcuri, cotropind oraşul. În lumina cenuşie a asfinţitului, aerul plin de funingine era încărcat cu aburi de pucioasă. Paul începu să tuşească. În pauzele dintre accesele de tuse îşi spunea că n-o mai putea duce mult aşa. Veni, în sfârşit, şi miercurea mult aşteptată. Plin de speranţă, Paul se duse devreme în Piaţa Grânelor şi-şi ocupă locul printre primii. Începu să se întunece. Lămpile de gaz fură aprinse, cantina se deschise. Deodată, în timp ce aştepta în rând cu ceilalţi, Paul simţi alături de el prezenţa cuiva. Nu era însă „regele de argint”. Ridicând capul, o recunoscu pe Lena Andersen.

Capitolul III

Da, Lena stătea alături de el, dar Paul se schimbase atât de mult, încât ea se simţi copleşită de o emoţie puternică.

— Ia te uită, Paul, tu erai? exclamă fata, cu prefăcută mirare, ca şi cum ar fi venit acolo din întâmplare.

Foarte palid, el îşi feri ochii şi nu răspunse.

— Ce surpriză! continuă Lena. Ce-ar fi să facem câţiva paşi împreună?

— Trebuie să aştept aici – răspunse el după o pauză.

— De ce?

Paul ştia că ea nu-l va înţelege, aşa că-i spuse ţâfnos:

— Pentru că aici e locul unde cinez. Dacă-mi pierd rândul, rămân flămând.

— Tocmai mă întorceam acasă – zise Lena, tulburată de mărturisirea lui atât de brutală. Vino să iei masa cu mine.

El îşi întoarse spre Lena ochii trişti şi citi pe faţa ei o solicitudine care-i spori suferinţa morală.

— N-are rost să te-ocupi de mine – murmură.

Ea continua să-l privească, stăruitor:

— Hai, Paul... Vino, te rog!

Paul şovăia: pe de o parte, era hotărât să-l aştepte pe „regele de argint”, iar pe de alta era prea slab ca să se împotrivească ispitei de a merge cu Lena. În cele din urmă spuse, privindu-şi pantalonii rupţi şi ghetele scâlciate:

— Nu pot merge cu tine pe stradă în halul în care sunt. Lasă-mă acum... Vreau să mai stau aici o jumătate de ceas. O să vin la tine după aceea.

— Îmi făgăduieşti? îl întrebă ea, pe nerăsuflate.

Paul dădu din cap. Lena îl mai privi o clipă, neliniştită, apoi se depărtă încet.

Paul n-o urmări cu privirea, dar această întâlnire neaşteptată, într-o mare de feţe străine şi anonime, aprinsese în sufletul lui speranţa că lucrurile vor sfârşi, poate, prin a se îndrepta.

Începu să plouă – o ploaie nemiloasă, piezişă, specifică iernii engleze. Paul îşi ridică maşinal gulerul hainei şi, cum împărţirea supei şi pâinii începuse, se lăsă purtat înainte, încet, în rând cu ceilalţi. Era nerăbdător să-l vadă apărând pe Enoch Oswald.

În seara aceea însă „regele de argint” întârzia să se arate. Când Paul ajunse la ghişeu, îi spuse cantinierei, aruncând o privire neliniştită în jur:

— Patronul întârzie astăzi.

— Nu vine decât mâine – îi răspunse femeia, punându-i în faţă o tavă încărcată cu castroane. Următorul.

Paul încercă o deziluzie amară. Aşteptase cu atâta ardoare această întâlnire, încât acum însăşi ideea unei mici amânări i se părea insuportabilă. Cei ce se înghesuiau îndărătul lui îl siliră să meargă înainte. Fără să-şi ia pâinea şi castronul de supă, se depărtă cu paşi domoli pe trotuarul ud, aruncând o privire năucă spre orologiul din piaţă. Lena însă nu plecase acasă, ci rămăsese pe trotuarul de peste drum; la colţul străzii îl ajunse din urmă şi-i spuse:

— Vino, Paul!

— În principiu, adică din punctul de vedere al logicii pure... Nu, nu ştiu ce să zic... – bâigui el.

De data asta, Lena era alarmată de-a binelea. Lăsând la o parte orice ezitare, îl apucă de braţ. Paul se lăsă condus. Nu scoase un cuvânt până-n Ware Place, dar din când în când ea îi vedea buzele mişcându-se, ca şi cum ar fi vorbit singur. O dată sau de două ori aruncă o privire peste umăr.

Când ajunseră la locuinţa ei şi începură să urce scările,

Lena era foarte palidă, dar îşi regăsise fermitatea. Pe palier, în faţa micului său apartament, se întoarse spre Paul şi-i spuse:

— Peste câteva minute o să mâncăm, dar mai întâi trebuie să te schimbi.

Deşi tremura în sinea ei, avea o expresie hotărâtă. Îi arătă baia, apoi, deschizând robinetul de apă caldă, îi dădu un săpun şi un prosop, precum şi propriul lui aparat de ras şi un rând de haine. Paul se uită cu o fixitate stranie la hainele astea curate:

— Ale cui sunt?

— Ale tale – îi răspunse ea precipitat. Hai, nu mai pune întrebări, pregăteşte-te pentru masă.

În timp ce el îşi făcea toaleta, Lena aprinse focul în salon, apoi se duse în bucătărie, puse două cratiţe pe sobă şi aşternu repede masa. Când el ieşi din baie, îmbrăcat în pantalonii de flanel şi cu o cămaşă descheiată la gât, Lena isprăvise cu pregătirile. Punându-i dinainte un scaun, îl pofti să se aşeze la masă şi-i întinse apoi un castron cu supă. Paul îl luă cu amândouă mâinile, înainte de a observa lingura de lângă el. Vârî lingura în supă şi o duse la gură, cu degetele tremurânde. După ce goli castronul, primi o farfurie cu friptură. O mâncă în tăcere şi cu un aer atât de absent, încât nici nu observă că Lena îl privea ţintă. Slăbise mult, dar cel mai cumplit era aspectul împietrit al feţei sale cadaverice. Când, în sfârşit, termină de mâncat, Paul scoase un suspin şi-şi înălţă privirea.

— N-am mai mâncat aşa bine de săptămâni de zile – rosti el în şoaptă.

— Te simţi mai bine? îl întrebă ea, ridicându-se în picioare ca să-şi ascundă lacrimile ce-i scăldau ochii.

— Mult mai bine – spuse el şi se sculă de pe scaun, vrând să plece: părea obsedat de ideea că nu poate rămâne nicăieri.

Lena îi întoarse însă brusc scaunul spre focul din cămin. Când pricepu că scaunul îi era destinat, Paul se aşeză, cu

mâinile împreunate şi cu ochii aţintiţi asupra flăcărilor jucăuşe. Din când în când arunca în jur o privire speriată şi uluită, ca şi cum ar fi fost surprins de confortul şi de ineditul acestei încăperi.

Fără a-l slăbi din ochi, Lena strânse masa. În lipsa gazdei, situaţia ei era destul de penibilă, dar era hotărâtă să nu se dea înapoi de la nimic. După ce spălă vasele, ieşi fără zgomot. Peste vreo zece minute, când se întoarse, îl găsi pe Paul în acelaşi loc, zgâindu-se la focul din cămin. Dându-şi seama de prezenţa Lenei, el tresări şi sări în picioare.

— E timpul să plec...

— Unde?

— Înapoi la hotelul meu.

— Şi unde e hotelul acela?

Paul încercă să surâdă, dar muşchii feţei nu-l ascultară. Umerii i se lăsară, o dată cu capul.

— Sub „Bolţi”, dacă vrei să ştii. Trebuie să ajungi devreme acolo, ca să găseşti un loc ca lumea... Şi, izbucnind într-un râs isteric, adăugă: Altfel, rămân în ploaie şi mă udă leoarcă.

— Nu, n-ai să pleci – îi spuse Lena.

— Ba trebuie! exclamă el, foarte agitat. Nu pricepi? Nu pot umbla pe străzi toată noaptea. Dă-mi te rog haina. Unde să dorm, dacă nu-mi găsesc loc acolo?

— Aici – răspunse Lena. Aici o să dormi. Poţi ocupa camera de oaspeţi a doamnei Hanley. Cu cât o să adormi mai repede, cu-atât mai bine.

Şi zicând acestea, îl conduse pe palier şi deschise o uşă spre o cameră pe care o şi pregătise între timp pentru el. Perdelele roşii erau trase, lampa era aprinsă, focul strălucea în cămin, cuvertura de pe pat fusese dată la o parte. Paul se frecă la ochi cu dosul palmei, ca şi cum nu-i venea să creadă în realitatea acestei încăperi confortabile.

— După cină, un pat... – bâigui el, uluit. Cum aş putea vreodată să-ţi...

— Taci, Paul – şopti Lena, cu tremur în glas. Du-te de te culcă şi dormi.

— Da – încuviinţă el. O să dorm...

Deodată, cum stăteau acolo, o rafală de vânt izbi în geamuri, împroşcându-le cu stropi de ploaie. Paul se simţi scuturat de un fior. Ferindu-şi faţa, pentru ca Lena să nu-i observe tremurul, intră în cameră şi închise uşa în urma lui.

Capitolul IV

Se lumina de ziuă când Paul se trezi. Mai rămase în pat câteva minute, ca să-şi vină în fire; apoi, auzind zgomote în odaia de alături, se dădu jos din pat, se îmbrăcă repede şi se duse în bucătărie. Lena era acolo – tocmai pregătea micul dejun. Văzându-l, roşi toată. Nu închisese ochii toată noaptea, gândindu-se la Paul, care se afla acum atât de aproape, şi dojenindu-se în acelaşi timp pentru libertatea pe care şi-o luase în absenţa gazdei. Dar, oricât de penibilă ar fi fost situaţia, instinctul îi poruncea să-l ţină pe Paul cu orice preţ aici, departe de vălmăşagul oraşului, cel puţin până la întoarcerea doamnei Hanley. Îi turnă ceafea în ceaşcă, îi oferi un ou fiert şi pâine prăjită şi-l privi apoi în timp ce mânca. Paul nu prea era vorbăreţ, iar ea socoti că-i mai înţelept să tacă la rându-i. În cele din urmă, după ce-şi sfârşi ea însăşi micul dejun, plecă spre magazinul „Bonanza”, fără să-i mai spună nimic, ca şi cum ar fi fost de la sine înţeles că Paul trebuia să rămână.

După plecarea Lenei, Paul se întoarse în camera lui şi rămase acolo, copleşit de o imensă oboseală, aproape toată dimineaţa. După toate chinurile îndurate, acest adăpost, în care avea sentimentul reconfortant al unei securităţi vremelnice, îi oferea prilejul de a reflecta. Eliberat de mizeria „Bolţilor”, bine îmbrăcat şi hrănit, simţea că-şi recapătă curajul şi că începe să judece mai lucid. În cele din urmă se hotărî să-l viziteze pe Oswald la locuinţa acestuia.

La orele patru ieşi din apartamentul Lenei. Până la

Brimlock Hill era mult de mers, aşa că fu nevoit să se oprească de câteva ori şi să se aşeze pe-o bancă din Parc. Cam peste un ceas ajunse, în sfârşit, în acel cartier pe care-l evitase atâta vreme.

Deodată, în clipa când se pregătea să traverseze spre aleea principală, văzu la colţul străzii un individ care se zgâia la el, plin de curiozitate; apoi, făcând cale întoarsă, individul îl acostă. Era Jack, chelnerul de la „Stejarul regal”.

— Dumneata erai?! exclamă acesta, oarecum mirat. Am ceva pentru dumneata. Şi scoţând din buzunar un portofel jerpelit, începu să caute în timp ce Paul aştepta apatic. A, am găsit – spuse Jack. Îl port cu mine de două săptămâni încoace. Louisa Burt m-a rugat să ţi-l dau.

Paul îşi aţinti privirea asupra plicului murdar pe care i-l întindea chelnerul şi simţi că inima îi bate mai tare. Jack se uita la el cu o curiozitate vie:

— Nu prea te-ai mai arătat în ultima vreme.

— Aşa e – răspunse Paul.

— Necazuri?

— Nu, n-am nimic – spuse Paul.

Vorbea maşinal, cu ochii aţintiţi asupra plicului. O presimţire stranie i se cuibărise în suflet.

— Ei, acum trebuie s-o şterg – zise chelnerul după o clipă de tăcere. Toate bune!

Şi aruncându-i o ultimă privire iscoditoare lui Paul, dădu din umeri şi se depărtă. Paul rămase nemişcat în lumina tulbure a asfinţitului. Trecându-şi limba peste buzele livide şi uscate, alergă spre felinarul cel mai apropiat şi rupse plicul, pe care-l ţinea strâns în mână. La lumina pâlpâitoare a felinarului, citi cele ce urmează:

Drăguţul meu domn,

Ţinând seama de felul cum te purtaşi cu mine şi ştiind cine eşti, vreau să te înştiinţez că mă mărit, cu cununie religioasă, şi că nu mai am trebuinţă de atenţiile şi de promisiunile mătăluţă. Domnul Oswald a aranjat ca eu şi

soţul meu să plecăm în Noua Zeelandă luna viitoare, aşa cum a făcut şi pentru amicul meu Ed Collins, care-a fost aici înaintea mea şi pe care sper să-l revăd acolo. Precum vezi, o să duc o viaţă de lues într-o ţară nouă, şi aş vrea ca vestea asta să-ţi rămână-n gât.

A dumitale, LOUISA BURT.

P.S. Nu m-ai păcălit nicio clipă. Îţi plâng de milă.

Paul rămase dezamăgit. Scrisoarea nu-i aducea nimic nou. Şi totuşi, în mintea lui se stârneau gânduri stranii, aidoma negurii deasupra unei bălţi stătute. Parc-ar fi plutit pe tărâmul ceţos dintre iluzie şi realitate. Avea senzaţia că strada se învârteşte cu el. Capul îi vâjâia. Apoi, o rază de lumină sfâşie ceaţa, ca şi cum mintea lui, adormită în ultimele săptămâni, şi-ar fi redobândit în somn puterile. Cu un braţ întins spre felinar, reciti scrisoarea aceea stupidă şi sfidătoare, plină de vanitate ofuscată. Din ea se desprindea, teribilă, de o semnificaţie vitală scrisă parcă cu litere de foc, o frază: amicul meu Ed Collins, care-a fost aici înaintea mea... Ochii lui Paul străluceau, iar inima îi bătea să se spargă, deşi faţa îi rămăsese rigidă. Ţinând în mână scrisoarea, se rezemă de felinar, ca şi cum ar fi fost gata să cadă, strivit de o povară prea grea. Cum de nu se gândise la asta mai înainte? Deşi capul continua să-i vâjâie, se silea să-şi recapete calmul, să-şi adune gândurile.

Louisa Burt se afla în serviciu la Oswald de doisprezece ani – faptul acesta era, în sine, puţin important, dar devenea excepţional din clipa când îl lega de faptul că Edward Collins fusese şi el în slujba domnului Oswald. Cum se face că aceştia doi, care fuseseră principalii martori în procesul Mathry, găsiseră de lucru la familia Oswald? Filantropia ar fi putut să fie o explicaţie, desigur. Dar ce generozitate ciudată îl însufleţea pe acest stăpân, dictându-i, ca pe o supremă solicitudine, să-şi trimită tocmai la capătul lumii slugile, după ce, tot prin grija lui,

se căsătoriseră?

Paul simţi că nervii îi zvâcnesc şi avu deodată în faţa ochilor imaginea lui Oswald: puternic, masiv, cu capul falnic lăsat pe umerii aceia musculoşi, cu ochii negri strălucind binevoitori sub sprâncenele-i argintii. Să fi fost oare implicat şi el, într-un fel sau altul, în tragedia tatălui său?

Mintea lui Paul îşi întindea tentaculele, cuprinsă de o neobişnuită efervescenţă. Fără să-şi dea seama de ce, în acest moment întreaga lui conştiinţă era dominată de o amintire extraordinară – sunetul vocii omului care, în seara aceea de viscol, vorbise cu Albert Prusty pe palierul întunecos, vocea proprietarului casei de pe Ushaw Terrace.

Ca un fulger în noapte, o nouă bănuială se înfiripă în mintea lui Paul. Din ce în ce mai aţâţat, îşi spuse că, fiind joi – ziua când tutungiul închidea mai devreme – domnul Prusty cu siguranţă era acasă. Încă nu bătuse de cinci. Paul îşi îndreptă umerii şi porni repede prin ploaie.

Capitolul V

Peste douăzeci de minute bătea cu putere la uşa apartamentului de la etajul al doilea al casei cu numărul 52 de pe Ushaw Terrace. Trebui să aştepte mult până să se deschidă ochiul de pisică, prin care se auzi atunci glasul lui Prusty:

— Cine e? Nu văd.

Paul îşi apropie obrazul de deschizătură.

— Am o criză de astmă – rosti tutungiul, cu un glas plângăreţ. Tocmai mă duceam la culcare. Vino mâine.

— Nu, nu... Trebuie să vă văd numaidecât... Trebuie neapărat...

În cele din urmă, bombănind, Prusty deschise uşa şi-l lăsă să intre în vestibulul încins, unde mirosea a pulbere de stramoniu arsă. Îmbrăcat în pantaloni şi cămaşă, tutungiul gâfâia spasmodic, cu faţa congestionată de o vizibilă furie.

— Ce naiba vrei? îl întrebă pe Paul.

— N-o să vă reţin mai mult de-un minut – îi răspunse acesta. Voiam doar să vă întreb... (gura i se uscase de tot)... Cine e proprietarul acestei case?

Prusty aproape că-şi pierdu răsuflarea de uimire:

— Păi doar m-ai auzit vorbind cu el în după-amiaza aceea... E domnul Enoch Oswald.

Paul simţi că i se moaie picioarele şi trebui să se rezeme de perete ca să nu cadă.

— Nu ştiam că era domnul Oswald – bâigui el.

— Ei bine, el era... şi mai este. Toată strada Ushaw Terrace îi aparţine: a moştenit-o de la taică-său. E unul

dintre cei mai mari proprietari din Wortley. Şi unul dintre cei mai cumsecade. Nu mi-a mărit chiria de zece ani încoace. Ba a suportat toate cheltuielile de întreţinere a apartamentului.

— Dar apartamentul de deasupra? întrebă Paul, cu o voce gâtuită. Şi pe acela l-a întreţinut?

— Sigur că da – răspunse Prusty. Omul acesta e plin de respect şi de bun simţ. Ce te-a apucat?

— Nu ştiu. Mai aveţi încă cheia?

— Da, o am. Dar am şi astmă. Te rog să pleci. Nu mai pot sta aici în cămaşă.

Şi-l împinse pe Paul spre uşă.

— Staţi puţin – zise acesta. Ţineţi minte că mi-aţi promis c-o să-mi arătaţi apartamentul de deasupra? Ei bine, daţi-mi cheia.

Pe faţa lui Prusty se citea o nesfârşită plictiseală. Era cât pe ce să-l refuze, dar, nevrând să-şi calce cuvântul şi dorind mai ales să scape de Paul, se duse repede în bucătărie şi se întoarse cu cheia.

— Poftim! îi spuse el, tăios. Şi acum, lasă-mă-n pace!

Şi trânti uşa în urma lui.

Ajuns pe palier, Paul îl auzi cum trage zăvorul. Ochii lui sfredeleau întunericul ce învăluia scările care duceau spre apartamentul de deasupra. Dar când puse piciorul pe prima treaptă, fu străfulgerat de o idee ce i se păru mult mai bună. „Încă nu” – îşi spuse, după ce reflectă o clipă; apoi vârî cheia în buzunar şi coborî în grabă scările. Ajuns afară, îşi ridică gulerul ca să se ferească de vântul rece şi porni cu paşi grăbiţi. În mintea lui se înfiripase o bănuială îngrozitoare. În momentele lui de linişte, ar fi alungat-o ca pe-o idee nebunească. Acum însă era atât de agitat, încât ideea asta, răsărită din senin, devenea tot mai imperioasă, până ce puse stăpânire pe el, înăbuşindu-l. Enoch Oswald era proprietarul apartamentului în care locuise Mona Spurling. De bună seamă c-o vedea cel puţin o dată pe lună, când venea să-şi încaseze chiria, căci îşi conducea personal afacerile. Şi chiar dac-ar fi

venit mai des la ea, cine s-ar fi mirat de vizitele lui? Era proprietarul casei, un personaj care trece la fel de neobservat ca şi poştaşul sau comisionarul băcăniei. Dacă Mona Spurling ar fi fost metresa lui, cine ar fi putut bănui? Iar dacă el ar fi ucis-o...

Paul se simţi scuturat de un fior. Era, poate, un gând nebunesc, dar nu-l putea alunga din mintea lui, care continua să lege laolaltă, verigă cu verigă, într-un lanţ absurd, faptele bizare ale acestui bogătaş. Până şi acţiunile lui filantropice i se păreau acum o mască sau cel mult o formă de ispăşire dictată de un ireductibil sentiment de vinovăţie. Alergând, Paul ajunse în centrul oraşului şi intră, cu răsuflarea tăiată, în Biblioteca Municipală „Leonard”, în sala întunecoasă a fişierului, unde, cu câteva luni în urmă, îşi începuse pe dibuite primele cercetări. Mark Boulia nu mai era acolo. În locul lui, găsi la ghişeu o femeie tânără, care-l servi cu amabilitate, răspunzând prompt la cererile lui presante. Aducându-i cărţile cerute, îi arătă o masă ceva mai retrasă, unde Paul se apucă numaidecât de lucru, cu o râvnă febrilă. În primul dintre volumele cerute, un Who’s Who obişnuit, nu găsi decât o notiţă scurtă, referitoare la familia, titlurile oficiale şi actuala adresă a lui Enoch Oswald. Alte două volume conţineau informaţii la fel de succinte şi la fel de nefolositoare pentru el. Al patrulea cuprindea doar un lung pomelnic al instituţiilor filantropice sprijinite de familia Oswald. Abia într-o publicaţie locală, o broşură ieftină tipărită de o imprimerie din Wortley, cu titlul „Wortley şi notabilităţile sale”, Paul avu satisfacţia să găsească o biografie amănunţită a celui mai mare filantrop al oraşului. Cu viteza fulgerului, privirea lui parcurse notiţa, sărind peste frazele convenţionale şi elogiile de circumstanţă:

„Enoch Oswald, născut la 13 noiembrie 1885, unicul fiu al lui Saul Oswald şi Martha Cleghorn... A studiat la liceul din Wortley şi la Universitatea din Nottingham... Pregătindu-se pentru profesiunea de medic, a abandonat

studiile din cauză de boală, după doi ani de practică la Spitalul St. Mary...”.

Vederea i se tulbură la lectura acestui ultim paragraf. Abia respirând, citi mai departe:

„După aceea a preluat afacerile tatălui său... O firmă veche şi prosperă... Proprietar a numeroase imobile din Eldon... Atitudine exemplară... Pornind de la treapta cea mai de jos... s-a ocupat personal de încasarea chiriilor... În ciuda sănătăţii sale şubrede, tânărul Oswald nu e un papă-lapte... manifestă un interes activ pentru sporturile în aer liber... mai ales ciclismul... Timp de câteva luni a fost membru activ la Clubul Lăcustelor, care a funcţionat vremelnic...”.

Paul simţi că i se împăienjenesc ochii şi că nu mai poate citi rândurile prost tipărite şi strâmbe ale pomelnicului. Copleşit, se lăsă pe spătarul scaunului. În vălmăşagul gândurilor sumbre ce-i asaltau mintea, prinse contur o hotărâre de neclintit. Ştia ce trebuie să facă. Nu mai era vreme de pierdut, nu mai putea să şovăie sau să amâne. Clocotind din nou de energie, împinse cu zgomot scaunul şi, lăsând cărţile vraişte pe masă, ieşi repede din sala de lectură.

Peste zece minute intră în casa din Ware Place şi, urcând scările, se opri la uşa doamnei Hanley. Îi deschise chiar Lena. Cu un glas care-o uimi, îi spuse precipitat:

— Lena, am nevoie de ajutorul tău... acum, imediat...

Capitolul VI

Stând în vestibul, fără să se sinchisească de întrebările ei şi de privirile neliniştite pe care i le arunca, îi expuse amănunţit planul lui. Vorbea atât de încâlcit şi avea o expresie atât de nefirească, încât Lena se întrebă o clipă dacă Paul nu-şi ieşise din minţi. Deşi cererile lui i se păreau absurde şi o nelinişteau, simţea în el o hotărâre atât de neînduplecată, încât nu-i putea rezista. Merse în bucătărie şi-i aduse de-acolo o cutie de carton, hârtie de ambalaj, sfoară şi puţină ceară de sigiliu. Intră apoi în camera ei şi-i aduse un carnet vechi, dar nefolosit.

În vestibulul întunecos, Paul se puse metodic pe treabă, sub privirile Lenei. Întâi înveli cutia în hârtia de ambalaj cafenie, apoi o legă cu sfoară şi o sigilă cu ceară roşie. După aceea rupse din carnet o foaie albă şi scrise pe ea vreo şase rânduri de adrese şi nume.

— Ce faci acolo, Paul? îl întrebă Lena.

Paul şovăi să-i spună, încredinţat, poate, că ideea lui este prea fantastică. Dar era prea târziu ca să mai dea înapoi, aşa că se hotărî să-şi pună în aplicare planul. Trebuia doar să mai descopere ceva... un singur lucru.

— O să-ţi explic mai târziu, acum trebuie să ieşim – îi spuse.

Ea îl urmă, şovăitoare, neştiind dacă să-l asculte sau nu. Îşi spunea că poate, totuşi, în aceste pregătiri bizare, aproape absurde, se ascunde ceva important.

— Fii pe pace, e o treabă simplă – o linişti Paul.

— Simplă sau complicată, o s-o fac.

Paul o privi lung şi-i spuse în şoaptă ce trebuia să facă.

— Ai înţeles?

— Cred că da, Paul – răspunse ea, cu tremur în glas. Dar... în pachet nu-i nimic.

— Nimic, şi în acelaşi timp totul – rosti el, cu o căutătură ciudată şi, privind spre orologiul din vestibul, văzu că mai erau doar câteva minute până la nouă. Hai să mergem. Eşti gata? Toată povestea n-o să dureze mai mult de-o jumătate de ceas.

Ieşiră împreună şi merseră în tăcere pe Ware Street, în direcţia Pasajului, cotiră la dreapta pe Şoseaua Nordului, apoi intrară pe o străduţă îngustă, numită Aleea ţesătorilor. La capătul acesteia Paul se opri, căutând din ochi triunghiul larg al Pieţei Grânelor. Cantina era deschisă, şirul lung al oamenilor se şi pusese în mişcare, iar Oswald venise – Paul simţi că-i tremură carnea pe el când îl văzu: stătea în lumină, sub becul electric, lângă tejghea, iar părul lui argintiu era parcă un nimb strălucitor.

Paul se trase instinctiv înapoi, în întunericul aleii. Era convins că Oswald îl cunoştea. Tocmai de aceea Paul hotărâse să nu se arate pentru a nu compromite reuşita examenului decisiv pe care-l plănuise.

Rămase multă vreme nemişcat, apoi, cu un gest discret, o împinse pe Lena spre cantină. Lena traversă cu paşi hotărâţi strada şi se opri în faţa „regelui de argint". Paul simţi că gura i se usucă de tot. Stătea drept şi nemişcat, cu ochii larg deschişi. Aproape că desluşi mişcarea buzelor Lenei, când aceasta spuse:

— Domnul Oswald?

Înalta siluetă se aplecă, dând din cap cu demnitate.

— Mi s-a cerut să vă predau un pachet, domnule.

Ce bine îşi juca rolul Lena! Paul încetă să mai respire în clipa când ea îi înmână lui Oswald pachetul şi-l puse să iscălească de primire în carnet, cu creionul ei.

— Vă rog să semnaţi aici, domnule.

Acum creionul era în mâna lui Oswald. Tăcerea devenise atât de apăsătoare, încât Paul avu senzaţia că i

se sparg timpanele. Apoi Oswald iscăli în carnet, punând capăt insuportabilei aşteptări. Paul scoase un lung suspin de uşurare. Lena se întoarse calmă, cu paşi hotărâţi, spre el. Fără un cuvânt, Paul porni alături de ea. Paşii li se pierdură în bezna străzii pustii.

Capitolul VII

Paul n-avea să ştie niciodată cum a ajuns înapoi în Ware Place. Mergea orbeşte, cu fruntea plecată, fără să scoată o vorbă, gata-gata să se prăbuşească. Când ajunseră la casa cu numărul 61, se aşeză, obsedat de un singur gând. Îl durea groaznic capul şi se simţea scuturat de fiori reci. Oswald era stângaci! Da, Enoch Oswald, fostul student în medicină, membru al Clubului Lăcustelor, actualul proprietar al atâtor imobile – inclusiv al celui de pe Ushaw Terrace no. 52 – era omul pe care-l căuta. Revelaţia asta îl făcea să se înăbuşe, îl orbea cu lumina ei, de o strălucire insuportabilă. N-o putea păstra numai pentru el. Rezemându-şi coatele de masă, îşi prinse capul în palme.

— Lena! murmură el. Trebuie să-ţi destăinui ceva.

— Încă nu, Paul – îi spuse ea.

Era foarte palidă, dar avea o expresie hotărâtă. Turnându-i într-o cană supă din oala care clocotea pe sobă, îl sili să bea. După ce Paul termină de băut, Lena se aşeză la masă în faţa lui.

— Acum poţi vorbi, Paul – îi spuse pe un ton calm. Ridicând privirea, Paul începu să vorbească, cu un glas tremurător şi şoptit; Lena îl asculta cu luare-aminte.

— Aşadar, acum ştiu tot – încheie el cu obidă. Şi ce pot face? Nimic. La cine mă pot duce? La nimeni. Sprott, sau Dale, sau chiar Birley, ce crezi c-ar face oamenii ăştia dacă m-aş duce să le spun? Ei n-au vrut să m-asculte nici înainte! Nu, nu există dreptate. Câtă vreme oamenii trăiesc bine ei înşişi, cu buzunarele doldora de bani şi cu

un acoperiş deasupra capului, nu le pasă nici cât negru sub unghie de dreptate sau de nedreptate. Întreaga lume e putredă până-n măduva oaselor.

După o tăcere penibilă, Lena clătină încet din cap şi spuse, profund mişcată:

— Nu-i aşa. Dacă oamenii ar şti... N-ar îngădui una ca asta. Oamenii de rând sunt cinstiţi... şi buni...

Paul îi aruncă o privire sceptică:

— Experienţa te-a învăţat asta?

Lena roşi uşor şi deschise gura, dar rămase tăcută, ca şi cum n-ar fi fost sigură că-l înţelesese bine. Apoi spuse, răsuflând adânc:

— Paul, nu sunt nici deşteaptă, nici abilă, dar cred că ştiu ce-ar trebui să faci.

Paul o privi uluit.

— Da – urmă Lena. Ştiu pe cineva la care ar trebui să te duci.

— La cine? îngână el.

— La un prieten al meu – bâigui ea, roşind.

— Un prieten al tău? Un prieten...

Vorba asta, pe care-o tot repeta, i se părea atât de stupidă şi de absurdă în situaţia lui, încât un zâmbet dureros îi schimonosi faţa. Un prieten al Lenei! După toate eforturile pe care le făcuse, după toate zadarnicele sale căutări, această soluţie naivă i se părea atât de ridicolă, încât izbucni într-un râs isteric. Apoi râsul se schimbă pe nesimţite într-un plâns cu suspine. Lena se ridicase în picioare şi se uita la el, tulburată, fără a îndrăzni măcar să-şi lase mâna pe umărul lui. În cele din urmă, când Paul se potoli, ea îi spuse:

— Acum trebuie să te odihneşti puţin. O să mai vorbim mâine...

— Mâine... – îngână el, cu un glas straniu. Da, mâine se vor întâmpla multe...

Singur în odaia în care dormise noaptea trecută, Paul se aşeză pe marginea patului. Picioarele-i erau reci, dar capul parcă-i ardea. Simţea vag că răcise, dar nu-i păsa.

Într-adevăr, cu cât se simţea mai prost fiziceşte, cu atât mintea îi devenea mai ageră. Avea imaginea clară a eforturilor sale zadarnice şi-şi spunea că ele vor rămâne zadarnice dacă nu va trece deschis la acţiune. Nevoia de a întreprinde o acţiune decisivă creştea în el năvalnic, aidoma apelor unui râu gata-gata să se reverse din matcă, în această stare de spirit, firea lui echilibrată şi raţiunea lui fură înlocuite de un neastâmpăr sălbatic. Ar fi vrut să iasă în piaţa publică şi să strige adevărul spre cele patru zări.

La gândul acesta, o lumină iraţională i se aprinse în ochi. Deodată se ridică şi, după ce se încredinţă că uşa e zăvorâtă, se apropie de biroul din colţul încăperii. Scoţând hârtiile cu care erau căptuşite sertarele, le întinse pe podea şi începu să deseneze pe ele nişte litere mari, cu un toc muiat în cerneală. Avusese totdeauna talent la desen, aşa că-i trebui doar o oră ca să-şi ducă la bun sfârşit treaba, deşi mâna îi tremura uşor, iar vederea i-era tulbure. Lăsând hârtiile pe podea, să se usuce, se culcă îmbrăcat.

În ciuda planului ce-l obseda, adormi – un somn agitat şi febril – iar pe la şapte se trezi brusc. Îl durea capul mai rău ca oricând, fruntea îi era parcă încinsă cu un cerc de fier, dar durerea asta îi întări şi mai mult hotărârea. Luând de pe podea hârtiile uscate, le făcu sul şi, trecând tiptil pe lângă uşa Lenei, ieşi.

Ploaia aproape că încetase când Paul porni grăbit pe Ware Street, în dimineaţa răcoroasă. Se opri la birtul unde veneau birjarii, peste drum de Duke’s Court, şi comandă, cu cei câţiva gologani găsiţi prin buzunare, o cafea şi o felie de pâine unsă cu margarină. Prinzând puteri, porni pe Duke’s Row, dar la jumătatea drumului simţi că i se face rău. Se aplecă peste şanţul din marginea trotuarului şi vomită.

La capătul aleii, sediul Agenţiei de publicitate era încă pustiu la această oră matinală. Paul se furişă printr-o spărtură din gardul putred de lemn, de care se rezemase

de-atâtea ori, aşteptându-şi rândul laolaltă cu ceilalţi oameni-sandviş. În curte, zeci de panouri duble erau îngrămădite într-un lung şopron acoperit cu tablă ruginită. Paul alese panoul ce i se păru în cea mai bună stare şi, luând una din cutiile cu „lipici” din şopron, lipi cu grijă pe panou hârtiile desenate în ajun. Tocmai se pregătea să-şi pună pe umeri panoul, când zări în colţul şopronului un morman de fiare ruginite. Recunoscu lanţurile de fier care fuseseră folosite ca reclamă pentru a anunţa recenta performanţă a iluzionistului Houdini la Teatrul Palatului. Fără să şovăie, căci era stăpânit de o idee fixă, se duse în colţul şopronului şi alese un lanţ subţire, solid, prevăzut cu un lacăt în stare bună. Peste vreo cinci minute ieşea din curte, încins cu lanţul acela şi purtând pe umeri panoul de afişaj.

Orologiul catedralei bătea orele opt când se întoarse pe Ware Street şi-şi îndreptă paşii spre centrul oraşului. Forfota obişnuită începuse. Oamenii ieşeau buluc din autobuze şi din staţiile de metro. Dar numai puţini dintre cei ce se grăbeau spre locurile de muncă aveau curiozitatea să se uite la tânărul acesta care purta pe spate anunţul:

UN OM
NEVINOVAT
CONDAMNAT
PENTRU OMOR

iar pe piept, anunţul:

ADEVĂRATUL VINOVAT
SE AFLĂ
ÎN LIBERTATE

Cei care nu dădeau numaidecât uitării aceste cuvinte îşi spuneau că ele fac parte dintr-o abilă campanie publicitară: una dintre acele reclame senzaţionale, menite

să trezească şi să întreţină interesul publicului cu câteva săptămâni înainte de dezvăluirea obiectului campaniei.

La orele nouă, Paul continua să meargă pe trotuare, privind drept înainte, cu o faţă inexpresivă şi cu mâinile crispate pe scândurile panoului. Vrând să evite pe cât posibil intervenţia poliţiei, se ţinea departe de principalele intersecţii, unde stătea la datorie câte un agent. O dată sau de două ori avu senzaţia că-i observat, dar nimeni nu-l opri: în sfârşit, norocul era de partea lui.

Peste câteva ore, Paul începu să simtă că i se moaie picioarele, dar cum încă nu-şi atinsese scopul – parada asta nu era decât un preludiu – nu voia să se dea bătut. Asurzit de larma străzii, împroşcat cu noroi de roţile vehiculelor, mergea înainte, deşi îşi stăpânea anevoie slăbiciunea, din ce în ce mai accentuată; de câteva ori se clătină pe picioare, gata-gata să cadă.

Pe la amiază, o mulţime de curioşi se strânsese în urma lui, mai toţi oameni fără căpătâi şi fără lucru, drojdia oraşului, printre care se amestecau şi câţiva comisionari, precum şi un câine murdar care lătra de zor. La început, Paul fusese ţinta unor glume batjocoritoare, dar cum nu răspunsese, mulţimea îl urma acum în tăcere, simţind instinctiv că aşteptarea nu-i va fi zadarnică. Curând după ora unu, procesiunea ajunse în Leonard Square, unde Paul se opri, în sfârşit, sub statuia lui Robert Greenwood, cel dintâi primar al oraşului Wortley. Lepădând panoul, îl puse pe trotuar şi, după ce-şi strânse lanţul la încheietura mâinii, se legă de balustrada de fier din jurul statuii. Mulţimea începu să murmure, aţâţată; fiind ora prânzului, numărul privitorilor sporise: erau acum cel puţin o sută de oameni în jurul lui Paul.

Cu mâna rămasă slobodă, îşi desfăcu cravata, căci avea senzaţia că-l strangulează. Nu simţea niciun pic de teamă, ci doar o dorinţă deznădăjduită de a-şi spune păsul în faţa acestor cetăţeni ai oraşului Wortley. Sosise clipa să le vorbească; Lena îi spusese că oamenii de rând sunt buni şi cinstiţi, şi nu putea avea un prilej mai nimerit

de a-i convinge. O, dacă nu l-ar fi durut atât de tare capul! Dar şi mai greu de suportat erau greaţa şi această senzaţie de irealitate ce-l copleşea, ca şi cum ar fi plutit în văzduh, călare pe-un balon.

— Prietini... – începu el, umezindu-şi buzele. Am venit aici pentru că am ceva să vă spun... ceva ce trebuie să ştiţi. Mă numesc Mathry, iar tatăl meu e în închisoare...

— O s-ajungi şi mătăluţă acolo, dacă nu bagi de seamă! Această întrerupere, provocată de un individ care stătea mai în fund, stârni ilaritate. Paul aşteptă să contenească râsetele apoi urmă:

— De cincisprezece ani zace în închisoare pentru o crimă pe care n-a săvârşit-o.

— Asta să i-o spui lu' mutu! strigă cineva, tot din fund, şi iarăşi se stârniră râsete, urmate de data asta de exclamaţii ca: „Taci din gură!” sau „Lasă-l pe bietul om să vorbească!”

— Am dovada că tatăl meu e nevinovat, dar nimeni nu vrea să m-asculte...

— Nici noi nu te putem asculta, băiete, dacă nu vorbeşti mai tare.

— Aşa e, vorbeşte mai tare! strigară mai multe voci. Paul înghiţi în sec. Îşi dădea vag seama că, în ciuda eforturilor sale, vorbea cu un glas spart şi stins. Mai făcu o sforţare supraomenească:

— În urmă cu cincisprezece ani, tatăl meu a fost condamnat fără temei, pentru o crimă pe care n-a săvârşit-o...

Câinele de pripas, care se ţinuse scai de Paul, începu deodată să latre.

— Vă repet că n-a săvârşit acea crimă... am dovada... Dar câinele lătra acum atât de tare, repezindu-se la picioarele lui Paul, încât acesta nu mai putea fi auzit. Încetă să vorbească, iar atunci câinele, încurajat desigur de privirile aprobatoare ale unora, sări la el pe neaşteptate. Paul se poticni şi fu cât pe ce să cadă. În vreme ce se agăţa buimac de scândurile panoului, un

murmur trecu prin mulţime:
— E beat!
— Îşi bate joc de noi!
— Să-i dăm o lecţie beţivanului ăstuia!
O coajă de banană zbură în aer şi se lipi de obrazul lui Paul: fu semnalul unui bombardament cu coji de pâine şi resturi de mâncare. Urmară, pentru mai multă varietate, câteva cotoare de mere. În clipa aceea, doi agenţi îşi făcură apariţia, croindu-şi drum prin mulţime. Unul era sergentul Jupp, iar celălalt un poliţist tânăr.
— Ce se-ntâmplă aici? Vă daţi seama că tulburaţi ordinea publică?
Paul se zgâi la cei doi agenţi în uniforme albastre şi-l recunoscu vag pe Jupp. Ajunsese la capătul puterilor. Încercă să vorbească, dar niciun sunet nu-i ieşi din gură. Mulţimea se strânsese şi mai aproape de el.
— E beat, don' sergent – spuse cineva din primele rânduri, cu o voce insinuantă. Ne-a turnat la gogoşi...
— De data asta ai făcut-o de oaie, băiete – zise Jupp. De când aşteptam! Hai cu noi!
Şi-l apucă de braţ pe Paul, încercând să-l împingă prin mulţime. Întâmpinând rezistenţă, îl smuci tare, mai-mai să-i smulgă braţul din încheietură înainte de a observa lanţul; atunci, gâtul lui vânjos se făcu roşu.
— S-a legat singur – murmură Jupp către celălalt agent. O s-avem nevoie de dubă.
Cei doi poliţişti se apucară să-l tragă, nervoşi, pe Paul încolo şi-ncoace, ca să rupă lanţul, în vreme ce mulţimea se îmbulzea în jur. Deodată se ivi un al treilea agent, care se depărtă numaidecât, fluierând. Se stârni o înghesuială de nedescris şi circulaţia fu întreruptă. Paul prevăzuse acest moment, ca pe un moment suprem al acţiunii sale, în care-şi putea rosti apelul patetic:
— Prieteni! încercă el să strige. Nu cer decât să se facă dreptate. Un om nevinovat...
Dar poliţistul cel tânăr sfărâmase lacătul cu o lovitură de măciucă; Paul fu luat pe sus şi aruncat în duba poliţiei,

care aştepta şi care-l duse la comisariat. Pe jumătate nesimţitor, nu-şi dădu seama ce i se întâmplă decât în clipa când se pomeni azvârlit pe podeaua de ciment a unei celule. Fruntea i se izbi cu putere de podea, dar această lovitură nu-i spori durerea de cap ce-l chinuia de atâta timp, ci, dimpotrivă, păru să-l trezească din stupoarea în care se scufundase. Gemu, iar geamătul acesta avu un efect neplăcut asupra celor trei poliţişti care-l supravegheau din prag, enervaţi de bătaia de cap pe care le-o pricinuise.

— Porcul! mârii cel dintâi. Se trezeşte din beţie...

— Nu, n-a băut – zise sergentul Jupp.

Al treilea agent, un tip vânjos, tremura de furie: cineva îl lovise în burtă în timpul încăierării.

— Beat sau nu, n-o să-l las să-şi bată joc de mine, nepedepsit! mârâi el.

Şi aplecându-se, îl apucă pe Paul de ceafă şi-l târî ca pe-un sac de făină. Apoi îl izbi cu pumnul între ochi. Lui Paul îi ţâşni sânge din nas şi se prăbuşi grămadă.

— Nu trebuia să faci una ca asta – bombăni Jupp. O să-şi primească el pedeapsa curând...

Uşa celulei se închise cu zgomot, iar cel mai tânăr dintre agenţi izbucni într-un râs silit.

— În tot cazul, şi-a căutat-o cu lumânarea – spuse el ca pentru a-şi uşura conştiinţa.

Capitolul VIII

După-amiaza se apropia de sfârşit când Paul îşi veni în fire şi-şi dădu seama nedesluşit unde se află. Rămase multă vreme cu ochii în tavan, unde ardea un bec acoperit cu o plasă de sârmă. Apoi se târî de-a buşilea spre ulciorul aşezat la un capăt al patului de scânduri. Aplecându-l, izbuti să bea, apoi să-şi ude puţin faţa tumefiată.

Apa era rece şi-l învioră, dar aproape în aceeaşi clipă simţi că faţa îi ia foc parcă.

Se sculă anevoie şi se aşeză pe pat. Capul nu-l mai durea atât de tare. Dar, spre surprinderea lui, constată că respira foarte greu – la fiece suflare simţea un junghi în partea stângă. În curând descoperi că, pentru a evita durerea sau pentru a-i micşora intensitatea, era de ajuns să respire mai puţin adânc, doar pe jumătate. Fireşte, trebuia în schimb să respire mai repede, mai sacadat, dar asta nu-l stânjenea.

Deodată uşa se deschise şi în celulă intră cineva. În ciuda ochilor săi umflaţi, Paul îl recunoscu pe comisarul-şef al oraşului Wortley. Acesta îl cercetă îndelung cu luare-aminte, ca şi cum ar fi vrut să-şi dea seama în amănunt de starea lui Paul. Spre deosebire de data trecută când se întâlniseră, părea foarte distant şi avea o expresie ciudat de sumbră.

— Aşadar, n-ai vrut să-mi asculţi povaţa – începu Dale, cu un glas calm şi reţinut. Dacă-mi amintesc bine, te-am sfătuit să te-ntorci acasă. Dar asta nu ţi-a convenit. Ai preferat să rămâi şi să faci scandal. Drept care, iată-te

aici, dar într-o stare mult mai proastă decât aceea în care te prevenisem c-o să ajungi.

Paul tăcea.

— Te credeai, desigur, foarte abil – urmă comisarul-şef. Sfidându-l pe sergent, ţi-ai închipuit c-o să scapi. Săptămâni de zile te-ai tot fâţâit prin oraş, fără să fi arestat. Dar nu te amăgi singur, amice! Toată vremea ai trăit din mila mea. Aş fi putut să te-arestez într-o clipă. Dar nu ştiu de ce, am vrut să-ţi mai ofer o şansă, iar dumneata i-ai dat cu piciorul. Buzele lui Dale zvâcniră, dezvelindu-i dinţii puternici: Uite în ce hal ai ajuns, frumos mai arăţi, n-am ce zice! Peseme că băieţii mei te-au tratat cam brutal, dar n-are rost să te superi. Aşa păţesc ăi care se împotrivesc unui agent în exerciţiul funcţiunii. Numai mătăluţă eşti de vină, nimeni altcineva.

Din nou tăcere. S-ar fi zis că Dale îl învită pe Paul să vorbească, sperând că acesta va spune cine ştie ce vorbă deplasată. Dar din clipa când comisarul-şef intrase în celulă, Paul se hotărâse să nu scoată niciun cuvânt. Ocazia de a vorbi se va ivi mai târziu, în faţa judecătorului. Îl ascultă, aşadar, pe comisar, cu un soi de detaşare stranie.

— Şi ce crezi că urmează să ţi se întâmple acum? Îţi închipui poate că ţi se va da drumul pe cauţiune şi că vei mai primi câteva sfaturi? Eu, unul, sunt de altă părere. Eu cred că vremea sfaturilor a trecut. Ţi s-a oferit o şansă, iar mătăluţă ai lăsat-o să se piardă. Acum ţi-ai vârât nasul în nişte treburi care nu te privesc, te-ai ridicat împotriva societăţii, te-ai legat de nişte cetăţeni respectabili, ai bătut capul unor slujitori ai legii, ba chiar al unor membri ai Parlamentului. Şi, în afară de asta... m-ai agasat pe mine (vocea comisarului devenise joasă). Nu că m-aş sinchisi; eu mă aflu pe un teren solid ca o stâncă. Totuşi mă sâcâie faptul că stărui în acuzaţia că aş fi comis o nedreptate. Iar acum mă bate gândul c-o să cam plăteşti pentru asta, fiindcă mătăluţă te-ai purtat cum nu trebuie, nicidecum eu. O să dai socoteală în faţa justiţiei chiar

mâine. Nu m-aş mira dacă judecătorul ar lua lucrurile în serios şi ar fixa cauţiunea la o sumă mare, să zicem cincizeci de lire. Ai cum să strângi atâta bănet? Mă tem că nu – adăugă comisarul, clătinând ironic din cap. Asta înseamnă că o să te-ntorci aici, la noi. E drept că ai o celulă elegantă şi confortabilă... fireşte, fără vedere la stradă... dar cu tot ce trebuie. Sper c-o să-ţi placă, fiindcă se pare c-o să cam stai în ea multă vreme.

Dale îl mai privi o clipă cu ochii săi înguşti, apoi se răsuci pe călcâie şi ieşi. Dar de îndată ce ajunse pe coridor, comisarul-şef îşi schimbă expresia feţei, încruntând din sprâncene. Acolo, în celulă, nu fusese el însuşi. Era ca un actor care jucase prost şi acum simţea că-i e scârbă de propria-i persoană. Dar oare ce altceva ar fi putut face? Primise un mesaj urgent, prin care i se cerea să-i telefoneze grabnic lui Sir Matthew; înainte de asta, trebuia să stea de vorbă cu arestatul.

Întrând în biroul său, se aşeză la masă, parcă şi mai posomorât. Oricât ar fi fost de obişnuit cu tot felul de încurcături şi cu laturile sordide ale vieţii, legate de lumea răufăcătorilor, treaba asta care-i cădea din nou pe cap nu-i plăcea de fel; îi stătea în gât parcă. Ar fi vrut ca smintitul ăsta să fi plecat din Wortley, profitând de mărinimia pe care i-o arătase în ultimele săptămâni. O voce lăuntrică îi repeta mereu întrebarea chinuitoare: „Nu cumva e ceva serios la mijloc?”...

Îşi dădu brusc capul pe spate, furios ca un taur împuns. A, nu, aşa ceva era cu neputinţă, cel puţin în ceea ce-l privea pe el. Se cunoştea perfect pe sine. Putea oricând să-şi dovedească integritatea, cinstea fără pată. Nu era dintre cei care fac compromisuri cu propria lor conştiinţă: ştia el destui care făceau astfel de compromisuri. Deviza lui fusese totdeauna: Rămâi cu mâinile curate! Şi, efectiv, mâinile-i erau curate.

Totuşi se zgâia la telefon, neputându-se hotărî să ridice receptorul. Când îl ridică, în sfârşit, formă încet numărul. Îi răspunse Burr, secretarul procurorului, dar în clipa

următoare vocea acestuia răsună în aparat.

— Alo? Dumneavoastră sunteţi, Sir Matthew?

Dale auzi un declic – semn că Sprott îşi deconectase telefonul pentru a nu fi auzit de nimeni. Apoi vocea lui Sprott răsună din nou, de data asta nicidecum suavă şi prietenoasă, ci plină de mânie:

— Care-i motivul acestei noi gafe?

— Gafă, Sir Matthew? îngână Dale, uluit.

— Ştii prea bine ce vreau să spun. Scandalul din Square, de azi dimineaţă. Nu ţi-am dat oare instrucţiuni precise în legătură cu individul ăla?

— Instrucţiunile au fost aduse la îndeplinire.

— Atunci, cum de s-a putut deda individul la demonstraţia aceea publică... Exact ceea ce încercam eu să evit? Ar fi cazul să dovedeşti puţină imaginaţie din când în când!

Comisarul-şef încercă să se stăpânească, nu-şi putea permite să-şi piardă cumpătul.

— Sarcina noastră n-a fost prea uşoară, Sir Matthew. De unde să fi ştiut ce pune la cale imbecilul acela? L-am ţinut tot timpul sub supraveghere. Unul din oamenii mei cei mai buni îl urmărea. Dar n-am îndrăznit să ne-atingem de băiat, deoarece ne-aţi spus să nu fim brutali. De data asta însă a întrecut măsura şi ar trebui să capete cel puţin şase luni de puşcărie pentru ce-a făcut.

— Nu fi prost! După o tăcere penibilă, Sir Matthew urmă pe un ton mai blajin: Uite ce e, Dale. Adineauri ai folosit un cuvânt foarte potrivit: imbecil. Nu încape nicio îndoială că tânărul acela e un psihopat.

Comisarul-şef începuse să deseneze în carnetul lui, ca să-şi păstreze calmul. Deodată însă se opri şi-şi aţinti privirea asupra peretelui alb din faţa sa.

— Dacă aşa stau lucrurile – continuă Sprott, cu o voce blândă – tânărul devine imediat pasibil, nu de judecată, ci de tratament medical într-una din instituţiile noastre specializate în vindecarea bolilor mintale.

— Un ospiciu?! exclamă Dale.

— Dragul meu Dale – îi răspunse Sprott, cu un glas patetic – nu-ţi dai seama că termenul acesta: „ospiciu” a fost eliminat din vocabularul omenirii civilizate? A califica astfel admirabila noastră instituţie din Dreem mi se pare o eroare de neiertat.

— A, Dreem... – murmură comisarul-şef.

— Fireşte, pentru a justifica internarea tânărului, ne vor trebui anumite date despre persoana lui. Vorbeşte-mi puţin despre el, Dale. E cumva agitat?

— Da – recunoscu Dale. Se poate spune că-i agitat.

— Dar prietenii lui? Are pe cineva care să se-ngrijească de dânsul?

— Are o mamă... şi o logodnică la Belfast, dar se pare că amândouă l-au cam abandonat. În ultima vreme a trăit ca un vagabond, pe străzi... aproape singur.

— Bietul de el! oftă procurorul. Totul dovedeşte că e nevoie să fie pus sub supraveghere, într-o instituţie corespunzătoare. Mâine va fi chemat în faţa judecătorului, presupun?

— Da – răspunse Dale, pe un ton aspru. Nu există altă ieşire.

De data asta, în glasul procurorului nu se mai desluşi pic de milă; răspunsul lui, lipsit de orice onctuozitate, îl arse pe comisar ca un fier roşu:

— Nu caut nicio ieşire decât, cel mult, pentru noi amândoi.

Nu încăpea nicio îndoială: procurorul era mai tare ca el.

— Cred că domnul Battersby, judecătorul, e un om foarte serios – adăugă Sprott.

— Aşa e – rosti Dale, pe un ton cam nefiresc. Dacă va fixa cauţiunea la o sumă destul de mare, putem fi siguri de o prelungire a arestului.

— Nu-ţi cer să exerciţi vreo presiune, venală sau de alt fel – spuse Sprott. Dar n-ar strica să stai de vorbă cu judecătorul şi să-i explici aspectele patologice ale cazului, sugerându-i că o prelungire a arestului ne-ar da răgazul să pregătim un examen medical competent, care, la urma

urmelor, ar fi în interesul tânărului.

— Bine – zise comisarul.

— Atunci, e-n regulă – spuse procurorul şi adăugă răspicat: Nu mai comite nicio greşeală de data asta!

Şi puse receptorul în furcă.

Peste un minut, comisarul-şef făcu la fel.

Capitolul IX

Tribunalul poliţienesc îşi începu sesiunea a doua zi dimineaţă la orele zece. Sala, aflată la primul etaj, era foarte înaltă, dar destul de îngustă şi simplă – cu o estradă de lemn rezervată magistratului, iar în faţa ei, un rând de bănci destinate publicului. La dreapta magistratului se afla boxa acuzaţilor, iar la stânga lui, boxa martorilor. Prin sală circulau curenţi reci, iar între fereastră şi estradă fusese pus un paravan de piele pliant, care astupa lumina. Pe tavan era pictat blazonul oraşului – doi arcaşi care ţinteau spre un stejar verde – dar nimeni nu se uita acolo.

Agentul cu gâtul roşu îl duse pe Paul la etaj. În dimineaţa asta părea mai bine dispus: se simţea, după răsuflarea lui, că tocmai îşi terminase prima pipă matinală. Când ieşiră din celulă, agentul aruncă o privire plină de tâlc spre ochii umflaţi şi învineţiţi ai lui Paul.

— Ai căzut cam rău ieri, prostule – îi spuse. Vezi să nu mai calci în străchini şi-n dimineaţa asta. Pricepi?

Paul nu-i răspunse. Adormise abia în zori, cufundându-se, vreme de câteva ore, într-un somn greu care-i adusese totuşi uitarea. Dar odihna asta, în care se prăbuşise ca-ntr-o apă neagră, nu-l înviorase. Nu-şi dădea seama de ce e atât de slăbit; îi venea greu chiar să şi respire, iar durerea din partea stângă îl sâcâia atât de rău, încât trebuia să-şi ţină braţul lipit de trup, încercând s-o stăvilească. În schimb, mintea lui îşi recăpătase acea luciditate febrilă, care nu-l părăsise de când îi revenise memoria. Vedea totul cu o limpezime extraordinară,

nefirească, şi era hotărât să spună adevărul, să dea în vileag totul. Da, de data asta nimic nu-l va împiedica.

Când, escortat de agent, intră pe o uşa laterală de-a dreptul în boxă, domnul Battersby, magistratul – un bărbat de vârstă mijlocie, subţirel, cu o faţă blajină, dar cam trecută din pricina supărărilor – îşi şi începuse activitatea: judecase trei beţivani, un tânăr prins în flagrant delict de colectare a unor sume pentru pariuri, un coropcar care făcea negoţ fără autorizaţie, un muzicant bătrân acuzat de cerşetorie, un vagabond arestat sub motiv că „era lipsit de mijloace de subzistenţă vizibile”. Magistratul avea nişte buze subţiri, cărora funcţia sa le dădea o aparenţă severă, dar ochii îi erau plini de omenie şi înţelepciune. Nu zâmbea niciodată la auzul complimentelor şi apelurilor linguşitoare ce i le făceau declasaţii din faţa lui. Dar sentinţele pe care le pronunţa nu erau aspre. Paul îl privi cu atenţie şi-şi spuse: „Omul ăsta o să m-asculte!”

Deodată îşi dădu seama că era el însuşi obiectul unui examen atent şi stăruitor. Aruncând o privire spre băncile rezervate publicului, o zări pe Lena. Nu era singură. Alături de ea şedea un necunoscut, un bărbat la vreo patruzeci de ani, foarte corpolent şi stângaci, îmbrăcat într-un costum de flanel, cu o cravată înnodată neglijent şi cu un pardesiu de tweed slinos şi uzat. Tocmai îşi scosese de pe cap o pălărie de fetru ponosită, dezvelindu-şi o frunte lată ce se pierdea pe o tigvă pleşuvă şi masivă. Avea o faţă rotundă şi bucălată, care dădea impresia ciudată că-i imberbă, deşi obrajii îi erau neraşi; iar ochii cu gene decolorate se sileau din răsputeri să contracareze această impresie printr-o căutătură plictisită. Îl privise pe Paul câteva minute, cu un aer dezabuzat, iar acum, fără a-şi schimba expresia, îşi dusese la buze degetul arătător: era un gest banal, însă plin de semnificaţie. Paul se uită repede la Lena şi desluşi în ochii ei o chemare, apoi îşi întoarse privirea spre necunoscutul acela, care dădu încetişor din cap – alt gest

fugar, dar semnificativ – apoi se lăsă pe spătar, examinându-şi unghiile degetelor, cu aerul unuia pe care procesul nu-l mai poate interesa. Auzindu-se strigat pe nume, Paul se ridică în picioare şi ascultă buimac acuzaţiile ce i se aduceau. Între timp, comisarul-şef intrase în sală.

— Îţi recunoşti sau nu vinovăţia?

Buimăcit, Paul nu răspunse la această întrebare.

— Ei, ce-ai de spus în propria dumitale apărare? îl mai întrebă judecătorul.

Îl privea pe Paul cu mult mai puţină indiferenţă decât le arătase împricinaţilor de mai înainte. Paul însă tăcea. Cuvintele care-i stăteau pe limbă, gata-gata să ţâşnească, erau parcă stăvilite de ceva, în ciuda voinţei sale. Nu cuteza nici măcar să arunce o privire spre Lena sau spre necunoscutul de lângă ea, care-i făcuse acel semn ciudat, imperios. Dar deodată se pomeni murmurând, cu un glas spăsit:

— Regret ceea ce am făcut, excelenţă. Poate că am băut peste măsură...

Se lăsă o tăcere grea. Paul îl zări pe comisarul-şef foindu-se pe scaun.

Domnul Battersby îşi drese glasul şi spuse:

— Erai beat? La vârsta dumitale e o ruşine să fii beat.

— Aşa e, excelenţă.

— Nu ţi-e ruşine să recunoşti asta?

— Ba da, excelenţă.

Glasul lui Paul suna atât de supus, încât magistratul îşi încruntă sprâncenele, perplex. După ce consultă nişte hârtii din faţa lui, se aplecă spre acuzat şi spuse:

— De ce te-ai dedat la un asemenea exhibiţionism... de ce te-ai legat c-un lanţ în cea mai frecventată piaţă publică a oraşului?

— V-am spus, excelenţă: băusem prea mult. Am vrut s-o fac pe grozavul...

— Ne poţi explica acel... acel afiş monstruos pe care-l purtai pe dumneata?

— Nu, excelenţă. Nu voiam să fac niciun rău nimănui. Când un om bea un păhărel în plus... ştiţi... face tot felul de prostii...

Fără ca Paul să observe, pe buzele necunoscutului flutură umbra unui surâs: străinul încetase să-şi mai examineze unghiile şi părea acum preocupat să descifreze tâlcul blazonului pictat pe tavan. Comisarul-şef, foarte drept pe scaunul lui, întorsese capul, al cărui profil sever îl înfrunta pe judecător. Acesta îi aruncă o privire fugară înainte de a-i pune lui Paul o nouă întrebare:

— Ai mai făcut aşa ceva şi altă dată?

— Nu, excelenţă.

— Dar ai mai avut crize de nervi, din când în când?

— Pe cât mi-amintesc, n-am avut, excelenţă.

După o clipă de tăcere, magistratul îl întrebă:

— Care-s opiniile dumitale politice?

— N-am niciuna.

Magistratul părea să şovăie. Aţintindu-şi din nou privirea spre faţa impenetrabilă a comisarului-şef, păru, în sfârşit, să ia o hotărâre:

— Ar trebui, tinere, să te condamn la o amendă de două guinee, plus cheltuielile de judecată, şi-apoi să te pun în libertate pe cauţiune. Dar, împreună cu unele foruri competente, am ajuns la concluzia că acest caz al dumitale e mai serios decât ar putea să pară la prima vedere. De aceea voi fixa cauţiunea la cincizeci de lire. Dacă nu le vei plăti, vei rămâne în închisoare pentru a îngădui poliţiei un supliment de anchetă.

La auzul acestei sentinţe, necunoscutul de lângă Lena păru să renunţe la poza lui indiferentă. Nu se arătă nici indignat, nici surprins, dar în ochii lui de culoarea fierei se aprinse flacăra unui interes ciudat. Cât despre Lena, părea consternată.

— Poţi depune cauţiunea de cincizeci de lire? îl întrebă pe Paul grefierul, cu un glas monoton.

— Nu.

— Poţi numi vreo persoană care să garanteze plata cauţiunii?

Paul tocmai începuse să clatine din cap în semn că nu, când necunoscutul se ridică în picioare:

— Sunt gata să achit cele cincizeci de lire.

Paul stătea nemişcat, cu palmele-i fierbinţi împreunate.

Între timp, comisarul-şef se răsucise pe scaunul lui; pe faţă i se citea nu numai uimirea, ci şi furia.

— Protestez! strigă el. Vreau să ştiu de unde vin aceşti bani?

— Vin de la mine: mă numesc L. A. Dunn şi locuiesc pe Grant Street no. 15 în acest oraş nobil şi istoric. Am banii în buzunar.

— Protestez!

— Linişte!

— Excelenţă – stărui comisarul-şef, care se ridicase în picioare, cu o expresie fioroasă. Protestez şi declar că suma fixată pentru cauţiune e insuficientă. Cer să fie mărită la o sumă mai substanţială.

— Linişte!

Magistratul aştepta, rigid, refuzând să continue până ce comisarul-şef nu se va aşeza la loc. Abia atunci rosti cu gravitate:

— Curtea doreşte să afirme răspicat că nu se va lăsa influenţată sau sfătuită de poliţie şi de nimeni altcineva. Nu vedem niciun motiv să schimbăm sentinţa dată. Drept care, cauţiunea de cincizeci de lire va fi primită... Trecem la cazul următor.

...Când Paul părăsi tribunalul, mai avu răgazul să-l vadă pe Dale discutând aprig cu judecătorul, apoi ieşind brusc din sală, pe o uşă dosnică. Peste cincisprezecece minute, după ce completă formalităţile cerute, în faţa unui slujbaş al tribunalului, Paul se pomeni în stradă, liber. Lumina soarelui îl orbi, făcându-l să se clatine pe picioare. Apoi îi zări pe Lena şi pe tovarăşul ei, pe trotuar, la nici zece paşi de el. Prezenţa Lenei fu ca un balsam pentru inima-i sfâşiată. Ea nu se clinti. Dar individul acela gras veni spre

Paul, fluturându-şi poalele pardesiului desfăcut, în ale cărui buzunare îşi ţinea mâinile; pălăria-i căzuse şi mai mult pe ceafă.

— Scuză-mă – spuse el. Numele meu e Dunn. Sunt un prieten al domnişoarei Andersen. Te-aşteptam ca să te ducem înapoi în Ware Place.

— Ce v-a făcut să plătiţi cauţiunea pentru mine? îl întrebă Paul.

— De ce n-am fi plătit-o? zise domnul Dunn, zâmbind cu un aer absent. Când un om ajunge să fie bolnav cum eşti dumneata, are nevoie de puţin ajutor.

Se lăsă o tăcere penibilă. Privirea lui Paul rătăci spre Lena, ai cărei ochi neliniştiţi nu-l slăbiseră nicio clipă.

— Mă simt prost – murmură Paul – îmi pare rău că v-am amestecat în istoria asta.

— Nu-ţi face griji, tinere, n-o să murim din asta!

Şi Dunn îşi vârî în gură două degete şi fluieră tare; trăsura care tocmai trecea pe stradă se opri lângă trotuar. Dunn îl ajută pe Paul să se urce, apoi se urcă el însuşi, urmat de Lena. Trăsura se urni spre Ware Place.

O jumătate de oră mai târziu, Paul zăcea în pat, pe două perne, cu o compresă rece, muiată în oţet, pe fruntea-i arzândă, şi cu o buiotă de apă fierbinte la picioarele-i îngheţate; înainte de asta, se spălase în baie şi băuse cana cu lapte pe care i-o adusese Lena. Durerea infernală ce-i stăruia în partea stângă era oarecum îndulcită de senzaţia reconfortantă de a se regăsi în această încăpere liniştită şi de a nu mai fi în închisoare.

Instalat într-un jilţ de răchită, prea îngust pentru el, Dunn nu-l slăbea din ochi pe Paul; nu-şi scosese pălăria şi pardesiul – s-ar fi zis că le poartă chiar şi-n somn.

— Te simţi mai bine? îl întrebă el pe bolnav.

— Mult mai bine – murmură Paul.

Dunn se abţinu de la orice comentariu – pesemne că avea o opinie personală asupra acestui subiect. După ce-şi privi din nou unghiile roase, pentru care părea să aibă o neţărmurită admiraţie, spuse:

— Uite ce e, tinere, n-aş vrea să te obosesc când eşti atât de bolnav, dar înţeleg că ai un necaz mare care te frământă. Am aflat de la Lena, care mi-e prietenă mai de mult. Dacă vrei totuşi să-mi spui despre ce e vorba... Şi Dunn ridică din umeri, semnificativ.

— Sunteţi avocat?

— Dumnezeu să mă ferească!

Lena ieşise cu câtva timp înainte, dar acum se întoarse în încăpere şi se aşeză pe un scăunel, în spatele lui Dunn. Paul îi vedea pe amândoi fără a fi nevoit a întoarce capul. Începu să vorbească, privindu-i şi oprindu-se din când în când ca să-şi tragă sufletul; în atenţia lui Dunn şi în imobilitatea perfectă a Lenei simţea o încurajare de a se destăinui, de a-şi uşura sufletul de povara ce-l apăsa.

Când sfârşi de vorbit, se făcu tăcere în odaie. Dunn, care se scufundase parcă în fotoliu, se îndreptă puţin, căscă şi se întinse, apoi se ridică, merse la fereastră şi dădu perdeaua la o parte:

— Iar plouă... ce climă oribilă! Apoi căscă şi spuse, întorcându-şi faţa spre Lena: Ai grijă de el. Ne rămân cinci săptămâni până la expirarea termenului de cauţiune.

După ce se rezemă o clipă de usciorul uşii, îşi scoase o ţigară din buzunarul pardesiului şi şi-o vârî în gură, neaprinsă. Ochii lui păreau somnoroşi. Deodată se răsuci pe călcâie şi ieşi fără a mai spune un cuvânt.

Capitolul X

Omul acesta cu ochii obosiţi şi cu unghiile roase era un produs tipic al oraşului Wortley şi al anumitor eredităţi stranii. Numele său întreg – Luther Aloysius Dunn – pe care şi-l ascundea ca pe-o crimă, socotindu-i duşmani de moarte pe cei ce cutezau a-l folosi – oferea o primă indicaţie asupra obârşiei sale: venise pe lume în urma unui „mariaj mixt” care, spre deosebire de multe asemenea căsătorii, întemeiate pe toleranţă şi înţelegere reciprocă, se dovedise a fi extrem de nefericit. Mama lui calvinistă, şi tatăl lui, catolic, se războiseră între ei toată viaţa. Copilul, sfâşiat între Capelă şi Biserică, suferise cumplit; mai târziu avea să mărturisească prietenilor săi că fusese botezat de două ori – drept care ajunsese să deteste orice religie organizată.

Băiatul avea paisprezece ani când tatăl său muri într-un accident de circulaţie: după un mic dejun copios, în timpul căruia îl făcuse cu ou şi cu oţet pe John Knox[4], ieşise să se răcorească, iar înainte de prânz se întorsese acasă pe o targă, mort! Răsplată binemeritată! Dar văduva rămase neconsolată când descoperi, destul de curând şi prea târziu, cât de mult fusese ataşată de acest fanatic adept al Infailibilităţii papale. Şi, oricât ar părea de ciudat, îşi schimbă total cursul existenţei. Eforturile ei avură o urmare directă asupra fiului: maică-sa îl luă de la şcoală şi-l trimise la colegiul iezuit de pe Hassock Hill.

[4] John Knox (1505 – 1572) – reformator scoţian, unul din fondatorii presbiterianismului.

Părinţii iezuiţi îi acordară băiatului cea mai prudentă consideraţie – la admiterea lui, bătrânul şi înţeleptul director al colegiului îl privise atent, apoi le recomandase colegilor săi să-i lase o libertate deplină. Excelentă metodă, numai că băiatul avea acum cincisprezece ani, iar răul fusese făcut. Dunn se ţinea deoparte de viaţa obştească a colegiului, se ducea de unul singur la meciurile de fotbal disputate la marginea oraşului sau se furişa în salonul de biliard de la poalele colinei Hassock, unde căsca gura ore-n şir, urmărind, cu o mutră serioasă ca o lună palidă, rostogolirea bilelor pe postavul verde. Îi plăceau sporturile, deşi nu practica niciunul, şi avea cunoştinţe aproape enciclopedice asupra performanţelor şi recordurilor obţinute în fiece ramură sportivă. Înzestrat cu oarecare talent narativ, fu încurajat de către părintele Marchant (profesorul său de literatură engleză) să scrie cronici sportive pentru revista colegiului. Iar după absolvirea colegiului, tânărul – un adolescent tăcut şi cam posac – obţinu, prin mijlocirea directorului de studii, o slujbă în redacţia *Cronicii* din Wortley, un ziar cu tiraj redus, dar de sine stătător şi cu mare faimă.

Vreme de câţiva ani, viaţa lui se desfăşură fără niciun eveniment notabil. Tânărul făcea comisioane, decupa şi lipea tăieturi de ziar, iar uneori, foarte rar, era trimis să facă reportaje privitor la evenimentele sportive de mică importanţă. Prima lui colaborare la Cronica – pe care-o decupase şi o păstrase cu grijă – fusese un articolaş de un sfert de coloană.

Ulterior i se încredinţară misiuni mai puţin banale – meciuri de polo pe apă, meciuri de box şi altele – iar conducerea ziarului ştia, deşi fireşte, n-o recunoştea deschis, că era un reporter bun, cu un stil viu şi sugestiv. Într-o zi de Anul nou – tocmai împlinise douăzeci şi cinci de ani – Dunn fu solicitat pe neaşteptate să scrie un reportaj despre cel mai important eveniment sportiv: meciul de fotbal al echipei locale de seniori, meci care atrage în fiecare an o mulţime frenetică şi scoate din

minţi două treimi din populaţia oraşului Wortley. Din tribuna presei, Dunn dictă pe nerăsuflate, prin radiotelegrafie, două coloane de reportaj, iar a doua zi dimineaţă scrise un întreg articol, care nu mai zugrăvea meciul, ci se ocupa de un singur incident petrecut în cursul lui.

În după-amiaza aceleiaşi zile, domnul James McEvoy, redactorul-şef şi, în acelaşi timp, proprietarul *Cronicii*, ieşi din biroul său, cu articolul lui Dunn în mână. McEvoy nu avea obiceiul să-şi cheme la el colaboratorii. Aşezându-se la masa lui Dunn, îi vorbi astfel, în timp ce tot ciocănea cu pince-nez-ul în articol:

— Ce-nseamnă asta? Eu te trimit să-mi scrii un reportaj despre un meci de fotbal, iar dumneata îmi vii cu o istorioară despre un „half” accidentat la cap! Mi-l arăţi în nesimţire, în timp ce treizeci de mii de oameni zbiară cerând sângele lui, iar alţi treizeci de mii sunt gata să sfâşie echipa adversă. Descrii zbieretele, înjurăturile, încăierările, sticlele aruncate în capul jucătorilor, rana pricinuită arbitrului în obraz... Într-un cuvânt, îmi faci un tablou al unei lupte în junglă, al unei scene de intoleranţă rasială şi religioasă, la vederea căreia ar roşi până şi un... eschimos instalat în iglul său.

— Îmi pare rău... – bâigui Dunn. M-am aşezat la maşina de scris, şi uite ce-a ieşit...

McEvoy rămase tăcut, încercând să-şi explice cum se face că tânărul acesta neîndemânatic şi timid, care n-ar fi fost în stare să ia parte la o conversaţie sau să spună o anecdotă, se dovedea a fi, pe hârtie, un gheizer de elocinţă, un vulcan în erupţie, capabil să se exprime într-un stil sugestiv şi impresionant ce-l răscolea pe cititor până la lacrimi.

— E cel mai prost reportaj al anului – spuse McEvoy, ridicându-se. Dar va apărea mâine pe prima pagină. Şi văzând că Dunn îl priveşte năuc, adăugă cu un zâmbet: Te invit la mine la cină duminică seara.

Acesta a fost sfârşitul activităţii de reporter sportiv

desfăşurată de Luther Aloysius Dunn, şi începutul adevăratei sale cariere. McEvoy l-a trimis mai întâi la tribunalele poliţiei, care furnizau cea mai mare parte a „faptelor diverse”, atât de potrivite pentru pana lui Dunn. Acesta a început apoi să cutreiere ţara în lung şi-n lat pentru a scrie reportaje şi articole de fond de câte o jumătate de pagină. Patronul îi găsise între timp un excelent pseudonim – Ereticul – pentru a înlocui numele, cam ridicol, de Luther Aloysius... Iar suita de articole semnate cu acest pseudonim şi publicate sub titlul „Chestiuni arzătoare”, apoi suita intitulată „Alte chestiuni arzătoare” atraseră atenţia tuturor, dând naştere totodată la două procese de calomnie, în care ziarul se apără cu succes. Tirajul *Cronicii* crescu vertiginos, la fel ca şi prietenia dintre Eretic şi editorul ziarului, prietenie ce se întări şi mai mult în 1929, când sora lui McEvoy, frumoasa şi impunătoarea Eva, se mărită cu Dunn, după ce-şi aţintise îndelung asupră-i ochii limpezi.

Deşi nu-l vindecă pe Dunn de patima lui pentru bere şi pentru hainele ponosite, căsnicia fu destul de fericită, mai ales după naşterea a două fetiţe, pe care tatăl lor le adora în taină. Eva era o femeie graţioasă ca o lebădă, căreia-i plăceau perlele, parfumul de lavandă şi cerceii lungi, Dunn îi făcea toate mendrele, o lăsa să conducă gospodăria şi o însoţea la liturghie împreună cu fetiţele – căci Eva era foarte evlavioasă. În parohia Sf. Iosif, familia lor era adesea dată ca exemplu. Dar în adâncul sufletului său, Dunn rămăsese un sceptic, credinţa lui fusese clătinată iremediabil încă din copilărie. El punea mai mult preţ pe sentimentele adânci ale fiecărui om decât pe forma exterioară a credinţei. Deviza lui ar fi putut să fie: „Trăieşte şi lasă-i şi pe alţii să trăiască!” Personal, era totdeauna dispus să repare o nedreptate, să ia apărarea oropsiţilor.

Acest sentimentalism îl făcea desigur foarte vulnerabil, mai ales că rămăsese, chiar la vârsta de patruzeci de ani, la fel de sensibil şi de retras ca în adolescenţă. Nu

suporta să fie socotit ca un „reformator” înzestrat cu vreo misiune duhovnicească: era doar un gazetar care-şi făcea meseria. De aceea ajunsese să afişeze un fel de cinism melancolic – masca uşor plictisită şi blazată pe care lumea o atribuie de obicei ziariştilor. Era însă o simplă poză, care nu înşela desigur pe nimeni, în afară de el însuşi. Sentimentalismul ieşea mereu la iveală, ca o spuzeală pe pielea lui aspră, dar Dunn se făcea că n-o vede şi, întocmai ca struţul, se simţea în deplină siguranţă. Ştim cum o cunoscuse pe Lena. Rămăsese în legătură cu ea în cursul anului trecut, vizitând-o adeseori la „Bonanza”, unde se oprea ca să ia o cafea şi un corn înainte de a se duce la redacţia *Cronicii* de pe Arden Street. Iată de ce, când în noaptea arestării lui Paul Lena venise la locuinţa lui de pe Hassock Hill, Dunn o ascultase cu luare-aminte, dându-şi numaidecât seama cât suferea fata. Totuşi, a doua zi dimineaţă, pe când o însoţea spre tribunal, avusese sentimentul că porneşte la o vânătoare de himere. Ceea ce-i fusese dat să vadă şi să audă la tribunal îi clătinase această convingere. Urmase apoi spovedania lui Paul, rostită pe un ton emoţionant şi foarte autentic, fără nicio notă falsă, de la început până la sfârşit.

Dunn se deprinsese să nu tragă niciodată concluzii pripite, dar instinctul îi spunea că dăduse peste „marele subiect” al vieţii sale. Era placid din fire, iar corpolenţa lui avea ceva letargic, însă în seara aceea, întorcându-se acasă, se pomenise mergând sprinten ca un tinerel, sub imperiul unei emoţii puternice.

Nu-i spuse nimic lui James McEvoy vreme de o săptămână. Între timp, deşi nu călcă pe la redacţie, fu foarte ocupat şi făcu vreo câteva călătorii lungi. Apoi, într-o noapte de joi, pe la orele unsprezece, sosi la redacţia Cronicii (doar portarul îl văzu) şi se încuie în biroul lui. Era obosit şi plin de praf, dar ochii îi străluceau şi nu părea de loc plictisit. Scoţându-şi haina, vesta şi cravata, se aşeză la birou, reflectă câteva minute, apoi, frecându-şi mâinile,

începu să bată la maşină, cu o expresie febrilă, în inimitabilul său stil senzaţional-sentimental:

„În bezna umedă a unei celule din închisoarea marelui oraş Wortley, un om nevinovat aştepta să fie dus la spânzurătoare. De afară, dinspre curtea închisorii, putea auzi zgomotul ciocanelor: se înălţa eşafodul. Peste câteva ceasuri aveau să vină să-i lege mâinile la spate şi să-l ducă afară, în lumina rece a zorilor. Apoi, sub spânzurătoare, aveau să-i lege ştreangul de gât şi să-i vâre capul într-un sac alb...”

A doua zi dimineaţă, la orele nouă, Dunn se sculă somnoros de pe divanul din birou. Cu ochii roşii, nebărbierit, încă în cămaşă, se duse cu articolul dactilografiat la McEvoy.

— Uite primul articol din noua serie a Ereticului – îi spuse. Şi un rezumat al celorlalte nouă articole din această serie. Citeşte-le. Eu mă duc să mănânc ceva.

O jumătate de oră mai târziu, când se întoarse în biroul patronului, acesta părea atât de absorbit, încât nici nu se clintise de la masa lui. Peste câteva minute îşi întoarse încet capul. McEvoy era un bărbat subţirel, cu o faţă slabă, cu tâmplele argintii, dar cu părul negru, despicat la mijloc de-o cărare. Purta un pince-nez fără rame şi era îmbrăcat într-un costum albastru, de lucru, şi o vestă cu dungi albe. Patronul, care se lăuda cu firea lui imperturbabilă, părea evident tulburat. Ba chiar perplex, deşi se silea s-o ascundă:

— Unde naiba ai pescuit toate informaţiile astea?

— Nu le-am pescuit eu.

— Atunci, cine?

— Fiul lui Mathry. El a făcut totul.

— Unde-i el acum?

— În pat şi foarte bolnav. A fost pus în libertate pe cauţiune.

— Eşti sigur că povestea asta e adevărată?

— Absolut sigur. Am verificat tot.

McEvoy îşi freca bărbia. Era neliniştit, nehotărât şi

aţâţat la culme.

— Crezi c-o putem publica?

— Faci cum crezi – răspunse Dunn, ridicând din umeri.

— Dar, Dumnezeule, îţi dai seama că pui în cauză aparatul judiciar cu toată ierarhia lui, până la ministrul de interne? Şi ce să mai zic de domnul... de domnul O.? Nu, nu putem publica aşa ceva! O să fim judecaţi şi condamnaţi pentru calomnie, mai mult ca sigur.

— Da’ de unde! Nu vezi cum am prezentat lucrurile? Nu-i dezvăluim numele, vorbim numai de „domnul O.” sau, dacă vrei, de „domnul X.”. Şi după aceea stăm la pândă şi vedem ce se-ntâmplă. E o istorie formidabilă, ţi-o jur că-i cea mai senzaţională afacere despre care-am scris vreodată. Gândeşte-te numai... un om e închis la Stoneheath de cincisprezece ani încoace... fără absolut nicio vină!

— Poate că totuşi el a făcut-o – bâigui McEvoy, aţâţat.

— Nu, pot să jur că n-a avut niciun amestec.

— Dar ei nu vor admite niciodată acest lucru.

— Îi vom sili! Dunn începu să se plimbe de colo până colo prin încăpere. Le vom dovedi forţa unei prese libere – urmă el. Şi forţa opiniei publice. Voi lansa un asemenea atac, încât poziţiile oficiale înapoia cărora s-au retranşat dumnealor se vor nărui. Îi vom face să redeschidă procesul. Îi vom sili să facă o anchetă. Luni de zile, tânărul Mathry a bătut în zadar la uşile lor. De ce n-au vrut să-i deschidă? Pentru că dumnealor ştiu prea bine c-au comis o eroare judiciară. Şi încearcă s-o ţină ascunsă. La ce bun să ne considerăm o democraţie, dacă ne lăsăm conduşi de o bandă de birocraţi?... Pentru a ne apăra drepturile democratice, trebuie să punem rânduială în propria noastră casă. Trebuie să asigurăm un progres bazat pe ordine şi echitate. Dacă închidem ochii fie măcar asupra unui singur caz de samavolnicie, dacă suprimăm fie şi pentru o clipă libertatea cuvântului, suntem pierduţi! Viermii se vor cuibări în noi şi ne vor distruge. Uite ce era să păţească tânărul acela, Mathry. Încă puţin,

şi ar fi devenit un puşcăriaş: poate c-o să şi devină. Şi de ce, mă rog? Pentru că i s-a tăgăduit sistematic dreptul de a se face auzit. Dacă suntem o ţară liberă şi dorim să rămânem liberi, orice om trebuie să aibă posibilitatea de a se face auzit...

— Bine, bine... – mârâi McEvoy – nu-mi cita tot articolul. O să-l publicăm, chiar dacă-o să ne ducă de râpă ziarul. Şi probabil c-aşa o să fie!

Şi spunând acestea, redactorul-şef apăsă energic pe butonul soneriei de pe masa lui de lucru.

Dunn se întoarse la el în birou, îşi puse haina, pălăria şi pardesiul şi coborî. În tipografie, maşinile se puseseră în mişcare cu un duduit surd, care făcea să vibreze întreaga clădire. Dunn îşi trecu palma peste bărbia nerasă şi-şi spuse că ar fi cazul să se bărbierească: Eva îl cicălea totdeauna din pricina înfăţişării sale neîngrijite. Oricum, bărbieritul îl va înviora. Îi era şi sete. Ochii i se luminară: era aproape douăsprezece, deci se putea duce la „Hannigan" să bea o bere.

Capitolul XI

În acea după-amiază de miercuri, îndată după plecarea lui Dunn din locuinţa ei din Ware Place, Lena văzu că Paul adormise. Privindu-l, cu sprâncenele încruntate, îşi spuse că arăta foarte bolnav. Totuşi un sentiment ciudat şi irezistibil o făcea să-şi dorească să-l păstreze alături de ea, în acest refugiu paşnic şi sigur. Feminitatea ei, strivită de un atentat violent care-o făcuse să se scuture de însăşi ideea dragostei, părea acum să se trezească, răscolită adânc de o emoţie de care nu se crezuse capabilă. Junonă solitară şi tristă, care se ferea din calea tuturor bărbaţilor cu tenacitatea unei călugăriţe, nu-şi închipuise că dragostea o va birui vreodată, transfigurând-o şi umplându-i inima cu o dulce nelinişte. Dar suferinţa asta nouă îi dădea puteri.

Aşezată lângă pat, pe un scaun, nu-l slăbea din ochi nicio clipă. Din când în când se ridica şi-i ştergea fruntea năduşită. Faptul că febra scăzuse i se părea un semn bun. Spre seară, Lena îi dădu o cană cu lapte fierbinte şi un ou fiert. Lăsându-l singur înainte de a se duce la culcare, spera că a doua zi va putea merge la serviciu: nu voia să-şi piardă slujba de la „Bonanza”.

A doua zi dimineaţă, când îl trezi pe Paul, acesta îi spuse că se simţea mai bine; dar când, îmbrăcată de plecare, îi aduse un castron cu supă pentru la prânz şi-i luă mâna într-a ei, Lena se îngrozi: mâna lui Paul ardea ca focul. Fără să-şi schimbe expresia, simţi că i se face rău.

— Ce-ar fi să rămân şi astăzi acasă? îi spuse, din prag. Paul clătină din cap:

— O să-mi treacă.
— Eşti sigur?
— Da.
Lena plecă, cu inima îndoită, şi toată ziua nu-şi putu lua gândul de la el. La orele patru după-amiază se duse la Harris şi-l rugă s-o lase să plece acasă. Ridicând din sprâncene, directorul îi zâmbi batjocoritor, dar nu se opuse. Lena ieşi repede din magazin şi se opri la o băcănie ca să cumpere ceva de mâncare. Când ajunse acasă, simţi că i se pune un nod în gât – inima îi bătea să se spargă. Paul şedea în pat, cu o pernă la spate, şi contempla prin fereastră şirurile de acoperişuri. Când Lena intră în odaie, faţa lui îşi pierdu expresia năucă şi rătăcită şi parcă se lumină de un zâmbet. Totuşi Lena ghici numaidecât că febra continua să-l mistuie: pe obrajii lui se vedeau două pete roşii.
— Te-ai întors mai devreme – o întâmpină el, cu un glas şuierător.
— A fost o zi cu clienţi puţini – îi răspunse ea, scoţându-şi încet pardesiul. N-ar fi mai bine să stai culcat?
— Mă simt mai bine aşa, rezemat de perne.
— Ai băut supa?
— Da, am băut o cană întreagă.
Lena netezi pătura, încercând să-şi ascundă îngrijorarea.
— Ţi-am adus o prăjitură... şi ceva fructe. Vrei să-ţi fac o limonadă?
— Da, cu plăcere – răspunse el, înăbuşindu-şi tusea. Mi-e sete. Dar de mâncat, n-aş putea să mănânc nimic.
Lena simţi că pieptul îi zvâcneşte.
— Paul, mă duc să chem un doctor.
— Nu – protestă el. Prefer să fiu lăsat în pace. Dac-ai şti... după tot ce s-a întâmplat... vreau doar să fiu lăsat în pace!
Lena îl privi nehotărâtă – între judecata ei sănătoasă şi dorinţa aprigă de a rămâne singură cu Paul se dădea o luptă. Gândul că amestecul unui om dinafară ar putea să-i

creeze lui Paul noi dificultăţi sau chiar să-l dea din nou pe mâna poliţiei o tulbura. Dar ce era de făcut? Încă nehotărâtă, aprinse gazul în sobă şi trase perdeaua la fereastră. Paul o privea absent, ca printr-o ceaţă, în care mişcările Lenei păreau ireale. Moţăise toată ziua, dar ori de câte ori se trezise, se gândise la Dunn. Nu-şi punea speranţe prea mari în el. Amintindu-şi de propriile-i eforturi din ultimele luni, era pe deplin încredinţat că totul este zadarnic. Ajunsese la capătul puterilor. Nu mai era nimic de făcut.

În adânca lui deznădejde se gândise, cu neaşteptată durere, la Lena. Strânsa prietenie dintre ea şi Dunn şi evidenta lor complicitate îl făceau să nu se îndoiască de natura relaţiilor lor. Îşi spunea că omul acesta însurat şi cam bătrâior era tatăl copilului Lenei şi protectorul ei. Convingerea asta îl făcea să sufere aproape fizic, accentuând durerea ce-l sfâşia la fiece respiraţie. Dorinţa de a afla mai mult, cu riscul de a-şi spori suferinţa, îl îndemnă să vorbească:

— Lena...

— Da, ce e?

— Ai făcut atâtea pentru mine! Mă întreb de ce?

— Ştiu şi eu? răspunse ea, întorcându-şi brusc faţa. Aşa mi-a venit...

— Aş vrea să ştii cât de recunoscător îţi sunt.

— N-ai de ce.

Se lăsă o tăcere.

— Presupun că-l cunoşti mai de mult pe Dunn.

— De vreo trei ani.

— S-a purtat bine cu tine?

— Da. Îi datorez totul.

— Înţeleg.

Paul avu impresia că în ochii ei trişti şi mândri se aprinde o flacără sfidătoare. Dar în acelaşi timp, chipul ei crispat exprima o resemnare atât de tainică, încât Paul încercă un fel de panică şi se întoarse cu faţa la perete.

— În tot cazul – şopti el – n-are nicio importanţă. Ştiam

eu…

Lena păli şi dădu să deschidă gura, în timp ce ochii ei îl iscodeau cu o privire umilă şi rugătoare. După această clipă de slăbiciune, îşi strânse buzele.

Se lăsă o tăcere grea. Paul închise ochii, încercând să-şi înăbuşe tuşea.

— Mă simt foarte slăbit – şopti el.

De data asta, Lena nu mai şovăi. Fără să spună un cuvânt, se repezi în vestibul, îşi puse pardesiul şi ieşi. Cabinetul doctorului Kerr se afla foarte aproape, la vreo două sute de paşi, pe Ware Street. Doctorul era un proaspăt absolvent al facultăţii de medicină, care se străduia să-şi facă o clientelă în cartier. Lena auzise că-i un medic simpatic şi competent.

Cabinetul era închis, dar Lena văzu pe uşă un anunţ cu numărul de telefon la care putea fi chemat doctorul Kerr. Merse, aşadar, la cabina telefonică din colţul străzii şi formă numărul respectiv. Îi răspunse un glas de femeie, care-o informă că doctorul plecase pentru un caz urgent, dar îi făgădui că-i va comunica la întoarcere.

Lena ieşi, foarte palidă şi neliniştită, din cabina telefonică. Nu cumva greşise lăsând doar un mesaj atât de vag? N-ar fi fost mai bine să caute un alt medic prin împrejurimi? După atâtea amânări, pentru care îşi făcea reproşuri, i se părea imperios să consulte fără nicio întârziere un medic.

Reîntoarsă în odaia lui Paul, îl găsi pe acesta adormit. Şi se pregăti să aştepte, într-o încordare insuportabilă, pândind sosirea doctorului. Acesta îşi făcu apariţia abia pe la orele unsprezece, când ea aproape că-şi pierduse răbdarea. Părea obosit – faţa lui trasă şi întrebările seci pe care i le punea Lenei dovedeau acest lucru; dar îl examină pe Paul cu luare-aminte. După ce sfârşi, se depărtă de pat şi se uită la ceas.

— Ce are, doctore? îl întrebă ea, abia putând să rostească cuvintele. E ceva grav?

Doctorul avusese o zi grea şi nici măcar nu mâncase,

dar îi răspunse pe un ton cât se poate de calm:

— A avut o pleurezie uscată; aceasta i-a provocat durerile. Pe urmă a început să asude abundent, ceea ce a stânjenit funcţionarea plămânului.

— Pleurezie? îngână Lena.

Cuvântul acesta nu-i suna chiar aşa grav. Dar medicul îi aruncă o privire fugitivă, apoi întoarse capul şi spuse:

— Mă tem c-ar putea să aibă puroi. Asta se numeşte *empyema* şi necesită internarea în spital.

Lena păli şi-şi lipi mâna de şold:

— Nu-l puteţi îngriji aici?

— A, nu! E nevoie de o rezecţie a vertebrelor, întreaga cavitate trebuie drenată. E o chestiune de şase săptămâni. Aveţi telefon în casă?

— Da, în Vestibul.

Medicul se repezi pe scări în jos. Lena îl auzi telefonând: vorbea despre caracterul grav şi urgent al cazului. Coborî şi ea scările.

Doctorul întâmpina dificultăţi în găsirea unui pat liber: multe dintre spitale erau pline, iar cum el, personal, abia se stabilise în cartier, nu i se dădea prea multă consideraţie. În cele din urmă însă reuşi să convingă pe cineva şi, după ce făcu toate aranjamentele necesare, puse receptorul în furcă, răsuflând uşurat:

— Îl vor duce la spitalul Sfânta Elisabeta, la trei mile de-aici, pe Oakdene Road… Un spital mic, dar bine utilat. Vor veni îndată să-l ia.

Ambulanţa sosi peste un sfert de oră. Peste alte zece minute porni cu bolnavul.

Epuizată şi zdrobită de atâtea emoţii, Lena urcă scările. În micul ei apartament era cald, înăbuşitor de cald. Stinse gazul din sobă, apoi se duse la fereastră şi o deschise larg, trăgând adânc în piept aerul umed al nopţii; apoi, din obişnuinţă, începu să facă ordine prin odaie. Costumul străveziu al lui Paul – cel pe care-l purtase tot timpul cât dormise sub „Bolţi” – zăcea pe un scaun lângă pat. Lena îl luă, cu gândul să-l pună pe un umeraş în garderob; dar în

clipa aceea, portofelul uzat al lui Paul căzu din buzunarul interior al hainei şi-şi revărsă conţinutul – mai ales nişte hârtii ce se împrăştiară pe podea.

Lena se aplecă să le strângă: erau însemnările pe care Paul le făcuse în legătură cu procesul. Deodată, pe când le punea la loc în buzunar, dădu peste o fotografie mică şi o privi: era un portret al Ellei Fleming, făcut în sepia, un portret extrem de măgulitor, dedesubtul căruia se putea citi o dedicaţie tandră. Ella îi oferise această fotografie ca dar de ziua lui, când el împlinise nouăsprezece ani: i-o vârâse personal în portofel, cu o privire plină de subînţeles, în speranţa că el o va purta la piept.

Paul uitase de mult de fotografie. Pe Lena însă, trăsăturile frumoase ale fetei, ochii ei galeşi, părul cârlionţat şi, mai cu seamă, dedicaţia tandră şi posesivă o convinseră numaidecât că era vorba de comoara cea mai scumpă a lui Paul. Nu scoase nici măcar un oftat, dar pe faţa ei nemişcată, parcă împietrită, se zugrăvi o expresie de nelinişte, abia sugerată de un tremur imperceptibil al buzelor. În cele din urmă se ridică de pe podea şi vârî fotografia în portofel, apoi portofelul în buzunarul interior al hainei. După ce atârnă costumul pe umeraş, şi-l puse în garderob, se duse în bucătărie. Rezemându-se de consola căminului, închise ochii pe jumătate şi-şi plecă, îndurerată, capul.

De multă vreme lupta împotriva spaimei că se pusese singură într-o situaţie imposibilă. Niciodată însă, până acum, nu-şi închipuise că iluziile i se vor spulbera într-un fel atât de brutal. Tremura la gândul că dusese o luptă atât de zadarnică cu sine însăşi şi că cedase într-un mod atât de jalnic. În prostia ei, luând gratitudinea drept afecţiune, fusese cât pe-aci să-şi dea în vileag tragedia vieţii sale, oferindu-i orbeşte lui Paul un pretext de a se descotorosi de ea. Acum nu-i va mai putea spune nimic. Niciodată. Abătută, închise ochii, lăsându-se pradă demonilor ei interiori: scârba şi ruşinea. Comparaţia dintre ea, femeia târâtă în noroi, şi această creatură

angelică, probabil logodnica lui, o făcu pe Lena să-şi dorească moartea; ar fi vrut ca durerea ce-o sfâşia s-o doboare pe loc. Rămase aşa, frământându-se multă vreme. Apoi deodată, cu un efort de voinţă, se smulse din propria-i durere şi, dându-şi capul pe spate, se aşeză pe un scăunel. Cu ochii uscaţi, cu buzele strânse într-o dungă subţire – semn al unei dârzenii ce nu admitea nicio indulgenţă faţă de sine însăşi – se sili să reflecteze. Peste multe minute, în mintea ei tulburată se născu ideea leacului pe care-l căuta: părea singura soluţie posibilă. Da, oricât de greu i-ar fi fost, trebuia să fugă, să scape, să-şi scoată din minte până şi amintirea acelui act de demenţă. Ghemuită pe scăunel, începu să-şi pună planul la punct în toate amănuntele.

Capitolul XII

În dimineaţa zilei de luni, 21 februarie, *Cronica* din Wortley publică, pe prima pagină, primul din articolele scrise de Dunn în legătură cu cazul Mathry.

Contrar obiceiului său, Dunn, căruia îi plăcea să lenevească în pat, ieşi devreme şi merse la redacţia *Cronicii.* Vânzătorii de ziare răcneau pe străzi titlul articolului şi scoteau la vedere afişul special tipărit de McEvoy. Dunn se înfioră de plăcere la auzul strigătelor vânzătorilor de ziare şi la vederea numelui MATHRY tipărit cu litere de-o şchioapă. Nu era vanitos din fire şi nu prea îşi făcea iluzii în legătură cu profesia lui, dar credea cu pasiune în libertatea presei şi în influenţa binefăcătoare a unui ziar bine condus. „Acum, adevărul a ieşit la iveală – îşi spuse. Asta o să-i zguduie.”

Când ajunse la redacţie, McEvoy era acolo: se înţeleseseră să urmărească împreună rezultatul campaniei. Dunn simţi nevoia să i se destăinuie patronului:

— Tare-aş vrea să văd mutra lui Sprott şi mutra lui Dale în clipa când au dat cu ochii de ceea ce le-am servit noi la micul dejun.

McEvoy era mai puţin entuziasmat. Ridicând din umeri, spuse, cam posomorât:

— Suntem vârâţi până-n gât în treaba asta. Deie Domnul să iasă totul bine!

În ziua aceea nu se produse niciun eveniment de seamă. Mai mulţi distribuitori telefonară ca să ceară un supliment de exemplare. Niciunul dintre exemplarele

trimise nu rămase nevândut. Când plecă, la prânz, Dunn văzu peste tot oameni care citeau articolul lui – pe stradă, în tramvai şi în restaurantul unde-şi lua de obicei masa. Oamenii păreau calmi. „E calmul dinaintea furtunii” – îşi spuse.

A doua zi, pe la orele unsprezece, sună telefonul. Al doilea articol, mult mai violent decât primul, care nu făcuse decât să schiţeze principalele date ale cazului, punea direct în cauză poliţia. McEvoy duse receptorul la ureche şi, dând din cap cu subînţeles, schiţă cu buzele numele lui Dale.

— Da, eu sunt – spuse el. Redactorul-şef al Cronicii. A, bună dimineaţa, comisare, ce mai faci?

Dunn nu putu auzi răspunsul lui Dale, dar faţa lui McEvoy era foarte expresivă.

— Regret, domnule comisar – zise redactorul-şef. La care articole te referi? A, la cel despre afacerea Mathry? Sper că nu te-a necăjit prea mult...

Faţa lui McEvoy rămase calmă.

— Zău, nu văd ce-ai putea să ne reproşezi. E datoria noastră să informăm publicul cititor. Nu facem altceva. Cum? Nu, n-avem nici cea mai mică îndoială. Avem chiar unele dovezi interesante.

După un interval ceva mai lung, McEvoy răspunse pe un ton ceva mai puţin amabil:

— Nu ne temem de acuzaţia de calomnie sau de orice altă acţiune ce ar putea fi întreprinsă împotriva noastră. Considerăm că publicul trebuie să ia cunoştinţă de acest caz. Da, şi Dumnezeu mi-e martor că va lua cunoştinţă!

După încă o pauză, patronul spuse – ochii îi străluceau înapoia sticlelor pince-nez-ului:

— În locul dumitale, n-aş face una ca asta, Dale! Am putea publica restul articolelor în ziarele trustului Howard Thomson – cinci ziare în provincie şi unul la Londra. Materialele lui Dunn sunt foarte cerute. Nu, n-aş face una ca asta dac-aş fi în locul dumitale. Încearcă să-ţi ţii firea, Dale! O să ai nevoie de multă stăpânire de sine înainte de

a se termina toată povestea. Apropo, dacă vrei să citeşti depoziţia inspectorului de poliţie Swann, o găseşti în numărul următor al ziarului, adică mâine. McEvoy puse receptorul în furcă şi-şi aprinse o ţigară ca să se calmeze: era roşu la faţă. E furios – îi spuse el lui Dunn. Şi foarte neliniştit, pe deasupra. M-am gândit că-i mai bine să-l iau repede.

— Dale nu-i un om rău – zise Dunn. E funciarmente cinstit. Cel care-l împinge e şeful lui. Numai că nu poate face nimic.

— Ba poate – replică McEvoy. Dar n-o s-o facă. Dacă ne-ar ataca, ar însemna să-şi recunoască vinovăţia. Nu-s chiar atât de proşti. Pun pariu cu tine că mâine sau poimâine şeful ăl mare ne va face o vizită. Şi, luând o hârtie de pe birou, adăugă pe un ton degajat: Rezultatele sunt excelente din punct de vedere comercial. Astăzi am tipărit douăzeci de mii de exemplare în plus. Şi toate s-au vândut.

A doua zi dimineaţă se vădi că toată lumea începuse să vorbească despre cazul Mathry. La redacţie sosiră numeroase scrisori ale cititorilor *Cronicii*, iar mai multe ziare publicară comentarii despre seria de articole ale Ereticului. Mai toate erau precaute. Ziarul *Guardian* din Blankshire se folosise de prilej ca să-l înţepe pe Dunn: „Ne temem că, în misiunea sa de reformare a lumii, stimatul nostru confrate a cam întrecut măsura”. În schimb ziarul londonez *Record,* un ziar liberal de mare prestigiu, publică un editorial care începea astfel: „În *Cronica* din Wortley au fost făcute afirmaţii extrem de grave, care, dacă sunt întemeiate, vor zgudui întreaga naţiune”, şi se termina cu cuvintele: „Ca şi celelalte articole publicate anterior sub semnătura talentatului Eretic, această nouă serie e pătrunsă de cea mai sinceră convingere. Aşteptăm cu cel mai mare interes restul articolelor din această remarcabilă serie”.

— Campania a început – spuse McEvoy, întinzându-i lui Dunn extrasele de presă. Să vezi ce-au să scrie după ce-

au să apară declaraţiile lui Swann. Apropo, în locul tău n-aş zăbovi în oraş prea târziu în seara asta.

— Dumnezeule! N-au să îndrăznească una ca asta!

— Ştiu, dar s-ar putea să răceşti – zise patronul pe un ton bizar.

Se auzi o bătaie în uşă, şi în încăpere intră un tânăr, secretarul lui McEvoy.

— Scuzaţi-mă că vă deranjez, dar la telefon e secretarul domnului Matthew Sprott. Sir Matthew ar dori să vă vadă, dac-aţi fi amabil să treceţi pe la dânsul azi după-amiază.

Dunn şi McEvoy schimbară priviri fugare, iar acesta din urmă spuse:

— Comunică-i secretarului lui Sir Matthew că regretăm că nu putem veni: suntem extrem de ocupaţi. Dar dacă Sir Matthew doreşte să treacă pe la noi, am fi bucuroşi să-l primim.

— Am înţeles, domnule – zise secretarul şi ieşi.

— N-o să vină – îşi dădu cu părerea Dunn.

— Se prea poate – încuviinţă McEvoy, ridicând din umeri. Dar, după cincisprezece ani, de când inspiră frică oamenilor, a sosit momentul să-l bage şi pe el cineva în sperieţi.

Următoarele două articole arătau, fără echivoc, cum fusese ignorată data când victimă rămăsese însărcinată şi modul cum fuseseră manipulaţi martorii de către poliţie. După publicarea acestor articole, începu avalanşa. Saci întregi de corespondenţă soseau într-una la redacţia *Cronicii,* iar telegramele plouau parcă, încât McEvoy fu nevoit să instaleze în odaia alăturată un grup de sortatori, în vreme ce el însuşi şi Dunn lucrau în birou. Unele din aceste telegrame veneau din partea unor nebuni sau din partea unor societăţi, care propovăduiau abolirea cutărui sau cutărui lucru; altele erau insultătoare, pretinzând că articolele ar submina temeliile ordinei şi legii. Dar, îndeobşte, mesajele sosite din cele patru colţuri ale ţării erau calde şi încurajatoare.

Unele purtau semnături prestigioase. Reverendul Foster Bowles, celebrul predicator şi publicist londonez, scria de pildă:

„Cele mai calde felicitări pentru admirabila dumitale campanie. Stop. Voi vorbi despre cazul Mathry duminica viitoare din amvon. Stop. Dumnezeu să vă binecuvinteze, fraţilor. Bowles”.

— De ce se-amestecă ăsta? întrebă Dunn, cam înciudat. E un demagog care aruncă vorbe-n vânt.

— Unde ţi-e iubirea de oameni, frate? îi replică McEvoy, ironic. Bowles e taman omul de care avem nevoie. Elocinţa lui se revarsă dincolo de templul în care predică. Tot cartierul Kent Road o să ni se alăture.

Luând o altă telegramă, o citi cu glas tare:

„Aprob cu entuziasm reluarea de către dvs. a chestiunii ridicate de mine la 19 noiembrie în Camera Comunelor. Stop. Având în vedere apropiatele alegeri, v-aş fi recunoscător dacă aţi menţiona eforturile mele. Stop. În fond, am fost primul care am acţionat. Stop. Voi continua să cer să se facă dreptate. George Birley.”

— Bietul George! exclamă Dunn. Vrea să se urce-n căruţă...

— Şi să le restituie Duncaster-ilor palma primită de la ei. L-au lovit aşa de tare, încât era cât pe ce să lipsească de la o partidă de golf. Îmi place fraza asta: „Voi continua să cer să se facă dreptate”!

Patronul luă apoi o altă telegramă, o citi şi i-o trecu lui Dunn, întrebându-l:

— Ce părere ai?

Dunn citi încruntat telegrama care-i era adresată personal lui McEvoy de către editorul ziarului *Record*:

„Dragul meu McEvoy, având în vedere marele interes stârnit aici de afacerea Mathry, îţi propun să public articolele Ereticului. Comunică numaidecât preţul cerut. Cordial, Lloyd Bennett”.

O clipă, nimeni nu scoase o vorbă. Ca ziarişti, amândoi se gândeau la acelaşi lucru... McEvoy desena ceva în

carnetul lui, apoi ridică deodată privirea şi spuse:

— Bănuiesc ce-i în sufletul tău. E ca şi cum te-ai duce la pescuit la o baltă minunată pe care-ai descoperit-o singur, şi într-o bună zi cineva apare pe malul celălalt şi-ţi strigă: „Dă-mi şi mie voie”. E măgulitor, fireşte... *Record*... Lloyd Bennett e un pescar foarte priceput... Nu ştiu dacă m-ai înţeles...

Dunn se ridică de pe scaun şi se duse la fereastră, întorcându-i spatele lui McEvoy.

— Povestea asta depăşeşte prin importanţa ei vanitatea personală – rosti el în cele din urmă. Ar fi bine să acceptăm oferta.

— Bine – răspunse McEvoy prompt. Eram sigur că vei fi de acord. Vom cere un preţ uriaş.

— Fii serios, Jimmy – spuse Dunn, fără să se mişte de la fereastră. În fond, toată povestea asta nu ne aparţine personal. Stăm aici amândoi, ca nişte bookmakeri afurisiţi care au organizat o cursă grozavă şi aşteaptă să-şi umple buzunarele... în timp ce nenorocitul ăla care a făcut totul, sărmanul tânăr care a adunat toate dovezile, bătându-se din răsputeri, zace într-un spital, cu două coaste lipsă şi c-o gaură-n plămân. Nu e drept!

— E tot bolnav?

— Foarte grav – răspunse Dunn, clătinând din cap. Dar medicii îi mai dau o şansă de scăpare. Barem dac-ar putea să-mi citească articolele! I-ar face mai bine decât medicamentele lor.

— Hm! Îţi dai seama ce efect ar avea... moartea lui... la momentul psihologic? se pomeni McEvoy, gândind cu glas tare.

Sub ploaia de înjurături cu care-l împroşcă Dunn, patronul se trezi şi apăsă pe butonul soneriei.

— Asemenea gânduri îţi vin fără să vrei în minte – se scuză el. O să-i telegrafiez numaidecât lui Lloyd Bennett.

A doua zi dimineaţă, ziarul *Record* din Londra publică un supliment de o pagină cuprinzând primele trei articole ale lui Dunn. În ziua următoare publică alte trei, astfel

încât, peste o zi, atât *Record* cât şi *Cronica* tipăriră simultan cel de-al şaptelea articol. Târziu în seara acelei zile, când Dunn şi McEvoy se pregăteau să se ducă acasă, un băiat le aduse următorul teletip:

„În Camera Comunelor, domnul Douglas Gibson, deputat laburist din circumscripţia Newton, s-a ridicat pentru a întreba dacă, având în vedere recentele fapte dezvăluite de presă, ministrul de interne nu consideră necesar să redeschidă cazul Mathry, revizuindu-şi hotărârea luată anterior.

În răspunsul său, ministrul de interne, Sir Walter Hamilton, a declarat că doreşte să fie sesizat în scris privitor la această afacere”.

Cei doi gazetari rămaseră electrizaţi. Fusese o zi grea şi obositoare.

— Vrea să fie sesizat în scris – spuse McEvoy în cele din urmă, cu un glas spart. Acum nu mai respinge categoric cererea de revizuire. Încearcă să câştige timp. În noaptea asta, firele telefonice din Wortley au să zbârnâie. Mâine s-ar putea să primim o vizită importantă.

Cei doi îşi strânseră mâinile în tăcere, apoi îşi luară pălăriile şi ieşiră.

A doua zi era marţi; pe la orele patru după-amiază – ora când de obicei conducerea ziarului *Cronica* îşi lua ceaiul, un ceai tare, preparat de comisionarul redacţiei şi servit în nişte ceşti groase de faianţă – se auzi o bătaie puternică în uşă.

— Intră!

Nu era comisionarul cu tava cu ceşti, ci secretarul lui McEvoy, un anume Ted Smith, iar înapoia lui se afla Sir Matthew Sprott în persoană. Acesta, foarte bine îmbrăcat, nu trăda nimic neobişnuit în purtarea sa. Trăsăturile lui, pecetluite de obişnuita expresie demnă şi distantă, erau perfect calme.

— Luaţi loc, vă rog – îl pofti McEvoy.

— Mulţumesc – zise procurorul şi se aşeză pe un scaun. Eşti greu de găsit de la o vreme, domnule McEvoy.

Tocmai treceam pe-aici şi m-am gândit să profit de ocazie ca să încerc să te văd. Fireşte, nu în calitatea mea oficială.

— Fireşte – răspunse redactorul-şef, aţintindu-şi asupra celuilalt ochii lipsiţi de orice expresie. Pot să vă ofer o ţigară?

— Nu, mulţumesc. (Şi Sprott împinse cât colo tabachera de argint.) Îmi pare bine că am şansa de a te întâlni şi pe dumneata aici, domnule Dunn. Ceea ce am de spus te priveşte într-o oarecare măsură şi pe dumneata. Se lăsă o tăcere grea. Sprott părea sigur de sine şi hotărât; pe faţa lui nu se citea pic de nelinişte. Ba chiar zâmbea, vrând să arate că se simte la largul lui. Domnilor – rosti el – n-am venit aici pentru a discuta. E o chestiune prea măruntă. Şi-apoi, recunosc că aveţi dreptul de a vă conduce ziarul aşa cum doriţi. Trebuie să vă spun totuşi că actuala serie de articole publicate de dumneavoastră stânjenesc oarecum guvernul Maiestăţii Sale.

Atât McEvoy cât şi Dunn se uitau ţintă la Sprott. Acesta nu-şi putea ascunde complet neliniştea sub masca lui solemn arogantă. Când vorbi din nou, glasul procurorului sună nefiresc de vesel.

— Domnilor, suntem nişte oameni de lume. Am convingerea că fiecare dintre noi îşi dă seama de dificultăţile inerente conducerii ţării în aceste vremuri tulburi. Peste trei luni vor avea loc alegeri. Nu trag nicio concluzie din aceste împrejurări, vă cer doar să nu le pierdeţi din vedere. De altfel, nu încape nicio îndoială că guvernul Maiestăţii Sale priveşte cu toată simpatia chestiunea ridicată de ziarul dumneavoastră.

— Într-adevăr? întrebă McEvoy.

— Te pot asigura de acest lucru – spuse procurorul, dând din cap cu un aer solemn. Am vorbit aseară la telefon o oră întreagă cu ministrul de interne. (McEvoy îi aruncă o ocheadă lui Dunn.) Şi vă repet categoric că Sir Walter, care e un om foarte luminat, doreşte să manifeste

cea mai înaltă omenie în această afacere stranie şi încurcată.

— Aha!

Sir Matthew îi privi, cu un zâmbet şi mai vădit, apoi continuă:

— Aşa cum v-am mai spus, domnilor, mă aflu aici într-o vizită neoficială; nici nu s-ar putea altfel. Dar vă mărturisesc deschis, şi vă rog să păstraţi discreţia cuvenită, că am venit aici pentru a vă face o propunere generoasă, ba chiar magnanimă, capabilă, socot, să rezolve definitiv această chestiune şi s-o ducă la încheierea cea mai justă. Sprott îşi umezi buzele şi se aplecă spre McEvoy, apoi urmă: Sunt autorizat să vă declar că, dacă veţi înceta să publicaţi aceste articole, care nici nu vor mai fi necesare în împrejurările date, Sir Walter va consimţi să-l graţieze pe deţinutul Mathry şi să-l elibereze numaidecât din închisoarea din Stoneheath.

Pe faţa lui Sprott încremenise un zâmbet altruist. Dunn şi McEvoy nu schimbară nici măcar o privire fugitivă.

— Ei, domnilor, ce ziceţi, primiţi?

— Nu. Refuzăm.

Procurorul îşi scoase încet din buzunar batista şi-şi şterse palmele năduşite. Surâsul îi pierise de pe faţă: îi venea greu să şi-l păstreze.

— Refuzaţi? Mă uimiţi, domnilor. Pot să vă-ntreb de ce?

— Acest lucru ar însemna, în primul rând, o trădare a integrităţii ziarului – răspunse McEvoy, fără să-l slăbească din ochi pe procuror. Nu putem face un asemenea compromis în momentul de faţă. În al doilea rând, un om nevinovat nu poate fi graţiat.

În tăcerea ce se lăsă, procurorul îşi vârî la loc batista în buzunar.

— Spuneai „în momentul de faţă” – rosti el peste câteva clipe. Aş putea să vă-ntreb care este obiectivul final pe care-l urmăriţi?

— Să obţinem punerea necondiţionată în libertate a deţinutului Mathry – răspunse McEvoy, cu o voce egală.

Să determinăm o anchetă completă, deschisă şi imparţială asupra împrejurărilor în care a putut fi condamnat... şi să stabilim astfel dacă a fost sau nu nesocotită justiţia... Să obţinem despăgubiri substanţiale pentru îngrozitoarea nedreptate suferită de un om nevinovat.

Sir Matthew zâmbi, înălţându-şi sprâncenele – mai bine zis încercă să zâmbească degajat, dar muşchii săi faciali refuzară să-l asculte: se opriră la jumătatea drumului şi încremeniră într-un rânjet hidos. Procurorul îşi duse repede mâna la gură şi o ţinu aşa peste falca de jos, întocmai ca un om care suferă de o nevralgie puternică. Apoi, cu mare greutate, se ridică în picioare şi rosti pe un ton glacial:

— Vreau să sper, domnilor, că nu veţi regreta linia de conduită pe care v-aţi ales-o. Inutil să vă spun că vă voi combate până la limita extremă. Şi încă ceva: aş vrea să vă amintesc că cei ce se opun Coroanei riscă să plătească scump.

Era prea obişnuit să peroreze în public şi avea prea multă experienţă ca să-şi piardă stăpânirea de sine. Înclinându-se în faţa celor doi gazetari, ieşi calm din birou. Dar faţa lui era pământie. Şi mergea ca un invalid.

La sfârşitul acelei săptămâni, McEvoy, prevăzător, deschise în coloanele ziarului o subscripţie pentru susţinerea cauzei lui Mathry în faţa justiţiei. Începură să sosească bani din toate colţurile ţării. Frecându-şi mâinile, patronul îi spuse lui Dunn, pe un ton exaltat:

— A devenit o chestiune de interes naţional. Iar rezolvarea ei se apropie.

Într-o ţară liberă, unde opinia publică nu e nici înregimentată, nici înăbuşită, se stârneşte uneori, când sufletele oamenilor sunt răscolite adânc, un puternic vânt de protest. El poate fi la început doar o şoaptă, un murmur vag; dar apoi creşte şi se lăţeşte cu o repeziciune şi o forţă de necrezut, devenind un adevărat uragan. Când se dezlănţuie o asemenea furtună, în zadar ar

încerca să-i stea împotrivă cei ce deţin puterea: ei trebuie fie să se plece, fie să se lase zdrobiţi. Abia atunci îşi capătă înţelesul deplin formula: „a guverna prin popor şi pentru popor”. Tocmai acest lucru se petrecu în cazul lui Rees Mathry. În zilele procesului, acest caz avusese o însemnătate exclusiv regională; fiind repede dat uitării, rămăsese îngropat în tăcere vreme de cincisprezece ani. Iar acum devenise, vorba lui McEvoy, o „chestiune de interes naţional”. Unul după altul, ziarele din marile oraşe începură să ceară o revizuire imparţială a procesului. Milioane de cuvinte treceau prin maşinile încinse ale linotipurilor, cerând să i se facă dreptate lui Mathry. Scriitori şi oameni politici, predicatori de toate confesiunile, gazetari, conferenţiari, profesori universitari, lideri sindicali, savanţi eminenţi, actori de frunte, medici celebri, toţi îşi alăturară glasurile. În diferite centre luară fiinţă asociaţii „Rees Mathry”. În întreaga ţară se vindeau insigne „Rees Mathry”. Elevii de şcoală, care se născuseră după condamnarea lui Mathry, defilau pe străzi, cu flamuri pe care scria: „Eliberaţi-l pe Mathry!” Nici măcar un guvern solid n-ar fi putut rezista în faţa acestei forţe dezlănţuite, necum unul atât de şubred ca acela aflat la cârma ţării.

Într-o după-amiază umedă şi mohorâtă, pe la sfârşitul lunii, McEvoy şi Dunn auziră deodată, în timp ce şedeau, nervoşi şi tăcuţi, în birou, epuizaţi de tensiunea din zilele precedente, o larmă de glasuri pe coridor. Peste câteva clipe, Smith, secretarul lui McEvoy, intră în birou, urmat de ceilalţi membri ai redacţiei. Ţinea în mână o bandă de teletip şi părea foarte aţâţat:

— Adineauri ne-a sosit, domnule!

Dinspre sala linotipiştilor şi dinspre subsol urca larma unor glasuri care vociferau.

— Citeşte-o, pentru Dumnezeu! exclamă patronul.

Smith citi, aşadar, cu glas tare:

„La orele cinci, în Camera Comunelor, ministrul de interne a anunţat că Rees Mathry va fi pus în libertate în

mod necondiţionat în ultima zi a acestei luni şi că o comisie specială se va întruni peste patru săptămâni la Curtea cu juri din localitate pentru a ancheta cazul. Decizia a fost primită cu aplauze prelungite”.

Cei prezenţi aclamară frenetic ultimele cuvinte. Patronul îi privi cu mirare pe redactorii îngrămădiţi în prag. Era uimit de bucuria ce se citea pe feţele lor şi se simţea obligat să spună ceva:

— Am făcut cu toţii o treabă bună – rosti el, încercând să-şi exprime o satisfacţie pe care, de fapt, n-o simţea, fiind mult prea obosit. Iar acum, când am primit această veste bună, vreau să vă mulţumesc pentru sprijinul vostru. Fiecare dintre voi va primi o primă în ziua când Mathry va ieşi din închisoare.

Atât McEvoy cât şi Dunn îşi dădeau limpede seama că decizia ministrului de interne era o manevră dibace: neputându-se împotrivi opiniei publice, se hotărâse să anunţe eliberarea lui Mathry. Dar ministrul nu era convins de nevinovăţia acestuia, mai ales că eliberarea lui implica punerea sub acuzaţie a persoanelor răspunzătoare de condamnarea lui. De aceea ceruse Curţii de apel să ţină o sesiune publică, la care să stabilească dacă există sau nu dovezi noi, apte a impune o decizie de graţiere. Hotărâse ca sesiunea să aibă loc la Wortley pentru a încerca să potolească spiritele din localitate.

După ce redactorii ieşiră din birou, McEvoy se întoarse cu faţa spre Dunn. Acesta şedea pe scaun şi-şi examina unghiile. Patronul se simţea vlăguit şi amărât, ba chiar plictisit.

— Ne-am atins scopul – spuse el. Şi mă simt frânt de oboseală. Şi începu să-şi îmbrace haina, cu gesturi domoale. Te-aş ruga să-mi scrii un mic editorial pentru numărul de mâine... Un editorial în care să ridici în slăvi instituţia parlamentară, forţa poporului, *vox populi,* şi aşa mai departe. De acord?

— De acord.

— Mulţumesc. Şi vino la masă la mine diseară. Cu Eva,

fireşte. O să-ncercăm să ne veselim niţeluş. McEvoy îşi luă din cuier pardesiul şi adăugă: Am câştigat, nu crezi? S-ar cuveni să ne strângem mâinile şi să dansăm de bucurie, ce naiba-i cu noi?

— Presupun că-i reacţia organismului. Am muncit din greu pentru victoria asta. Dar Mathry e liber... l-am readus la viaţă.

— Mă întreb cum s-o fi simţit Lazăr când a ieşit din mormânt?

Şi rostind aceste cuvinte enigmatice, McEvoy părăsi biroul. Dunn îşi scrise articolul în cincisprezece minute, apoi sună şi-i dădu lui Sihith textul dactilografiat. Se duse apoi în propriul său birou. Se gândea să cheme la telefon spitalul, ca să-i comunice lui Paul vestea cea mare: o aşteptase atâta vreme! Dar îl reţinu un gând. Zâmbindu-şi sieşi, acest sentimental incorigibil îşi puse pălăria pe ceafă şi ieşi din birou.

La locuinţa din Ware Place no. 61 o găsi pe doamna Hanley, care se întorsese de la Londra şi care tocmai călca nişte rufe în bucătărie.

— Doamnă Hanley – îi spuse Dunn. Tatăl lui Paul va fi pus în libertate. S-a anunţat oficial. Aş dori ca Lena să se ducă numaidecât la spital şi să-i comunice vestea. Am convingerea c-o va face mai bine decât aş putea eu însumi. Du-te repede şi roag-o să vină jos.

Doamna Hanley nu se clinti. Strângându-şi buzele, îi aruncă o privire pătrunzătoare şi-i zise:

— Lena nu mai e aici. Când m-am întors, săptămâna trecută, am găsit odaia ei goală. Mi-a lăsat un bileţel în care-mi spune că a plecat pentru totdeauna.

Capitolul XIII

Dimineaţa zilei de 2 martie se anunţa senină; vrăbiile ciripeau printre florile de şofran care smălţau gazonul din faţa spitalului Sfânta Elisabeta. Era primăvară; soarele răspândea pentru prima oară căldură, seva curgea în trunchiurile ulmilor ce străjuiau aleea scurtă de la intrare, iar pe crengile cele mai înalte se şi iţiseră mugurii pufoşi, de un verde fraged. Pământul reavăn, străbătut de pâraie nevăzute, părea să se trezească la viaţă.

Paul urma să iasă din spital chiar în acea zi.

Cu mult înainte de amiază, când Dunn promisese să vină să-l vadă, Paul se dusese să-l aştepte în vestibulul spitalului, după ce-şi luase rămas bun de la toţi, exprimându-şi cea mai caldă recunoştinţă, printr-o strângere de mână, surorii Margaret, inimoasa, rumena şi veşnic joviala infirmieră care-l îngrijise. Fusese foarte grav bolnav, dar coastele i se vindecaseră, plămânii respirau normal, iar tusea dispăruse. Deşi încă lipsit de vlagă şi mai vădind oarecare slăbiciune, era socotit vindecat.

Dunn, punctual din fire, sosi cu un taxi. După o scenă cam lungă în vestibul – surorile aveau, pare-se, o deosebită stimă pentru Dunn, care trebui să se folosească de întreaga lui abilitate ca să scape de stăruitoarea ospitalitate a maicii stareţe, care-l invita la un păhărel de sherry – porni împreună cu Paul. În maşină, în timp ce respira aerul înmiresmat ce pătrundea prin ferestrele deschise ale automobilului, Paul se simţi copleşit de emoţie, în aşteptarea celor ce aveau să se întâmple. În

definitiv, pentru asta se străduise şi suferise atâtea luni de zile în şir!

— Ţi-am rezervat o cameră la *Hotel Windsor* – îi spuse Dunn deodată. Nu-i un hotel prea grozav, dar e liniştit, îţi vei putea recăpăta echilibrul.

Paul îi aruncă o privire recunoscătoare, prin care-i dădea a înţelege că e de acord cu tot ceea ce Dunn va hotărî pentru el.

— De fapt – urmă gazetarul – vei putea să stai la hotel împreună cu mama dumitale, care soseşte mâine. Puteţi rămâne amândoi acolo până la terminarea anchetei. *Cronica* va suporta cheltuielile. Nu, nu-mi mulţumi. E rândul nostru să plătim. Apropo, primeşte şi aceste treizeci de lire: va trebui să-i cumperi tatălui dumitale nişte haine şi alte lucruri. Îmi vei restitui banii după ce vei încasa îndemnizaţia.

— Ce îndemnizaţie?

Dunn îl privi cu coada ochiului:

— Se pare că tatăl dumitale are dreptul la o despăgubire din partea guvernului. După părerea avocatului nostru, are dreptul să primească până la cinci mii de lire.

Paul rămase tăcut în faţa acestei veşti cu totul neaşteptate. Deşi, în actuala lui stare sufletească, o asemenea despăgubire i se părea lipsită de importanţă, ea îi permitea să accepte, cu inima ceva mai uşoară, banii oferiţi de gazetar. Da, îi va folosi aşa cum îi spusese acesta. Gândul că va rămâne o zi întreagă împreună cu tatăl său, înainte ca maică-sa să sosească de la Belfast, mâine dimineaţă, îl umplea de fericire.

— L-aţi văzut? îl întrebă el pe Dunn.

— Da – răspunse acesta, dând din cap. Se află la hotel. Smith, un coleg de redacţie, e cu el.

— Vă gândiţi la toate.

— Mă străduiesc – răspunse Dunn, cu oarecare bruscheţe, deşi foarte politicos altminteri. Apoi schimbă subiectul: Ai mai văzut-o pe Lena în ultima vreme?

— Nu. (Paul se întunecă la faţă.) N-am mai văzut-o din noaptea când m-a trimis la spital.

— Nu ştii nimic despre ea, dar e momentul să afli – îi spuse Dunn, pe un ton tăios şi-i dezvălui, în câteva fraze scurte, adevărul fără să-i ascundă nimic.

Uluit şi tulburat, Paul simţi că i se pune un nod în gât. Cât de greşit o judecase! Ce idiot fusese... cât de orb şi de înfumurat!... Amintirea feţei ei triste şi sincere îl obseda.

— Trebuie s-o văd... – bâigui el după un timp.

— A plecat.

— A plecat?

— Da, şi-a părăsit slujba şi a dispărut – spuse Dunn, cu un soi de satisfacţie amară.

— Dar de ce?

— De unde să ştiu?

— Ştiţi măcar unde s-a dus?

— Nu ştiam... dar am aflat. Lucrează ca chelneriţă într-un restaurant ieftin din Sheffield.

— Aveţi adresa ei?

— Chiar dac-o am, n-o pot da în vileag – spuse Dunn, pe un ton care nu mai îngăduia nicio discuţie.

Taxiul ocolise centrul comercial al oraşului Wortley şi, străbătând podul de pe Nottingham Road, gonea acum prin suburbiile din sud. Multe din străzile prin care treceau fuseseră bătute de Paul în zilele negre când viaţa era pentru el o imensă deznădejde. În curând ajunseră însă în cartierul Fairhall şi se opriră în faţa Hotelului Windsor. Era o clădire mare, cu balcoane de lemn, cu câteva foişoare şi un acoperiş de ţiglă roşie. Un hotel mare, de tip rezidenţial, construit cu vreo zece ani în urmă, care se dovedise a nu fi de fel rentabil şi care decăzuse cu timpul, devenind un hotel semi-comercial, destul de respectabil, dar cam prost întreţinut şi totdeauna pe jumătate gol. Intrând pe uşa turnantă, începură să urce scările acoperite cu un covor verde şi se opriră o clipă în faţa uşii unui apartament de la etajul

întâi. Paul simţi că Dunn îl priveşte, gata să-i vorbească, dar acum nu mai putea să aştepte. Tremurând de emoţie, intră pe uşă.

În salon, la o masă aşezată sub fereastră, un bărbat mai în vârstă mânca ouă cu şuncă, sub privirile secretarului lui McEvoy. Părea un bărbat la vreo şaizeci de ani, greoi şi scălâmb, cu un tors masiv şi cu nişte braţe vânjoase. Capul lui, în parte pleşuv, acoperit deasupra urechilor de un păr tuns scurt, cenuşiu murdar, era rotund ca o ghiulea înfiptă între umerii încovoiaţi şi puternici. Pielea gâtului, galbenă ca pergamentul, zbârcită şi aspră, era brăzdată de cute adânci şi smălţată cu mici vânătăi. Îmbrăcat într-un costum demodat, negru şi lucios, rupt la cusături şi prea strâmt pentru el, arăta ca un marinar de rând, în permisie.

Paul rămăsese încremenit, cu inima bătând să-i spargă pieptul, în faţa acestui străin, care deodată îşi înălţă capul tuns chilug şi, încruntând din sprâncene, îl privi cu nişte ochi împietriţi şi duşmănoşi, fără a înceta să mestece mâncarea, cu dinţii lui tari şi gălbejiţi. O clipă, lungă şi chinuitoare, Paul nu putu scoate un cuvânt. De o mie de ori îşi imaginase, în o mie de feluri, întâlnirea asta – recunoaşterea grabnică, îmbrăţişarea caldă, lacrimile – o, cu câtă duioşie tandră înfrumuseţase această întâlnire cu tatăl drag din copilărie! Deşi era pregătit sufleteşte să vadă schimbările aduse de atâta amar de ani, nu-şi putuse închipui nici pe departe că tatăl lui suferise o asemenea schimbare cumplită. Silindu-se să se stăpânească, porni spre el cu mâna întinsă. Degetele ce i le strânseră pe ale sale, după o clipă de şovăire, erau mari şi bătătorite, tari ca nişte oase, cu unghiile crăpate şi galbene.

— Ei bine! exclamă Dunn pe un ton jovial, dar atât de silit şi de nefiresc, încât Paul avu senzaţia că-i zgârie timpanele. Sper, domnul meu, că eşti mulţumit de felul cum eşti servit.

Omul de la masă îşi îndreptă privirea spre Dunn, dar

nu-i răspunse, ci continuă să mestece, ca şi cum ar fi vrut să extragă toată savoarea din bucatele ce i se oferiseră. Dunn salvă situaţia, întorcându-se spre Smith:

— Ai avut grijă de tot, Ted?

— Da, domnule Dunn – răspunse Smith.

— Sper că nu i-ai lăsat pe reporteri să-l sâcâie pe domnul Mathry prea mult?

— Nu, domnule, nu i-am lăsat... Le-am dat declaraţia dinainte pregătită.

— Foarte bine.

Se lăsă o tăcere. Secretarul îşi luă pălăria de pe podea – şi-o pusese la picioare.

— Ei bine – urmă Dunn – având în vedere că voi doi nu v-aţi văzut cam de multă vreme, eu şi Smith nu vrem să vă stânjenim. O să revenim mâine. Dacă aveţi nevoie de ceva, chemaţi-mă la telefon.

Paul se simţi cuprins de panică. Ar fi dat orice ca să-i reţină pe cei doi gazetari, dar nu putea: vedea bine că aceştia erau nerăbdători să plece.

Când uşa se închise, rămase o clipă tăcut, apoi îşi luă un scaun şi se aşeză la masă. Străinul – acest Rees Mathry, care era tatăl său – continua să înfulece, aplecat peste farfuria lui, vârându-şi mâncarea cu degetul în gură şi aruncând din când în când câte o privire speriată în jur. Paul simţi că nu mai poate suporta; din disperare, începu să vorbească fără şir, în fraze incoerente şi sacadate:

— Nu-ţi pot spune ce fericit sunt... că te revăd, tată. Înseamnă enorm pentru mine... Fireşte, după atâţia ani... ne e greu la amândoi. Cred că te simţi la fel de stânjenit ca şi mine. Am atâtea să-ţi spun şi nu ştiu cu ce să încep. Şi nu numai de spus, ci şi de făcut... Întâi de toate trebuie să-ţi fac rost de nişte haine ca lumea. După ce isprăveşti de mâncat... ar trebui să ne ducem cu un taxi prin oraş, să vedem ce se găseşte prin magazine... Cuvintele astea, care-i sunau atât de stângace, sfârşiră prin a se stinge într-o tăcere penibilă. De aceea tresări şi răsuflă uşurat când îl auzi pe tatăl său spunând:

— Ai ceva biştari?

Deşi întrebarea asta îl îngheţă prin brutalitatea ei, Paul răspunse repede:

— Destui pentru a face faţă cheltuielilor.

— N-am putut să scot niciun gologan de la Dunn ăla – mârâi Mathry. Apoi adăugă, ca şi cum ar fi gândit cu glas tare: O să fac eu rost de biştari. O să-i pun să-mi plătească pentru tot ce mi-au făcut!

Vocea îi era aspră şi răguşită, ca un instrument îndelung nefolosit, dar mai sinistră decât sunetul glasului era obida, ranchiuna amară care răzbea prin el. Paul simţi că i se rupe inima.

— Ai o ţigară?

— Nu, îmi pare rău, m-am lăsat de fumat de câtva timp – răspunse Paul, clătinând din cap.

Mathry îl privi pe sub sprâncenele-i încremenite, ca pentru a se convinge că fiul său nu minţise. Apoi scoase din buzunar un pachet de ţigări: Paul recunoscu marca pe care-o fuma Dunn. Luând o ţigară, se aplecă s-o aprindă, parcă într-ascuns. Cu ţigara vârâtă în căuşul palmei, începu să fumeze repede, trăgând fumul în piept. Privindu-l cu atenţie, Paul observă pentru prima oară, cu groază, asprimea de piatră a acestei feţe ursuze. Mai ales gura, făcută parcă din cremene, se închidea ca o trapă sub buza lungă, prost bărbierită. Deodată Mathry strivi capătul aprins al ţigării şi vârî mucul în buzunarul de la vestă.

— Cât e ceasul? întrebă el. Paul se uită la ceas, simţind privirea lacomă a celuilalt – şi într-adevăr Mathry adăugă numaidecât: Eu n-am ceas.

Paul îi dădu tatălui său ceasul, cu lanţ cu tot, spunându-i:

— Foloseşte-te de al meu până faci rost de unul mai bun. Fără să-i adreseze un cuvânt de mulţumire, Mathry cântări în palmă ceasul şi lanţul, apoi le vârî repede în buzunar, cu gestul acela hoţesc care-i caracteriza aproape toate mişcările.

În clipa aceea se auzi o bătaie în uşă, şi în odaie intră o fată, ca să strângă masa. Paul se ridică de pe scaun. Deşi ştia că taică-su avea motive să se poarte cum se purta, îşi simţea sufletul greu.

— Ar fi bine să mergem în oraş să facem cumpărături – spuse el, cu un glas abia auzit.

— Da – răspunse Mathry – vreau ţoale bune.

Ieşiră la lumina palidă a soarelui de primăvară şi luară un taxi până-n Leonard Street, unde intrară într-unul din cele mai mari magazine de confecţii, „Dron”. Dacă nădăjduise cumva că această plimbare îi va aduce oarecare uşurare, Paul rămase crunt dezamăgit. După-amiaza fu pentru el un chin, un adevărat coşmar. Înfăţişarea grosolană a lui taică-su îi făcea pe oameni să se întoarcă după ei pe stradă. Într-un magazin, o tânără vânzătoare fu cât pe ce să izbucnească în plâns din pricina mitocăniei lui. Dar cel mai greu de suportat era felul pervers cu care Mathry îşi alegea hainele cele mai nepotrivite. Stărui, de pildă, să-şi ia un costum în carouri, făcut pentru un bărbat mult mai tânăr; de asemenea, îşi cumpără o cămaşă de mătase artificială, în culori ţipătoare, o cravată de un galben strălucitor, nişte pantofi maro cu vârful ascuţit. Zăbovi aproape o oră în raionul bijuteriilor, fascinat de strălucirea vitrinelor, iar Paul nu reuşi să-l scoată de-acolo decât după ce-i cumpără un inel cu sigiliu.

Când se întoarseră la *Hotel Windsor*, pe la şase după-amiază, Paul se prăbuşi, obosit şi deprimat, într-un fotoliu din salon. Mathry îşi luă pachetele, pe care şi le dusese tot timpul singur, şi intră în odaia lui. Peste vreo douăzeci de minute se întoarse îmbrăcat în hainele-i noi şi purtând ceasul cu lanţ şi inelul cu sigiliu. Părea foarte ţanţoş.

— Vezi? Ticăloşii ăia n-au izbutit să mă doboare. Aş vrea ca unii dintre porcii ăia să mă vază acum, mai ales Hicks. Hai să ieşim la plimbare, să halim ceva şi p-ormă să mergem la teatru.

— Păi abia ne-am întors – replică Paul. O să luăm masa

aici, mai târziu.

Mathry se uită la el, încreţindu-şi fruntea pergamentoasă:

— Păi vreau să şi beau ceva.

— Fireşte – încuviinţă Paul. Ce doreşti să bei?

— Whisky.

Mathry se întinse pe canapea şi deschise ziarul de seară, pe care Paul i-l cumpărase la întoarcere.

— Ar fi trebuit să apar şi eu în ziar. M-au fotografiat. O să-i pun să-mi plătească pentru tot ce-au să scrie despre mine.

Paul sună şi, peste câteva clipe, apăru o fată, aceeaşi care strânsese masa îndată după prânz. De pe canapea, Mathry o privea pe deasupra ziarului, în vreme ce Paul îi comanda fetei meniul cinei şi o sticlă de whisky. Fata, o lungană prostuţă, cu obrajii scofâlciţi, roşi toată şi se fâstâci sub privirea acestui om, despre care vorbea tot oraşul.

— Ştie cine sunt! spuse cu mândrie Mathry când fata ieşi.

Paul abia se atinse de cină. Mathry însă mânca pe nerăsuflate, cu lăcomie, fără să scoată o vorbă. După ce isprăvi, destupă sticla de whisky şi-şi turnă în pahar. Merse apoi cu paharul plin şi cu sticla în celălalt capăt al încăperii şi se aşeză într-un fotoliu cu spătar înalt, rezemat de perete. Rămase încremenit acolo, într-o tăcere desăvârşită, privind în gol, cu o intensitate îngrozitoare. Din când în când îşi umplea paharul. Buzele i se mişcau uneori, ca şi cum şi-ar fi vorbit sieşi. Părea să fi uitat cu desăvârşire de prezenţa lui Paul, iar când fata intră ca să strângă masa, n-o observă nici pe ea, spre marea ei dezamăgire.

Paul privea fascinat şi îngrozit această grotescă apariţie care era tatăl său. Cum putea oare omul acesta, altădată atât de drăguţ şi delicat, care-l dusese de-atâtea ori în parcul Jesmond Dene, ca să lanseze, pe apă bărcuţe de hârtie, şi care se silea din răsputeri să-l distreze,

desenând şi decupând omuleţi, cum putea oare omul acesta care, odinioară, nu uita niciodată să-i aducă, la sfârşitul fiecărei săptămâni, câte o jucărie şi care-i arătase cândva, prin fiece faptă a lui, atâta dragoste şi consideraţie, cum de ajunsese să se schimbe aşa, cum de decăzuse într-un asemenea hal? Ce şir nesfârşit de violenţe îl transformase astfel? Paul se străduia să-şi imagineze toate suferinţele îndurate de tatăl său în aceşti cincisprezece ani: regimul de carceră, uniforma de deţinut, mâncarea execrabilă, gratiile de fier, orele de singurătate în întuneric, strigătele şi duhorile mizerabilei turme, supravegherea necontenită, veşnica muncă forţată, sub soare sau în zăpadă, zilele mohorâte şi nopţile nesfârşite, şi în piept i se aprindea atunci mila, ca un licăr slab, însă numaidecât înăbuşit de îngrozitoarea realitate a siluetei rigide încremenite în fotoliu.

Deodată, cu un gest aproape tandru, Mathry îşi scoase ceasul şi-l privi îndelung. Apoi începu să vorbească:

— Nouă... Acum sunt toţi în întuneric... pe paturile lor de scânduri. S-au spetit toată ziua în cariera de piatră, pe ploaie. La cină au primit o supă chioară... c-un pic de carne, dac-au avut noroc... şi cartofi... cartofi cu gust de săpun. Veşnic cartofii ăştia tari şi cenuşii, care-ţi întorc maţele pe dos... E întuneric... Dar poţi auzi cum gardianul tropăie pe coridor... sus, jos, sus, jos... Îi supraveghează prin ochiul de pisică. Poate că Hicks o fi de serviciu... Oamenii îl simt numaidecât! Toţi se tem de gardianul Hicks... Unii şi-au zdrobit degetele la carieră, alţii au palmele băşicate şi spinările frânte... toţi suferă de reumatism din pricina ceţei ăleia afurisite. Dar toate astea sunt un fleac pe lângă ceea ce e-n gândurile lor. Toţi se gândesc la lumea dinafară... Culcaţi pe scânduri, se străduiesc să-şi amintească ce fel de viaţă duceau dincolo de zidurile alea înalte, cum trăiau de bine pe vremuri când dormeau într-un pat moale, când mâncau câte un biftec şi alte bunătăţi. Bătrânii bat în perete şi-şi comunică unii altora veştile: cine-a fost biciuit, cine-a mai

intrat în puşcărie, cine-a mai ieşit... Dar mai toţi ştiu că n-au să iasă niciodată. Sunt „vieţari”. N-au ce să spere... sunt îngropaţi de vii.

Dar poate că nu toţi zac în celulele alea faine. Poate că unii au făcut vreo greşeală, vreun lucru interzis de regulament. Atunci sunt vârâţi într-o carceră, sub pământ, o carceră strâmtă şi întunecată, unde nu primesc nici măcar cartofi, ci numai pâine şi apă... Pâine uscată şi apă chioară. N-ai loc nici să te-ntorci... faci un pas şi dai cu capul de peretele de beton. Abia acolo începi să gândeşti cu adevărat... să te-ntrebi cine eşti... şi unde eşti... şi ce naiba ai făcut de-ai ajuns acolo... Începi să-ţi spui că, dacă zidurile s-ar despica, te-ai răzbuna, ai face ca cineva să plătească pentru ce-ai pătimit... Începi să urăşti lumea asta blestemată... ai vrea s-apuci totul numai pentru tine... numai de s-ar despica zidurile... Ei bine, ele s-au despicat şi m-au lăsat să ies. Aşa că-ţi închipui cam ce-am de gând să fac...

Spunând acestea, se ridică şi ieşi din încăpere, fără să rostească un cuvânt şi fără să-i arunce măcar o privire lui Paul. Paşii grei ce se îndreptau spre odaia lui răsunară pe coridor. În tăcerea ce se aşternu, Paul auzi ţârâitul unei sonerii, urmat de un zgomot de paşi mai uşori, pe culoar. Încercă să se ridice, dar nu putu, ci rămase aşa, cu urechea la pândă. Paşii nu se mai auziră.

Un geamăt scăpă de pe buzele lui Paul. Nu îndrăznea să se ducă la uşa tatălui său pentru a se încredinţa că bănuielile-i erau întemeiate. Deodată, printr-o ciudată asociaţie de idei, îşi aminti că în după-amiaza aceea, când ieşiseră de la „Dron”, taică-su îl înghesuise o clipă în mulţimea de pe stradă. Îşi duse instinctiv mâna la buzunarul interior: toţi banii ce-i mai rămăseseră, vreo cincisprezece lire, dispăruseră...

Capitolul XIV

A doua zi vremea continuă să fie foarte frumoasă, iar viitorul păru mai puţin sumbru în dimineaţa însorită. Contrar aşteptărilor, Paul dormise bine şi se trezise gata să înfrunte dificultăţile cu hotărâre şi curaj. Maică-sa urma să sosească de la Belfast pe la unsprezece; în timp ce se bărbierea şi se îmbrăca, Paul îşi spunea că, graţie acestui ajutor suplimentar, situaţia se va îmbunătăţi simţitor. La urma urmei, era firesc ca închisoarea să-l fi schimbat pe tatăl său – numai naivitatea lui îl făcuse să treacă cu vederea acest lucru – dar timpul, tandreţea şi afecţiunea familiei trebuiau să înmoaie şi să regenereze inima cea mai înăsprită.

Paul îşi luă micul dejun în restaurant, apoi o porni pe coridor, ducându-se să bată, nu fără sfială şi teamă, la uşa celuilalt dormitor. Uşa nu era închisă, iar Paul intră, răsuflând uşurat. Mathry dormea, parcă mort, cu capul cărunt şi murdar îngropat sub un braţ; cearşaful era mototolit, pernele fuseseră trântite pe podea. Simţindu-se din nou copleşit de milă, Paul îşi privea tatăl, atât de dezarmat în somn. Se hotărî să nu-l trezească. Luând o filă din bloc-notes-ul de pe birou, scrise următorul mesaj: „Mă duc la gară. Sper să te găsesc gata când ne întoarcem. Paul”.

Puse bileţelul pe scaunul pe care taică-su îşi întinsese hainele noi şi ieşi.

În drum spre oraş, aerul dimineţii îl învioră – mergea de-a lungul canalului, la ale cărui cheiuri trăsese un şir de şlepuri pentru a fi încărcate; un iaht tocmai se pregătea

să plece în larg. În gară află că expresul are întârziere, dar peste douăzeci şi cinci de minute locomotiva apăru într-un nor de aburi la curbă şi trase la peronul principal. Din primul vagon coborî un mic grup: maică-sa, Ella şi Emmanuel Fleming.

Paul tresări: nu se aşteptase să-l vadă pe pastor şi pe fiica lui; îi dăduse uitării atâta vreme, încât se simţea încurcat şi stingherit în faţa lor. Dar ei îl şi văzuseră, aşa că n-avea răgaz să chibzuiască: Fleming îl saluta cu braţul ridicat, iar Ella flutura o batistă albă. Peste câteva clipe trecură de barieră şi se strânseră în jurul lui, salutându-l cu entuziasm şi vorbind toţi o dată. Maică-sa avea ochii umezi, Ella nu voia să-şi mai ia din mâna lui mâna înmănuşată, iar pastorul, stând ceva mai în spate, îi surâdea cu simpatie şi înţelegere.

Porniră pe stradă spre staţia de tramvai: Fleming şi maică-sa în frunte, iar Paul cu Ella în urma lor. Obrajii fetei, de obicei palizi ca ceara, erau uşor împurpuraţi, părul ei scurt şi lucios fusese pus pe bigudiuri şi mirosea a şampon. Ella purta un taior gri nou-nouţ şi o pălăriuţă elegantă, sub care ochii îi străluceau. Începu să vorbească de îndată pe un ton degajat, apucându-l de braţ:

— Ei bine, Paul, îţi datorăm scuzele cele mai umile. În genunchi ar trebui să-ţi cerem iertare, şi o vom face dacă doreşti: eu, cel puţin, sunt gata să cad în genunchi. Fireşte – adăugă ea, eu o privire tandră – n-aveam de unde să ştim, căci altceva ar fi fost dac-am fi ştiut. Ne gândeam doar că nu faci decât să-ţi distrugi cariera splendidă şi să-ţi nenoroceşti viaţa, fără niciun rost. Şi din pricina asta sufeream cu toţii, fiindcă te iubim. Simţeam că, dacă te-am fi încurajat sau ajutat, n-am fi făcut decât să agravăm lucrurile. Îţi repet că nici nu visam... Şi deodată, uite ce-ai reuşit să realizezi, o adevărată minune! Când am aflat vestea, era să leşin, de bucurie, fireşte! Eram în bucătărie, pregăteam nişte cacao, când tata s-a întors de la capelă şi mi-a împărtăşit vestea cea

mare. A trebuit să m-aşed. Vai, dragul meu Paul, trebuie să-ţi spun că nu m-am simţit de loc bine în tot acest timp, grijile şi temerile în legătură cu tine erau cât pe ce să mă dea gata, îmi zdruncinaseră nervii. Dar nu vreau să vorbesc despre umila mea persoană, deşi am suferit şi eu în tăcere. Tu, Paul, tu eşti un adevărat erou. Dac-ai citi ziarele din Belfast, şi sunt sigură că şi cele de aici sunt la fel, ai vedea ce cred oamenii despre tine. În întreaga ţară, numele tău e pe buzele tuturor. Natural, n-are rost să ne dăm în spectacol într-o împrejurare ca asta, ar fi ceva ieftin şi vulgar; m-am bucurat sincer că la gară n-au fost de faţă fotoreporterii, deşi mărturisesc că m-aşteptam să-i văd. Îţi place taiorul meu nou, scumpule? Cred că-i foarte primăvăratic, dar în acelaşi timp discret şi potrivit cu situaţia. Cum îţi spuneam, e un adevărat triumf al tău, Paul dragă, şi vreau să te bucuri de el din plin. Natural, rugăciunile noastre au contribuit şi ele, amândoi ştim asta; nu trecea noapte fără să mă rog pentru tine Domnului. Privirea Ellei devenise şi mai tandră şi, ca de obicei când vorbea despre religie, i se vedea albul ochilor.

— Ce minunat lucru, Paul, că suntem din nou împreună şi că avem viitorul în faţă! Fireşte, nu trebuie să uităm de tatăl tău, în bucuria revederii noastre. Sărmanul de el! Mi se rupe inima când mă gândesc cât a pătimit. Cum de-a fost cu putinţă o asemenea nedreptate? Îmi vine greu să înţeleg, dar presupun că Atotputernicul ne pune uneori la încercare, ca să ne înalţe şi să ne purifice sufletele. Abia aştept să-l văd şi să-i exprim simpatia şi durerea mea. Şi vreau să te asigur, Paul, că, dacă pot face ceva pentru el, o voi face, numai să-mi spui ce anume.

Şi-şi dădu din nou ochii peste cap înainte de a porni spre ceilalţi, care aşteptau în staţia de tramvai. Paul îşi muşcă buzele, sătul de acest monolog prelungit, atât de van şi de superficial, care dovedea o fire meschină. Se întreba dacă era realmente atât de legat de Ella, cum pretindea ea? Îi venea greu să creadă că ţinuse vreodată la ea. Cât de mult se schimbase el însuşi! Amintindu-şi de

Lena, se simţi copleşit de tristeţe.

După ce se aşezară toţi patru pe platforma de sus a tramvaiului, Paul se gândi c-ar trebui să-i prevină că vor găsi un Mathry profund schimbat. Pastorul, mai rezervat ca de obicei, se uita pe fereastră cu un aer îngândurat, iar când Ella începu să trăncănească, încruntă uşor din sprâncene; numai el părea să nutrească o îndoială secretă. Dar cele două femei erau vădit nepregătite, aşa cum fusese de altfel şi el. Era de datoria lui să le prevină. Totuşi Paul rămase tăcut, în timp ce tramvaiul îi ducea tot mai aproape de hotel. În entuziasmul facil al Ellei, şi chiar în nerăbdarea nervoasă pe care-o ghicea la maică-sa: – îmbrăcată, ca şi Ella, într-o rochie elegantă – Paul vedea o anume cochetărie ce-l contraria în chip ciudat, făcându-l să se simtă de partea acelui om nenorocit şi brutalizat, care-i aştepta la hotel. Da, n-aveau decât să afle singure adevărul.

Coborâră în staţia de lângă hotel şi Paul intră înaintea lor, fără să scoată o vorbă. Ajuns sus, deschise uşa salonului şi le lăsă să treacă, strângându-şi buzele într-un fel de rânjet sardonic.

Mathry tocmai îşi sfârşise micul dejun şi fuma o ţigară, în pantaloni şi-n cămaşă, fără cravată la gât, încălţat cu pantofi noi, cărora nu le legase şireturile, ca să se simtă mai comod, şedea cu picioarele răşchirate la masă, de pe care farfuriile şi ceştile murdare încă nu fuseseră strânse. Când îşi întoarse încet faţa spre ei, aceasta avea o expresie mai enigmatică decât oricând. Privindu-i, îşi luă ceaşca de cafea. Mărul lui Adam îi săltă pe gâtul zbârcit. După ce puse ceaşca pe masă, se întoarse spre Paul, ca spre singura persoană pe care-o recunoştea şi o admitea:

— Ce vor ăştia?

Paul se sili să-i dea un răspuns care să nu provoace o explozie:

— Ştii, tată... Vor să fie cu tine...

— Dar eu nu vreau să-i văd! Tu, cel puţin, te-ai zbătut să mă scapi, dar dumnealor n-au făcut nimic. M-au lăsat

să putrezesc în puşcărie ani de zile. Iar acum, când am ieşit, vor să se întoarcă şi să-mi lingă pantofii, ca să-mi stoarcă tot ce pot de la mine.

Pastorul făcu un pas spre el. Deşi era palid, părea mai puţin descumpănit decât cele două femei: pesemne că se aşteptase la această primire, după cum bănuise şi Paul.

— Ai toate motivele să ne faci reproşuri – rosti el, cu o voce joasă, insinuantă. Nu putem decât să te rugăm să ne ierţi.

Mathry îşi aţinti privirea asupra pastorului, o privire neînduplecată.

— Nu te-ai schimbat – spuse. Te ţin minte destul de bine. N-am nevoie de vorbele tale duioase şi dulcege. Destul mi-ai împuiat capul cu ele pe vremuri. Să vă iert!... Mathry îşi încleştă buzele într-un rânjet şi urmă: La închisoare era un gardian pe nume Hicks. Într-o zi ne aflam la cariera de piatră. Eram de vreo lună la Stoneheath, încă novice, şi treaba asta mă dădea gata. Dar Hicks era acolo, chiar lângă mine, şi mă zorea. Năduşeala îmi curgea în ochi, orbindu-mă. Târnăcopul meu, izbindu-se de granit, a alunecat şi i-a atins bocancul. Nu l-a zgâriat pe Hicks, ci i-a tăiat puţin tureatca cizmei. Dar dumnealui crezi că m-a iertat? Aş de unde! S-a jurat că am vrut să-l omor. În faţa directorului închisorii s-a jurat! Dar nu s-a mulţumit cu atât. M-a lovit şi m-a bruftuluit, mi-a scuipat în supă, m-a vârât la carceră; vreme de cincisprezece ani m-a oropsit şi a făcut din viaţa mea un iad. Iar tu îmi mai vorbeşti de iertare?!

— Ştiu c-ai suferit – spuse Fleming în şoaptă. Ai suferit îngrozitor de mult, dar tocmai de aceea vrem să te-ajutăm să te restabileşti, să-ţi regăseşti liniştea sufletească în sânul familiei tale.

— Eu am alte gânduri – îi răspunse Mathry, cu aceeaşi expresie îndărătnică pe care-o avusese când îşi alesese costumul nou. Încă nu mi-am sfârşit viaţa. Acum e rândul meu să mă bucur de ea.

— Cum?

— Aşteaptă şi-o să vezi, făţarnicule! Şi-au bătut joc de mine, acu-i rândul meu să-mi bat joc de ei.

Descumpănit, Fleming se uita la mama lui Paul, care se zgâia la fostul ei soţ, îngrozită, cu buzele întredeschise. Până atunci nu scosese niciun cuvânt, parcă i se pusese un nod în gât. Acum însă, împinsă de un sentiment ciudat – poate amintirea trecutului – întinse mâinile spre Mathry, gemând:

— Rees, să-ncercăm să ne refacem viaţa!

— Destul cu prostiile astea! exclamă el, bătând cu pumnul în masă şi fulgerând-o cu privirea pe fosta lui soţie, între noi totul s-a terminat. Vreau o fată mai tânără, cu sânge în vine. Ochii lui se întoarseră spre Ella, care roşi ruşinată, apoi urmă, privindu-şi din nou fosta soţie, cu un rânjet amar: în orice caz, n-ai ştiut niciodată altceva decât să te smiorcăi şi să te milogeşti de mine să mă duc la capelă, când eu nu voiam altceva decât să beau un păhărel cu prietenii. Nu m-aş apropia acum de tine, nici măcar de-ai fi ultima femeie rămasă pe lume.

Prăbuşindu-se pe un scaun, doamna Mathry începu să plângă în hohote, umilită până-n fundul sufletului. Ella alergă spre ea, îngenunche şi începu să o consoleze în şoaptă. Domnul Fleming continua să tacă, cu ochii aţintiţi asupra covorului. Paul se uită la maică-sa, dar nu alergă spre ea: încă o dată se simţea de partea tatălui său. Acesta rămase câteva clipe nemişcat la masă, cu fruntea încreţită şi cu pleoapele lăsate, ca şi cum s-ar fi retras în el însuşi. Deodată se ridică greoi în picioare şi porni spre uşă. Înainte de a ieşi din încăpere, mârâi, străfulgerându-i cu privirea ochilor lui răi:

— Zece lovituri de bici, asta v-ar trebui! Asta îmi dădeau ei mie.

Uşa se trânti în urma lui, iar în încăpere nu se mai auziră decât gemete şi oftaturi. Pastorul se apropie de fereastră şi aruncă o privire afară.

— Doamne Dumnezeule – gemu mama lui Paul – aş vrea să mor!

Ella plângea, înspăimântată:

— Nu înţeleg, nu pricep nimic, îmi închipuiam că revederea o să fie frumoasă, aşa cum scria în ziare. Vreau să mă-ntorc acasă!

Mama lui Paul bâigui, între două suspine:

— Nu trebuia să venim. Hai să plecăm chiar acum!

Pastorul Fleming se întoarse încet de la fereastră şi rosti cu un glas gâtuit, dar imperios:

— Nu, trebuie să rămânem pentru anchetă. L-am părăsit o dată, nu-l putem părăsi din nou. Poate că nu-i prea târziu. Dacă ne păstrăm nădejdea şi ne rugăm, s-ar putea să-l mai salvăm.

Capitolul XV

În acea dimineaţă umedă şi călduţă, în dimineaţa zilei de luni douăzeci şi unu martie, la orele zece, Curtea cu Juri din Wortley era arhiplină; mulţimea se strânsese până şi pe trotuarele străzii din faţa tribunalului. Galeria rezervată publicului gemea de spectatori, înghesuiţi pe bănci şi pe treptele dintre ele, cu feţele aţâţate la culme. Sala de judecată era şi ea ticsită. O armată întreagă de reporteri se agita, cu stilourile în mâini. Notabilităţile din Wortley şi o serie de fruntaşi politici din ţară şedeau pe locuri rezervate în partea din faţă a galeriei. Printre ei se aflau Lordul Oman şi Sir Matthew Sprott. Procurorul general şi alţi slujbaşi ai Coroanei şedeau în partea stângă, iar în faţa lor se vedeau avocatul apărării, domnul Nigel Grahame, împreună cu tânărul său asistent şi cu avocatul care instruise cazul. Paul şi maică-sa, Ella şi pastorul Fleming, Dunn şi McEvoy, precum şi un grup de prieteni ai lor şedeau în primele bănci ale galeriei rezervate publicului, iar fostul deţinut Rees Mathry se aşezase, contrar sfaturilor avocatului său, alături de acesta, muşcându-şi buzele în văzul tuturor şi aruncând priviri duşmănoase în sală. Deodată vuietul conversaţiei conteni la auzul strigătului: „Tăcere în sală!”, iar când se făcu linişte deplină, se deschise o uşă. Toată lumea se ridică în picioare în clipa când judecătorul Frame, urmat de un magistrat al Curţii de Apel, intrară amândoi, solemni şi impunători, fluturându-şi robele. Se aşezară pe locurile lor, într-o tăcere desăvârşită; de asemenea, şi ceilalţi. O clipă mai târziu se auzi o voce:

— Se judecă apelul lui Rees Mathry!

Paul trase adânc aer în piept, foindu-se nervos pe locul lui. Zi de zi urmărise cu sufletul la gură pregătirea minuţioasă a procesului de către Nigel Grahame. Nu-i venea să creadă că procesul începea acum, în sfârşit. Când avocatul se ridică, imperturbabil, Paul simţi că i se împăienjenesc ochii. Înalt, drept şi de un calm desăvârşit, cu o mână la rever, tradiţionalul gest avocăţesc, tânărul jurist se adresă Curţii, pe un ton foarte degajat, lipsit de retorism, aproape convenţional:

— Domnule preşedinte, la 15 decembrie 1921 şi în zilele următoare, Rees Mathry, clientul meu, a fost judecat la tribunalul din Wortley sub învinuirea că în ziua de 8 septembrie 1921 ar fi asasinat-o pe Mona Spurling, cetăţeană a acestui oraş. Clientul meu declarându-se nevinovat, procesul a fost judecat mai departe de o Curte cu Juri prezidată de judecătorul Oman, care l-a condamnat la moarte în ziua de 23 decembrie 1921. Ulterior, sentinţa de condamnare la moarte a fost comutată de către ministerul de interne în închisoare pe viaţă, drept care clientul meu a fost trimis la închisoarea regală din Stoneheath, unde a fost deţinut vreme de cincisprezece ani. Ministrul de interne, exercitându-şi prerogativele regale, a constituit acest tribunal pentru a revizui integral temeiurile în virtutea cărora a fost condamnat clientul meu şi, având în vedere natura problemelor în cauză, a hotărât ca ancheta să fie publică. Vorbind în numele clientului meu, voi dovedi că acesta a fost cu desăvârşire nevinovat de acuzaţiile ce i s-au adus şi că sentinţa de condamnare întemeiată pe aceste acuzaţii a fost eronată şi nedreaptă, constituind o gravă eroare judiciară.

Paul se uită pe furiş la cei trei slujitori ai legii, care stăteau atât de aproape de el, încât ar fi putut să le-atingă umerii. Comisarul-şef Dale arăta un profil impasibil; Oman avea un aer distant şi absent; iar Sprott, foindu-se pe scaunul lui, era cam roşu la faţă, dar

altminteri avea o expresie hotărâtă şi indiferentă. Privirea lui Paul se întoarse apoi spre figura ursuză şi greoaie a tatălui său, care suferea din nou calvarul unui proces public; inima începu de îndată să-i bată cu putere. De data asta, îşi spunea, tatăl lui va fi răzbunat. Paul îşi feri numaidecât ochii, de teamă să nu izbucnească în plâns.

După ce-şi sfârşi expunerea introductivă, Grahame făcu o pauză scurtă, cu ochii aţintiţi asupra judecătorilor. Apoi continuă pe acelaşi ton stăpânit şi grav:

— Domnule preşedinte, în urmă cu douăsprezece luni, cazul Mathry a fost îngropat în arhivele prăfuite ale Ministerului de interne. Vreme de cincisprezece ani acest caz a fost dat uitării, deţinutul ispăşind o pedeapsă de condamnare pe viaţă, mai bine zis la moarte, într-o închisoare regală, şi totul era în perfectă ordine. Apoi, printr-o întâmplare, fiul condamnatului, căruia i se ascunsese adevărul, a descoperit pe neaşteptate ruşinoasa pată ce umbrea onoarea tatălui său şi care se răsfrângea într-o oarecare măsură asupra lui însuşi. Zdrobit sufleteşte, a continuat totuşi să creadă în puterea legii şi, tremurând de groază, a acceptat ruşinosul fapt că tatăl său e un asasin. Dar, fără voia lui parcă, din dragoste filială, a simţit nevoia să cerceteze îngrozitoarele împrejurări ce-l împinseseră pe tatăl său la acea faptă monstruoasă. Luni în şir, îndurând cele mai crunte suferinţe şi înfruntând cele mai aprige împotriviri, a descoperit, pas cu pas, toate faptele legate de cazul dat uitării. Datorită eforturile sale şi rezultatelor obţinute de el ne aflăm astăzi aici, în acest tribunal.

Cuvintele lui Grahame şi solemnitatea cu care fuseseră rostite produseră senzaţie. Paul îşi ţinea ochii plecaţi. Simţi că-l apucă un tremur nervos când avocatul îşi continuă, după o scurtă pauză, pledoaria. Consultându-şi din când în când hârtiile din faţa lui, Grahame urmă să definească şi să analizeze faptele legate de arestarea, judecarea şi condamnarea lui Rees Mathry în decembrie 1921. Deşi familiarizat în cel mai înalt grad cu toate

aceste fapte, Paul nu se putea stăpâni să nu-l asculte, cu sufletul la gură, pe avocat, care reconstituia metodic, în amănunt, cu o logică infailibilă, aşa-zisele probe în baza cărora fusese condamnat Mathry.

Această pledoarie strălucită ţinu aproape trei ore, cu o pauză la prânz. La capătul ei, înainte ca efectul să se fi spulberat, Grahame se aplecă liniştit, fără să dea niciun semn de oboseală, spre judecători, exprimându-şi dorinţa de a chema la bară martorii.

— Domnule preşedinte – spuse el – propun să-l chemăm în primul rând pe însuşi clientul meu. La proces, Rees Mathry n-a avut posibilitatea să se apere, din pricina atacurilor fără precedent dezlănţuite împotriva lui de către acuzatorul public. Acum însă vă va demonstra că n-a avut nicio cunoştinţă despre crimă, fie direct, fie indirect, şi va răspunde la orice întrebări în legătură cu acuzaţia ce i s-a adus.

Procurorul general se ridică în picioare, ca să protesteze; cât timp vorbise Grahame, se foise pe scaun, enervat.

— Domnule preşedinte! exclamă el. Sunt dornic, ba chiar nerăbdător să sprijin orice cercetare legitimă privind acest caz. Dar nu poate fi vorba nicidecum de o revizuire a procesului. Mă opun categoric încercării de a-i îngădui acuzatului să depună mărturie.

Un freamăt străbătu sala. Paul îl zări pe tatăl său ridicându-se, cu faţa cenuşie întoarsă spre Grahame. Judecătorii se consultau între ei, cu capetele plecate. Judecătorul Frame dădu glas hotărârii lor:

— Curtea este de părere că trebuie ascultată orice mărturie cu adevărat nouă care ar putea să arunce lumină asupra cazului judecat anterior. Nu este necesar şi nici de dorit a-l asculta pe însuşi acuzatul. Mărturia depusă la procesul anterior există şi suntem pe deplin informaţi asupra ei. Credibilitatea acuzatului a şi fost stabilită de către un juriu. Ceea ce trebuie să facem acum este, nu să dăm o apreciere subiectivă asupra

credibilităţii lui, ci să hotărâm în ce măsură aceasta poate fi reconsiderată în lumina unor noi dovezi. Dumitale, domnule Grahame, îţi revine sarcina să le aduci în faţa noastră.

Mathry ascultase cuvintele preşedintelui cu o agitaţie crescândă, iar acum, în rumoarea generală ce se stârni în sală, se ridică brusc în picioare, tremurând tot din trupu-i masiv şi, vânturându-şi pumnul către judecători, începu să zbiere:

— Nu e just! Am şi eu dreptul să vorbesc. Am multe de spus şi vreau ca toţi să audă! Să afle cum am fost condamnat şi cum am fost tratat vreme de cincisprezece ani în închisoare. (Glasul aproape că i se frânse.) Acum nu-mi mai puteţi închide gura... Aşa cum mi-aţi închis-o la proces. Vreau să vorbesc. Vreau să mi se facă dreptate... dreptate!

Câţiva portărei, ajutaţi de Grahame, îl siliră să se aşeze la loc şi să se potolească. Urmă o învălmăşeală de nedescris, care făcu loc, peste câteva minute, unei consternări generale. Ghemuit în el însuşi, Paul observă că Ella şi maică-sa plângeau; ceva mai încolo, Dunn şi McEvoy schimbau priviri neliniştite. Sprott şi Dale păreau încântaţi, manifestând pentru prima oară o emoţie.

Deodată, judecătorul Frame îşi aţinti asupra lui Mathry privirea încruntată şi-i spuse pe un ton foarte aspru:

— Suntem gata să arătăm cea mai mare bunăvoinţă. Dar mă văd nevoit să-i dau împricinatului un sfat, amintindu-i că o asemenea conduită nu e de natură să determine o schimbare a opiniei Curţii în favoarea lui. Mai mult, încă, dacă va stărui în această conduită, îl previn că va fi inculpat pentru ultragiu adus Curţii.

Grahame interveni prompt:

— Domnule preşedinte, în numele clientului meu, cer Curţii scuzele cele mai sincere pentru această izbucnire regretabilă, deşi poate scuzabilă. Iar acum, cu permisiunea dumeavoastră, îl voi chema la bară pe primul meu martor, eminentul expert al Ministerului de

interne, Sir Malcolm Garrison.

Sprott protestă numaidecât, sărind în picioare:

— Domnule preşedinte, încă o dată mă opun. Nicio expertiză nouă nu poate fi admisă, decât dacă e justificată de vreun fapt nou.

Preşedintele încuviinţă, printr-o clătinare a capului:

— Pe ce temei doreşti, domnule Grahame, să aduci în faţa Curţii mărturia lui Sir Malcolm Garrison?

— Domnule preşedinte – răspunse avocatul – după cum bine ştiţi, Sir Malcolm este cel mai eminent criminolog din ţara noastră. Domnia-sa ne poate face o descriere a rănilor suferite de victimă, căci a văzut fotografiile cadavrului, precum şi briciul socotit a fi fost arma ucigaşului, brici despre care afirmă categoric că nu a avut nicio legătură cu omorul.

Preşedintele încruntă din sprâncene şi se sfătui cu colegul său. Peste câteva clipe îşi aţinti din nou privirea severă asupra avocatului:

— Încă o dată, domnule Grahame, ai concepţie greşită despre funcţia noastră. Noi nu ne-am adunat aici pentru a rejudeca procesul, în care caz am fi putut cere opiniile unor experţi. Ne aflăm aici pentru a primi şi a examina orice noi dovezi apte a afecta sentinţa anterioară. Apărarea poate, oriunde şi oricând, să invoce opiniile unor experţi după pronunţarea sentinţei, dar asta nu e totuna cu a aduce dovezi noi: opiniile rămân opinii.

Paul se sufoca de indignare. Oare la fiece pas aveau să se izbească de o nouă piedică? Dar Nigel Grahame se înclină, acceptând cu un calm desăvârşit hotărârea Curţii.

— Domnule preşedinte – urmă el – văd că intenţia dumneavoastră, este de a limita cât mai mult cu putinţă numărul martorilor, de aceea voi chema la bară doar cinci, pe care nu-i puteţi recuza. În ce priveşte chestiunea persoanelor care-au văzut cadavrul, vreau să sper, domnilor, că vă mai amintiţi, din lectura pieselor din dosar, că doctorul Tuke, medicul care-a văzut-o pe femeia asasinată la numai câteva minute după omor, nu a fost

chemat să depună mărturie la proces. Sunt sigur că nu veţi găsi, în întreaga dumneavoastră experienţă, niciun caz în care medicul legist care-a examinat cel dintâi cadavrul unei victime să nu fi fost chemat a depune mărturie. Întreb, aşadar, cum se face că în procesul despre care vorbim a fost ignorat un astfel de martor esenţial? Doctorul Tuke a murit între timp, dar văduva lui se află aici pentru a răspunde chiar la această întrebare, foarte pertinentă.

La auzul numelui doamnei Tuke, un freamăt trecu prin mulţime; peste câteva clipe, în boxa martorilor păşi o femeie în vârstă, îmbrăcată în negru, pe a cărei faţă zbârcită se citea cinstea şi respectabilitatea. Doamna Tuke depuse jurământul, cu naturaleţă, apoi se întoarse cu faţa spre avocat, care începu să-i pună întrebări, pe un ton dezinvolt:

— Sunteţi văduva doctorului Tuke, care a murit în 1933 şi care, mulţi ani înainte de a muri, şi-a exercitat profesiunea de medic în cartierul Eldon din Wortley?

— Da, domnule.

— Ştiţi că soţul dumneavoastră a fost chemat la locuinţa domnişoarei Spurling în noaptea crimei?

— Da, domnule.

— V-a spus oare ceva în legătură cu acea crimă?

— A, da, am vorbit de multe ori cu dânsul despre acea crimă îngrozitoare.

— Soţul dumneavoastră şi-a exprimat vreodată uimirea că n-a fost chemat să depună mărturie la proces?

— Da, mi-a spus că i se pare de-a dreptul surprinzător. Mi-a spus că...

Femeia se opri, aruncând o privire speriată spre cei doi magistraţi.

— Nu vă temeţi, doamnă Tuke, Curtea doreşte să vă asculte mărturia, nu să vi-o suprime. Ce spunea soţul dumneavoastră?

— Spunea că autorităţile au socotit că opinia lui n-are nicio valoare.

Sala era aţâţată şi toţi se uitau acum, pentru prima oară, la Sir Matthew Sprott. Deşi Paul cunoştea faptele, se simţi prins de emoţia tuturor.

— Spuneţi-ne, doamnă Tuke – urmă avocatul – ce păreri v-a exprimat soţul dumneavoastră în legătură cu cazul în chestiune?

Înainte de a răspunde, martora sorbi din paharul cu apă din faţa ei:

— Doctorul Tuke a fost totdeauna de părere că omorul nu putuse să fie săvârşit cu briciul acela. După părerea lui, ucigaşul se folosise de un instrument cu totul diferit: ceva ascuţit şi pătrunzător, semănând cu scalpelul unui chirurg.

— Cum a ajuns la această concluzie?

— După un examen atent al rănilor. Vedeţi dumneavoastră, a descoperit o rană adâncă în partea dreaptă a gâtului, precum şi o tăietură lungă ce ducea spre urechea stângă.

— Şi a tras concluzia că o armă ascuţită şi subţire a fost vârâtă adânc în beregată înainte de a se înfige în partea stângă a gâtului?

— Întocmai, domnule.

— Iar un brici, teşit şi rotunjit la un capăt, n-ar fi putut pricinui o asemenea rană?

— Este exact ceea ce spunea şi soţul meu, domnule. Mai spunea că, după părerea lui, crima era opera unui individ foarte puternic şi violent din fire. Mai mult încă, era convins că, având în vedere amplasarea rănilor şi felul cum sângele ţâşnise pe covor, cuţitul fusese mânuit de un stângaci.

— Un stângaci – repetă Grahame pe un ton stăruitor şi adăugă, aruncând martorei o privire severă: Vă amintiţi precis de acest detaliu?

— Foarte precis – răpunse văduva, cu demnitate, deşi buzele îi tremurară uşor. Doctorul Tuke a fost un soţ bun şi-i respect memoria, domnule. Credeţi că aş fi în stare să-i atribui nişte păreri pe care nu le-ar fi avut?

— Nicidecum. Voiam numai să dovedesc Curţii, în chip indiscutabil, buna-credinţă ce vă animă.

Ca şi cum ar fi simţit o ameninţare directă în aceste cuvinte şi în privirea fugară pe care i-o aruncase avocatul, Sir Matthew Sprott izbucni:

— Nu văd motivul pentru care martora este examinată atât de îndelung. Personal, n-am de pus nicio întrebare.

— Atunci, asta e tot, doamnă Tuke – spuse Grahame. Vă mulţumim pentru foarte importantele lămuriri pe care ni le-aţi dat. Şi acum, îl rog pe al doilea martor să se înfăţişeze.

La un semn al avocatului, văduva plecă din boxă, iar un portărel îl chemă pe profesorul Valentine. Acesta apăru numaidecât: un bărbat scund şi ceremonios, în vârstă de vreo cincizeci de ani, îmbrăcat cu o haină cam ponosită, cu revere de mătase, cu guler alb şi cravată neagră. Avea o faţă palidă, iar pe fruntea-i lată cădeau nişte şuviţe negre şi lungi ce-i dădeau aerul unui impresar de mâna a doua. După ce depuse jurământul, îşi luă o atitudine solemnă – o mână în şold şi cealaltă pe bară, iar capul dat pe spate, – ca şi cum ar fi fost gata pentru orice eventualitate.

— Domnule Valentine – începu Grahame, cu blândeţe – aveţi, pe câte înţeleg, unele cunoştinţe de grafologie?

— Sunt profesor de grafologie – declară ritos domnul Valentine. Posed diploma de expert în grafologie. Şi cred că reputaţia mea de expert este mondială.

— Perfect. La procesul Mathry aţi declarat, mi se pare, că bileţelul găsit în apartamentul victimei ar fi fost scris de către Ress Mathry, da?

— Da, domnule... Am fost chemat să declar aceasta chiar de către domnul procuror.

— V-aţi dat seama atunci, sunt convins, de gravitatea şi de importanţa opiniei dumneavoastră şi aţi fost sigur de temeinicia ei?

— Fără pic de îndoială, domnule. În lunga mea carieră m-am pronunţat deseori asupra validităţii unor

documente publice sau particulare de cea mai mare importanţă.

— Spuneţi-ne atunci, domnule... pardon, profesore Valentine, cum aţi ajuns la o asemenea concluzie categorică?

— Cu ajutorul unei lupe, domnule, am studiat documentul în chestiune şi am confruntat cu nişte fotografii mărite scrisul acuzatului de pe bileţelul cu pricina. Datorită cunoştinţelor mele profunde, am putut ajunge astfel la concluzia netă că bileţelul fusese scris, într-un fel deghizat, de numitul Mathry.

— În ce fel anume?

— Folosindu-se de un expedient extrem de curent: acela de a ţine tocul sau creionul în mâna stângă.

— Aha! Vasăzică bileţelul a fost scris cu mâna stângă?

— Fără îndoială, domnule. De către deţinutul Mathry.

— De către deţinutul Mathry – repetă Grahame, zâmbind. Această certitudine e cât se poate de liniştitoare. N-am calificarea necesară pentru a sonda misterele artei dumneavoastră, domnule profesor. S-ar părea totuşi, judecând după cele mai înalte autorităţi în materie, că o asemenea mărturie, întemeiată pe opinie şi pe teorie, nu poate fi totdeauna luată drept infailibilă. Aţi auzit, poate, de cazul Adolf Beck?

Profesorul nu răspunse, dar deveni parcă mai ţanţoş.

— Ei bine, domnule profesor, în cazul despre care vorbesc, un expert grafolog de mare reputaţie a declarat sub jurământ că numitul Adolf Beck era autorul anumitor scrisori, în baza cărora acuzatul a fost condamnat la cinci ani închisoare. După ispăşirea pedepsei, s-a dovedit, dincolo de orice îndoială, că omul fusese absolut nevinovat şi că expertul grafolog săvârşise o eroare oribilă ce dusese la condamnarea nenorocitului la cinci ani de temniţă.

Profesorul Valentine îşi dădu capul pe spate, cu un aer jignit:

— N-am avut nicio legătură cu cazul Beck!

— Fireşte că nu, domnule profesor. Cazul dumneavoastră a fost cazul Mathry, şi tocmai de el ne ocupăm acum. Există, în opinia dumneavoastră, trei puncte: întâi, că bileţelul a fost scris cu mâna stângă; în al doilea rând, că scrisul a fost deghizat; iar în al treilea rând, că autorul bileţelului a fost Mathry. Vreţi să ne spuneţi care anume dintre afirmaţii se bazează pe fapte, şi care anume pe deducţiile dumneavoastră personale?

Profesorul părea de data asta profund descumpănit.

— Domnule – răspunse el, cam enervat – până şi un novice ar putea să vă spună, după înclinarea şi configuraţia literelor, că bileţelul cu pricina a fost scris cu mâna stângă de către un om care voia să se deghizeze. Al treilea punct necesită însă cunoştinţe tehnice de o clasă superioară... aş putea spune chiar intuiţie... un soi de al şaselea simţ, care-i îngăduie expertului să recunoască un anumit scris printre multe altele.

— Vă mulţumesc, domnule profesor – rosti calm Grahame. Tocmai asta voiam să ştiu. De fapt, bizuindu-vă pe toate simţurile dumneavoastră, aţi declarat că bileţelul a fost scris cu mâna stângă, în scopul unei deghizări. Iar cu al şaselea simţ, cu intuiţia dumneavoastră, aţi opinat că a fost scris de Mathry. Vă mulţumesc, asta e tot.

Mai buimac decât oricând, profesorul deschise gura ca să mai spună ceva, dar nu scoase o vorbă, socotind pesemne că-i mai înţelept să tacă. După ce profesorul coborî din boxă, Grahame se întoarse spre preşedintele Curţii:

— Cu permisiunea dumneavoastră, îl voi chema acum pe doctorul Dobson, medicul legist al poliţiei.

Procurorul general se ridică din nou în picioare, foarte sprinten, în ciuda trupului său masiv:

— Domnule preşedinte, mă opun categoric! Aţi convenit că nu e vorba de o revizuire a procesului. Medicul legist a fost audiat din plin în cursul procesului. Nu pot fi admise noi declaraţii din partea lui.

— Decât dacă e vorba de fapte noi, aşa cum aţi

afirmat, spuse foarte calm avocatul.

Atmosfera era încordată – două voinţe puternice se înfruntau în tăcere.

Judecătorul Frame rosti:

— Doreşti să-i pui întrebări medicului legist?

— Da, domnule preşedinte.

Preşedintele făcu un semn cu capul, şi atunci un individ îmbrăcat într-un costum bleumarin, cu o siluetă atletică şi cu o faţă plăcută, virilă, încadrată de un păr negru, traversă sala şi intră în boxa martorilor, cu aerul degajat al unuia obişnuit să vină acolo.

— Doctore Dobson – i se adresă Grahame, pe un ton foarte amabil – aţi auzit teoriile doctorului Tuke în privinţa rănilor provocate femeii asasinate, opinii expuse în faţa Curţii de către soţia lui, în modul cel mai concis şi mai clar cu putinţă. Ce părere aveţi despre ele?

— Aiureli!

Cuvântul, rostit fără pic de dispreţ, dar cu un surâs dezarmant, îi făcu pe cei de la galerie să chicotească. Deşi se stăpâniră numaidecât, Mathry le aruncă o privire ameninţătoare, scrâşnind din dinţi.

— Aiureli, doctore? întrebă Grahame. Nu-i un cuvânt prea tare?

— Mi-aţi cerut să-mi spun părerea. Mi-am spus-o.

Paul îşi ţinu răsuflarea. Personal, se îndoia de oportunitatea chemării medicului legist al poliţiei şi se temea că Grahame nu va putea face faţă acestui martor sigur de sine şi hotărât. Dar tânărul avocat continuă, nestingherit:

— Poate că sunteţi contra teoriilor în general?

— Când găsesc o femeie cu beregata tăiată şi cu capul aproape despărţit de trup, n-am nevoie de speculaţii teoretice.

— Înţeleg. Conchideţi numaidecât că arma ucigaşă a fost un brici.

— N-am pomenit niciodată cuvântul brici.

— Dar acuzarea a prezentat un brici drept arma care ar

fi provocat rana fatală.

— Nu ştiu, nu-i de resortul meu.

— Atunci, să revenim la resortul dumneavoastră, dacă vreţi. Lăsând la o parte teoriile, care-au fost concluziile dumneavoastră în legătură cu arma folosită?

— Că rănile au fost provocate de un instrument extrem de tăios – răspunse chirurgul, vădit iritat.

Grahame îi zâmbi cu blândeţe şi-i spuse:

— Aşadar, după cum afirma doctorul Tuke, asasinul ar fi putut să folosească o lamă subţire şi ascuţită ca un scalpel?

— Da – răspunse chirurgul, pe a cărui faţă cinstea se lupta vădit cu plictiseala. Presupun că da. Cu condiţia ca asasinul să fi avut oarecari cunoştinţe de anatomie.

— Oarecari cunoştinţe de anatomie – repetă Grahame, foarte rar, pentru a da acestor cuvinte o rezonanţă specială. Vă mulţumesc, doctore... vă mulţumesc din inimă. Şi acum, aş vrea să vă întreb dacă aţi procedat la autopsia cadavrului victimei?

— Natural.

— Şi aţi constatat că era gravidă?

— Am menţionat faptul în raportul meu.

— Aţi indicat data de când rămăsese gravidă?

— Fireşte că da – replică medicul legist. Insinuaţi cumva că nu mi-aş fi făcut datoria?

— Nicidecum, doctore. Oricât de mari ar fi divergenţele noastre pe plan metafizic, sunt convins de perfecta dumneavoastră integritate. De când era gravidă femeia ucisă?

— De trei luni.

— Sunteţi sigur?

— La fel cum sunt sigur că mă aflu în această boxă, am raportat că victima era gravidă de trei luni... Poate chiar o zi două în plus.

— Iar raportul dumneavoastră a fost trimis procurorului?

— Fireşte.

— Mulţumesc, doctore. Asta e tot – spuse avocatul, cu un zâmbet afabil, apoi se întoarse cu faţa spre preşedinte: Domnule preşedinte, cu îngăduinţa dumneavoastră, îl voi chema pe cel de-al patrulea martor.

Un omuleţ slab, chel, îmbătrânit prematur, îmbrăcat într-un costum în carouri prea larg pentru el, se înfăţişă la bară.

— Care-i numele dumneavoastră?

— Harry Rocca.

— Actuala ocupaţie?

— Grăjdar... la hipodromul din Nottingham.

— Dumneavoastră aţi dezvăluit poliţiei, acum cincisprezece ani, falsul alibi pe care Mathry încercase să şi-l făurească?

— Da.

— Îl cunoşteaţi bine pe Mathry?

— Ieşeam împreună.

— Unde l-aţi întâlnit?

— În sala de biliard a clubului „Sherwood”... prin ianuarie 1921.

— Iar mai târziu i-aţi recomandat-o pe Mona Spurling?

— Da, domnule.

— Vă puteţi aminti precis cam când a avut loc întâlnirea?

— Foarte precis. Era în ziua marelui Handicap din iulie; de la Catterick. Ţin minte precis, fiindcă Warminster... calul pe care pariasem cinci lire, a ieşit câştigător.

— Handicapul din iulie, spuneţi?

— Da domnule. Cel care are loc la paisprezece iulie.

— Aţi menţionat această dată autorităţilor?

Celălalt nu răspunse numaidecât; abia într-un târziu spuse, cu capul plecat:

— Nu-mi amintesc...

— Data aceasta, care dovedea că Mathry o cunoscuse pe Mona Spurling abia de şapte săptămâni, era de cea mai mare însemnătate, având în vedere rezultatele autopsiei. N-aţi fost interogat în legătură cu aceasta?

— Nu mai ţin minte.
— Încercaţi să vă reîmprospătaţi memoria.
— Nu, nu-mi amintesc – răspunse Rocca, clătinând din cap. Poliţia nu părea cine ştie ce interesată de chestiunea aceea... Pesemne că n-o socotea importantă.
— Înţeleg. Nu era important să se demonstreze că veriga cea mai formidabilă a întregii acuzări împotriva lui Mathry era o imposibilitate din punct de vedere cronologic. Mulţumesc, asta e tot.
După ce Rocca ieşi din boxă, Grahame se întoarse spre preşedinte şi spuse cu blândeţe în glas:
— Cu permisiunea dumneavoastră, o voi chema pe Louisa Burt, al cincilea martor.
Permisiunea fiind acordată, un portărel merse într-o săliţă, de unde se întoarse peste câteva clipe împreună cu martora.
Aceasta mergea cu un pas destul de sigur, deşi în ochi i se citea o umbră de nelinişte. După ce se aşeză în boxă, aruncă o privire în jur, cu aerul acela afectat pe care Paul i-l cunoştea bine. Louisa nu-l observă, după cum nu-i acordă nicio atenţie lui Mathry, care o privea cu ură din clipa când intrase.
— Sunteţi Louisa Burt? o întrebă Grahame, cât se poate de politicos, după ce martora depuse jurământul.
— Da, domnule. Adică am fost – corectă ea. După cum probabil că ştiţi, m-am măritat nu de mult.
— Felicitări. Vă suntem recunoscători că aţi venit aici, întrerupându-vă voiajul de nuntă.
— Mărturisesc c-a fost o surpriză să mă văd întoarsă din drum, chiar în clipa când mă îmbarcam pe vapor. Dar sunt gata oricând să servesc autorităţile, domnule.
— Mulţumesc. Vă asigur că n-aţi fost convocată fără motiv. Vă daţi seama, cred, că mărturia pe care aţi depus-o la proces, cu cincisprezece ani în urmă, a avut o importanţă vitală şi a dus, probabil, la condamnarea deţinutului?
— Am făcut tot ce-am putut, domnule – răspunse

Louisa, cu modestie. N-aş putea spune mai mult.

— Noaptea crimei a fost, mi se pare, ploioasă şi întunecoasă, nu-i aşa?

— Aşa e, domnule. O ţin minte de parc-ar fi fost ieri.

— Individul care-a ieşit în fugă din casa cu numărul 52 de pe Ushaw Terrace alerga foarte repede, nu-i aşa?

— Aşa e, domnule.

— Atât de repede, încât a trecut ca săgeata pe lângă dumneavoastră?

— Chiar aşa, domnule – răspunse Louisa, gânditoare.

— Totuşi aţi putut să descrieţi în amănunt şi foarte clar semnalmentele individului. Spuneaţi că era îmbrăcat într-un impermeabil roşcat, că purta o şapcă în carouri şi pantofi maro. Explicaţi-ne, dacă vreţi, cum de-aţi fost în stare să observaţi, într-o clipă şi pe întuneric, atâtea detalii?

— Păi, vedeţi dumneavoastră, domnule – răspunse Louisa, sigură de ea – individul alerga sub un felinar, iar lumina cădea tocmai atunci asupra lui.

— Era pe la opt fără douăzeci de minute, nu-i aşa?

— Întocmai, domnule. Plecasem de la spălătorie împreună cu prietenul meu la şapte jumate, iar de-acolo până la casa cu numărul 52 nu faci nici zece minute.

— Aşadar, sunţeţi sigură că era opt fără douăzeci?

— Pot să jur, domnule. Adică, am şi jurat.

— În acest caz, cum de aţi putut să-l observaţi pe fugar la lumina felinarului? În cartierul Eldon, potrivit unui regulament municipal din 1921, felinarele nu se aprindeau pe străzi decât la ora opt seara.

Louisa Burt păru pentru prima oară descumpănită, iar privirile i se întoarseră instinctiv spre Dale, care şedea în sală, ferindu-şi vizibil ochii.

— Mi s-a părut că felinarul era aprins, domnule – spuse martora în cele din urmă. Totul s-a petrecut atât de repede… a fost ca o străfulgerare…

— Atunci, cum se face că descrierea aceea, întemeiată pe o străfulgerare, se deosebeşte substanţial de

descrierea pe care aveaţi s-o faceţi la urmă şi pe care aveaţi s-o semnaţi la comisariat, după multe interogatorii?

Louisa Burt rămase tăcută, cu capul plecat.

— Nu cumva aţi primit anumite indicaţii din partea autorităţilor?

Procurorul general strigă, sărind în picioare:

— Domnule preşedinte, protestez împotriva acestei insinuări inadmisibile...

— Bine, să nu mai vorbim despre asta – spuse avocatul, împăciuitor. Dacă nu mă-nşel, aţi afirmat că fugarul era bărbierit?

— Da – răspunse Louisa, după o clipă de ezitare.

— Aţi făcut această afirmaţie de la început, ea a fost publicată în presă şi nu poate fi retractată, dacă nu vreţi să vă discreditaţi definitiv. Şi totuşi Mathry, omul în care l-aţi identificat la Liverpool pe fugar, avea o mustaţă, pe care o purta, de fapt, de şase ani încoace.

— Asta-i situaţia – replică martora, posomorâtă. Gândindu-mă bine, mi s-a părut că avea mustaţă şi mi-am schimbat declaraţia. V-am spus c-am făcut tot ce mi-a stat în putinţă.

— Fireşte – rosti cu blândeţe avocatul. Asta devine din ce în ce mai limpede. Ei bine, să lăsăm aceste fleacuri privind felinarul, mustaţa, schimbarea detaliilor de îmbrăcăminte şi să trecem la o chestiune mai bizară.

Se aşternu o tăcere grea. Louisa îşi pierduse calmul. Căuta din priviri o încurajare din partea lui Sprott, apoi a comisarului-şef, iar când văzu că niciunul, nici altul nu se uitau la ea, îşi roti disperată privirea prin sală. Deodată îl zări pe Paul şi tresări. Făcu ochii mari, iar obrajii ei rumeni păliră.

— E vorba de relaţiile dumneavoastră cu Edward Collins – spuse Grahame. Relaţiile astea erau foarte intime, nu-i aşa?

Louisa izbucni în plâns şi se agăţă de bara din faţa ei.

— Simt că mi se face rău – gemu ea. Nu mai pot să

suport. Trebuie să mă-ntind puţin. Sunt mireasă... Judecătorul Frame încruntă din sprâneene pentru a curma chicotelile ce se auzeau în sală.

— Eşti bolnavă? o întrebă el.

— Da, excelenţă, da, trebuie să mă odihnesc un pic.

— Domnule preşedinte – spuse Grahame – sunt de acord ca martora să se odihnească puţin, dar cu permisiunea dumneavoastră o voi rechema la bară pentru a mă ocupa de o altă chestiune extrem de importantă, asupra căreia aş vrea s-o interoghez.

După ce se consultă cu celălalt judecător, preşedintele consimţi. Louisa Burt ieşi din boxă, ajutată de portărel, iar preşedintele se uită la orologiu, care arăta orele patru fără cinci minute. Drept care, anunţă cu un glas tăios că dezbaterile se suspendă până a doua zi dimineaţa.

Capitolul XVI

Abia se ridicaseră judecătorii să plece, când Sir Matthew Sprott, care aşteptase nerăbdător suspendarea dezbaterilor ieşi repede din sală şi părăsi tribunalul printr-o uşă laterală secretă. Era hotărât să nu se lase hărţuit de reporteri sau de gură-cască şi-i spusese şoferului să vină la ora patru. Maşina îl aştepta într-adevăr. Alergând într-acolo, pe trotuar, scoase un suspin de uşurare când o zări pe nevastă-sa pe bancheta din spate. Se aşeză lângă ea şi, după ce-i porunci lui Banks, şoferul, să-l ducă acasă, apăsă pe butonul care ridica geamul despărţitor, şi se trânti pe bancheta moale, cenuşie, apucând mâna nevesti-si.

Fusese o zi chinuitoare pentru el. Mai ales pledoaria lui Grahame fusese un adevărat chin. Instinctul lui profesional îl avertiza, de asemenea, că partea cea mai rea de abia avea să urmeze. Se înfioră gândindu-se la ce-ar fi putut Grahame să-i stoarcă Louisei a doua zi. Închizând ochii o clipă, rămase tăcut, bucuros să se destindă puţin. Apoi spuse:

— Îmi pare bine c-ai venit, Catherine. Ştiam că mă pot bizui pe tine.

Nevastă-sa nu-i răspunse.

Deschizând ochii pe jumătate, Sprott observă că faţa ei era neobişnuit de palidă şi că, în loc să poarte o rochie de mătase, cum obişnuia după-amiezile, purta un taior simplu de tweed şi o pălărie de fetru trasă pe ochi.

Deodată ea îşi retrase mâna. Sprott se îndreptă pe banchetă şi spuse pe un ton de autoliniştire:

— În fond, n-a ieşit prea rău. Desigur, Grahame a făcut senzaţie: era de aşteptat. A scormonit prin noroi şi ne-a împroşcat pe toţi, ticălosul!

— Nu vorbi aşa, Matt!

Uimit, se întoarse cu faţa spre ea.

— Ce-i cu tine? o întrebă.

Ea îşi feri faţa palidă; cu gâtul arcuit în lumină, privi pe fereastra largă a maşinii.

— Nu cred că domnul Grahame e un ticălos! şopti ea în cele din urmă.

— Cum?!

— Cred că-i cinstit şi sincer.

Faţa lui rumenă deveni roşie ca racul:

— N-ai vorbi aşa dacă l-ai fi auzit azi.

— L-am auzit – replică nevastă-sa, întorcându-şi faţa spre el şi privindu-l cu nişte oohi trişti, în vreme ce-şi sprijinea bărbia cu degetele-i subţiri. Am stat la galerie, în fund. Trebuia să vin. Voiam să te-ajut, să te sprijin cu afecţiunea mea, să te-aud respingând acele insinuări perfide. Şi în loc de asta...

Palid la faţă, el o asculta uluit. Ultimul lucru pe care şi-l dorise era prezenţa ei în sala tribunalului!

— N-ar fi trebuit să vii – îi spuse furios. Doar ţi-am spus să nu vii! Tribunalul nu-i pentru femei. Nu ţi-am explicat? Orice personaj public trebuie să înghită câte un hap amar, măcar o dată în viaţă. Dar asta nu-i un motiv ca nevastă-sa să asiste la umilirea lui.

— Trebuia să vin – repetă ea, cu o voce inexpresivă. Ceva m-a împins...

Procurorul simţi că furia i se potoleşte: o iubea.

— Bine, să lăsăm asta – spuse, încercând să-i apuce din nou mâna. În curând o să se termine. Au să-i arunce un os de ros acelui Mathry, şi atunci o să fie dat uitării.

— Crezi, Matt? întrebă ea, cu acelaşi glas apatic.

Atitudinea şi vocea ei îl făcură să tresară. Ar fi vrut să înjure cu glas tare, dar în clipa aceea maşina intră pe alee şi trase apoi în faţa casei lor. Catherine coborî şi intră

numaidecât în casă.

— Domnul mai are nevoie de maşină în seara asta? întrebă Banks.

— Nu, la naiba! mârâi procurorul.

Desluşise parcă o lucire ciudată în ochii şoferului. Dar nu-i păsa. Procurorul alergă pe urmele nevesti-si şi, ajuns în vestibul, o strigă:

— Aşteaptă, Catherine, trebuie să-ţi vorbesc.

Ba se opri, cu capul lăsat în pieptu-i firav. Tulburat de atitudinea ei, de paloarea ei neobişnuită, şovăi şi, în loc s-o certe, o întrebă:

— Unde sunt copiii?

— I-am trimis la mama. M-am gândit că vrei să-i cruţi de publicitatea ce se va face în jurul acestei... calamităţi.. Deşi îşi dădea seama că procedase foarte înţelept şi că aproba el însuşi această măsură, procurorul simţea lipsa celor două fete.

— Pentru un om care-a fost hărţuit toată ziua, nu-i o întoarcere acasă prea plăcută – zise el, privind-o cu coada ochiului. Ce-ar fi să ne destindem puţin, Catherine, şi să luăm masa împreună?

— Ţi-am comandat cina pentru tine, Matt, dar pe mine te rog să mă scuzi, nu mă simt bine.

Sprott simţi că-i năvăleşte din nou sângele-n obraji şi o privi cu nişte ochi tulburi, înroşiţi:

— Ce naiba-i cu tine?

— Nu ghiceşti? murmură ea.

— Nu, nu pot. Şi nu văd de ce trebuie să fiu tratat ca un lepros în propria mea casă!

Cu mâna pe balustrada scării, Catherine dădu să plece:

— Iartă-mă Matt! şopti. Trebuie să mă întind puţin.

— Nu! răcni el. Nu înainte de a-mi da o explicaţie.

Urmă o lungă tăcere. Apoi, punând un picior pe treapta de jos a scării, de a cărei balustradă continua să se rezeme, Catherine îl privi ca o pasăre rănită şi-i spuse:

— Credeam... c-ai înţeles... ce şoc a fost pentru mine... Ani de zile am râs auzind cum cârteau oamenii împotriva

ta... Nu-mi păsa de vorbele lor. Refuzam să le dau crezare. Eram soţia ta! Aveam încredere în tine... Dar acum, acum înţeleg... ceva din vorbele lor. Astăzi, Grahame nu te-a împroşcat cu noroi, Matt, ci a spus adevărul. Ai condamnat la moarte, şi chiar mai rău decât la moarte, un om pentru a-ţi satisface propria ambiţie, pentru a putea să parvii mai repede. Îşi trecu palma peste frunte şi urmă pe un ton furios: Cum de-ai fost în stare? Cum ai putut face una ca asta? M-am îngrozit văzându-l pe nenorocitul acela şi închipuindu-mi cât a suferit!

— Catherine! exclamă el, apropiindu-se. Nu ştii ce vorbeşti! E de datoria mea să obţin condamnarea acuzaţilor.

— Nu-i adevărat! protestă ea. E de datoria ta să veghezi la respectarea justiţiei.

— Bine, draga mea, dar eu sunt un instrument al justiţiei! Când un criminal e evident vinovat, sunt obligat să-l pedepsesc.

— Chiar cu riscul de a suprima probele?

— Sarcina de a-l apăra pe acuzat îi revine avocatului său.

— În vreme ce tu foloseşti toate mijloacele pentru a-l prinde în capcană şi a-l condamna... Eşti... eşti ceea ce se numeşte un avocat al diavolului!

— Catherine! Eşti surmenată, dar asta nu-i un motiv ca să vorbeşti aiurea. Ai văzut şi tu cine e Mathry.

— Mai bine zis ce-a devenit. Dar chiar şi-aşa, nu arăta ca un ucigaş. Arăta ca un... ca un om asasinat...

— Lasă istericalele astea! strigă procurorul. Mathry nici n-a fost încă reabilitat.

— Dar va fi! murmură ea.

— Rămâne de văzut.

Deşi buzele-i tremurau, Catherine îi răspunse, privindu-l lung:

— Matt, tu ştii bine, ai ştiut întotdeauna că e nevinovat!

La auzul acestui cuvânt, pe care-l auzise de atâta ori rostit în boxa acuzaţilor, dar care acum, în gura nevesti-

si, căpăta o rezonanţă teribilă, se simţi copleşit de o furie ciudată, amestec de mânie şi dorinţă de a lovi, dar şi de a o linişti în acelaşi timp, de a-şi lăsa capul pe pieptul ei şi de a plânge.

Veni şi mai aproape de Catherine şi încercă să-i cuprindă mijlocul, dar ea se trase înapoi, cu un zvâcnet nervos:

— Nu mă atinge!

Strigătul acesta îl îngheţă. Pe faţa asta, răvăşită de mânie şi suferinţă, citea parcă ura, ba chiar mai rău decât ura: spaima. O privi depărtându-se pe scară, cu paşi înceţi.

În curând se auzi clopoţelul pentru cină.

Sprott se duse în sufragerie, unde masa fusese pusă pentru o singură persoană. Servitoarea aduse în tăcere supa. Era meniul lui favorit: supă de vacă, peşte prăjit, biftec, şarlotă cu mere şi brânză de Stilton. Dar totul i se păru fad; mâncă maşinal, cu sufletul ars de o furie neputincioasă. Ori de câte ori se deschidea uşa de serviciu, auzea dinspre bucătărie şoapte şi fâşâitul unui ziar. Pe un ton mânios, o repezi pe bătrâna servitoare, acuzând-o de neglijenţă. După ce termină de mâncat, plecă de la masă şi intră în cabinetul lui. Din princina enervării, simţi nevoia să-şi toarne, contrar obiceiului, un whisky dublu, apoi se trânti în fotoliu. Niciodată nu fusese atât de zbuciumat ca acum, şi totuşi se simţea pierdut într-un fel de vid înspăimântător. Se temea de ceea ce avea să se întâmple a doua zi, deşi, în acelaşi timp, nici nu se gândea la asta. Ca un om lovit de apoplexie, încerca, stângaci şi confunz, să-şi vină în fire. Tot ceea ce voise şi realizase, toate bunurile scumpe ce-l înconjurau, toate cărţile legate în piele, tablourile şi celelalte lucruri i se păreau golite brusc de orice semnificaţie. Nu se mai putea gândi la nimic altceva decât la Catherine; îşi încorda auzul ca să audă vreun zgomot de sus, în casa învăluită de tăcere.

Îşi umplu din nou paharul şi, treptat, se încălzi, încât

lucrurile începură să i se pară mai puţin sumbre. Catherine era o fiinţă superioară, rasată, dar avea să uite această istorie nefericită. La urma urmei, nu luase ea parte la ascensiunea şi la prosperitatea lui? Se va duce îndată la ea. Da, avea nevoie de ea acum mai mult ca oricând.

Amintindu-şi de dragostea ei tandră, supusă, plină de devotament faţă de el, inima începu să-i bată mai tare. Era unsprezece noaptea, servitorii se duseseră la culcare, întreaga casă amuţise. Sprott se ridică de pe fotoliu, stinse luminile şi urcă tiptil scara.

Ajuns în faţa odăii soţiei lui, se opri, cu inima bătând să i se spargă, plin de dorinţă, de nevoia de tandreţe. Puse mâna pe clanţă şi apăsă încetişor. Uşa era însă încuiată. Consternat, o chemă în şoaptă pe Catherine... Apoi mai tare. Niciun răspuns. Încercă din nou să deschidă uşa, smucind cu putere de clanţă şi împingând uşa cu umărul. Dar uşa era zăvorâtă. O clipă, îşi încordă trupul masiv, ca pentru a dărâma uşa, apoi se muie deodată. Răsucindu-se pe călcâie, porni bâjbâind spre odaia lui.

Capitolul XVII

În aceeaşi seară, Paul simţi înfiripându-se în el o dorinţă stranie. Maică-sa plecase împreună cu pastorul Fleming să caute consolare la slujba religioasă de la ora opt, în biserica evanghelică din apropiere; îl rugaseră şi pe el să vină, dar Paul refuzase categoric. Ella se retrăsese, bosumflată, în odaia ei. Mathry se şi culcase, conform instrucţiunilor primite de la Dunn şi McEvoy. Paul şedea singur în salonul *Hotelului Windsor*, pradă unei melancolii ciudate şi unei presimţiri pe care nu izbutea s-o alunge din mintea lui obosită de atâtea emoţii.

Mai multe ziare zăceau la picioarele lui. Zvonurile despre Oswald se răspândiseră cu repeziciune, iar acum ziarele anunţau ultima „senzaţie" a afacerii Mathry. Din fotoliul lui, Paul vedea titlul tipărit cu litere de o şchioapă:

UNDE E ENOCH OSWALD?
MISTERIOASA DISPARIŢIE
A REGELUI DE ARGINT.

Recitind pentru a nu ştiu câta oară acest titlu, Paul simţi că impulsul de a acţiona pune stăpânire pe el, devenind irezistibil. Încă nu bătuse ora nouă. Se sculă, îşi puse pălăria şi haina şi ieşi din hotel. Acum presimţirea devenise intensă ca o certitudine.

Trotuarele erau ude: o ceaţă rece şi cenuşie învăluia străzile, deşi încă nu se întunecase de-a binelea. Cu toate că pornise spre Eldon, deodată îşi dădu seama că paşii îl

purtau spre Ushaw Terrace. Se opri la casa cu numărul 52 şi începu să urce scările. Trecu, siluetă fantomatică, pe lângă apartamentul lui Prusty, fără să facă niciun zgomot. Cu sânge rece, deşi inima îi bătea cu putere, urcă până la ultimul palier, unde se opri puţin, apoi ciocăni la uşă.

Niciun răspuns. Nu cumva se înşelase? Scoţând maşinal din buzunar cheia pe oare i-o dăduse Prusty, o vârî în broască. Uşa se deschise uşor. Intrând înăuntru, o închise la loc şi spuse cu hotărâre în glas:

— E cineva aici?

Niciun răspuns.

Nu se vedea nicio lumină. Rămase nemişcat în vestibulul întunecos; era conştient de tăcerea din jur, agravată de ceaţa de afară şi de pustietatea acestei încăperi nelocuite. Totuşi nu părea să fie o încăpere abandonată: nu mirosea a mucegai. Găsind o cutie de chibrituri în buzunarul hainei, scăpără cu grijă un băţ. Linoleumul de pe podea era curat, cuierul masiv de mahon nu arăta nicio urmă de praf. Zări şi o uşă deschisă care ducea spre salon. Făcu trei paşi şi intră.

— E cineva aici? întrebă din nou.

Niciun răspuns. Era, poate, singur în apartament.

Aprinse gazul în globul trandafiriu, îngheţat. Până atunci fusese destul de calm, cu nervii amorţiţi de însăşi hotărârea îndrăzneaţă ce-l adusese aici. Acum însă, la vederea acestei încăperi îngrozitoare unde avusese loc tragedia care răscolise atâtea vieţi, simţi că i se moaie picioarele, însuşi aspectul absolut firesc al încăperii îi conferea ceva de groază. La lumina gazului din lampă, văzu masa rotundă de stejar, sub candelabrul de alamă, două jilţuri capitonate de o parte şi de alta a căminului, în care, înapoia unui paravan de carton, erau pregătite lemne. Vătraiul, oglinda şi ornamentele de pe consola căminului străluceau, curate şi lustruite, iar orologiul arăta ora exactă.

Deodată Paul tresări, ţinându-şi răsuflarea: dinspre dormitorul de alături se auzi scârţâitul unei scânduri: un

zgomot lugubru în acest apartament învăluit în tăcere. Cu ochii holbaţi, privi spre uşa dormitorului; trebui să facă apel la întreaga lui bărbăţie ca să nu o ia la sănătoasa în clipa când auzi paşi târându-se pe podea. Deşi se aşteptase la asta, ba chiar pentru asta venise, stătea înmărmurit de groază. Deodată uşa se deschise şi în pragul ei apăru Enoch Oswald, îmbrăcat ca de obicei în negru, dar cu cravata desfăcută, cu părul vâlvoi, cu faţa palidă, cu ochii goi şi cu pleoapele grele, de parcă abia atunci s-ar fi trezit din somn. Veni ca o fantomă aproape de Paul, privindu-l ţintă.

— Dumneata erai?! spuse el într-un târziu, cu un glas grav şi obosit, a cărui rezonanţă aspră se potrivea cu înfăţişarea lui jalnică. Bănuiam eu c-ai să mă vizitezi. Ştiam că ai cheia. Şi aşezându-se într-un fotoliu, la masă, îi făcu semn lui Paul să ia loc alături. Regret că nu-ţi pot oferi nimic de băut. Am venit aici abia ieri, mânat, ca să zic aşa, de instinct, mai bine zis de un capriciu. Nici nu m-am gândit până acum la mâncare sau la băutură. Dar ia spune-mi, de ce-ai venit?

În timp ce vorbea, ochii lui Oswald se rostogoleau în orbite, cercetând încăperea. Abia la urmă se aţintiră asupra lui Paul.

Acesta simţi că i se usucă gâtlejul. Cum să-i explice acestui om ce gânduri îl frământau? Încercă să-şi recapete glasul şi spuse cât mai calm:

— Bănuiam că o să vă găsesc aici. Am venit ca să... ca să vă spun să plecaţi numaidecât!

Urmă o tăcere ciudată. Din letargia ce părea să-l fi cuprins, Oswald îi aruncă o privire ce-l săgetă pe Paul.

— Mă uimeşti, tinere. Mă uimeşti peste măsură. Sunt la curent cu activitatea dumitale din ultimele luni. Şi ştiu că nu eşti prea bine dispus... în favoarea mea.

— Acum sunt altfel – răspunse Paul în şoaptă. Ceea ce am suferit, ceea ce am văzut astăzi la tribunal, ceea ce am aflat în legătură cu mecanismul justiţiei... Mi-a schimbat ideile. A fost destulă suferinţă şi destulă

nenorocire în jurul acestui caz. Tatăl meu a fost chinuit vreme de cincisprezece ani. La ce bun să vă chinuie acum pe dumneavoastră? Aşa că plecaţi cât mai puteţi! Plecaţi cât mai grabnic, înainte ca dumnealor să emită un mandat de arestare, ceea ce nu se va întâmpla până mâine noapte. Vă rămân douăzeci şi patru de ore pentru a părăsi această ţară. E o şansă.

— O şansă – repetă Oswald, pe un ton straniu. O şansă! Părea cuprins de un soi de extaz. Buza de sus îi tremura, pielea albă ca fildeşul i se împurpurase, ochii lui mari şi umezi se rostogoleau sub sprâncenele argintii. Tinere! exclamă el, cu un glas febril. Mai există încă o speranţă pentru omenire. Acum sunt sigur, sigur că Mântuitorul există cu adevărat!

Nemaiputându-se stăpâni, se ridică în picioare şi începu să se plimbe de colo până colo prin încăpere, cu paşi repezi; îşi trosnea încheieturile degetelor, iar din când în când îşi înălţa capul, parcă ar fi mulţumit cerului. În cele din urmă, printr-un efort suprem, se stăpâni şi, aşezându-se la loc, îl apucă de braţ pe Paul şi-i spuse:

— Dragul meu, pe lângă recunoştinţă, îţi datorez şi o explicaţie. Ai tot dreptul să asculţi întreaga poveste, o poveste tragică! Ţinându-l de braţ ca-ntr-un cleşte, îl privi adânc în ochi şi începu, pe un ton atât de stins şi într-o limbă atât de arhaică, atât de biblică, încât părea delirul unui nebun: Tinere, toată viaţa mea am fost bântuit de duhul Domnului. Din fragedă pruncie, am fost epileptic – adăugă el, cu un suspin adânc. Părinţii mei erau bătrâni, iar eu eram singurul lor fecior... În aceste împrejurări, am fost crescut într-o atmosferă de răsfăţ, în loc să fiu dat la şcoală, am fost educat de un dascăl particular. M-am dezvoltat încet de tot şi, manifestând preferinţe pentru medicină, am fost trimis la vârsta de nouăsprezece ani la universitate, de unde am intrat apoi la spitalul Sfânta Maria. Dar, vai! boala mi-a întrerupt şi, în cele din urmă, mi-a curmat studiile de medicină. Am fost nevoit să mă-ntorc acasă. Totuşi, cu timpul, mai ales după ce

împlinisem douăzeci şi cinci de ani, crizele au început să se rărească, ba aproape c-au încetat, şi am putut astfel să lucrez în branşa tatălui meu şi să-mi asum treptat numeroasele răspunderi ce-mi reveneau ca moştenitor al afacerilor sale. Când am împlinit vârsta de treizeci de ani, m-am logodit cu o fată de familie bună şi cu o fire aleasă, ai cărei părinţi au consimţit să-mi acorde mâna fetei, dacă, după o perioadă de probă, se va fi dovedit că mă vindecasem definitiv. Oswald oftă din nou, apoi continuă: Din nefericire, în acea perioadă am făcut cunoştinţă cu Mona Spurling, care, după cum ştii, lucra la o florărie, unde intrasem întâmplător ca să comand nişte flori pentru logodnica mea. Nu voi stărui asupra acelei prime întâlniri banale, nici asupra felului ciudat în care ea avea să ducă la legătura mea cu Mona Spurling. Îmi recunosc slăbiciunea şi-mi asum întreaga răspundere pentru păcatele mele. Totuşi pot să afirm că metresa mea a contribuit din plin la tragica-mi prăbuşire. Să nu te laşi niciodată, tinere, prins în mrejele unei femei deşarte şi interesate! Mona îmi cerea totul: rochii, bijuterii, bani, un apartament, iar când, în ultimă instanţă, i-am oferit o sumă de bani pentru ea şi pentru copilul pe care-l aştepta, Mona a refuzat în termenii cei mai jignitori: doar căsătoria o putea satisface.

În momentul acela, tatăl meu a murit. Înnebunit de durere şi copleşit de griji, am avut o nouă criză de epilepsie. După un atac extrem de violent, m-am dus la Mona ca să discut cu dânsa. O, dragul meu, nu-ţi poţi da seama cât de dureroasă şi primejdioasă este starea post-epileptică! După ce te ridici, palid şi livid, cu limba însângerată şi buzele pline de bale, mintea îţi rămâne adormită, cufundată într-un fel de uitare adâncă, dar pasiunile, încă intense, sunt violente la culme. În această stare fiind, n-am mai ştiut ce fac şi, ieşindu-mi din fire, am săvârşit crima. În lunga tăcere ce se aşternu, pe faţa răvăşită a lui Oswald apăru un zâmbet fugar, iar în ochi i se aprinse un licăr atât de demenţial, încât Paul simţi

nevoia să se agaţe de braţele fotoliului.

— Primul meu impuls a fost să-mi mărturisesc fapta. Atunci însă, vocea mea lăuntrică mi-a vorbit pentru prima oară. N-a rostit decât un cuvânt: „Opreşte-te!” Nu că m-aş fi temut de consecinţele crimei mele, ci din pricină că vedeam întinzându-se în faţa mea, ca un peisaj grandios şi sacru, ceea ce aş putea să fac pentru a-mi ispăşi vina, dacă aş rămâne liber. Oswald deveni deodată foarte semeţ şi rosti cu emfază: Şi atunci mi-am pus viaţa în slujba umanităţii. Am strigat sus şi tare: „Mă voi îngriji de cei săraci, estropiaţi, ologi, orbi şi voi fi binecuvântat, iar la ceasul învierii îmi voi primi răsplata”.

— Dar omul care a fost condamnat pe nedrept? îl întrerupse Paul.

— Ah! oftă Oswald. Acesta a fost singurul punct negru al planului de răscumpărare a păcatelor mele. Dar aşa mi-a fost scris. Nu voi tăgădui că, de câteva ori, am fost ispitit să mă predau autorităţilor. Însă vocea mi-a vorbit din nou, din ce în ce mai imperios de fiecare dată, în întunericul adânc al nopţii. „Cum aşa? îmi spunea. Vrei să semeni cu omul care-a început să-şi înalţe o casă şi n-a fost în stare s-o ducă până la capăt? Vrei să te predai şi să ţi se confişte, potrivit legilor, toată averea? Renunţă!” Da, tinere, eram plin de pocăinţă, dar ce puteam face? Suntem cu toţii uneltele unei puteri supreme. A suferi e destinul nostru. Scopul scuză mijloacele.

Pe faţa împietrită a lui Oswald se zugrăvi din nou zâmbetul acela lugubru şi strâmb.

— Vocea lăuntrică – urmă el – mi-a sugerat chiar măsurile de precauţie pe care trebuia să le iau pentru a mă pune la adăpost, astfel încât să-mi pot desfăşura nestingherit marea operă. Erau unii care încercau, după cum bine ştii, să tragă folos de pe urma vinei mele, pe care-o bănuiau vag. Deşi mi-am impus şi asupra lor voinţa, luându-i sub acoperământul meu şi plămădindu-i aşa cum îşi plămădeşte un olar lutul, ei au rămas pentru mine un izvor de nelinişte. A, să nu-ţi închipui că am dus

o viaţă de huzur. Dimpotrivă, m-am supus necontenit unui regim de austeritate extremă. Maladia nervoasă care mă chinuise de tânăr mă făcea acum să sufăr mereu: de două sau chiar de trei ori pe săptămână îi simţeam îmbrăţişarea cumplită. Mai presus de orice, mă chinuia faptul că trebuia să mă supraveghez necontenit pentru a-mi menţine acţiunile de binefacere în limitele convenţiilor sociale, aşa fel ca aceia care mă spionau să nu-mi poată descoperi taina. Mişcat de propriile-i vorbe, Oswald începu din nou să se plimbe de colo până colo, nervos, cu umerii lăsaţi şi cu mâinile-i albe frământându-se.

Privind agitaţia lui Oswald, Paul se simţi scuturat de fiori: îl impresiona această suferinţă, din ce în ce mai exacerbată. Prăbuşirea acestui suflet omenesc era un spectacol greu de suportat, dar care trezea cu atât mai mult mila. Paul îşi dădu seama că Oswald îşi pierduse minţile. Deodată se auzi zvonul depărtat al unei sirene de vapor – pesemne un vapor care înainta pe canal prin ceaţa deasă. Acest sunet nepământesc, asemănător bocetului unui suflet chinuit, păru să-i sfâşie inima lui Oswald. De pe buzele lui ieşi un geamăt, apoi, cu ochii holbaţi şi cu capul dat pe spate, filantropul strigă:

— Se apropie ceasul! Binecuvântează-ţi sluga!

Vocea lui Oswald se frânse. Faţa lui deveni cenuşie, braţele întinse îi înţepeniră – ai fi zis că-i stăpânit de demoni – dar treptat se destinse, privi în jur şi-şi reveni. Rezemându-se de marginea mesei, îşi scoase din buzunar o batistă şi-şi şterse fruntea.

— Dragă tinere – spuse el, cu un surâs vag, îţi mulţumesc încă o dată pentru bunătatea dumitale. Acum poţi pleca, mă simt bine.

Paul şovăi o clipă: în piept îi pâlpâia încă mila aceea ciudată:

— Îmi făgăduiţi că veţi pleca?

— Voi pleca – răspunse Oswald, surâzând din nou şi punându-şi mâna pe umărul tânărului. Am prevăzut şi asta. Am mijloace destule. La revedere şi Domnul să te

binecuvânteze!

Mâna lui era rece ca gheaţa. Deschise uşa, iar Paul ieşi.

Capitolul XVIII

A doua zi dimineaţă, la deschiderea şedinţei, atmosfera din sala tribunalului era încărcată de electricitate. Mulţimea, mai numeroasă decât în ajun, vorbea în surdină, în aer pluteau şoapte stranii. Când constatară că Sir Matthew nu era acolo, oamenii începură să facă fel de fel de presupuneri, care nu conteniră nici în clipa când procurorul sosi, în sfârşit, şi-şi ocupă locul; părea buimac de nesomn, iar pe faţă avea o tăietură adâncă, rămasă de la bărbierit.

După ce judecătorii se aşezară, Nigel Grahame se ridică, la fel de calm ca în ajun, dar parcă ceva mai rece.

— Domnule preşedinte – începu el – cu permisiunea dumneavoastră aş dori să reiau interogarea martorei Louisa Burt.

După îndeplinirea formalităţilor de rigoare, martora apăru şi-şi ocupă locul în boxă.

— Vreau să sper că aţi avut răgazul să vă odihniţi peste noapte – i se adresă avocatul pe un ton politicos, dar cam rece.

— Mă simt bine – răspunse Louisa, înfruntând privirea avocatului, fără obişnuita ei politeţe onctuoasă.

Nu mai şovăia ca în ajun, ca şi cum între timp ar fi fost mustrată şi dăscălită ca să prindă curaj.

— Vorbeam ieri despre relaţiile dumneavoastră cu Edward Collins, tânărul care a adus victimei rufele de la spălătorie – spuse Grahame. Îl cunoşteaţi cu mult înainte de crimă şi l-aţi văzut des în timpul procesului?

— Păi eram împreună mai tot timpul.

— Aha, eraţi împreună! Atunci, vorbeaţi des cu el despre proces?

— A, nu – replică Louisa – n-am pomenit niciodată despre asta între noi.

Grahame ridică din sprâncene şi aruncă o privire spre preşedinte înainte de a continua:

— Iată o afirmaţie extrem de surprinzătoare. Totuşi, să trecem peste ea. Dar după proces aţi discutat despre asta cu Collins?

— Nu – răspunse categoric Louisa.

— Vă previn că declaraţiile dumneavoastră sunt făcute sub jurământ şi că pedepsele pentru sperjur sunt foarte aspre.

Procurorul general se ridică şi strigă:

— Domnule preşedinte, protestez împotriva acestor insinuări, menite s-o intimideze pe martoră.

— N-aţi vorbit niciodată cu Collins despre proces? stărui Grahame.

— Nu prea mai ţin minte – spuse Louisa, coborându-şi pentru prima oară privirea. S-ar putea să fi vorbit.

— Cu alte cuvinte, aţi vorbit?

— Poate că da.

— De multe ori?

— Da.

Grahame răsuflă adânc, apoi spuse:

— În seara crimei, când ucigaşul a trecut pe palier pe lângă Edward Collins, acesta nu l-a recunoscut nici măcar vag?

— Nu – răspunse Louisa, răspicat.

— Dar dumneavoastră? Nu-l cunoşteaţi de loc?

— De loc.

— Nu i-aţi spus niciodată lui Collins că aveaţi impresia că l-aţi mai văzut undeva pe individ?

— Niciodată.

— Nu i-aţi pomenit, în şoaptă, un nume?

— Nu.

Se lăsă o tăcere grea.

— Ca să revenim la observaţiile dumneavoastră din seara crimei... Deşi felinarul nu era aprins pe stradă şi deşi nu puteaţi deosebi trăsăturile fugarului, aţi văzut cel puţin ce făcea. Alerga, nu-i aşa?

— Da, am mai spus-o de nenumărate ori şi am obosit s-o tot repet.

— Iertaţi-mă că vă obosesc peste măsură. Omul a alergat până la capăt?

— Care capăt?

— Până la capătul străzii.

— Da, presupun că da.

— Presupuneţi? Nu cumva s-a urcat pe-o bicicletă, pe-o bicicletă verde, rezemată de balustradă, şi s-a făcut nevăzut cu ea?

— Nu.

Grahame o privi cu gravitate:

— În lumina anumitor informaţii aflate acum în posesia noastră, trebuie încă o dată să vă previn să băgaţi de seamă ce spuneţi. Repet întrebarea: individul nu a încălecat pe-o bicicletă verde?

— V-am spus „nu” – bâigui Louisa, vădit tulburată, şi începu să se smiorcăie în batistă. Nu pot spune nimic mai mult.

Procurorul general se ridică din nou ca să protesteze:

— Domnule preşedinte, obiectez împotriva unor asemenea procedee de intimidare a martorei.

Grahame răspunse numaidecât (se aprinsese la faţă puţin):

— Poate că procurorul general are impresia că impietez asupra prerogativelor domniei sale. Au fost zile când am asistat, chiar în această sală, la interogarea unor martori de către un acuzator public care-i hărţuia aşa cum un fox-terrier hărţuieşte şobolanii, reducându-i la o asemenea stare de agitaţie şi de confuzie, încât martorii nici nu mai ştiau ce spun. Iată de ce, deşi am şi alte motive s-o fac, mă străduiesc să-i acord martorei toată consideraţia mea, şi pot asigura Curtea că martora va avea mare nevoie de

această consideraţie.

O linişte de mormânt se aşternu după aceste cuvinte. Sir Matthew Sprott se întoarse cu faţa spre preşedinte, dar acesta nu interveni.

Avocatul aşteptă ca Louisa Burt să înceteze cu plânsul, apoi o întrebă:

— După terminarea procesului, v-aţi dus împreună cu Edward Collins la comisariatul central pentru a vă încasa recompensa de cinci sute de lire?

— Da, ne-am dus; ei, şi ce-i cu asta?

— Fireşte că nu-i nimic. Când aţi ajuns la comisariat, vi s-a cerut să aşteptaţi... pentru formalităţile cuvenite?

— Da. Poliţia s-a purtat totdeauna frumos cu noi, ceea ce nu se poate spune despre dumneavoastră.

— Încă o dată trebuie să vă rog să vă concentraţi şi să vă amintiţi de jumătatea aceea de oră cât aţi stat cu Collins în sala de aşteptare a comisariatului. Desigur că procesul fusese obositor pentru amândoi. Poate că eraţi cam nervoasă şi epuizată, ceea ce ar explica discuţia pe care aţi avut-o cu Collins.

— Ce discuţie?

— Nu vă mai amintiţi?

— Nu.

— Atunci, permiteţi-mi să vă împrospătez eu memoria – spuse Grahame, luând o hârtie din teancul din faţa lui.

Discuţia dintre dumneavoastră şi Collins s-a desfăşurat în felul următor:

Collins: Bine că s-a terminat, nu-mi pare rău de loc, era cât pe-aci să mă dea gata.

Burt: Nu te necăji, Ted. Ştii bine că am făcut ceea ce trebuia să facem.

Collins: Da, numai că...

Burt: Numai că ce?

Collins: Păi ştii bine, Louisa. De ce n-ai spus... ceea ce ştiai?

Burt: Pentru că nu m-a întrebat nimeni, idiotule!

Collins: Sigur... Dar ia spune-mi, crezi că au să ne dea...

recompensa?
Burt: Au să ne-o dea, Ted, fii pe pace. S-ar putea să căpătăm şi mai mult.
Collins: Ce vrei să spui?
Burt: Aşteaptă şi-o să vezi. Am ceva în cap.
Collins: Dar ia zi, Louisa, Mathry e ucigaşul, nu-i aşa?
Burt: Hai, tacă-ţi gura! Acu-i prea târziu ca să mai dăm înapoi. N-am făcut niciun rău. Cu toate dovezile alea, Mathry ar fi fost condamnat în orice caz. Şi, la urma urmei, nu l-au spânzurat. Nu pricepi, idiotule, că nu se poate merge împotriva poliţiei? Şi-apoi, s-ar putea ca din chestia asta să ieşim mai bine decât ai visat tu vreodată. O s-apuc să trăiesc ca o cucoană...

După ce Graham isprăvi de citit, se întoarse spre martoră şi o întrebă cu asprime, înainte ca procurorul general să fi avut răgazul de a interveni:

— Tăgăduiţi că această discuţie, care a fost înregistrată, a avut loc aievea?

— Nu ştiu. Nu-mi amintesc. Nu sunt răspunzătoare pentru ce-a putut să zică Ted Collins.

Descumpănită şi speriată, Louisa Burt abia mai putea să vorbească.

— Când poliţia v-a achitat recompensa, ce aţi făcut?

— Nu mai ţin minte precis.

— Nu cumva v-aţi dus cu Edward Collins la Margate să vă petreceţi vacanţa?

— Ba cred că da.

— Aţi ocupat o singură cameră la *Hotel Plaja*?

— Nicidecum! Şi n-am venit aici ca să fiu insultată!

— Atunci, preferaţi poate să nu arăt Curţii un extras din registrul hotelului?

— Domnule preşedinte! exclamă procurorul general. Protestez împotriva acestor insinuări care n-au nicio legătură cu cazul în discuţie şi care urmăresc doar să arunce o umbră asupra moralităţii martorei!

— Reprezentantul Coroanei nu a ridicat nicio obiecţie când, în urmă cu cincisprezece ani, clientul meu a fost

supus unor insinuări mult mai grave şi mai lipsite de temei privind moralitatea lui. În tăcerea ce se lăsă, Grahame se întoarse spre Louisa şi o întrebă: – După terminarea acelei vacanţe, v-aţi înapoiat la Wortley, nu-i aşa? Aţi constatat atunci că atmosfera se schimbase între timp, parcă se răcise. Nu deveniseţi câtuşi de puţin o eroină populară, aşa cum speraseţi. Era greu de găsit un serviciu. Tocmai în acel moment vi s-a oferit, dumneavoastră şi lui Edward Collins, o situaţie excelentă, pe care aţi acceptat-o, şi anume, să lucraţi într-o casă boierească din Wortley. E sau nu e adevărat?

— E adevărat.

— Cine era proprietarul acelei case?

Louisa îşi pierduse cu desăvârşire aplombul. Aruncându-i o privire furişă lui Paul, dădu să deschidă gura, dar numele i se oprea parcă în gât. În cele din urmă izbuti să-l rostească totuşi:

— Domnul Enoch Oswald.

— E adevărat că domnul Oswald i-a arătat lui Collins o deosebită mărinimie, însurându-l cu o servitoare de-a lui şi trimiţându-i pe amândoi în Noua Zeelandă?

— Da, cred că s-a purtat bine cu Ted – bâigui Louisa Burt.

— Dar cu dumneavoastră? întrebă Grahame, cu un glas suav. Nu s-a purtat la fel de bine, deşi poate cu ceva mai multă asprime? V-a asigurat o slujbă bună în casa lui, apoi v-a făcut rost de un soţ şi v-a expediat, mai bine zis era gata să vă expedieze, suportând toate cheltuielile, spre acelaşi continent depărtat?

Louisa bolborosi un răspuns afirmativ, şi întreaga sală fremătă, aţâţată la culme. Toţi ochii erau aţintiţi asupra avocatului.

— Ne puteţi explica extraordinarul interes manifestat de domnul Oswald faţă de dumneavoastră şi de Collins, adică faţă de principalii martori în procesul Mathry? Louisa clătină încet din cap, dar nu scoase o vorbă.

— Nu cumva acest interes e legat de faptul că... Enoch

Oswald era proprietarul apartamentului ocupat de Mona Spurling, femeia asasinată?

Louisa continuă să tacă. Întreaga sală amuţise.

— Domnul Oswald – urmă avocatul – venea regulat în apartament, ca să-şi încaseze chiria şi ca să se intereseze de nevoile chiriaşei. Întrucât venea de obicei seara, nu cumva Collins, care cutreiera adesea străzile la ora aceea, ar fi putut să-l zărească, fie cât de vag?

— Se prea poate.

— Oswald nu se folosea cumva de o bicicletă când îşi vizita apartamentele? întrebă avocatul, parcă răsucind un cuţit.

— Şi ce dacă? bâigui Louisa. Da, se folosea de o bicicletă verde, dar asta n-avea nicio legătură cu mine!

Senzaţie în sală.

— O ultimă întrebare – spuse Grahame, parcă în treacăt. S-a vorbit foarte mult ieri şi azi despre un individ stângaci. Este oare domnul Oswald stângaci?

Louisa Burt ajunsese vădit la capătul puterilor; aruncând o privire buimacă în jur, strigă îngrozită:

— Da, este! Ei, şi ce-i cu asta?

Şi izbucni într-un plâns isteric. Sala fremătă, aţâţată.

Mai mulţi reporteri îşi strânseră în grabă hârtiile şi ieşiră să telefoneze.

După ce Louisa părăsi boxa martorilor, ajutată de un portărel, urmă o pauză dramatică după care Grahame se întoarse spre preşedinte şi-şi începu pledoaria finală, cu o sinceritate patetică, de unde până atunci vorbise calm şi măsurat:

— Trebuie să mulţumesc Curţii pentru indulgenţa şi răbdarea cu care m-a ascultat. Acum voi fi scurt. Domnule preşedinte, ne mândrim, în această ţară, cu un sistem judiciar bazat pe principiul că orice om este nevinovat până-n clipa când se dovedeşte contrariul. O persoană poate fi suspectată, dar sarcina de a-i dovedi vina îi revine acuzatorului public.

Dar ce se-ntâmplă, domnilor, dacă acuzatorul public

nu-şi îndeplineşte datoria cinstit? Dacă slujitorii legii, arestind un individ suspect, se folosesc de toate subterfugiile, de toate trucurile oratoriei, de mijloacele de persuasiune cele mai abile şi mai subtile, de toate metodele de presiune şi de persecuţie pentru a dovedi că ei au dreptate şi că au adus în faţa justiţiei pe adevăratul vinovat? Reprezentantul Coroanei dispune de mari resurse: inteligenţă, bani şi o autoritate necontestată. Agenţii săi, fiind oameni ca toţi oamenii, sunt dornici nu atât să-şi justifice bănuielile, cât să parvină şi să-şi asigure buna reputaţie. Experţii pe care-i angajează, oameni foarte pricepuţi, pot fi influenţaţi totuşi de cel ce deţine autoritatea. Comisarul-şef, socotind că l-a arestat pe vinovat, mută munţii din loc pentru a obţine condamnarea lui. Medicii legişti, cărora procurorul regal le cere să examineze arma crimei – cuţit, ciocan sau ciomag – spun rareori pe şleau. „Pe arma asta nu există nicio urmă de sânge”, ci cel mai adesea: „Examenul n-a putut duce la concluzii sigure”, ori: „S-au descoperit urmele unei substanţe care ar fi putut să fie sânge”. Într-un cuvânt, din clipa când un nenorocit a fost luat la ochi sau a devenit suspect prin faptele sale, în jurul lui se creează treptat o atmosferă nefavorabilă şi ostilă.

Să luăm cazul Mathry, un cetăţean de rând, un om slab de înger şi cam iresponsabil, aplecat poate spre vanitate, dar în general nici mai bun, nici mai rău decât semenii săi. Nefericit în căsnicie, sătul de atmosfera îngheţată de acasă, şi-a lăsat privirea să rătăcească, în speranţa că va întâlni o faţă mai plăcută. În acest moment, un prieten îi face cunoştinţă cu o tânără atrăgătoare; flirtează puţin cu ea, iar după câteva săptămâni, aflându-se singur într-un hotel sordid dintr-un orăşel de provincie, îi trimite o carte poştală pe care, având talent la desen, a desenat o scenă rustică, şi prin care o invită pe tânăra aceea să ia masa cu el. Apoi, peste numai câteva zile, află, îngrozit, din titlurile ţipătoare ale ziarelor, că femeia a fost asasinată mişeleşte şi că poliţia îl caută pe autorul ilustratei, care e

reprodusă în toate ziarele din ţară.

Ce să facă? Ştie că ar trebui să se ducă grabnic la primul post de poliţie şi să dea o declaraţie. Dar având oroare de publicitate şi temându-se să nu se compromită, poate fără rost, renunţă. Se gândeşte că la poliţie îi vor pune cu siguranţă o întrebare: unde a fost între orele opt şi nouă seara, în acea zi de opt septembrie? Neliniştit, îşi aduce aminte că s-a dus singur la cinematograf şi că a aţipit în timpul filmului. Ce alibi stupid! Cine ar fi putut să-l vadă acolo, pe întuneric? Casieriţa care i-a vândut biletul nici n-a ridicat capul ca să-l privească! Nimeni nu-l va putea susţine în momentul fatal.

Speriat de-a binelea, îşi pierde capul şi, în loc să se ducă la poliţie, comite eroarea stupidă de a-şi făuri un alibi, cu ajutorul unui amic. Între timp s-a stabilit că omul nostru este autorul ilustratei cu pricina. Omul îşi prezintă alibi-ul, care se dovedeşte a fi fals. Din acea clipă e pierdut*: falsus în uno falsus în omnibus*[5]. Un eşafodaj întreg de mărturii şi de probe se clădeşte împotriva lui. Dar în construcţia acestui eşafodaj ies la iveală anumite discrepanţe: un portofel de un tip special găsit lângă cadavrul victimei, o bicicletă verde care a putut fi folosită de ucigaş – obiecte care n-au cum să fie atribuite omului arestat. Totuşi aceste discrepanţe sunt considerate ca neimportante şi sunt eliminate din schema generală a acuzaţiei. Ele sunt eliminate pentru că nu se potrivesc cu schema. Iar când procurorul îşi rosteşte, plin de mânie justiţiară, aprigul rechizitoriu, nici nu pomeneşte de ele. Domnule preşedinte, convingerea mea este că în procesul intentat lui Rees Mathry, acuzatorul public a făcut totul pentru a împiedica o judecată dreaptă, şi a izbutit. Oricât de sumar am prezentat faptele, veţi recunoaşte că la proces s-au manifestat grave lacune în ce priveşte probele. Mai mult încă, procurorul a făcut sugestii incriminatoare extrem de grave, mai ales în recomandările adresate juraţilor.

---

[5] Cine minte odată minte mereu (în limba latină în text).

Întregul rechizitoriu a fost o lungă suită de aluzii deliberat calculate pentru a-i influenţa pe juraţi şi a-i sili să pronunţe un verdict de vinovăţie. Domnule preşedinte, când în balanţă atârnă viaţa unui om, nu poate fi tolerat acest gen de oratorie care acţionează nu asupra cugetelor, ci asupra simţămintelor juraţilor, declanşând în ei nu lumina calmă şi limpede a logicii, ci emoţiile cele mai violente: oroarea, mânia, scârba, setea de răzbunare. O astfel de oratorie e şi mai nocivă când se combină cu un soi de joc teatral, ce-l face pe procuror să agite arma crimei, s-o azvârle pe jos şi chiar să mimeze lovitura fatală, toate astea într-o melodramă morbidă, care transformă solemna incintă a tribunalului într-o scenă de teatru periferic. După părerea mea, rechizitoriul rostit de procurorul regal împotriva lui Rees Mathry, precum şi felul cum a fost rostit, subminează însăşi temeliile aparatului nostru judiciar, şi sper că vă veţi însuşi acest punct de vedere.

Grahame făcu o pauză, de care Paul profită pentru a arunca o privire fugară spre Sprott. Faţa acestuia, de obicei rumenă, devenise palidă ca a unui mort, iar fălcile-i erau încleştate. La ce se gândea oare? La umilirea pe care-o suferea? La cariera lui distrusă? La prăbuşirea ambiţiilor sale politice? Grahame continuă:

— Este, de asemenea, convingerea mea că, la proces, judecătorul care a prezidat, i-a influenţat pe juraţi, prezentind în cuvântarea sa către aceştia o imagine falsă, incorectă şi derutantă a faptelor, contrară spiritului legii. Ca şi cum l-ar fi imitat pe procuror, judecătorul l-a prezentat pe acuzat într-o lumină extrem de nefavorabilă, omiţând să atragă atenţia juraţilor asupra gravelor neregularităţi comise în cursul instrucţiunii. Cât despre poliţie, deşi a acţionat, desigur, cu bună credinţă, în limitele posibilităţilor sale, e clar că a viciat un element esenţial: identificarea vinovatului. Şi e de asemenea evident că probele favorabile clientului meu, aflate în posesia poliţiei, dar ignorate de client şi de avocatul său,

au fost în mod deliberat ascunse, în detrimentul acuzatului. Deodată Grahame îşi întinse braţul drept spre preşedintele tribunalului – era primul gest pe care-l făcea de când începuse să vorbească:

— Domnule preşedinte, Mathry nu a săvârşit acea crimă! Din cercetările făcute şi din analiza procesului reiese cu o limpezime de cristal că el este nevinovat şi că a fost victima unei îngrozitoare parodii a justiţiei. Martora Burt, vinovată de sperjur sub ochii dumneavoastră, nemaiputind să se ascundă îndărătul atâtor minciuni, v-a indicat cât se poate de clar pe adevăratul făptaş al crimei. Domnule preşedinte, nu sunt agent de poliţie şi nu-i de datoria mea să-l chem pe vinovat în faţa judecăţii, dar v-am furnizat dovezi suficient de grele pentru a-mi da dreptul să-i rostesc numele. Autorităţile să-l caute pe vinovat, şi atunci se vor risipi şi ultimele îndoieli. Domnule preşedinte, în numele sacru al justiţiei, vă cer să reparaţi acea cumplită nedreptate, recunoscând culpabilitatea procurorului regal şi proclamând în faţa lumii nevinovăţia lui Rees Mathry!

Grahame se aşeză, într-o linişte desăvârşită. Abia peste câteva clipe, tăcerea fu sfâşiată de o furtună de ovaţii. Ordinea fu restabilită abia după ce preşedintele ameninţă cu evacuarea sălii. Paul avea lacrimi în ochi: nu auzise niciodată cuvinte mai mişcătoare ca acelea din finalul pledoariei avocatului. Tulburat, îşi întoarse privirea de la faţa calmă a tânărului avocat la aceea a tatălui său, care şedea, buimac, de parcă n-ar fi înţeles de ce aceeaşi sală care-l huiduise în urmă cu cincisprezece ani îl aplauda acuma cu atâta entuziasm.

Când se făcu din nou linişte, procurorul general se ridică în silă, după ce se consultase îndelung cu colegii săi. Deşi avea o expresie calmă şi demnă, era limpede că vorbea fără chef, încercând să salveze aparenţele. Vorbi aproape o oră, pe un ton destul de moderat. În contrast cu pledoaria strălucită a avocatului, se arătă, poate dinadins, foarte sobru. Când se aşeză, preşedintele

anunţă numaidecât suspendarea şedinţei până a doua zi.

În după-amiaza următoare, la orele două şi jumătate, şedinţa reîncepu. Într-o tăcere desăvârşită, judecătorul Frame se ridică în picioare, demn şi impenetrabil, pentru a rosti verdictul. Auzindu-l, Paul simţi că inima îi bate ca un ciocan: se uita la tatăl lui, care asculta cu un soi de deznădejde.

— Ministrul justiţiei – spuse preşedintele – a fost informat că în faţa acestei Curţi au fost prezentate noi fapte în baza cărora Curtea socoteşte că verdictul de vinovăţie pronunţat anterior este nejustificat. Urmă o pauză lungă în cursul căreia Paul simţi că i se taie respiraţia. Drept care, ministrul Justiţiei a hotărât să recomande Maiestăţii Sale imediata graţiere a acuzatului.

Aclamaţii... Pălării azvârlite în aer... Aplauze nesfârşite. Dunn şi McEvoy îşi strânseră, zâmbitori, mâinile, apoi le strânseră pe acelea ale lui Nigel Grahame şi ale lui Paul. În jurul acestuia se îmbulzea o mulţime de oameni, care-l băteau pe umăr. Printre ei era şi bătrânul Prusty, care ţinu să-l îmbrăţişeze. Ella Fleming şi mama lui Paul se ghemuiseră una într-alta, buimăcite şi ruşinate. Pastorul stătea cu ochii închişi, ca şi cum s-ar fi rugat. Dale avea o faţă mai împietrită ca oricând. Sprott se grăbea spre ieşire, zdrobit. Deodată, Paul zări undeva la galerie silueta lui Mark Boulia, care gesticula. Era oare cu putinţă? Apoi se răsuci pe călcâie şi-şi croi drum spre omul acela zdrobit, adus de umeri, care nu înţelegea încă ce se întâmplase şi pe care nimeni nu-l mai putea socoti de aci înainte un asasin.

Capitolul XIX

Paul se întoarse la *Hotel Windsor* pe la orele patru. Obţinuseră, aşadar, victoria... o victorie care nu putea fi ştirbită de limbajul juridic şi de răceala judecătorilor. Totuşi Paul se simţea parcă într-o lume ciudat de ireală, din pricina nervilor săi epuizaţi de atâta încordare; iar în faţa lui se căsca un viitor încă tulbure şi precar.

Păşind pe coridorul care ducea spre apartamentul său, zări bagajele Ellei prin uşa întredeschisă a odăii ocupate de maică-sa: aceasta îşi făcea şi ea bagajele. Când intră în salon, o găsi pe Ella stând pe un scaun, cu pălăria pe cap şi cu mâinile înmănuşate: avea acea expresie energică pe care i-o cunoştea bine şi care prevestea de obicei luarea unor hotărâri grave.

Văzând-o, ştiu ce are de făcut, îndoielile i se risipiră brusc. Merse cu paşi siguri la bufet şi-şi turnă apă din carafă Simţea că Ella îl priveşte.

— În sfârşit, s-a terminat – spuse el.

— Da – răspunse ea sec. Era şi timpul.

Şedea foarte ţeapănă şi vorbea printre dinţi, scuturând din cap.

— Ştiu că n-a fost prea plăcut, Ella – urmă Paul, împăciuitor. Dar trebuia să facem ce-am făcut.

— Da, trebuia? Aşa crezi tu. Eu însă sunt de altă părere. Cred că totul a fost absolut inutil. Da, absolut inutil. Şi asta, din vina ta. Tu ai început totul. Tu ai declanşat scandalul. În ciuda tuturor. Şi cu ce te-ai ales? Cu nimic. Cu absolut nimic.

— Bine, dar faptul că am câştigat procesul e foarte

important.

— Şi ce avantaj vei avea tu? Ai auzit cum au cocoloşit totul: avocaţii ăştia lucrează mână-n mână. Va trebui să te adresezi Parlamentului ca să obţii ceva bani. Şi chiar dacă Parlamentul va aproba, tu nu vei căpăta nimic.

Paul roşi, indignat, dar se sili să răspundă fără mânie:

— Nu banii mă interesează. Nu m-am gândit niciodată la bani. Am urmărit doar să-l răzbun pe tata. Şi am izbutit.

— Mare scofală! După felul cum se poartă, mai bine l-ai fi lăsat unde era, dacă ţii atâta la reputaţia lui. Ne-a dovedit limpede cine e: un bătrân beţiv şi dezgustător...

— Ella! Închisoarea e de vină... N-a fost totdeauna aşa...

— În orice caz, acum e aşa. Iar eu sunt sătulă până-n gât. Era destul de prost chiar când îl ştiam în închisoare. Dar barem atunci nu ne stătea în cale. Nu-l vedea nimeni, nici nu se ştia ce-i cu el. S-a dat în spectacol chiar în plin tribunal. Tocmai de aceea ne-au tratat judecătorii ca pe nişte gunoaie. În viaţa mea n-am fost atât de umilită şi de ruşinată la gândul că oamenii vor afla că am vreo cât de vagă legătură cu un asemenea individ. Ţi-o spun sincer, dacă n-ai fi fost tu, mi-aş fi luat catrafusele şi aş fi plecat.

Paul îşi dădu seama că Ella nu era în stare să priceapă semnificaţia reală a lucrurilor. Nu-i păsa nici măcar de sacrificiile pe care trebuise el să le facă, de lupta pe care o dusese. Se gândea numai la vătămarea adusă respectabilităţii după care tânjea, la lovitura dată vanităţii şi orgoliului ei. Tocmai de aceea îl copleşea cu reproşuri şi văicăreli, cu atât mai meschine cu cât le socotea îndreptăţite. Cum de fusese în stare să simtă o atracţie pentru această păpuşă pătrunsă de o evlavie morbidă? Văzându-l că tace, Ella crezu, ca şi altă dată, că Paul cedează. Înmuiată de acest gând şi mulţumită că avea ultimul cuvânt, vorbi pe un ton mai blajin, cu accentele unei martire care, deşi adânc jignită, e gata să ierte, într-un elan de milă creştinească:

— Hai vino, fă-ţi repede bagajele!

— Pentru ce?

— Pentru că plecăm, prostuţule! Nu mai avem ce aştepta. Domnul Dunn a achitat nota la hotel, şi pe bună dreptate, având în vedere felul cum ne-a tratat ziarul lui. Plecăm cu vaporul de şapte, de la Holyhead.

— Nu-l pot părăsi, Ella.

Ea îl privi, uluită întâi, apoi îngrozită.

— În viaţa mea n-am mai auzit o asemenea prostie. Păi tu nu-l iubeşti, iar el nu te iubeşte. În clipa când a ieşit din sala tribunalului, s-a dus repede într-o cârciumă ordinară. Lasă-l să zacă acolo! Când o să se-ntoarcă, o să constate c-am plecat cu toţii...

— Nu vin – spuse el, clătinând din cap. Sângele îi năvăli în obraji.

— Dacă nu vii, te previn c-o să-ţi pară rău, Paul! exclamă ea, fulgerându-l cu privirea. De dragul tău am îndurat multe, m-am jertfit pentru dragostea noastră, dar mai departe nu pot merge, totul are o limită!

În timp ce-l mustra astfel, uşa se deschise, iar mama lui Paul şi pastorul Fleming intrară în salon. Amândoi erau îmbrăcaţi ca de plecare. Pastorul îi privi pe cei doi tineri.

— Ce se-ntâmplă? întrebă el.

— S-a terminat! strigă Ella. După tot ce-am făcut pentru el, Paul are neruşinarea să pretindă că nu vine cu noi.

În ochii lui Fleming apăru o lucire tulbure. În ultimele săptămâni suferise mult, pradă unei lupte lăuntrice necontenite. Nădăjduise să-l readucă pe Mathry pe calea cea bună, dar eşuase, în ciuda tuturor eforturilor şi rugăciunilor sale. Această înfrângere îl copleşea, îi submina rădăcinile credinţei. Iar acum, fiică-sa şi Paul... Situaţia asta îl descumpănea şi-l tulbura şi mai mult. Încercă să câştige timp.

— Nu crezi c-ai făcut destul, băiete? întrebă, recurgând din nou la nişte fraze uzate, pe care ajunsese să le deteste el însuşi. Ai acţionat cu atâta... nobilă abnegaţie...

— Da, Paul! interveni şi maică-sa, cu voce joasă.

Trebuie să vii cu noi.

— În definitiv – urmă pastorul – din punct de vedere moral n-ai nicio obligaţie să rămâi. Şi-apoi... dacă plecăm acum, nu înseamnă că nu te poţi întoarce mai târziu.

— Dacă nu vine acum, o să regrete amarnic! exclamă Ella.

— Taci, Ella! o mustră pastorul, cu o undă de mânie în glas. Oare egoismul tău n-are nicio limită?

Dar Ella izbucni într-un plâns amar şi nu se lăsă:

— În ce mă priveşte, totul s-a terminat între noi. Văd că eu contez mai puţin în ochii lui decât contează bătrânul ăla ticălos. N-o să mai vorbesc niciodată cu el!

Palid la faţă, cu sprâncenele uşor încruntate, pastorul se strădui să-şi adune gândurile pentru a-şi linişti fiica. Dar era în zadar. Ella îşi ieşise prea mult din fire ca să mai ia aminte la vorbele lui. Cât despre mama lui Paul, era prea abătută, prea vlăguită de încercările prin care trecuse în ultimele zile, ca să-i mai poată veni în ajutor pastorului; nu mai voia decât un singur lucru: să plece, în cele din urmă, pastorul renunţă, dar pentru a-şi salva conştiinţa şi demnitatea, se apropie de Paul şi-i strânse mâna în tăcere.

Peste câteva minute plecară.

Lui Paul nu-i venea să creadă. Parcă i se luase o piatră de pe inimă. Rămas singur în salon, se trânti într-un fotoliu, răsuflând uşurat. Hotărârea de a rămâne fusese luată spontan. Ştia însă că, datorită acestei hotărâri n-avea s-o mai revadă niciodată pe Ella. Se simţea liber.

În timp ce şedea nemişcat în fotoliu, auzi deodată paşi grei pe coridor. În curând uşa se deschise şi înăuntru intră Mathry.

Paul îşi privi uimit tatăl: de obicei, acesta se întorcea după miezul nopţii la hotel, cu paşi împleticiţi. Acum însă, Mathry era treaz, dar părea obosit şi plictisit, mişcările-i erau încete, iar pe faţă i se citea o dezamăgire ciudată, având în vedere triumful din ajun. Haina ieftină, purtată fără grijă, se desfăcuse la subsuori, iar reverele i se

murdăriseră. O pată de noroi la genunchi – pe locul unde căzuse odată – fusese doar pe jumătate periată. Mathry păşi încet spre un fotoliu şi se aşeză, privindu-l pe sub sprâncenele-i stufoase pe Paul. Ai fi zis că aşteaptă ca acesta să-i vorbească, dar, văzând că Paul tace, îl întrebă:

— Au şters-o?

— Da.

— Bine c-am scăpat de ei! Apoi adăugă, cu obişnuita-i grosolănie: Dar tu ce mai aştepţi? O parte din biştarii pe care o să-i încasez?

— Bineînţeles – încuviinţă calm Paul, bucuros că găsise cea mai bună metodă de a înfrunta ieşirile sardonice ale tatălui său.

Şi, într-adevăr, răspunsul acesta îl făcu să amuţească pe Mathry. Din când în când îi arunca fiului său câte o privire stranie, muşcându-şi buza de sus: parcă ar fi aşteptat ca Paul să vorbească mai întâi.

— Ţi-ai înghiţit limba? îl întrebă în cele din urmă, exasperat.

— Nu.

— Ai cinat?

— Tocmai mă pregăteam să comand ceva.

— Atunci comandă şi pentru mine.

Paul se duse la cabina telefonică şi ceru să i se trimită cina pentru două persoane. Apoi se întoarse şi, fără să-i spună nimic lui Mathry, îşi luă o carte şi începu să citească.

Sosi şi cina, alcătuită din supă, friptură de miel cu mazăre şi cartofi, plăcintă cu mere, totul servit foarte cald. Se aşezară la masă, în tăcere. Mathry mâncă parcă fără pofta lui obişnuită, iar după un timp păru să obosească. Fără să-şi termine desertul, se ridică de la masă şi se duse la fotoliu, se trânti în el şi-şi aprinse pipa – căci trecuse de la ţigări la pipă. Cufundat în fotoliu, arăta ca un bătrân obosit.

— Nu te miră că m-am întors aşa devreme astă-seară? întrebă el în cele din urmă. Acum, când bâlciul s-a

terminat, ar fi trebuit să trag un chef.

— Nu mă miră nimic din ce faci – răspunse Paul, pe acelaşi ton nepăsător, ştiind că numai aşa îl putea sili pe taică-său să vorbească.

Şi ridicându-se de la masă, se aşeză într-un fotoliu, de cealaltă parte a căminului.

— Sunt sătul până-n gât de banda aia – începu Mathry, cu amărăciune în glas. Îşi bat joc de mine, asta fac. Îmi spun într-una că-s un om mare, un erou, şi după aia comandă băuturi şi mă lasă pe mine să plătesc. Nişte lipitori, asta sunt! Mai ales muierile. Ce le pasă lor? M-ar jefui de ultimul sfanţ, ca să-şi râdă de mine după aia. Şi ştii de ce? Fiindcă acum nu mai sunt bun de nimic... nu le mai pot face nicio plăcere. După o tăcere penibilă, Mathry continuă, cu o voce stinsă, fără să-şi ridice privirea: Dac-ai ştii ce viaţă e-n puşcărie... Sute de oameni... de bărbaţi în floarea vârstei... Fără femei. Nu-i prea plăcut, aşa-i? Dragostea-i ceva scârbos într-o puşcărie... Comitetele alea care-i vizitează pe puşcăriaşi nici nu se gândesc la asta, făţarnicii! Dar să-i vezi cum s-ar gândi dac-ar intra şi ei la zdup! Zi şi noapte, săptămâni şi luni în şir, nu te gândeşti decât la asta, până-ţi pierzi minţile. N-ai cum să lupţi contra naturii omului. Zaci noaptea în celulă şi te gândeşti... Îţi imaginezi că te-aşteaptă afară o femeie... O femeie frumoasă şi tânără care te doreşte, îţi vine să dai cu pumnii în perete ca să-l dărâmi şi să ieşi... Iar acum, iată, am ieşit şi... ce glumă sinistră!... am rămas neputincios pentru totdeauna! Deodată Mathry scoase un suspin adânc, iar faţa lui împietrită începu să zvâcnească jalnic, îngrozindu-l pe Paul. Toate îmi ies pe dos – urmă bătrânul. Absolut toate. Până şi procesul de azi, ce halima! N-am avut nicio satisfacţie. Toţi avocaţii ăia afurisiţi, dichisiţi ca la teatru, cu vorbăria lor sforăitoare! De ce nu m-au lăsat să spun şi eu ceva? Şi-au râs în barbă de mine! Sunt un om sfârşit... Nu-mi găsesc nicăieri locul. N-o să mai pot face niciodată nimic. S-a zis cu mine. N-am omorât pe nimeni. Ei m-au omorât pe mine.

Pipa i se stinsese, faţa-i era pământie, tot trupul îi tremura.

Paul simţi că inima i se moaie. Dar această slăbiciune a tatălui său, această neaşteptată rază de speranţă era prea preţioasă ca să rişte s-o piardă prin propria lui slăbiciune.

Se sili, aşadar, să rămână cât mai rece, deşi inima îi bătea să se spargă:

— Eşti departe de a fi un om sfârşit... Suferinţele prin care-ai trecut te-au schimbat mult. Dar nu eşti de loc bătrân. Depinde numai de dumneata să renunţi la ideile astea şi să-ţi găseşti drumul care ţi se potriveşte cu adevărat.

— Nu mi se potriveşte nimic – mormăi Mathry. Tare-aş vrea să termin cu viaţa. Azi-noapte, când am trecut pe podul de peste canal, m-am uitat... şi era cât pe ce să m-arunc în apă.

— Frumos fel de a mă răsplăti pentru tot ce-am făcut pentru dumneata!

Mathry îşi ridică deodată capul lăsat în piept şi-l privi pe Paul.

— Da – murmură el – ai fost bun cu mine, recunosc.

— Îneacă-te dacă vrei – spuse Paul, pe un ton tăios. E cel mai uşor mijloc de a scăpa de necazuri. Mie mi se pare că există şi un alt mijloc, mai inteligent. În curând o să încasezi o sumă frumuşică. Da, o s-o capeţi, orice-ai crede. De ce să nu-ţi cumperi o mică fermă la ţară?... Ca să trăieşti în aer liber, să creşti păsări... să uiţi să mai urăşti... La ţară o să-ţi recapeţi sănătatea... o să te simţi tânăr trupeşte şi sufleteşte. Te-am scos din închisoare, nu-i aşa? adăugă el, ridicând brusc tonul. Cel puţin, profită de anii de viaţă pe care ţi i-am dăruit!

— N-aş putea – răspunse Mathry, cu glas stins.

— Ba da, o să poţi! exclamă Paul. Şi o să te-ajut. O să-ncerc să-mi găsesc o şcoală prin apropiere de ferma dumitale. Ca să fiu în preajmă când o să ai nevoie de mine.

— Nu, zău... ai fi în stare de aşa ceva?

— Da.

Mathry îi aruncă din nou o privire sfioasă: buzele îi tremurau când spuse:

— Sunt frânt de oboseală... Mă duc să mă culc.

Paul simţi că i se ia o greutate de pe suflet, ca după o mare biruinţă. Ce-l făcuse pe taică-său să capituleze în felul acesta? Nu putea să priceapă, nici nu îndrăznise să spere aşa ceva. Dar pe această frunte brăzdată de riduri vedea strălucind, pentru amândoi, viitorul, ca o încununare a strădaniilor sale. Îi părea bine că hotărâse să aştepte.

— O să te simţi mai bine, după un somn adânc – îi mai spuse tatălui său, cu o voce stăpânită, privindu-l în ochi. Mathry se ridică murmurând:

— La ţară... să cresc păsări... poate şi o vacă... Ar fi grozav... Dar pot eu...

— Da, poţi – rosti Paul, cu hotărâre în glas.

După o clipă de ezitare, taică-său îi spuse pe un ton ciudat de aspru:

— În regula... Mă duc la culcare...

Deodată se opri, parcă străfulgerat de o idee, îşi înălţă capul şi privi în depărtare. Vocea lui căpătă o altă rezonanţă, mai umană şi ciudat de temătoare:

— Ţii minte, Paul... la Jesmond Dene... când lansam pe lac vaporaşe de hârtie?

Şi aruncându-i fiului său o privire piezişă, ruşinată, îşi trecu palma peste ochii înlăcrimaţi şi larg deschişi, apoi ieşi cu paşi greoi din încăpere.

Capitolul XX

Paul rămase multă vreme în salon. Îşi spunea că acum îşi putea duce la îndeplinire planul. Nu mai era viziunea idilică a unei vile îmbrăcate în trandafiri, undeva la ţară, pe un deal înconjurat de câmpuri şi pajişti verzi – viziune pe care o întrezărise poate cândva. Maturitatea ce luase grabnic locul adolescenţei lui sentimentale făcuse din el un om practic, imun la entuziasmele facile. Trebuia să-şi termine studiile, dar nu la Belfast – aşa ceva era de neconceput acum – ci într-una din universităţile englezeşti de provincie, poate cea din Durham, unde taxele erau mai reduse, deşi calitatea cursurilor era excelentă. În vreo mahala a acelui oraş nordic, cu catedrală, va găsi cu siguranţă un adăpost, cât de modest, pentru amândoi, cu o grădină în oare Mathry să-şi poată redobândi liniştea sufletească prin muncă. Era oare posibilă această regenerare? Paul nu ştia. Auzise de cazurile unor foşti puşcăriaşi care, după cincisprezece, douăzeci sau chiar treizeci de ani de detenţiune, reuşiseră să ducă o viaţă cu totul normală, să se piardă în mulţime şi să guste până la adânci bătrâneţe din plăcerile unei vieţi tihnite. Numai că oamenii aceia nu fuseseră, desigur, închişi pe nedrept.

Paul se ridică repede, înainte ca gândul acestei nedreptăţi să-l răscolească iar. Nu voia ca acest sentiment nou de linişte, aproape de placiditate, care luase locul furiei lui împotriva legii, să fie tulburat de ceva. Era încă devreme, aşa că se hotărî să facă o plimbare înainte de a se culca. Stinse lumina şi ieşi încet

pe coridor, ca să nu-l deranjeze pe Mathry, apoi coborî scările.

Zilele deveniseră mai lungi, astfel încât afară mai era încă lumină, ca şi cum razele soarelui ar fi zăbovit, neîndurându-se să plece. Văzduhul era cald şi liniştit. Mişcat de frumuseţea asfinţitului, Paul porni la drum.

Voise să meargă la întâmplare, dar peste o jumătate de ceas constată, fără să se mire, că ajunsese pe străzile familiare de lângă Ware Place. Se opri în faţa locuinţei Lenei, pe trotuarul celălalt, şi, rezemându-se de o balustradă de fier, privi spre ferestrele neluminate de la etaj. Zilele grele, de încordare trecuseră, nervii lui nu mai erau chinuiţi. Eliberat de obsesia lui, Paul putea, în sfârşit, să preţuiască tot ce făcuse Lena pentru el. Acum îşi dădea seama că, fără ajutorul ei, tatăl lui ar mai lâncezi şi acum în închisoarea din Stoneheath şi că el însuşi n-ar mai fi poate în viaţă. Mustrându-se pentru nesimţirea şi pentru ingratitudinea lui, se simţi copleşit totodată de un dor irezistibil de a o revedea. O, dacă-ar fi apărut chiar în clipa asta din umbră, cu capul gol, în pardesiul ei încheiat până sus, melancolică, generoasă şi modestă, plină de abnegaţie şi, în acelaşi timp, de acea prospeţime nordică ce-o înfăşură ca o rouă.

Ce atitudine puerilă avusese faţă de ea, cât de copilăros reacţionase auzind de violul ce-i distrusese fecioria! Acum se gândea calm la violul acela, care-i dezlănţuise o furie atât de nesăbuită. Acum simţea pentru Lena o mare afecţiune, tocmai din pricina acelui viol.

Orologiul turnului din Ware Place bătu unsprezece, cornul lunii coborî spre orizont, dar Paul rămase locului, privind ţintă spre cele trei ferestre oarbe, în vreme ce imaginile i se prindeau prin minte, una după alta. Deşi Lena nu era acolo, niciodată n-o văzuse cu atâta limpezime ca acum. Şi presimţea că o va regăsi în curând. Nu, nu se va duce s-o caute pe doamna Hanley, prea ahtiată de confidenţe, desigur. Se va duce la Dunn chiar mâine şi-i va cere adresa Lenei. Îşi şi imagina

împrejurările ce-i vor îngădui s-o găsească, şi era de pe-acum fericit, ca şi cum clipa aceea ar fi şi sosit.

Într-un târziu se depărtă încet. Circulaţia pe marele bulevard contenise, magazinele închiseseră de mult, dar la colţurile străzilor micii vânzători de ziare îşi mai strigau marfa: ultima ediţie. Toată seara, Paul le auzise strigătele, dar, fiind sătul de „senzaţii”, le ignorase. Acum însă privirile îi fură atrase de un afiş fluturat de un băiat zdrenţăros, sub un felinar. Făcu vreo câţiva paşi înapoi, îi întinse băiatului o monedă şi primi un exemplar din *Cronica*, pe care-l ridică numaidecât în lumina pâlpâitoare a felinarului. La „Ultimele ştiri”, trei rânduri anunţau că poliţia forţase uşa apartamentului din Ushaw Terrace şi găsise cadavrul lui Enoch Oswald: acesta se spânzurase de candelabru.

Paul îşi veni cu greu în fire.

— Nenorocitul! murmură el. Mi-a spus că pleacă, dar de fapt asta era intenţia lui!

Aceste cuvinte, rostite cu durere şi compasiune, îl făcură pe Paul să se simtă izbăvit de orice amărăciune, de ultimele rămăşiţe de ură. Trase adânc aer în piept – noaptea era umedă şi răcoroasă. Dintr-o brutărie apropiată, de la subsolul unei clădiri, unde lucrătorii trebăluiau de zor, venea o mireasmă de pâine proaspătă. Luna dispăruse, dar deasupra acoperişurilor câteva stele străluceau limpezi peste oraşul, în sfârşit, adormit. Paul grăbi pasul spre hotel. Pentru prima oară, după atâtea luni, simţea gustul dulce al vieţii şi făgăduiala zilei de mâine.

SFÂRŞIT